THOMAS HARDY

Micile ironii ale vieții

Editura Univers

clu

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecţiei : VASILE SOCOLIUC

Thomas Hardy
Life's Little Ironies and Other Stories
© Tauchnitz Edition, Leipzig, 1934

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS.

Thomas Hardy

MICILE IRONII ALE VIEȚII

Traducere de ANDREI BANTAȘ

București, 1984

EDITURA UNIVERS

I POVESTIRI DIN COMITATUL WESSEX

Tulburarea moralistului

I CUM S-A VINDECAT DE RĂCEALĂ

Un motiv sau altul a întîrziat sosirea predicatorului metodist, aşa că în locul lui a venit provizoriu un tînăr. Domnul Stockdale, tînărul în chestiune, şi-a făcut modesta intrare în sat, necunoscut şi aproape nevăzut, în ziua de 13 ianuarie a anului o mie opt sute treizeci şi ceva. Acei săteni care se socoteau a fi păstoriţii lui au fost destul de încîntaţi cînd l-au cunoscut, cu toate că deocamdată nu izbutise să capete îndeajuns din greutatea şi demnitatea necesare pentru a linişti conştiinţele celor o sută patruzeci de sectanţi metodişti pur sînge ce trăiau pe atunci la Nether-Moynton ; de asemenea, nu avea destule calităţi pentru a sprijini şi mai mult oiţele rătăcitoare care dimineaţa se duceau la biserica oficială anglicană, iar seara, sau cînd era rost de vreo gustare, frecventau capela sectanţilor. În total erau cam vreo sută zece oameni dintr-ăştia şi iarna li se alătura şi dascălul, cînd era prea întuneric să mai poată observa preotul anglican cine trece pe stradă la ora şapte. Dar, ca să nu-l nedreptăţim, trebuie să recunoaştem că el nu-şi făcea din asta un obicei — şi nici prea multe griji.

Tocmai din pricina suprapunerii de credinţe s-a stîrnit în rîndurile oamenilor supuşi dar nu prea inteligenţi din tinutul înconjurător celebra controversă demografică : cum era oare posibil ca o parohie de trei sute de adepţi nedezminţiţi ai bisericii oficiale şi aproape două sute şaizeci de sectanţi maturi să nu numere în total decît patru sute patruzeci de adulţi ?

Întrucît persoana tînărului predicator era destul de interesantă, cei cu care a venit în contact s-au mulţumit să lase temporar la o parte întrebarea mai gravă privitoare la competenţa lui. Se spune că pe vremea aceea

avea ochii destul de sentimentali, deşi fără vreo sclipire uşuratică ; că avea părul ondulat şi statura înaltă ; ca, în sfîrşit, era un tînăr foarte prezentabil care exercita o influenţă favorabilă asupra credincioaselor de îndată ce-l vedeau şi-l auzeau, făcîndu-le să spună . „De ce n-am ştiut noi dinainte de a veni, ca să-l putem întîmpina cu mai multă căldură !"

Realitatea este că, ştiindu-l detaşat doar provizoriu şi neaşteptîndu-se la nimic remarcabil de la persoana ori învăţătura lui, şi femeile şi bărbaţii din parohie rămăseseră cam la fel de indiferenţi în privinţa sosirii sale, de parcă ar fi fost credincioşii cei mai obişnuiţi, iar el preotul lor titular. Aşadar, cînd a pus Stockdale piciorul în satul Nether-Moynton, nimeni nu-i asigurase locuinţă şi cu toate că venise cu un guturai straşnic de pe drum fu silit să rezolve singur problema. Întrebînd pe unul şi pe altul, află că singurul loc din sat unde ar fi putut fi găzduit era casa unei anume doamne Lizzy Newberry, la capătul celălalt al străzii.

Aceste informaţii i le furniză un tînăr, şi Stockdale îl întrebă cine e această doamnă Newberry.

Băiatul îi zise că e văduvă. Adăugă că domnul Newberry fusese un om dest.. .. înstărit, după cum mergea vorba, şi se ocupase de agricultură. Însă se stinsese de boală de plămîni. În ceea ce priveşte convingerile doamnei Newberry, Stockdale înţelese că se numără printre şovăielnicii aflaţi la graniţa dintre cele două crezuri, adică mergea şi la biserica oficială şi la capela sectei.

— Bine, mă duc acolo, zise Stockdale, simţind că în absenţa unei gazde strict sectare n-avea ceva mai bun de ales.

— Cucoana e cam ciudată şi nu primeşte funcţionari de-ai stăpînirii, nici preoţi anglicani, nici prieteni de-ai lor sau alţii asemenea, zise cu oarecare neîncredere flăcăul.

— Ei, asta ar putea fi un semn bun : mă duc la ea. Adică nu ; mai bine du-te dumneata întîi şi întreab-o dacă-mi poate oferi o cameră. Mă găseşti la casa cărutaşului.

Băiatul se întoarse după vreun sfert de oră și spuse că doamna Newberry n-are nimic împotrivă să-l găzduiască, drept care Stockdale se duse pînă la casa ei. Era așezată într-o grădină împrejmuită cu un gard viu și părea destul de spațioasă și confortabilă. Cunoscu acolo o doamnă în vîrstă cu care aranjă să revină chiar în seara aceea întrucît satul n-avea han, iar el vroia să se instaleze cît mai curînd cu putință. Nether-Moynton era un fel de centru al ținutului, de la care urma să iradieze învățătura lui către diferitele capele de prin împrejurimi. De la locuința căruțașului, unde trăsese pentru moment, își trimise de îndată bagajul la doamna Newberry. Seara se îndreptă de unul singur spre căminul lui temporar.

Întrucît se socotea deja locatarul doamnei Newberry, lui Stockdale nu i se păru necesar să bată la ușă. Intrînd fără zgomot, avu plăcerea de a auzi pași ușori care se retrăgeau tiptil ca niște șoricei în colțurile întunecoase. Înaintă către hol — cum i se zicea camerei din față — deși pardoseala ei de piatră nu prea era ascunsă de covor, care acoperea doar portiunile pe unde călcau oamenii, lăsînd în schimb pe sub mobile un deșert plin de nisip. Însă oricum era o încăpere îngrijită și veselă la înfățișare. Flăcările din cămin străluceau puternic, tremurînd pe mulurile proeminente ale picioarelor mesei, jucîndu-se cu mînerele și clanțele de alamă și luminînd mai mult portiunea din fața vetrei. Un fotoliu foarte comod, acoperit cu o pătură din păr de cal și împodobit cu nenumărate ținte de alamă, era tras într-o parte a căminului. Serviciul de ceai era așezat pe masă, capacul de la ceainic fusese ridicat, iar un clopoțel fusese pus exact în locul către care te-ai fi așteptat să întindă instinctiv mîna orice persoană așezată pe scaunul cu spetează înaltă.

Stockdale se așeză acolo, fără să aibă deocamdată vreo obiecție de un fel sau altul împotriva acestei camere și își începu activitatea de locatar sunînd clopoțelul. La această chemare răspunse o fetiță care se strecură înăuntru și-i făcu ceaiul. Îi spuse cu un accent provincial că se numește Martha-Sarah și că locuiește acolo — arătînd cu capul către drum și sat în general.

Înainte ca Stockdale să fi făcut progrese foarte mari pe linia ceaiului și a gustării, la ușa din spatele lui se auzi o bătaie ușoară și, cînd el spuse: „Intră!", un foșnet de rochie îl făcu să întoarcă capul. Dădu cu ochii de o tînără foarte elegantă și extrem de bine făcută, cu părul negru, cu o frunte lată, frumoasă și plină de sensibilitate, cu niște ochi care-i încălziră inima înainte de a-și fi dat el măcar seama, și cu o gură care — pentru cei ce știau să aprecieze frumusețea — era un tablou în sine.

— Mai doriți ceva la ceai? întrebă tînăra, înaintînd cîțiva pași cu o expresie vioaie pe față, după ce împinse încet ușa cu mîna.

— Nu, mulțumesc, zise Stockdale, gîndindu-se mult mai puțin la răspunsul pe care-l dădu decît la întrebarea ce loc va fi ocupînd tînăra în gospodăria respectivă.

— Sînteți sigur? întrebă ea din nou, ca și cum și-ar fi dat seama că el nu și-a chibzuit bine răspunsul.

Stockdale cercetă foarte conștiincios serviciul de ceai și lucrurile de pe masă și constată că toate sînt la locul lor.

— Absolut sigur, domnișoară Newberry.

— Sînt doamna Newberry, Lizzy Newberry. Pe vremuri mă numeam Lizzy Simpkins.

— O, scuzați-mă, doamnă Newberry.

Dar pînă să mai apuce el să spună ceva, ea plecase.

Stockdale păstră oarecari îndoieli în mintea lui pînă cînd veni Martha-Sarah să strîngă masa.

— A cui e casa asta, domnișoară?

— A doamnei Lizzy Newberry, domnule.

— Înseamnă că doamna Newberry nu e bătrîna pe care am văzut-o azi după-amiază?

— Nu, aia e mama doamnei Newberry. Doamna Newberry e aia de a intrat adineauri la dumneavoastră că vroia să vadă dacă sînteți chipeș.

Mai tîrziu spre seară, tocmai cînd Stockdale se așeza la cină, intră din nou Lizzy Newberry:

— Am venit chiar eu, domnule Stockdale, zise ea — și preotul se ridică în picioare pentru a răspunde la această onoare. M-am temut că micuța Martha n-o să

înțeleagă destul de bine ce doriți. Ce ați vrea să mîncați la cină ? Avem friptură rece de iepure și o bucată de șuncă.

Stockdale spuse că o să-i fie de ajuns și i se servi cina. Dar nici n-apucase bine să-și taie din șuncă și se auzi iar o ușoară bătaie în ușă. Între timp Stockdale învățase deja că acest ritm al bătăilor indica degetele proprietăresei care-i încălzea inima, așa că tînărul condamnat fu silit să înghită prima îmbucătură sub privirile binevoitoare ale gazdei.

— Avem și pui fript în casă, domnule Stockdale... adineauri am uitat să pomenesc de asta. Poate ați vrea să vi-l aducă Martha-Sarah ?

Stockdale deprinsese îndeajuns arta curteniei potrivite pentru tineri ca să spună că nu vrea pui, decît dacă i-l aduce chiar ea ; dar imediat după ce rostise aceste vorbe roșii din pricina nesăbuinței lor galante, poate un pic exagerată pentru un bărbat serios care pe deasupra mai era și față bisericească. Peste trei minute apăru și puiul, dar spre marea surprindere a lui Stockdale, doar în mîinile Marthei-Sarah. Fu dezamăgit, și poate că de fapt asta și fusese intenția trimiterii fetiței.

Terminase cina și nu se mai aștepta deloc la o apariție a doamnei Newberry în seara respectivă, cînd ea bătu și intră ca mai înainte. După înfățișarea satisfăcută a lui Stockdale, proprietăreasa își dădu seama că n-a pierdut nimic, ținîndu-se deoparte atunci cînd era așteptată. Întîmplător, guturaiul de care suferea tînărul se agravase odată cu apropierea nopții, și înainte să apuce ea să rostească vreo vorbă, pe Stockdale îl podidiră niște strănuturi pe care nu și le mai putea opri.

Doamna Newberry se înduioșă :

— Văd că vi s-a înrăutățit guturaiul, domnule Stockdale.

Stockdale răspunse că într-adevăr îl supără destul de rău.

— Păi mă bate gîndul... reluă ea cu un aer șiret, uitîndu-se la tristul pahar de apă de pe masă pe care se pregătea să-l bea cumpătatul predicator.

— Ce gînd, doamnă Newberry ?

— Mă bate gîndul că ar trebui să beţi ceva mai potrivit pentru vindecarea guturaiului decît apa aia rece.

— Păi, zise Stockdale uitîndu-se la pahar, întrucît nu aveţi han aici, şi în sat nu putem găsi nimic mai bun, va trebui să mă mulţumesc cu asta.

La care ea răspunse :

— E ceva mai bun, nu prea departe de aici, dar nu chiar în casă. Eu cred, zău, că ar trebui să încercaţi, altfel s-ar putea să vă îmbolnăviţi de tot. Da, domnule Stockdale, aşa trebuie să faceţi. Văzînd că el dă să-i răspundă, îl opri ridicîndu-şi un deget : Nu întrebaţi ce e, gustaţi şi o să vedeţi.

Lizzy îl părăsi şi Stockdale o aşteptă cu o expresie de bună dispoziţie. Doamna se întoarse imediat cu boneta pe cap şi cu o pelerină pe umeri şi-i zise :

— Iertaţi-mă, dar trebuie să vă deranjez rugîndu-vă să mă ajutaţi. Mama s-a culcat. Sînteţi amabil să puneţi şi dumneavoastră o haină groasă pe umeri şi să veniţi pe aici ? Luaţi şi ceaşca aceea.

Stockdale — tînăr însingurat care de săptămîni de zile suferise de dorul unei persoane asupra căreia să-şi reverse interesul şi chiar şi prisosul de tandreţe — nu regretă deloc că trebuia să vină cu ea ; aşadar, îşi urmă călăuza pe uşa din spate a casei şi prin grădină pînă la capătul ei care dădea într-un gard de zid. Nu era prea înalt şi dincolo de el Stockdale desluşi printre umbrele nopţii mai multe pietre de mormînt şi conturul clopotniţei bisericii.

— Nu e greu să trecem pe aici, zise ea păşind pe un fel de treaptă lipită de gard ; apoi, călcînd pe coama gardului de zid şi coborînd dintr-un salt pe terenul mai înălţat din partea cealaltă, aşa cum e de obicei pămîntul din cimitire, trecu dincolo. Stockdale o imită şi o urmă prin întuneric de-a curmezişul terenului accidentat pînă cînd ajunseră la uşa clopotniţei, pe care ea o închise uşurel de îndată ce intrară.

— Ştiţi să păstraţi o taină ? îl întrebă ea pe un ton foarte muzical.

— Ca mormîntul ! zise el cu căldură.

Atunci ea scoase de sub pelerină un mic felinar aprins pe care Stockdale nici nu-l observase. Lumina lui

le arătă că se aflau în preajma scării de la galeria corului sub care zăcea un morman de vechituri de toate felurile. Cele mai multe erau rame, strane, panouri, toate stricate sau putrede, şi diverse porţiuni din duşumea care într-un an sau altul fuseseră scoase din locul ocupat anterior în corpul clădirii şi înlocuite cu altele noi.

— Vreţi să trageţi la o parte scîndurile astea ? întrebă ea ridicînd deasupra capului felinarul ca să-i lumineze mai bine locul. Sau ţineţi dumneavoastră felinarul pînă cînd le mut eu ?

— Lăsaţi că mă descurc, zise tînărul şi, urmindu-i indicaţiile, descoperi, spre marea lui surprindere, un şir de butoiaşe cu cercuri de lemn, fiecare cam cît butucul de la roţile unui car greu. După ce le scoase la iveală, Lizzy îl privi ţintă, de parcă ar fi vrut să ştie ce are de gînd să spună.

— Ştiţi ce sînt ? îl întrebă ea, văzîndu-l că tace.

— Da, butoaie, zise Stockdale pe un ton neutru.

De felul lui, era sătean din inima ţării, născut într-o familie foarte onorabilă şi crescut în ideea de a îmbrăca neapărat sutana ; iar priveliştea ce i se dezvăluia acum îi sugera doar noţiunile în sine, fără nimic metafizic.

— Da, aveţi dreptate, sînt butoaie, îi răspunse ea pe un ton de candoare perfectă, în care, totuşi, se simţea şi o undă de ironie.

Deodată Stockdale se uită la ea cu o bruscă presimţire proastă :

— Nu cumva sînt de contrabandă ?

— Ba da. Sînt balerci cu rachiu care au plutit aşa, la întîmplare, prin întuneric, dinspre Franţa către Anglia.

Pe vremea aceea, la Nether-Moynton şi prin împrejurimi oamenii zîmbeau întotdeauna auzind de păcatul denumit, în lumea din afară, „comerţ ilicit" ; şi localnicii se referau la aceste butoiaşe cu gin şi rachiu numindu-le „napi". Aşadar, ignoranţa inocentă a lui Stockdale şi privirea sa alarmată din momentul cînd a bănuit taina lor tenebroasă i s-au părut lui Lizzy mai întîi ridicole, iar apoi teribil de stînjenitoare pentru impresia bună pe care ar fi vrut să i-o facă tînărului.

— Prin părţile astea o mulţime de oameni se ţin de contrabandă, zise ea pe un ton blînd, cu aerul că şi-ar cere iertare. E ocupaţia lor de multe generaţii încoace, şi datina nu li se pare deloc rea. Ei, vreţi să rostogoliţi un butoiaş ?

— Ce să facem cu el ?

— Să scoatem dinăuntru o picătură ca să vă vindece răceala. E atît de tare încît vă ia răceala cu mîna. A. nu se supără nimeni dacă gustăm din băutură. Am voie să iau cît vreau ; aşa zice proprietarul butoaielor. Ar fi fost bine dacă aveam un pic prin casă, că atunci nu mai trebuia să ne ostenim acum ; dar cum eu nu beau niciodată, de multe ori uit să ţin în casă aşa ceva.

— Bănuiesc că vi se dă voie să luaţi băutură din butoaie ca să nu spuneţi autorităţilor unde sînt ascunse.

— A, nu. Nu e vorba numai de asta. Dacă am nevoie, pot lua oricît. Aşa că vă rog să vă serviţi.

— Bine, o să iau ca să nu vă refuz, de vreme ce aveţi drepturi asupra băuturii, murmură faţa bisericească ; şi cu toate că nu era deloc mulţumit de rolul pe care-l juca în toată această piesă, rostogoli un butoiaş din colţ pînă în mijlocul podelei turnului. Dar cum vreţi să scot rachiul ? Cu sfredelul, bănuiesc.

— Nu, nu, vă arăt eu, zise interesanta sa însoţitoare, arătîndu-i un cui şi un ciocan, pe care le avea în cealaltă mînă. Să nu găuriţi niciodată cu sfredelul, fiindcă intră rumeguş înăuntru şi pe urmă, cînd toarnă cumpărătorii rachiul în pahare, îşi dau seama că a umblat cineva la butoi. În schimb, cuiul nu lasă urme şi gaura se închide aproape perfect la loc. Acuma vă rog să săltaţi niţel unul din cercuri.

Stockdale puse mîna pe ciocan şi făcu ce i se spusese.

— Acum daţi o gaură în partea care a fost acoperită de cerc.

Făcu gaura conform instrucţiunilor.

— Dar n-o să curgă, zise el.

— Ba da, o să curgă. Luaţi balerca între genunchi şi strîngeţi-o la capete. Eu o să ţin ceaşca.

Stockdale ascultă şi îndată ce presiunea începu să se simtă în balercă — avea doagele destul de subţiri,

după cît se părea — ţişni puţin lichid. Cînd se umplu ceaşca nu mai apăsă, şi şuvoiul se opri.

— Ei, şi acum trebuie să umplem balerca la loc cu apă, zise Lizzy, căci altfel o să gogîlţiie îngrozitor cînd o iau ăia în mînă şi or să vadă că nu e plină.

— Păi nu v-au spus ei că puteţi lua din ea ?

— Da, *contrabandiştii ;* dar *cumpărătorii* nu trebuie să afle că au fost amabili cu mine pe socoteala lor.

— Aha, înţeleg, zise Stockdale cu îndoială. Dar nu mi se pare chiar aşa de cinstită toată treaba.

Dîndu-i ascultare, ţinu butoiaşul cu gura în sus şi în timp ce presa succesiv, Lizzy scoase o sticlă din care luă două guri de apă şi le introduse pe rînd în butoi apăsîndu-şi buzele drăgălaşe deasupra găurii care absorbea apa de cîte ori slăbea Stockdale strînsoarea. După ce umplu la loc balerca, astupă gaura, bătu cercul cu ciocanul pînă reveni la locul lui şi aşeză butoiaşul înapoi printre celelalte.

— Dar contrabandiştii ăştia nu se tem că o să-i daţi de gol ? o întrebă el cînd făceau cale-ntoarsă prin cimitir.

— A, nu, nu se tem ei, fiindcă n-aş fi în stare să fac una ca asta.

— Bine, dar v-au băgat în mare încurcătură, zise Stockdale apăsat. Nu mă îndoiesc că, cinstită fiind, fireşte, aveţi uneori sentimentul că e de datoria dumneavoastră să-i daţi pe mîna poliţiei... Zău că trebuie.

— Mde, n-aş zice că am simţit în mod deosebit această datorie ; şi în afară de asta, primul meu soţ...

Se opri brusc şi se văzu bine că e încurcată. Stockdale era un om atît de cinstit şi de simplu, fără ascunzişuri, încît nu-şi dădu imediat seama de ce s-a oprit ea : dar în cele din urmă observă că a luat-o gura pe dinainte si că nici o femeie n-ar fi rostit din întîmplare cuvintele „primul meu soţ" dacă nu s-ar fi gîndit destul de des şi la cel de-al doilea. Simţi încurcătura în care se găseşte Lizzy şi-i lăsă timp să-şi revină şi să continue.

— Soţul meu, zise ea, corijîndu-se, era la curent cu treburile lor, şi la fel şi taică-meu, şi totuşi au păstrat taina. De fapt n-aş fi în stare să dau de gol pe nimeni.

— Da, văd că e o treabă foarte complicată, reluă Stockdale pe tonul unui om care încearcă să pătrundă în adîncurile moralei fiecărei întîmplări. Şi e o mare cruzime să trebuiască să vă chinuiţi şi să vă arunce de colo pînă colo valurile amintirilor şi ale conştiinţei. Nădăjduiesc, doamnă Newberry, că veţi găsi curînd o cale de ieşire din această situaţie neplăcută.

— Mde, nu prea ştiu chiar aşa de bine, murmură ea.

Între timp trecuseră peste gardul de zid şi intraseră în casă, unde ea îi aduse un pahar şi o sticlă cu apă fierbinte şi-l lăsă cu gîndurile lui. Preotul privi în urma ei, cînd dispăru, şi-şi puse întrebarea dacă el, în calitatea lui de om respectabil şi pe deasupra şi faţă bisericească (far călăuzitor pentru ceilalţi, cu toate că deocamdată era mai mult o lumînărică), avea vreo justificare să facă aşa ceva. Un strănut rezolvă dilema ; constată de îndată ce dădu pe gît băutura arzătoare cu ajutorul unei cantităţi de două sau trei ori mai mare de apă fierbinte, că e unul din cele mai bune leacuri pentru guturai pe care le cunoscuse vreodată, în special în acest anotimp rece.

Stockdale rămase în fotoliul cel comod, tot sorbind şi meditînd, cam vreo douăzeci de minute, pînă cînd într-un tîrziu ajunse să privească mai îngăduitor lucrurile, după care tînji să vină mai repede dimineaţa, cînd avea s-o revadă pe doamna Newberry. Apoi simţi că, deşi din punct de vedere cronologic distanţa în timp era foarte mică, în sens afectiv urma să treacă tare multă vreme pînă la venirea zilei următoare, aşa că începu să se plimbe agitat prin cameră. Ochiul îi fu atras de un model de broderie înrămat şi cu geam, în care un ornament cu ghirlande de brad şi pene de păun înconjurau următoarea exprimare drăgălaşă a sentimentelor :

Rozele-au parfum cît viaţa le răsfaţă ;
Iată munca mea acum cît sînt în viaţă.
Rozele-au parfum şi cînd se-usucă, mor ;
Iată munca mea cînd în mormînt cobor.
Lizzy Simpkins. Teme-te de Cel de Sus.
Respectă-l pe rege. La vîrsta de 11 ani.

— E al ei, își zise în sinea lui. Dumnezeule, ce tare îmi place numele ăsta!

Înainte să fi încheiat gîndul că nici un alt nume de la Abigail pînă la Zenovia nu s-ar fi potrivit mai bine pentru tînăra lui proprietăreasă, se auzi iarăși gingașa bătaie în ușă și preotul tresări cînd fața ei mai apăru o dată, cu un aer atît de dezinteresat încît nici oamenii cu mintea cea mai ascuțită n-ar fi îndrăznit să afirme că a venit pentru a-l impresiona cu ochii ei seducători.

— N-ați vrea să vi se facă focul în cameră, domnule Stockdale, dat fiindcă sînteți răcit?

Simțind încă mustrări de conștiință pentru complicitatea la umplerea cu apă a balercii de rachiu, el găsi un prilej nimerit de a se autopedepsi:

— Nu, mulțumesc, zise el categoric. Nu e nevoie. N-am fost deprins niciînd în viață să am foc în dormitor, și ar însemna să mă las în prea mare măsură pradă luxuriei.

— Bine, atunci nu insist, zise ea și-l dezamăgi făcîndu-se imediat nevăzută.

Întrebîndu-se dacă nu cumva a supărat-o prin refuzul lui, îi păru rău că n-a vrut să i se facă foc, chiar dacă n-ar fi putut dormi de căldură și vreo zece zile de atunci înainte i-ar fi fost pusă în primejdie autodisciplina. Pe de altă parte, se mîngîie cu un gînd care într-adevăr constituia o consolare extraordinară pentru un proaspăt îndrăgostit — și anume că se află sub același acoperămînt cu Lizzy; de fapt era oaspetele ei, dacă am putea privi în mod mai poetic termenul de locatar; îl mai consolă și ideea că o va vedea, cu siguranță, a doua zi.

A doua zi sosi, și Stockdale se sculă dis-de-dimineață, complet vindecat de răceală. În viața lui nu dorise mai fierbinte ca în ziua aceea să vină ora micului dejun; așa că, la opt precis, după o mică plimbare pentru recunoașterea terenului, reintră pe ușa locuinței. Micul dejun trecu și Martha-Sarah îl sevi, dar nu veni nimeni de bună-voie, ca în seara anterioară, să întrebe dacă mai are vreo dorință pe care n-a pomenit-o și pe care ea ar încerca să i-o satisfacă. Fu dezamăgit și ieși din casă, trăgînd nădejde s-o vadă la masă. Veni și ora mesei; se așe-

ză, mîncă, termină de mîncat, mai zăbovi un ceas întreg, cu toate că în momentul respectiv îl aşteptau doi profesori noi la uşa capelei, după ce-l rugaseră să le fixeze o întîlnire pentru că aveau ceva să-i spună. Nu mai avea rost să întîrzie, aşa că porni încet pe uliţă, încurajat de gîndul că, la urma urmei, o s-o vadă totuşi seara şi — cine ştie? — să reia îndeletnicirea aceea plăcută a scosului băuturii din butoaiele aşezate în clopotniţă dar în orice caz, se hotărîse să facă mult mai etică operaţia, insistînd în mod foarte serios să nu se mai introducă apă în balercă pentru a o umple la loc, chiar de-ar fi să gogîlţîie ca să se audă pînă pe lumea cealaltă. Oricum, însă, nimeni nu putea ascunde faptul că toată treaba era destul de dubioasă; dar deodată fu foarte nemulţumit de el însuşi la gîndul că mintea îi era mult mai interesată de această chestiune decît de îndatoririle lui importante şi grave.

Şi totuşi, strîngerile de inimă şi remuşcările pieriră pe măsură ce scădea ziua. Veni seara, ora ceaiului şi apoi cea a cinei; dar nici urmă de Lizzy Newberry, nici urmă de dulci ispite. Într-un tîrziu preotul nu se mai putu ţine şi-o întrebă pe slujnicuţa ciudată:

— Dar unde e astăzi doamna Newberry?

Şi în mod foarte înţelept, însoţi întrebarea cu o monedă de un penny.

— E ocupată, zise Martha.

— S-a întîmplat ceva grav? insistă el, punîndu-i în palmă încă un penny şi lăsînd-o să întrezărească posibilitatea unui cîştig şi mai mare.

— A, nu... absolut nimic! zise fetiţa pe nerăsuflate. Ei nu i se întîmplă niciodată nimic. Numai că zăboveşte sus în pat fiindcă aşa are uneori obiceiul.

Fiind un tînăr înzestrat cu oarecare umor, nu mai puse întrebări şi, presupunînd că Lizzy are o migrenă sau vreun alt rău nu prea grav, măcar că fata îi spusese ce-i spusese, se duse nemulţumit la culcare, fără să dea ochii nici cu bătrîna doamnă Simpkins.

„Mi-am zis eu aseară c-o s-o văd azi, reflectă el, dar n-a fost să fie!"

A doua zi avu mai mult noroc — sau poate mai puţin — întrucît o întîlni dimineaţa în dreptul scărilor şi be-

neficie de privilegiul de a fi vizitat de ea de vreo două ori în cursul zilei — o dată pentru a se interesa cu amabilitate şi gingăşie cum îi mai este (ca şi în prima seară), iar a doua oară ca să-i pună pe masă un buchețel de violete de iarnă, cu promisiunea că le va schimba de îndată ce încep să se ofilească. În cele două împrejurări, ceva din zîmbetul ei arăta cît de sigură e de efectul pe care-l produce asupra lui — deşi trebuie să recunoaştem că părea să fie mai mult o dovadă de umor nevinovat decît de intenţii foarte conştiente, şi avea mai degrabă iz de vanitate feminină decît de trufie.

Cît despre Stockdale, el îşi dădu limpede seama că are o capacitate nelimitată de a cădea în greşeală şi începu să regrete că sectanţilor li se refuză sprijinul zeilor tutelari. Îşi puse lacăt la gură şi la ochi vreme de un ceas şi jumătate, după care constată că e inutil să se mai lupte şi se dădu bătut.

„Predicatorul titular o să vină într-o lună, îşi zise în sinea lui cînd şedea în dreptul focului. Atunci am să plec şi ea n-o să mai poată să-mi tulbure minţile !... Ei, şi pe urmă ? O să rămîn toată viaţa singur ? Nu ; cînd termin stagiul de suplinitor, am să am casa mea mobilată, cu o uşă lăcuită şi cu un ciocănaş de alamă ca sonerie ; atunci am să mă întorc glonţ la ea şi am s-o cer de nevastă fără ocolişuri, deîndată ce se termină masa !"

Şi aşa petrecu tînărul Stockdale două săptămîni de furnicături, vreme în care lucrurile se desfăşurară cam aşa cum trebuie să se fi petrecut asemenea chestiuni încă de la începuturile istoriei. O zi dădea ochii de mai multe ori cu ţinta afecţiunii sale, pe urmă a doua zi n-o vedea nici o clipă, se întîmpla s-o întîlnească tocmai cînd se aştepta mai puţin, şi-i simţea lipsa tocmai cînd diverse aluzii şi semne referitoare la locul unde se va afla ea la o anumită oră sugerau în mare măsură o întîlnire. Această cochetărie nevinovată era, poate, un lucru destul de corect, dat fiindcă stăteau în aceeaşi casă, atît de aproape unul de altul ; iar Stockdale se împăcă de la o vreme cu situaţia, dînd dovadă de tot stoicismul filozofic de care era capabil.

Întrucît ea era în casa ei, putea foarte bine, după ce-l supăra sau îl dezamăgea lipsind din preajma lui, să-l re-

cîştige înconjurîndu-l deodată cu toate acele mici atenţii pe care le putea revărsa asupra lui în calitatea ei de proprietăreasă. După ce aştepta jumătate de zi în casă pentru a o vedea şi, constatînd că n-are cum, pleca în pripă şi furios la culme la plimbare pe drumul cel mai sumbru şi mai umed pe care-l putea descoperi, seara ea restabilea echilibrul spunîndu-i : „Domnule Stockdale, m-am gîndit că s-ar putea să te tragă de la fereastră noaptea, aşa că azi după-amiază, cînd erai plecat, ţi-am pus nişte perdele mai groase“ sau „Domnule Stockdale, am observat că azi-dimineaţă ai strănutat de două ori. Asta înseamnă, fără doar şi poate, că n-ai izbutit încă să-ţi alungi răceala ; sînt convinsă că aşa stau lucrurile... M-am gîndit tot timpul la asta ; şi trebuie să-mi dai voie să-ţi fac un şodou“.

Uneori, cînd venea acasă, îşi găsea camera rearanjată, cu scaunele puse în locul mesei şi masa împodobită cu puţinele flori şi frunze proaspete ce se mai puteau găsi în anotimpul respectiv — şi astfel odaia căpăta o noutate cu totul surprinzătoare. Alteori o găsea urcată pe un scaun în faţa casei, încercînd să agaţe sus vreun fir de trandafir repede crescător, pe care-l dăduse jos vîntul ; şi firesc că el se repezea s-o ajute şi mîinile li se atingeau în treacăt cînd umblau cu capete de sfoară şi cuie. Aşa se împrieteneau din nou după fiecare ciondăneală. Cu asemenea prilejuri ea rostea vreo observaţie plăcută cu privire la nevoia de a-l deranja din nou ; iar el se grăbea să spună din capul locului că ar fi în stare să facă pentru ea de o mie de ori mai mult dacă i-ar cere-o.

II CUM A VĂZUT EL ALŢI DOI BĂRBAŢI

Lucrurile fiind în acest stadiu avansat, într-o seară cu cerul înnorat, în timp ce stătea în camera lui, Stockdale fu destul de surprins s-o audă pe Lizzy certîndu-se cu glas scăzut cu cineva în pragul uşii de la intrare. Era aproape întuneric, dar nu închisese încă obloanele şi nici

nu aprinsese luminările. Fu ispitit să întindă gîtul către fereastră. Zări afară, în faţa uşii, un tînăr în haine de culoare deschisă şi, gîndindu-se mai bine, socoti că trebuie să fie morarul chipeş şi bine clădit care locuia puţin mai jos pe aceeaşi stradă. Vorbea cînd cu glas scăzut, cînd pe un ton ferm, şi uneori chiar ajungea la nişte rugăminti insistente ; dar Stockdale deduse asta numai după ton, pentru că nu izbuti să prindă nici un cuvînt.

Inainte de sfîrşitul acelei conversaţii, atenţia îi fu atrasă de un al doilea incident : chiar în faţa casei lui Lizzy creştea un tufiş de lauri care ofereau o umbră deasă şi permanentă. Tulpinile tremurau acum pe fundalul luminos al cerului şi o clipă se zări iţindu-se printre ele capul unui bărbat care apoi rămase locului. Şi pe el părea să-l intereseze foarte mult conversaţia de la uşă, şi era evident că zăboveşte pe acolo ca să pîndească şi să tragă cu urechea. Dacă Stockdale ar fi fost în altfel de relaţii cu Lizzy decît cele de îndrăgostit şi pretendent, ar fi putut perfect să iasă afară şi să cerceteze lucrurile ; dar fiindu-i deocamdată doar un aliat neprivilegiat, nu făcu altceva decît să se ridice în picioare ca să i se vadă umbra proiectată de flăcările din cămin ; drept care pîndarul se făcu nevăzut, iar Lizzy şi cu morarul continuară să vorbească cu glas şi mai scăzut.

Întîmplarea îl făcu pe Stockdale să se simtă atît de prost încît imediat după plecarea morarului îşi avertiză proprietăreasa :

— Doamnă Newberry, ştiţi că aţi fost supravegheată adineauri şi că vi s-a ascultat conversaţia ?

— Cînd ?

— Cînd vorbeaţi cu morarul acela. Din tufişul de lauri de acolo vă privea un bărbat cu atîta gelozie că parcă ar fi vrut să vă mănînce de vie.

Păru mai îngrijorată decît ar fi fost normal dat fiind caracterul mărunt al incidentului, aşa că el adăugă :

— Vorbeaţi cumva lucruri care n-aţi fi vrut să fie auzite ?

— Nu vorbeam decît de afaceri.

— Te rog să fii sinceră cu mine, Lizzy ! îşi pierdu el răbdarea. Dacă era vorba doar de afaceri, ce rost ar

fi avut să dorească cineva să tragă cu urechea la ce vorbiți ?

Îl privi cu ochii plini de curiozitate.

— Păi altfel ce crezi că ar fi putut să fie ?

— Mde... Singurul lucru din conversația dintre o tinără și un tînăr care-i poate amuza pe cei deprinși să tragă cu urechea.

— A, da, confirmă ea, zîmbind în ciuda îngrijorării pe care o simțea. Mde, e adevărat că vărul meu Owlett mi-a vorbit din cînd în cînd de căsătorie ; dar adineauri nu despre asta discutam. Aș dori din toată inima să-mi fi spus ceva în genul ăsta. Ar fi fost mult mai puțin grav pentru mine.

— Vai de mine, doamnă Newberry !

— Așa este. Nu că l-aș fi primit cu brațele deschise, bineînțeles. Dar așa, din alte motive. Mă bucur, domnule Stockdale că mi-ai pomenit de băgărețul ăla iscoditor. M-ai prevenit tocmai la timp, așa că trebuie să vorbesc din nou cu vărul meu.

— Dar te rog, nu pleca pînă n-am terminat ce aveam de spus. Îmi iau acum o piatră de pe suflet, după care nu mai fac nici un fel de zarvă. Lizzy dragă, hai să știm precis dacă e Da sau Nu între noi. Te rog mult ! Și întinse mîna spre ea, iar ea și-o lăsă într-a lui, dar fără să-i vorbească.

— Să înțeleg că mi-ai spus Da ? întrebă el după ce așteptă un răstimp.

— Poți să fii logodnicul meu, dacă vrei.

— De ce nu-mi spui acum pe loc c-o să mă aștepți pînă cînd am casa mea și pot să revin aici ca să te iau de nevastă ?

— Pentru că mă mai gîndesc un pic — mă mai gîndesc și la altceva, zise ea stînjenită. Prea au venit așa, toate deodată, trebuie să le chibzuiesc cu grijă pe fiecare pe rînd.

— În orice caz, Lizzy dragă, poți să mă asiguri că n-o să-i mai îngădui morarului să-ți vorbească decît de afaceri ? Sper că nu i-ai dat vreodată nas ?

Ea îi păru întrebarea spunînd :

— Vezi tu, el și cu tovarășii lui au mai lăsat din cînd în cînd niscaiva lucruri pe la mine prin casă, și

întrucît nu l-am refuzat niciodată, de-aia își cam ia nasul la purtare.

— Lucruri ? Ce fel de lucruri ?

— Balercuțe... aici lumea le zice „lucruri".

— Dar de ce nu-l refuzi, scumpa mea Lizzy ?

— Păi nu prea am cum s-o fac.

— Ești prea sfioasă. Însă nu e frumos din partea lui să se bage așa în sufletul tău și să-ți compromită reputația cu șmecheriile astea cu contrabanda. Te rog să-mi făgăduiești că data viitoare cînd o mai cere voie să-și lase aici butoaiele, o să-mi îngădui să le rostogolesc pînă în stradă.

Lizzy clătină din cap :

— Nu m-aș încumeta să-mi jignesc atît de rău vecinii, și nici să fac vreun lucru care ar putea să-l dea pe bietul Owlett pe mîna ălora de la vamă.

Stockdale oftă și zise că după părerea lui e o mărinimie greșit înțeleasă dacă mergea pînă acolo încît să-i ajute pe cei care-i răpeau regelui ceea ce i se cuvenea :

— Cel puțin îmi dai voie să-l fac să se țină la distanță, în calitate de îndrăgostit ? Și să-i spun de la obraz că nu ești de nasul lui ?

— Vai, te rog, nu acum ! Nu vreau să-mi jignesc vecinii de-o viață. Nu e vorba numai de domnul Owlett.

— Asta e foarte prost ! zise Stockdale nervos.

— Pe onoarea mea că n-am să-l încurajez ca pretendent, răspunse Lizzy cu toată seriozitatea. Un om rezonabil ar trebui să se mulțumească și cu un asemenea răspuns.

— Bine, atunci mă declar și eu mulțumit, zise Stockdale și se lumină la față.

III PALTONUL MISTERIOS

Acum locatarul începu să observe cu mai multă atenție o anumită trăsătură din viața frumoasei lui proprietărese pe care altădată o băgase în seamă doar în treacăt și nu-i dăduse prea mare atenție : nu avea cîtuși

de puțin o oră regulată de sculare. O săptămînă sau chiar două era destul de punctuală, cobora la parter la șapte și jumătate, sau întîrzia doar un minut-două. Apoi deodată n-o mai vedea nimeni pînă pe la amiază, uneori chiar trei-patru zile la rînd ; iar de două ori Stockdale avu dovada sigură că n-a ieșit din odaia ei pînă la trei și jumătate după-amiaza. A doua oară cînd îi atrase atenția această întîrziere nemaipomenită fu într-o zi cînd ținuse el mult s-o consulte într-o problemă legată de situația lui viitoare ; trăsese deci concluzia, ca întotdeauna, că are o răceală, o migrenă sau vreun alt rău, dacă nu cumva s-o fi ținut deoparte ca să evite să-l vadă și să-i vorbească — lucru care nu prea i se părea de crezut. Dar prima lui presupunere fu infirmată de faptul că vreo cîteva zile mai tîrziu ea spuse cu toată nevinovăția, cînd vorbeau de sănătate, că de un an întreg nu mai avusese nici măcar o clipă vreo greutate sau apăsare pe stomac, pe inimă, vreo durere de cap ori altă boală.

— Mă bucur s-o aud, zise el, căci eu credeam tocmai dimpotrivă.

— De ce ? Arăt prost ? întrebă ea și-și întoarse fața către el ca să-i demonstreze că dacă se uită mai atent e imposibil să stăruie într-o asemenea convingere.

— A, nu, cîtuși de puțin ; mi s-a părut doar fiindcă uneori văd că trebuie să rămîi în camera dumitale cea mai mare parte a zilei.

— A, cît despre asta... asta nu înseamnă nimic, murmură ea, cu o privire care ar fi putut ușor să fie considerată destul de rece și în orice caz era expresia cea mai supărătoare pe care o suporta el din partea ei. E doar lene, domnule Stockdale.

— Nu se poate !

— Ba așa este, ascultă-mă pe mine. Cînd rămîn în odaia mea pînă la trei jumătate după-amiaza poți să fii întotdeauna sigur că am dormit buștean pînă la trei, căci altfel n-aș fi stat acolo.

— Bine, dar e îngrozitor ! aproape strigă Stockdale, gîndindu-se deodată la efectele dezastruoase ale unei asemenea luxurii asupra gospodăriei unui preot, dacă ar fi să devină un obicei.

— Pe de altă parte, reveni ea ghicindu-i parcă gîndurile bune dar și îngrijorarea pentru viitor nu mi se întîmplă decît cînd pierd nopțile. Uneori nu adorm decît pe la cinci-șase dimineața.

— A, asta e altă chestiune. Insomnia atît de gravă e o adevărată boală. Ai consultat un doctor ?

— A, nu... Nu e nevoie... Așa e firea mea.

Și plecă fără să mai spună vreo vorbă.

S-ar fi putut să treacă o groază de vreme pînă să afle el adevărata pricină a insomniei lui Lizzy, dacă nu s-ar fi întîmplat ca într-o noapte întunecoasă să rămînă treaz în dormitor, făcînd însemnări pentru o predică. Fără să-l ocupe prea intens, treaba îl împiedică totuși să se culce mult timp după ce se retrăseseră cei ai casei. Se culcă abia pe la unu. Înainte de a adormi auzi o bătaie la ușa din față, mai întîi sfioasă, apoi mai puternică. Nimeni nu răspunse, și persoana bătu din nou. Întrucît tot nu se trezi nimeni, Stockdale se dădu jos din pat, se duse la fereastră — camera lui era deasupra ușii — și deschizînd-o întrebă cine bate.

Un glas tînăr îi răspunse că e Susan Wallis și că a venit să întrebe dacă nu-i poate da doamna Newberry niște muștar ca să facă o cataplasmă să-i pună pe piept lui taică-su care căzuse la pat.

Neavînd nici clopoțel, nici slugi la îndemînă, chiriașul se văzu silit să acționeze personal.

— Stați s-o chem pe doamna Newberry !

Îmbrăcîndu-se pe jumătate, o porni pe coridor și bătu la ușa lui Lizzy. Nu primi nici un răspuns așa că, amintindu-și de somnul ei neregulat și aiurit, bătu insistent în ușă cu pumnul, ceea ce-l făcu să descopere (ușa se deschise datorită violenței bătăilor lui) că abia fusese împinsă, nici măcar închisă cu clanța. Întrucît acum i s-ar fi putut auzi dinăuntru și glasul nu mai bătu ci zise pe un ton ferm :

— Doamnă Newberry ! Vă caută cineva.

Tăcere în dormitorul ei. De nicăieri nu se auzea nici răsuflare, nici foșnet. Așadar, Stockdale lansă prin deschizătura ușii un adevărat strigăt :

— Doamnă Newberry !

Nici acum nu auzi dinăuntru vreun răspuns, ori vreo mişcare. Auzi în schimb un zgomot în camera de vizavi, cea a mamei lui Lizzy, de parcă ea ar fi fost trezită de zarva respectivă, chiar dacă Lizvy n-o auzise. Se părea că se îmbracă în grabă. Stockdale închise încetişor uşa tinerei şi se duse la cealaltă. Doamna Simpkins o deschise înainte de a ajunge el pînă acolo. Era îmbrăcată ca de obicei şi avea în mînă o luminare.

— Ce doreşte persoana care strigă ? întrebă ea speriată.

Stockdale o puse la curent cu rugămintea lui Susan Wallis şi adăugă pe un ton grav :

— Nu izbutesc s-o scol pe doamna Newberry.

— Nu face nimic, zise mama acesteia. Pot şi eu să-i dau fetei ce-i trebuie.

Ieşi din cameră şi coborî scările.

Stockdale se retrase către odaia lui, dar nu înainte de a-i spune doamnei Simpkins de pe palier, de parcă atunci şi-ar fi adus aminte :

— Sper că doamna Newberry nu e bolnavă, că n-am putut s-o trezesc ?

— A, nu, se grăbi să-l liniştească bătrîna. Cîtuşi de puţin.

Şi totuşi locatarul nu se dădu bătut :

— Nu vreţi să intraţi o clipă să vedeţi ? M-aş simti mult mai liniştit.

Doamna Simpkins urcă înapoi cele cîteva trepte pe care le coborîse, se duse în camera fiicei sale şi ieşi aproape imediat :

— N-are nimic.

Şi coborî din nou, ca să se ocupe de vecina care, văzînd că se aprind lumini prin casă, aşteptase răbdătoare tot timpul ăsta.

Stockdale se duse în odaia lui şi se culcă la loc. O auzi pe mama lui Lizzy deschizînd uşa din faţă, primind-o înăuntru şi apoi vorbind cu ea nedesluşit, în timp ce umblau prin dulapuri după medicamentul cerut. Fata plecă, uşa fu încuiată în urma ei, doamna Simpkins urcă la loc scările şi casa se cufundă iar în tăcere. Şi totuşi Stockdale nu adormi. Nu putea scăpa cu nici un preţ

de o bănuială neobișnuită, cu atît mai chinuitoare cu cît, dacă se dovedea adevărată, era lucrul cel mai greu de explicat din toată experiența lui de viață.

Nu se putea cît de cît convinge că Lizzy Newberry ar fi fost în dormitorul ei cînd el a făcut atîta tărăboi la ușă, cu toate că o auzise urcînd scările la ora obișnuită, intrînd în odaia ei și încuindu-se ca de obicei. Și totuși rațiunea refuza cu atîta îndîrjire să accepte ideea că ar fi putut să se afle în altă parte, încît Stockdale se văzu silit să revină la teoria foarte șubredă a somnului profund, deși nu auzise nici suflare, nici mișcare cît timp strigase și bătuse atît de tare încît ar fi putut să-i trezească și pe cei șapte somnoroși din poveste.

Înainte de a ajunge la vreo concluzie pozitivă, adormi și el, și nu se mai trezi pînă la ziuă. N-o văzu pe doamna Newberry dimineața, înainte de a ieși el în întîmpinarea soarelui care răsărea, așa cum îi plăcea să facă de cîte ori era frumos afară ; dar nefiind vorba de un lucru neobișnuit, nu-i dădu importanță. La micul dejun înțelese că nu e prea departe, întrucît o auzi la bucătărie ; cu toate că n-o văzu în persoană (încăperea aceea dosnică era întotdeauna bine închisă și ferită de privirile lui), i se păru că o aude vorbind, dînd porunci și agitîndu-se printre oale și veselă într-un mod atît de obișnuit încît nu părea să existe nici un motiv pentru Stockdale să-și mai irosească timpul cu presupuneri sterile.

Slujitorul bisericii suferi de pe urma acestor tulburări care-i abătuseră atenția, iar predicile improvizate de el nu prea avură de cîștigat. Și așa spunea de multe ori de la amvon „epistolele către romani" în loc de „către corintieni" sau propunea enoriașilor spre cîntare imnurile cu ritmul cel mai ciudat și mai chinuit, — pe care pînă atunci întotdeauna le evitase, deoarece turma păstorită nu izbutea să cînte o melodie potrivită pentru ele. Se hotărî deci ca de îndată ce săptămînile lui de ședere acolo se vor apropia de sfîrșit, să nu mai lungească povestea și să se angajeze prin propunerea unei logodne în toată puterea cuvîntului, la nevoie putînd să se căiască apoi pe îndelete.

Urmărind acest țel, în seara de după somnul ei misterios, îi propuse să se plimbe singuri puțin după căde-

rea întunericului — ultimul aspect fiind introdus în propunerea lui, aşa ca să se poată întoarce fără să-i vadă nimeni. Ea acceptă ; porniră, săriră un pîrleaz, şi o luară pe o potecă adăpostită, tocmai nimerită pentru acest prilej. Dar în ciuda încercărilor făcute de amîndoi, nu izbutiră să înviorezе prea mult atmosfera acestei plimbări. Ea era mai palidă ca de obicei şi mereu întorcea capul într-o parte.

— Lizzy, o opri Stockdale cu reproş în glas după ce străbătuseră o mare distanţă în tăcere.

— Da, ce e ?

— Ai căscat... Ştiu că te amuză societatea mea !

Aşa se exprimase el, dar de fapt se întreba dacă nu cumva căscatul ei se datorează în mai mare măsură oboselii fizice de peste noapte decît oboselii mintale din momentul respectiv. Lizzy se scuză şi mărturisi că e destul de obosită, ceea ce îi oferi lui prilejul să-i pună fără ocol o întrebare în această privinţă ; numai că sfiala nu-l lăsă s-o facă ; aşadar, stînjenit la culme, aproape chinuit, se hotărî să mai aştepte.

Luna februarie trecu amestecînd noroaiele cu gerul, ploaia cu lapoviţa, vînturile de răsărit cu vijeliile dinspre nord-vest. Gropile rămase pe ogoare se umplură de apa venită de pe tăpşanele mai înalte care încă nu avusese timp să intre în pămînt. Păsărelele deveneau tot mai vioaie şi în fiecare seară, înainte de apusul soarelui, venea un sturz singuratec şi cînta triluri dătătoare de speranţă în ulmul cel mare de lîngă casa doamnei Newberry. Furtunile reci şi pămîntul îngheţat lăsaseră locul unei umezeli cumplite, mai supărătoare în sine decît gerul ; aceasta prevestea apropierea primăverii şi, oricît de neplăcută era, se dovedea totuşi suportabilă.

Stockdale tot încercase de cel puţin cinci-şase ori să ajungă la o înţelegere practică cu Lizzy ; dar, mai cu misterul aparentei ei absenţe din seara cînd bătuse la uşă vecina, mai cu ciudăţenia întîrzierii ei în pat la ore cu totul inexplicabile, de cîte ori ar fi vrut el să-i vorbească deschis, ceva parcă-l oprea. Şi aşa continuau să stea în aceeaşi casă ca nişte îndrăgostiţi foarte vag logodiţi, fiecare dintre ei recunoscînd doar în mică măsură

pretenția unuia de a se numi alesul [illegible]imii celuilalt. Stockdale se convinse singur că șovăiala lui se datora amînării sosirii preotului titular și, implicit, a propriei lui plecări, care elimina orice necesitate de a se grăbi în relațiile cu cea pe care o curta; dar poate că era vorba doar de revenirea pe primul plan a înțelepciunii lui care-i spunea că n-ar fi fost rău să-și facă o idee mai clară despre Lizzy înainte de a încheia cu ea marele contract al vieții lui.

Ea, pe de altă parte, părea întotdeauna gata să se lase împinsă în această privință chiar mai departe decît îndrăznise el s-o facă pînă atunci; și totuși, era destul de independentă, ba chiar într-o măsură care ar fi întreținut veșnic vie chiar și flacăra pe cale de a se stinge a unui bărbat mult mai schimbător.

În seara de întîi martie, întorcîndu-se după apusul soarelui în dormitorul lui, găsi pe un scaun un palton, o pălărie și o pereche de pantaloni de călărie. Întrucît nu-și amintea cîtuși de puțin să fi lăsat vreo haină acolo, se duse și cercetă cele trei obiecte cît de bine putu în ultimele raze ale asfințitului, și constată că nu-i aparțin. Stătu o vreme pe gînduri să se dumirească în ce fel vor fi ajuns acolo? Era singurul bărbat din casă; și totuși nu erau hainele lui, nu putea să se fi înșelat în halul ăsta. Nu, nu erau ale lui. O chemă sus pe Martha-Sarah.

— Cum au ajuns lucrurile astea în camera mea? întrebă el, trîntind pe dușumea obiectele nesuferite.

Martha îi spuse că doamna Newberry i le dăduse să le perie iar ea le adusese acolo, socotind că ar trebui să fie ale domnului Stockdale, întrucît alt gentleman nu se mai afla în casă.

— Bineînțeles, îi zise Stockdale. Acum ia-le, te rog și du-le jos la stăpîna ta și spune-i că sînt niște haine pe care le-am găsit aici și habar n-am ce-i cu ele.

Întrucît ușa rămase deschisă, auzi apoi conversația de la parter.

— Vai ce poznă ai făcut! zise doamna Newberry în mare încurcătură. Păi bine, Martha-Sarah, ți-am zis eu să le duci în camera domnului Stockdale?

— Păi eu ce să fac ? aşa am crezut că tre' să fie ale lui fiin'că le-am văzut aşa pline de noroi, răspunse spăsită Martha-Sarah.

— Trebuia să le laşi acolo pe cuier ! ii spuse pe un ton sever tînăra stăpînă.

Şi urcă sus cu hainele pe braţ, trecu repede prin dreptul odăii lui Stockdale şi le aruncă furioasă într-un dulap de la capătul coridorului. Cu asta incidentul se închise şi casa fu din nou cufundată în tăcere.

N-ar fi fost nimic ieşit din comun dacă găseai asemenea haine într-o casă de văduvă, numai să fi fost curate ; sau măcar mîncate de molii ori mototolite ori mucegăite de atîta şedere la întuneric ; dar faptul că erau stropite de curînd cu noroi, asta îl tulbura cel mai tare pe Stockdale. Cînd un ucenic în ale preoţiei se află în faza de frunză tremurătoare a unui ataşament sentimental, expus agitatiei pentru cel mai mic fleac, o nepotrivire atît de mare şi de o asemenea natură constituie un motiv serios de tulburare. Şi totuşi, atunci nu se mai întîmplă nimic ; dar el începu să fie mai atent, să facă supoziţii şi nu mai izbuti să dea uitării întîmplarea.

Într-o dimineaţă, privind pe fereastră, o văzu chiar pe doamna Newberry periind pulpana unui palton lung şi cam ponosit ; dacă nu se înşela prea tare, trebuie să fi fost tocmai cel ce împodobise deunăzi scaunul din odaia lui. Era stropit rău de tot, pînă sus la despicătură, cu noroi de prin împrejurimile satului, judecînd după culoare, căci în lumina soarelui vedea foarte bine petele. Întrucît zilele anterioare fuseseră destul de umede, era imposibil să nu tragi concluzia că persoana care-l purtase parcursese distanţe apreciabile pe uliţe şi peste cîmp. Stockdale deschise fereastra şi se uită afară. Doamna Newberry întoarse capul. Roşi din ce în ce mai tare : arăta mai frumoasă ca oricînd — sau poate mai enigmatică. El îi făcu un semn afectuos cu mîna şi-i spuse bună dimineaţa ; îi răspunse cam stînjenită şi, de fapt, din clipa în care se văzuse supravegheată îşi încetase periatul şi împăturise paltonul fără să-l fi terminat de curăţat.

Stockdale închise fereastra. Fără îndoială că o explicație simplă a întregii povești se putea găsi în limitele probabilității; numai că el nu izbutea s-o nimerească și ar fi dorit mult de tot ca ea să lămurească lucrurile mai presus de orice îndoială spunînd de bună voie ceva în această privință, chiar atunci pe loc.

Cu toate că Lizzy nu oferise nici un fel de explicație în momentul respectiv, ea aduse chestiunea pe tapet data următoare cînd se văzură. Îi ciripea ușurel vorbind de nu știu ce altceva și-i pomeni că asta s-a întîmplat tocmai cînd curăța de praf niște haine vechi care-i aparținuseră bietului ei soț.

— Și le ții curate doar așa din respect pentru memoria lui ? întrebă într-o doară Stockdale.

— Le mai aerisesc și le mai scutur de praf din cînd în cînd, îi răspunse ea cu o nevinovăție cum nu se poate mai încîntătoare.

— Dar oare morții ies din morminte și umblă prin noroaie ? murmură Stockdale scăldat în sudori reci văzînd de cîtă viclenie e ea în stare.

— Ce spuneai ?

— A, nimic, nimic, își înghiți el trist cuvintele. Am zis ceva așa într-o doară — o expresie care o să-mi slujească la predica de duminica viitoare.

Era limpede că Lizzy nu-și dăduse seama că el a văzut pe pulpana paltonului trădător urme proaspete de noroi, stropituri din timpul unei plimbări pe jos; și iarăși era limpede că, după părerea ei, el și-a închipuit că a scos paltonul direct dintr-un cufăr sau sertar.

În momentul de față, amănuntele cazului respectiv erau și mai întunecate și misterioase. Stockdale era atît de deprimat de toate acestea încît nu îndrăzni să-i pună fățiș la îndoială explicația dată, nici s-o amenințe că o să plece ca misionar în lumea unor insulari copleșiți de bezna necredinței, și nici să-i facă cel mai mic reproș. Pur și simplu își luă rămas bun cînd ea termină de vorbit și apoi trăi într-o nedumerire apăsătoare pînă cînd, treptat-treptat, maniera lui firească ajunse tristă și încorsetată.

IV CRAI NOU

În joia ce urmă, vremea era schimbătoare, umedă și întunecoasă; iar noaptea amenința să fie neplăcută din cauza vîntului care sporea în intensitate. Dimineața Stockdale plecase pînă la Knollsea ca să asiste la o pomenire și la întoarcerea atrăgătoarea Lizzy îl întîmpină pe coridor. Fie că-l influențase ziua mai bună care-i surîsese pînă atunci, fie datorită plimbării cu trăsura în aerul acela proaspăt, sau poate datorită înclinației lui firești de a trece peste întîmplările dezagreabile se lăsă fascinat într-atît încît uită cu totul de incidentul cu paltonul și, în general, petrecu o seară foarte plăcută; nu chiar în tovărășia lui Lizzy, cît în preajma ei, atît cît s-o poată auzi sporovăind în salonașul din dos cu maică-sa, pînă cînd se duse aceasta la culcare. Curînd după aceea se retrase în dormitor doamna Newberry, iar apoi se pregăti și Stockdale să se ducă sus. Dar înainte de a părăsi camera de zi, rămase o vreme în picioare lîngă ultimii tăciuni aprinși, meditînd îndelung la una și la alta; îl trezi din visare pîlpîirea lumînării din sfeșnic care deodată se micșoră și se stinse. Știind că are la el în dormitor chibrituri, o cutiuță cu iască și încă o lumînare, urcă scările pe bîjbîite, fără să aprindă vreo lumină. Ajungînd în camera lui, pipăi toate polițele și prin toate colțurile în căutarea cutiei cu iască, dar fără succes. Descoperind-o într-un tîrziu, Stockdale scoase o scînteie și tocmai aprindea pucioasa, cînd i se păru că aude o mișcare pe coridor. Suflă mai tare în fitil, chibritul se aprinse și, privind în această lumină albastră prin ușa care stătuse tot timpul deschisă, rămase de-a dreptul uluit cînd zări o siluetă bărbătească dispărînd după colțul balustradei de la scări; intenția bărbatului de a scăpa neobservat era evidentă. Personajul purta tocmai hainele pe care le periase Lizzy, ceva din silueta și mersul necunoscutului îi sugeră chiriașului că ar putea să fie vorba chiar de Lizzy.

Prea sigur însă nu putea fi; așadar, cu mare emoție, Stockdale se hotărî să iscodească taina și să-și aleagă singur calea de a o face. Stinse chibritul fără să mai

aprindă luminarea, ieşi pe coridor şi se duse în vîrful picioarelor pînă la dormitorul lui Lizzy. Pe cînd se apropia, o dîră de lumină slabă venind din direcţia ferestrei îl informă că uşa e deschisă, sugerîndu-i totodată că proprietăreasa a plecat.

Stockdale se întoarse şi, trîntind cu pumnul în balustrada scării, rosti cu glas sugrumat :

— Ea a fost ; purta paltonul şi pălăria răposatului !

Simţindu-se într-o oarecare măsură cu inima mai uşoară, dat fiind că nu era vorba de nici un intrus în cazul respectiv — dar nefiind cu nimic mai puţin surprins — coborî ca un hoţ scările, îşi puse fără zgomot ghetele, paltonul şi pălăria şi încercă uşa din faţă. Era încuiată ca de obicei ; se duse la uşa din dos, o găsi descuiată şi ieşi în grădină. Noaptea era blîndă şi fără lună ; plouase în ultima vreme dar acum burniţa se oprise. Mai picura din cînd în cînd din pomi şi tufişuri, căci fiecare suflare de vînt le scutura ramurile. Printre aceste sunete slabe, Stockdale auzi pe drum nişte paşi uşori şi i se păru că-i recunoaşte pe ai lui Lizzy. Se luă după aceste sunete şi, ajutat fiind şi de împrejurarea că vîntul bătea tocmai din direcţia către care se îndrepta Lizzy, se apropie destul de mult de ea, dar rămase la o distanţă suficientă ca să nu rişte să fie auzit. În timp ce o urma astfel pe stradă sau uliţă (oricare dintre nume fiind la fel de potrivit, căci de ambele părţi era străjuită mai degrabă de garduri vii decît de case), dintr-o căsuţă mai îndepărtată ieşi în întîmpinarea ei o siluetă. Lizzy se opri ; Stockdale se trase la o parte, pe bordura de iarbă şi rămase şi el locului.

— Cine e ? Doamna Newberry ? întrebă bărbatul care ieşise din casă.

Stockdale îl recunoscu după voce ca fiind unul din cei mai bisericoşi enoriaşi ai săi.

— Eu, zise Lizzy.

— Sînt gata... Sînt gata de mai bine de un sfert de oră.

— Vai, John, zise ea. Am veşti proaste ; astă-seară ne pîndeşte primejdia şi n-o să putem să ne facem treaba.

— Va să zică ştii şi dumneata ! Am visat eu că s-ar putea să fie aşa.

— Da, se grăbi ea să-i spună. Şi trebuie să te duci imediat la locul unde aşteaptă băieţii şi să le spui că n-o să fie nevoie de ei pînă mîine noapte la aceeaşi oră. Mă duc să dau semnalul pentru lugher [1] să se îndepărteze.

— Am înţeles, zise John şi intră repede pe o poartă.

Lizzy îşi văzu de drum. Grăbind pasul, ajunse pînă la locul unde uliţa dădea în şoseaua cu barieră, pe care o traversă şi o porni pe poteca spre Ringsworth. Aici urcă dealul fără nici o şovăială, trecu prin dreptul căsuţelor izolate ce alcătuiau cătunul Holworth şi coborî în vale, de partea cealaltă. Stockdale nu făcuse niciodată plimbări prea lungi în direcţia aceea, dar îşi dădu seama că, dacă ea o ţine tot aşa, o să ajungă curînd la coasta mării pentru că de la Nether-Moynton pînă acolo nu erau mai mult de patru, maximum cinci kilometri, şi întrucît porniseră la drum cam pe la unsprezece şi un sfert, ea părea să aibă intenţia de a ajunge la ţărm la miezul nopţii.

Curînd Lizzy urcă pe un gorgan, în timp ce Stockdale îl ocoli cu grijă spre stînga ; la urechi îi ajunse un vuiet monoton. Movila aceea era cam la vreo cincizeci de metri de vîrful falezei şi ziua oferea probabil o privelişte asupra întregului golf. Cerul era abia luminat, dar suficient ca să poată deslusi pe el silueta lui Lizzy cînd ajunse în vîrful ridicăturii, unde se opri şi apoi se aşeză jos. Nedorind cîtuşi de puţin s-o alarmeze tocmai în momentul acela, şi totuşi dorind să se afle în preajma ei, Stockdale se lăsă în patru labe, se tîrî ceva mai sus şi apoi rămase nemişcat.

Bătea un vînt destul de rece, pămîntul era jilav şi chiriaşul nu era prea încîntat să stea multă vreme în poziţia în care se afla. Dar, tocmai cînd se hotărîse să plece, tînărul auzi nişte glasuri îndărătul lui. Ce semnificaţie aveau nu putea şti ; dar, temîndu-se că Lizzy e în primejdie, tocmai se pregătea să alerge la ea şi s-o avertizeze că ar putea fi văzută, cînd doamna se tîrî

[1] Mică navă cu pînze cu două catarge.

cum putu şi se adăposti îndărătul unui tufiş nu prea mare care izbutise să-şi menţină existenţa precară în locul acela bătut de vînturi ; trupul lui Lizzy fu înghiţit de conturul întunecat al tufişului, de parcă ar fi făcut parte integrantă din el. Era mai presus de orice îndoială că şi ea auzise aceleaşi glasuri de bărbaţi. Aceştia trecură pe lîngă el, vorbind tare şi fără să le pese ; din ceea ce prinse pe deasupra zgomotului neîntrerupt al valurilor, Stockdale deduse că nu sînt angajaţi în nici o treabă care să le aducă lor vreun risc. Asta se dovedi a fi realitatea : unele vorbe fură purtate de vînt pînă la urechile lui, făcîndu-l să uite şi de frig şi de situaţia în care se afla.

— Ce vas e ?

— Un lugher de vreo cincizeci de tone.

— De la Cherbourg, cred ?

— Da, aşa aş zice şi eu.

— Şi nu e tot al lui Owlett ?

— A, nu. El are doar o parte. Mai e vreo doi amestecaţi — un fermier şi altul asemenea, dar nu le ştiu numele.

Glasurile se stinseră în depărtare, iar capetele şi umerii bărbaţilor se tot micşorară în drumul lor către faleza înaltă, după care se făcură nevăzuţi.

„Iubita mea s-a lăsat ispitită de necredinciosul ăla de Owlett ca să cumpere o parte din marfă", gemu predicatorul. Afecţiunea lui cinstită pentru Lizzy se înteţise pînă la un punct culminant în aceste clipe de primejdie pentru persoana şi renumele ei. „De aceea a venit ea aici ! Ah, o să se distrugă !" îşi zise în sinea lui.

Intensa lui tulburare fu întreruptă de izbucnirea neaşteptată a unei lumini din ce în ce mai puternice din locul unde se ascundea Lizzy. Cîteva secunde mai tîrziu, înainte ca flăcările să fi ajuns vîlvătăi, o auzi chiar pe ea coborînd vîlceaua ca din praştie, şi îndreptîndu-se spre casă. Acum lumina se înălţă şi se lăţi, flăcările erau puternice şi indicau clar poziţia. Lizzy aprinsese o ramură de grozamă şi o înfipsese în mijlocul tufişului sub care se ghemuise ; vîntul aţiţa flăcările, care ardeau cu trosnituri înspăimîntătoare, ameninţînd să ardă şi tufişul pînă

în rădăcină. Stockdale mai zăbovi doar cît să vadă aceste lucruri, iar apoi se grăbi să meargă pe drumul urmat de Lizzy. Avea de gînd s-o ajungă din urmă şi să-şi dezvăluie intenţiile prietenoase ; dar oricît de tare alergă, nu mai izbuti să o zărească. Aşadar, zbură către Holworth de-a curmezişul bărăganului aceluia, împiedicîndu-se şi zgîriindu-se pe glezne şi pulpe prin tot felul de crăpături şi rîpe pînă cînd — la poarta care despărţea drumul de terenul acela accidentat — se văzu silit să se oprească pentru a-şi trage sufletul. Nu se auzea nici o mişcare nici în faţa nici în spatele lui, drept care trase concluzia că Lizzy nu l-a întrecut în fugă ci că, auzindu-l alergînd în urma ei şi temîndu-se că ar fi vreunul dintre vameşii veniţi în căutarea lor, se ascunsese pe undeva şi-l lăsase pe el să treacă mai departe.

Aşadar, merse fără grabă către sat. Ajungînd acasă constată că nu s-a înşelat în presupunerile lui, căci poarta era prinsă în cîrlig, iar uşa din spate descuiată — aşa cum le lăsase. Stockdale închise uşa în urma lui şi aşteptă în linişte pe coridor. După vreo zece minute îi ajunseră la ureche aceiaşi paşi uşori pe care îi auzise la plecare ; se opriră în dreptul porţii, care se deschise şi se închise aproape fără zgomot, după care se desfăcu încuietoarea de la uşa din faţă şi intră Lizzy.

Stockdale îi ieşi în întîmpinare şi-i spuse imediat :

— Nu te speria, Lizzy. Te-am aşteptat.

Lizzy tresări, măcar că-i recunoscuse glasul. Totuşi întrebă :

— Cine e, domnul Stockdale, nu ?

— Da, răspunse el, supărîndu-se (acum că o văzuse scăpată de primejdie, ajunsă în casă şi deloc speriată). Dar în frumos joc te-am mai prins astă-seară ! Te-ai îmbrăcat în haine bărbăteşti ! Mi-e ruşine pentru tine !

Cu mare greutate izbuti Lizzy să prindă glas ca să răspundă la acest reproş neaşteptat.

— Numai o parte din haine sînt bărbăteşti, spuse ea cu glas şovăielnic şi se retrase la perete. N-am pus decît paltonul şi pălăria şi pantalonii lui, va să zică n-am greşit prea rău, că doar mi-era soţ ; şi asta am

făcut-o numai pentru că pelerina ţi-o zboară vîntul în toate părţile şi nu-ţi poţi folosi cum trebuie braţele. Dar pe dedesubt am rochia mea — numai că am băgat-o în pantaloni! Dacă nu te superi, du-te te rog sus şi lasă-mă să trec! N-am vrut să mă vezi într-un moment ca ăsta!

— Dar am dreptul să te văd! Cum crezi că mai poate fi ceva între noi atunci? Lizzy tăcu. Eşti o contrabandistă! continuă el cu glas trist.

— Numai o parte din transport era pentru mine.

— N-are a face. Ce te-a îndemnat să te bagi într-o asemenea afacere şi să ascunzi de mine o asemenea taină tot timpul ăsta?

— Păi dar n-o fac tot timpul. Numai iarna cînd e crai nou.

— Ei, probabil pentru că numai atunci se poate face... Vai, Lizzy, m-ai tulburat îngrozitor.

— Îmi pare rău, se smeri ea.

— Ei, mă rog, zise el cu mai multă blîndeţe, deocamdată nu s-a întîmplat nimic rău. Dar te-aş ruga mult, măcar de dragul meu să renunţi cu totul la îndeletnicirile astea ruşinoase şi pline de primejdii!

— Trebuie să fac tot posibilul să salvez transportul ăsta! zise ea cu voce tulburată. Nu vreau să renunţ la dumneata — o ştii prea bine; dar nici nu pot să-mi pierd afacerile. Pur şi simplu nu ştiu ce să fac! Şi ţi-am ascuns taina numai pentru că mă temeam că o să te superi dacă afli.

— Păi cred şi eu! Şi adică trebuie să-mi închipui că dacă te luam de nevastă fără să aflu adevărul îi dădeai înainte tot aşa?

— Nu ştiu. Nu m-am gîndit niciodată la un viitor atît de îndepărtat. Şi astă-seară am ieşit numai ca să le dau semnalul să se îndepărteze pentru că mi-au ajuns la urechi vorbe cum că vameşii de pază ştiu unde o să se descarce butoaiele.

— Bine, dar te-ai băgat într-o încurcătură îngrozitoare! spuse faţa bisericească, în culmea tulburării. Ce ai de gînd să faci?

Lizzy îi dezvălui încetul cu încetul, aproape în şoaptă, amănuntele planului lor: principalul era că trebuiau să-şi

încerce norocul în seara următoare într-un alt punct al ţărmului. Întotdeauna conveneau asupra a trei locuri de debarcare înainte de a încerca să facă transportul şi înţelegerea era că dacă vasul e „trimis la plimbare" din primul punct — în cazul de faţă Ringsworth, ceea ce făcuse ea în seara aceea — echipajul o să încerce să debarce în cel de-al doilea punct — golfuleţul Lulwinc, în seara următoare ; iar dacă şi acolo îi ameninţa vreo primejdie, în seara a treia urmau să încerce în al treilea punct stabilit — în spatele unui promontoriu mai spre apus.

— Şi dacă paza de coastă o să împiedice şi acolo debarcarea ? reluă el, deplasîndu-şi pe moment atenţia de la preocuparea faţă de participarea ei la contrabandă către acest program atît de interesant.

— Păi, atunci n-o să mai încercăm nicăieri în tot cursul acestei „întunecimi" — aşa numim noi perioada dintre un crai nou şi altul — şi oamenii de pe lugher vor înşira balercile pe o saulă şi le vor îneca undeva în preajma ţărmului şi-or să-şi însemne bine locul în minte ; şi pe urmă, cînd găsesc un prilej potrivit, or să se strecoare pe furiş să le recupereze.

— Ce înseamnă asta ?

— Or să ia o barcă şi or să tragă pe fund o gheară de pisică — adică o ancoră cu gheare, pînă prind saula.

Stockdale căzu pe gînduri ; în casă nu se auzea nici cel mai mic zgomot, afară doar de ticăitul ceasornicului de pe scară şi răsuflarea întretăiată a proprietăresei — pricinuită şi de mersul pe jos şi de agitaţia în care se afla. Stătea lipită de perete şi, în ciuda întunericului, Stockdale vedea pe fondul peretelui văruit paltonul, pantalonii de călărie şi pălăria cu boruri mari pe care le purta.

— Lizzy dragă, dar totul e o mare greşeală. Nu-ţi aduci aminte lecţia din Biblie în legătură cu plata birului ? „Daţi dară Cezarului pe cele ce sînt ale Cezarului." Nu se poate să nu fi auzit de nenumărate ori aceste vorbe în copilărie !

— A murit, se posomorî ea.

— Bine, dar spiritul textului a rămas încă în vigoare.

— Așa făcea și tata și bunicu', și mai toată lumea de la Nether-Moynton trăiește din asta, și dacă n-ar rămîne și asemenea treburi viața ar fi așa de plicticoasă încît nici n-aș mai dori să trăiesc.

— Bineînțeles, pentru mine n-ar avea rost să trăiești! replică el cu ciudă. Nu ți se pare că ar merita să renunți la zăpăceala asta nesăbuită și să trăiești numai pentru mine?

— Niciodată n-am privit astfel lucrurile.

— Și nu-mi poți făgădui să aștepți pînă cînd sînt gata?

— Astă-seară încă nu-ți pot da cuvîntul meu.

Și, plecînd ochii în jos cu un aer gînditor, se îndepărtă ușurel, se duse în camera alăturată și închise ușa. Rămase acolo în întuneric pînă cînd Stockdale se plictisi să mai aștepte și urcă în camera lui.

A doua zi bietul Stockdale era cum nu se poate mai abătut în urma descoperirilor făcute în noaptea anterioară și tristețea nu-l părăsi toată ziua. Fără doar și poate Lizzy era o femeiușcă tînără și fascinantă, dar ca preoteasă nu prea reprezenta o perspectivă fericită. „Măcar de-aș fi rămas să văd de băcănia aia mică a lui taică-meu, în loc să iau calea preoției, că atunci mi s-ar fi potrivit de minune!“ își zise el melancolic pînă cînd îi veni în minte gîndul că în acest caz n-ar mai fi luat drumul tocmai de la el de-acasă pînă aici la Nether-Moynton și n-ar mai fi ajuns s-o cunoască.

Nu se depărtară total unul de altul, dar, oricum, nu se prea văzură. Odată în cursul zilei o întîlni pe poteca din grădină și, întorcînd spre ea priviri pline de repros, o întrebă:

— Ei, Lizzy, făgăduiești?

Numai că ea nu-i răspunse. Seara se tîra încet și Stockdale știa foarte bine că noaptea Lizzy își va repeta excursia: aerul ei parțial ofensat arăta că pentru moment nu are nici cea mai mică intenție să-și schimbe planurile. Nici el nu dorea să-și repete participarea la aventură; dar orice făcea, neliniștea pentru soarta ei îl stînjenea și-l apăsa din ce în ce mai mult, pe măsură ce ziua se apropia de sfîrșit. Dacă i se întîmpla cumva

vreun accident, n-avea să-şi ierte niciodată că n-a fost acolo s-o apere — oricît de mult îi displăcea ideea că aparent, cel puţin, tolerează şi chiar tăinuieşte asemenea escapade nelegiuite.

V CUM S-AU DUS LA GOLFULEŢUL LULWIND

După cum se aşteptase, Lizzy plecă din casă la acelaşi ceas al nopţii, de data asta trecînd pe lîngă uşa lui fără să se mai ferească, de parcă l-ar fi ştiut la pîndă, şi deci era hotărîtă să-i înfrunte supărarea şi atitudinea critică. Şi el era gata pregătit. aşa că deschise repede uşa şi ajunse aproape odată cu ea la ieşirea din spate.

— Va să zică totuşi insişti să te duci, Lizzy ? întrebă el oprindu-se în prag lîngă ea.

Lizzy avea din nou înfăţişarea unui bărbat scund, deşi faţa nu i se potrivea deloc cu hainele.

— N-am încotro, răspunse ea, copleşită de atitudinea lui severă.

— Bine, atunci merg şi eu.

— Şi sînt convinsă că o să-ţi facă plăcere ! exclamă ea recăpătîndu-şi optimismul. Cine încearcă are numai bucurii.

— Ferească Dumnezeu să fie adevărat şi pentru mine ! Dar trebuie să am grijă de tine.

Deschiseră portiţa de la grădină şi porniră pe drum mergînd unul în dreptul celuilalt, dar nu chiar alături. Nu schimbară nici o vorbă. Seara părea şi mai puţin prielnică operaţiilor de contrabandă decît cea anterioară, dat fiind că bătea un vînt la firul ierbii iar cerul se cam limpezise spre nord.

— Parcă e ceva mai multă lumină, zise Stockdale.

— Din nefericire aşa e, îi răspunse ea. Dar numai pentru că sînt stelele alea de colo. Azi a fost crai nou la ora patru şi mă aşteptam să se înnoreze. Sper să putem face treaba în cursul acestei întunecimi, căci de cîte ori trebuie să cufundăm butoaiele, se strică gustul la rachiu şi nu le mai place clienţilor.

O apucară pe alt drum decît în noaptea anterioară, cotind la stînga din șosea de îndată ce o traversaseră. Cînd ajunseră la dealul Shaldon, Stockdale — care își tot storcea creierii să-i spună ceva — se hotărî să renunțe la orice încercare de a avea cu ea o discuție acum, cînd era atît de emoționată de aventura ei, și să aștepte pînă se termină și apoi să se străduiască s-o țină pe viitor departe de asemenea îndeletniciri. De vreo două ori, în timp ce mergeau peste cîmp, îi trecu prin minte că dacă i-ar surprinde jandarmii care luptă împotriva contrabandiștilor, situația lui ar fi încă și mai jenantă decît a ei, căci n-ar prea avea cum să-și dovedească motivul adevărat care-l îndemnase să vină acolo ; dar un asemenea risc păleа ca fiind neînsemnat față de dorința de a o însoți.

Sosiră acum la o vîlcea din marginea satului Shaldon, cam la vreo trei kilometri pe drumul către punctul de pe țărm unde mergeau. De data asta rupse Lizzy tăcerea :

— Trebuie să aștept aici să-i întîmpin pe cărăuși. Nu știu dacă nu cumva au și sosit. După cum îți spuneam, astă-seară mergem în golfulețul Lulwind, cam vreo trei kilometri mai încolo de Ringsworth.

Oamenii într-adevăr sosiseră deja, căci în timp ce vorbea ea conturul dealului fu întrerupt de vreo douăzeci sau treizeci de capete. Un grup coborî îndată dintre tufișuri unde stătuseră în așteptare. Cărăușii aștia erau oameni pe care Lizzy și alți proprietari îi foloseau adesea pentru a aduce butoaiele de la corabie la ascunzătoarea de pe țărm. Erau cu toții tineri de pe la Nether-Moynton, Shaldon și de prin împrejurimi — oameni potoliți și inofensivi, chiar dacă unii dintre ei purtau niște bîte grele ; se angajau să ducă încărcătura pentru Lizzy și pentru vărul ei Owlett, așa cum s-ar fi angajat și la orice altă muncă dacă era destul de bine plătită.

La o vorbă de-a ei se strînseră cu toții mai aproape.

— Cred că ar fi mai bine să luați asta acum, le zise ea și înmînă fiecăruia dintre ei cîte un pachețel care conținea șase șilingi, remunerația lor pentru truda din

cursul acelei nopți și care li se plătea dinainte, indiferent de reușita sau nereușita operației. În plus, mai căpătau și privilegiul de a fi intermediari la vînzare dacă izbutea contrabanda.

De îndată ce încheie împărțirea banilor, Lizzy le spuse :

— Mergem tot la locul cel vechi — mormîntul lui Dagger, lîngă golfulețul Lulwind (Din motive evidente, pînă atunci nu li se spusese oamenilor unde trebuie să se ducă). Acolo o să vă întîmpine domnul Owlett. Eu rămîn mai în urmă, ca să mă asigur că nu sîntem supravegheați.

Cărăușii porniră înainte iar Stockdale și cu doamna Newberry veneau în urma lor cam la o zvîrlitură de băț.

— Ce fac oamenii ăștia ziua ? întrebă preotul.

— Vreo doisprezece sau paisprezece dintre ei sînt salahori. Unii lucrează la zidărie, alții la tîmplărie, unii sînt cismari, alții fac acoperișuri de stuf. Îi cunosc foarte bine. Vreo nouă din ei sînt enoriași de-ai dumitale.

— N-am ce să le fac.

— A, știu bine că n-ai ce să le faci. Ți-am spus doar așa. Ceilalți merg mai degrabă la biserica oficială, pentru că-i dau preotului toate băuturile de care are el nevoie și vor și ei să-și păstreze legăturile cu clientela.

— Dar cum îi alegeți ?

— Îi alegem pentru că locuiesc prin apropiere și pentru că sînt voinici și cu picioare zdravene, și se dovedesc în stare a căra o încărcătură grea și pe mulți kilometri fără să cadă de oboseală.

Stockdale oftă auzind-o cum enumeră fiecare detaliu, căci toate astea îi dovedeau cît de adînc implicată în afacere trebuie să fi fost o femeie, de vreme ce era la curent cu toate condițiile și necesitățile îndeletnicirii. Și totuși, în momentul ăsta avea mai multă afecțiune pentru ea decît simțise în tot cursul zilei. Poate că în pofida voinței lui, experiența de care dădea ea dovadă și îndiferența ei îndrăzneață îi stîrneau admirația.

— Sprijină-te de brațul meu, Lizzy, murmură el.

— N-am nevoie. Și pe urmă s-ar putea să nu mai fim niciodată unul pentru altul ceea ce am fost cîndva.

— Asta depinde de tine, îi zise el, şi apoi îşi continuară drumul în tăcere.

Cărăuşii năimiţi înaintau pe terenul accidentat de la Shaldon cu mai multă siguranţă decît ar fi mers alţii în plină zi ; se ţineau departe de drumul de căruţă şi ocoliră satul Est Shaldon prin stînga, ca să ajungă la creasta colinei peste un teren pustiu şi fără poteci, într-un punct situat în preajma unei vechi întăriturl de pămînt numită Tabăra Rotundă. După încă vreun sfert de oră de mers mai iute ajunseră destul de aproape de mare ca să audă zgomotul valurilor, în locul numit „Mormîntul lui Dagger" la cîteva sute de metri de golfuleţul Lulwind. Acolo se opriră şi Lizzy şi cu Stockdale îi ajunseră din urmă. Împreună se căţărară pînă la marginea abruptă a falezei. Unul dintre oameni scoase la iveală un drug de fier, pe care-l înfipse bine în pămînt cam la vreun metru de la buza rîpei şi legă de el o funie cu care fusese înfăşurat în jurul trupului. Începură cu toţii să coboare, care păşind, care dîndu-şi drumul în jos pe panta abruptă, alunecînd pe funia pe care o ţineau în mînă.

— Sper că tu nu cobori, Lizzy ? întrebă îngrijorat Stockdale.

— Nu, eu rămîn să păzesc aici. Jos e domnul Owlett.

Ajungînd la mal, oamenii păstrară o tăcere absolută ; cei doi rămaşi sus auzeau numai zgomotul ritmic al unor vîsle mari şi clipocitul apei care se lovea de prova unei bărci. Peste cîteva minute fundul bărcii atinse uşurel pietrişul de pe mal şi Stockdale auzi paşii celor treizeci şi şase de cărăuşi alergînd pe mal către locul de acostare.

Se auzi apa şiroind şi plescăind de parcă s-ar fi aruncat în ea un cîrd de raţe — ceea ce dovedea că oamenii aceia nu se feriseră cine ştie ce să intre în mare cu picioarele sau chiar pînă la brîu ; dar nu se vedea ce fac şi abia peste cîteva minute se auziră din nou paşi pe pietriş. Drugul de fier de care era legată funia şi pe care îşi odihnise Stockdale mîna începu să se clatine niţel şi, unul cîte unul, cărăuşii îşi făcură apariţia căţărîndu-se pe panta foarte înclinată, ţinîndu-se de fu-

nie. Şiroia apa de pe ei. De cum treceau peste buza ripei se vedea că fiecare duce cîte două balercuţe — una în spinare şi una pe piept — legate între ele cu nişte sfori trecute prin cercurile lor şi peste umerii cărăuşului. Unii dintre cei mai voinici cărau chiar şi un al treilea butoiaş aşezat peste cel din spate, dar povara obişnuită era alcătuită dintr-o pereche — destul de grea ca să-l facă pe cel ce-o purta să i se pară că i s-a lipit pieptul de şira spinării, după ce umbla astfel cale de şase sau opt kilometri.

— Dar unde e domnul Owlett ? întrebă Lizzy pe unul din cărăuşi ?

— Nu vine pe aici, îi răspunse omul. O să mai rămînă de pază la mal pînă cînd vede că am trecut noi cu bine.

Apoi, fără să-i aştepte pe ceilalţi, primii sosiţi o porniră de-a curmezişul spinării dealului. După ce urcă şi ultimul om, Lizzy trase sus funia, o înfăşură pe braţ, smulse drugul din pămînt şi o porni în urma cărăuşilor.

— Văd că tare îi mai porţi de grijă lui Owlett ! exclamă preotul.

— Vai, ce om ciudat mai eşti ! Dar ce, nu e vărul meu ?

— Ba da. Ei, iată încheiată truda unei nopţi rele, zise apăsat Stockdale. Oricum, dă-mi voie să-ţi car eu drugul şi funia.

— Slavă Domnului că au ajuns cu bine balercuţele.

Stockdale clătină din cap şi, luînd fierul în mînă, porni alături de ea peste deal ; curînd nu mai auziră gemetele mării.

— Asta vroiai să spui deunăzi cînd ai zis că ai treburi cu Owlett ? întrebă tînărul.

— Chiar asta. Nu mă văd cu el pentru nici o altă chestiune.

— E foarte ciudată o asemenea tovărăşie cu un tînăr.

— Au întemeiat-o tatăl meu şi ai lui, cînd erau cumnaţi.

Însoţitorul lui Lizzy nu putea să rămînă orb faţă de realitatea că atunci cînd gusturile şi îndeletnicirile se înrudeau atît de mult ca cele ale ei şi ale lui Owlett, cînd împărţeau riscurile, aşa cum făceau ei, în orice

îndeletnicire, exista o justificare cu totul deosebită ca ea să răspundă afirmativ la întrebarea lui Owlett — rămasă în suspensie — dacă nu vrea să se mărite cu el. Departe de a-l liniști pe Stockdale, această idee părea mai degrabă să stimuleze la el efortul de a face perechea respectivă cît mai nepotrivită cu putință și de a o îndepărta pe Lizzy de la această ceată de oameni care umblă noaptea, atrăgînd-o în schimb de partea unei conduite corecte și a activității normale pentru o preoteasă în vreun ținut îndepărtat din inima țării.

Se ținuseră destul de aproape în urma șirului de căruși pentru ca Stockdale să observe că de îndată ce au ajuns pe drumul satului, s-au despărțit în două grupuri inegale, fiecare pornind în altă direcție. Grupul mai mic o luă spre biserică, și, pînă să ajungă Lizzy și cu Stockdale la casa lor, oamenii trecuseră deja zidul cimitirului și înaintau fără zgomot pe pămîntul ierbos dinăuntru.

— Văd că domnul Owlett iar a aranjat să se ascundă în biserică niște butoiașe, comentă Lizzy. Îți mai aduci aminte că acolo te-am dus chiar în seara cînd ai venit?

— Bineînțeles. Nici nu mă mai mir că aveai voie să iei din butoaie — bănuiesc că erau ale lui, nu?

— Nu: erau ale mele. Și permisiunea o căpătasem chiar de la mine. În ziua următoare au plecat la cîțiva kilometri de aici, încărcate într-o căruță cu bălegar, și s-au vîndut foarte bine.

În momentul acela cărușii care se depărtaseră spre stînga cu puțin timp înainte începură să sară unul cîte unul gardul viu din fața casei lui Lizzy și cel dintîi, care nu era încărcat cu butoiașe, îi ieși în întîmpinare.

— Doamna Newberry, nu? întrebă el grăbit.

— Da, Jim. Ce s-a întîmplat?

— Văd că astă-seară nu putem să băgăm nimic la vizuina viezurelui, Lizzy, îi spuse Owlett. Au pus oameni de pază. Trebuie să săltăm mărul din livadă, dacă mai e timp. Sub molozul ăla din biserică nu mai putem pune nimic afară de alea pe care le-am trimis. Iar în grămada de bălegar de la mine și așa sînt prea multe ca să nu dea de bănuit.

— Bine, bine, răspunse Lizzy. Dar grăbeşte-te — asta e tot. Mai pot face ceva ?

— Nu, mulţumesc. A, părintele ! Dumneavoastră doi nu puteţi face nimic mai bun decît să intraţi în casă, ca să nu vă vadă cineva.

In timp ce Owlett vorbea astfel — pe un ton atît de încărcat de îngrijorarea contrabandistului şi atît de slobod de orice gelozie de îndrăgostit — bărbaţii care-l urmau trecuseră cu toţii gardul viu ; nenorocirea făcu însă ca tocmai cînd sărea ultimul, se deplasă ori se rupse sfoara care-i susţinea balercuţele : rezultatul fu că amîndouă căzură în drum şi una se sparse.

— Fir-ar-al dracului să fie ! zise Owlett repezindu-se într-acolo.

— Bănuiesc că preţuieşte o groază de bani, nu ? întrebă Stockdale.

— A, nu — pentru noi acuma doar vreo două lire şi jumătate, zise tulburată Lizzy. Nu de asta e vorba, cît de miros ! Pînă-l mai putem potoli cu apă e straşnic de tare şi miroase îngrozitor dacă se răspîndeşte aşa pe drum ! Trag nădejde să nu dea pe aici Latimer pînă cînd nu trece mirosul.

Owlett şi cu alţi doi oameni ridicară balerca sfărîmată şi începură să ricîie şi să tropăie pe acolo, ca să împrăştie cît mai departe rachiul ; pe urmă intrară cu toţii pe poarta livezii lui Owlett care se învecina în partea dreaptă cu grădina lui Lizzy. Stockdale nu ţinu să-i urmeze, căci, recunoscîndu-l, mai mulţi dintre oameni se miraseră de prezenţa lui, deşi nu spuseră o vorbă. Lizzy se îndepărtă de el şi merse în fundul grădinii, ca să se uite peste gardul viu în livadă, unde se puteau zări oamenii agitîndu-se — după cît se pare ascunzînd butoiaşele. Totul se făcu fără zgomot şi fără a aprinde vreo lumină. După ce se termină treaba, se împrăştiară în direcţii diferite ; cei care duseseră încărcătura în biserică se întorseseră deja pe la casele lor.

Lizzy reveni la poarta grădinii de care se mai sprijinea încă Stockdale, dus pe gînduri.

— S-a terminat toată treaba. Mă duc în casă, zise ea cu blîndeţe. Îţi las uşa întredeschisă.

— A, nu, nu e nevoie, că vin și eu.

Dar înainte să se fi urnit din loc vreunul din ei, le ajunse din depărtare la urechi un tropot slab de copite; părea să vină dinspre punctul unde poteca ce traversa dealul intra în drumul pietruit.

— Au ajuns cu o clipă prea tîrziu! strigă Lizzy exultînd de bucurie.

— Cine?

— Latimer, jandarmul, și cu vreun ajutor de-al lui. Ar trebui să intrăm în casă.

Odată aflați înăuntru, Lizzy trase zăvorul și-i spuse lui Stockdale că-l roagă să nu aprindă nici o lumină.

— Bineînțeles.

— Mă temeam că ai putea fi de partea regelui, zise Lizzy cu o undă de sarcasm în glas.

— Păi chiar sînt. Însă ascultă-mă, Lizzy Newberry, te iubesc și o știi prea bine; și ar trebui să mai știi — dacă ți-o fi scăpat cumva — cît de mult am suferit în cugetul meu în ultimele zile din pricina ta.

— Nu-mi e greu să-mi închipui, răspunse ea repede. Deși nu prea înțeleg de ce. Ei, oricum ești o ființă mai de treabă ca mine.

Tropotul cailor părea să se fi stins în depărtare și cei doi care trăgeau cu urechea își atinseră degetele cînd își spuneau cu răceală „Noapte bună" pe tonul unor oameni pe care-i despărțea un lucru foarte grav. Se aflau în capul scărilor, dar înainte de a fi apucat să facă măcar trei pași către odăile lor, tropotul călăreților se stîrni din nou, destul de aproape de casa lor. Lizzy se duse la fereastra de pe scară, o ridică de vreo două degete și-și apropie fața de crăpătură.

— Da, unul din ei e Latimer, șopti ea. Întotdeauna umblă pe un cal alb. Cine și-ar fi închipuit că un om cu meseria lui și-ar alege o asemenea culoare?

Stockdale se uită și el și văzu silueta albă a animalului trecînd mai departe; dar la mai puțin de zece metri mai încolo, Latimer își opri calul și-i spuse ceva însoțitorului. Nici Stockdale nici Lizzy nu le deslușiră cuvintele. Totuși sensul lor deveni curînd limpede, căci și însoțitorul se opri; răsucindu-și caii, făcură cale în-

toarsă. Cînd ajunseră iar în dreptul grădinii doamnei Newberry, Latimer descălecă şi călăreţul de pe armăsarul negru făcu la fel.

Trăgînd cu urechea şi iscodind cu atenţie ce se întîmplă, în mod firesc Lizzy şi cu Stockdale îşi apropiară cît mai mult capetele de deschizătura ferestrei; aşa se întîmplă că în cele din urmă îşi lipiră pur şi simplu obrajii, unul de celălalt. Ascultară mai departe ca şi cum n-ar fi băgat de seamă ce se întîmplă cu obrajii lor, şi cu timpul apropierea dintre ei crescu şi mai mult.

Îi auziră pe paznici adulmecînd aerul ca nişte copci în timp ce păşeau încet de colo pînă colo. Ajungînd la locul unde crăpase balerca se opriră amîndoi.

— Da, da, aici se simte tare de tot, zise însoţitorul. Să batem la uşa casei?

— A, nu, zise Latimer. Poate că e doar o şmecherie ca să ne pună pe o pistă falsă. N-ar face ei mirosul ăsta aşa puternic prin preajma ascunzătorii. Am mai văzut eu trucuri dintr-astea şi altădată.

— Şi totuşi „lucrurile" sau măcar unele din ele au fost aduse pe-aici, mai mult ca sigur, zise celălalt.

— Aşa este, încuviinţă Latimer dus pe gînduri. Afară doar de cazul cînd au făcut-o anume ca să-şi bată joc de noi. După părerea mea, în noaptea asta ar trebui să ne ducem acasă fără să spunem o vorbă şi să ne întoarcem dis-de-dimineaţă cu nişte ajutoare. Ştiu precis că au nişte depozite pe aici prin preajmă, dar nu putem face nimic pe bezna asta. Hai să dăm o raită prin parohie, John, să vedem dacă s-a culcat toată lumea; dacă e linişte în sat, atunci aplicăm planul de care ţi-am zis.

Merseră mai departe şi cei doi ascunşi în dreptul ferestrei îi auziră pe jandarmi umblînd la pas prin sat; uliţa principală cotea spre capul satului şi intra pe urmă pe la barieră în şosea. Acest drum îl urmară oamenii legii şi tropotul cailor lor se stinse încetul cu încetul.

— Ce-ai de gînd să faci? întrebă Stockdale, retrăgîndu-se de lîngă ea.

Lizzy înţelese că preotul face aluzie la cercetările pe care urmau să le întreprindă jandarmii, pentru a-i dis-

trage atenţia de la acea apropiere tandră dintre ei cînd stăteau la fereastră şi peste care el dorea să treacă repede — ca şi cum ar fi fost un vis mai degrabă decît o realitate.

— A, nimic, răspunse ea cu toată răceala pe care putu să şi-o impună după dezamăgirea suferită din pricina atitudinii lui. Adeseori se stîrnesc furtuni dintr astea. N-ai mai fi aşa speriat dacă ai şti cît de proşti sînt. Închipuie-ţi tu să umbli călare prin tot satul : păi bineînţeles că n-o să audă şi n-o să vadă pe nimeni cîtă vreme fac o asemenea gălăgie ; dar întotdeauna le e frică să descalece, ca nu cumva vreunul din oamenii noştri să se repeadă la ei şi să-i lege de stîlpul porţii, aşa cum au mai făcut-o şi altădată. Noapte bună, domnule Stockdale.

Închise fereastra şi se duse în odaia ei, unde vărsă o lacrimă ; şi pricina acesteia nu era cîtuşi de puţin isteţimea jandarmilor.

VI MAREA RAZIE DE LA NETHER-MOYNTON

Aşa de tulburat era Stockdale de evenimentele de peste noapte şi de dilema în care se afla, prins între conştiinţă şi dragoste, încît n-avu somn, nici măcar nu aţipi o clipă, ci rămase treaz ca în plină zi. De îndată ce zorile cenuşii începură să atingă cu raze slabe obiectele mai albicioase din dormitorul lui, se sculă, se îmbrăcă şi ieşi pe drum.

Satul era deja în mişcare. În timp ce se dezbrăcau pe întuneric în cursul nopţii, mai mulţi dintre cărăuşi auziseră trapul binecunoscut al calului lui Latimer şi deja luaseră legătura atît între ei, cît şi cu Owlett. Aveau îndoieli doar dacă se află în siguranţă butoiaşele lăsate sub scara corului din biserică ; după o scurtă discuţie în dreptul clădirii morii căzură de acord că acelea ar trebui scoase din ascunzătoare pînă nu se face lumină de-a binelea şi adăpostite între cele două şiruri ale unui gard viu care înconjura ţarina alăturată. Dar înainte de a putea

apuca să-şi pună în aplicare planul, se auziră dinspre şosea paşii multor bărbaţi care veneau pe uliţă.

— Lua-i-ar dracu, au şi sosit, zise Owlett care deschisese deja trapa şi-şi pornise moara iar acum şedea lălăindu-se nepăsător în uşa clădirii, plin de făină, de parcă nimic altceva nu-l interesa decît pereţii din jur.

Cei doi-trei oameni cu care stătuse de vorbă plecară pe la treburile lor; cînd ajunseră cei doi jandarmi şi cu trupa impresionantă ce o angajaseră la troiţa din mijlocul satului între moară şi casa doamnei Newberry, toată aşezarea avea aceeaşi înfăţişare firească şi puţin vioaie a oricărui alt sat care se pregăteşte în zori pentru munca zilei.

— Ei, le zise Latimer însoţitorilor săi — treisprezece la număr — ceea ce ştiu e că „lucrurile" sînt pe undeva pe acilea. Avem o zi întreagă înaintea noastră şi e greu de crezut că pînă la căderea nopţii să nu dăm noi peste ele ca să le ducem la vama de la Budmouth. Mai întîi să încercăm prin şurile de lemne şi pe urmă o să ne urcăm şi prin hornuri, o să cercetăm şirele de paie şi staulele şi tot aşa o să ne strecurăm mai departe. Băgaţi de seamă că n-aveţi altă călăuză decît nasul vostru, aşa că dacă nu l-aţi folosit pînă acum în viaţă, puneţi-l astăzi la treabă.

Şi pe urmă începu scotoceala. Prima parte a ei Owlett o supraveghe de la fereastra morii, iar Lizzy din uşa casei, dînd dovadă de cea mai mare stăpînire de sine cu putinţă. Un fermier din capul satului, care avea şi el o cotă-parte la acest transport trecu călare cu un ochi la semănături şi cu celălalt aţintit asupra lui Latimer şi a năimiţilor lui, pregătindu-se să-i pună pe o pistă falsă dacă l-ar fi întrebat ceva. Stockdale, care n-avea stofă de contrabandist, era cel mai îngrijorat dintre toţi şi cu o povară grea pe inimă; încerca să-şi vadă de cărţile lui dar mereu cobora pînă la uşă ca să-i pună întrebări lui Lizzy cu privire la consecinţele pe care le-ar avea ea de suferit dacă s-ar descoperi balercile.

— Urmarea ar fi pur şi simplu că le-aş pierde, răspunse ea liniştită. Întrucît n-am nici una în casă ori prin grădină, mie personal n-au cum să-mi facă nici un rău.

— Bine, dar n-ai nici una în livadă ?

— Păi livada e arendată domnului Owlett care la rîndul lui o pune la dispoziţia altora. Aşa că ar fi greu să se stabilească cine a ascuns acolo butoaiele, chiar dacă le-ar găsi.

Niciodată nu s-a mai adulmecat pe scară atît de mare într-un sat, pînă în zilele noastre, cum au făcut paznicii aceia în parohia Nether-Moynton şi prin vecinătate. Totul s-a făcut metodic, mai ales în patru labe. Planul s-a tot schimbat de la un ceas la altul. Din zori pînă la prînz oamenii legii şi-au folosit mirosul doar în chip nemijlocit, oprindu-se numai acolo unde se putea presupune că au fost ascunse pentru moment butoaiele, pînă să fie mutate în seara următoare. Printre locurile cercetate şi verificate s-au numărat :

scorburi de copaci	dulapuri	canale de scurgere
gropi pentru cartofi	pendule	garduri vii
şuri de lemne	hornuri	căpiţe de nuiele
dormitoare	butoaie cu apă de ploaie	căpiţe de fîn
poduri pentru păstrat mere	cocine de porci	cuptoare şi cazane de aramă.

După micul dejun reluară treaba cu şi mai multă vigoare, dar schimbară tactica : adică îşi îndreptară atenţia asupra hainelor care ar fi putut să vină în contact cu butoaiele în timp ce erau transportate de la ţărm pentru că rachiul se mai prelinge printre doage şi păteză hainele. Aşadar, începură să miroasă.

salopete	şorţuri de fierari şi cismari
cămăşi si veste vechi	genunchiere şi mănuşi pentru tuns gîdiţa
haine şi pălării	prelate
pantaloni de călărie şi jambiere	pelerine pentru precupeţi
şaluri şi capoate femeieşti	sperietori de ciori.

Îndată după prînz, îşi împinseră cercetările către locuri în care ar fi putut fi aruncată băutura, din pricina panicii :

eleştee	bălegar	haznale
scurgerile de la grajduri	şanţuri de apă	mormane de pietriş de la drumuri
halde de cenuşă	gropi de gunoi	rigole de la curţile din dos.

Şi totuşi, aceşti neobosiţi vameşi nu descoperiră nimic în plus în afara acelui miros trădător care le duhnise întîi în faţă în dreptul casei lui Lizzy, şi care nu trecuse nici acum.

— Uite ce e, oameni buni, le zise Latimer pe la ceasurile trei după prînz. Trebuie s-o luăm de la capăt. Nu mă las pînă nu găsesc butoaiele.

Oamenii care fuseseră angajaţi pentru ziua respectivă îşi priviră mîinile şi genunchii : erau murdari de noroi din cap pînă-n picioare. Aşa că începură să se frece pe la nas cu aerul că s-au cam săturat ; mai mult decît atît, cantitatea de aer şi mirosuri de tot felul care treceau prin nările fiecăruia dintre ei le făcuseră la fel de insensibile ca un horn. Şi totuşi, după o clipă de şovăială, se pregătiră s-o ia de la capăt, cu excepţia a trei dintre ei, al căror miros se istovise de tot în cursul acelei zile de oboseală nemăsurată.

La ora aceea, în toată parohia nu se mai vedea nici un bărbat. Owlett nu era la moară, fermierii nu erau pe cîmp, preotul nu era în grădina lui, fierarul plecase de lîngă foale şi în atelierul rotarului domnea liniştea.

— Unde naiba s-or fi cărat cu toţii ? se întrebă deodată Latimer constatîndu-le absenţa şi uitîndu-se în jur. O să-i pedepsesc pe toţi pentru asta ! De ce nu vin să ne ajute ? N-a mai rămas nici un bărbat în sat decît predicatorul ăla metodist care-i mai rău ca o babă. Le cer ajutorul în numele regelui !

— Dar înainte de a li-l cere ar trebui să-i găsim, zise ajutorul lui.

— Bine, bine, o să ne descurcăm mai uşor fără ei, zise Latimer — a cărui dispoziţie se schimba dintr-o clipă într-alta. Dar avem un mare motiv de bănuială prin faptul că e aşa tăcere şi că se fac cu toţii nevăzuţi, şi asta n-am să le-o iert. Acuma o să trecem în livada lui Owlett să vedem ce putem găsi acolo.

Auzind această discuție de la poarta grădinii de care se sprijinea acum de mult, Stockdale fu cam alarmat; i se păru că e o greșeală din partea sătenilor să se țină de o parte astfel. Și el, ca și oamenii legii, se tot întreba de vreo jumătate de oră ce s-a întîmplat cu localnicii. Firește că unii dintre muncitori trudeau undeva pe lanuri foarte depărtate, dar meseriașii măcar ar fi trebuit să fie acasă; și totuși, după ce dăduseră doar o clipă pe la prăvălii și ateliere, se făcuseră nevăzuți toată ziulica. Se duse înăuntru și, găsind-o pe Lizzy cu lucrul de mînă în poală, așezată la o fereastră din spate, o întrebă:

— Lizzy, unde s-au dus toți bărbații?

Lizzy rise:

— Unde se duc de obicei cînd sînt strînși atît de tare cu ușa. Și ridică ochii către cer, după care adăugă: Acolo sus.

Stockdale ridică și el privirile.

— Cum? Pe acoperișul clopotniței? întrebă el, urmărind direcția privirii ei.

— Da.

— Păi mă tem că foarte curînd o să trebuiască să coboare, zise el pe un ton grav. I-am ascultat pe jandarmi vorbind între ei și au de gînd să cerceteze din nou livada și pe urmă fiecare cotlon din biserică.

Lizzy păru că se alarmează pentru prima dată:

— Ești bun să te duci să-i anunți? Ar trebui să știe și ei. Dar văzînd cum se luptă în el conștiința ca o oală care dă în clocot, își luă vorba înapoi: Nu, nu, lasă că mă duc eu.

Ieși din casă, coborî poteca grădinii, trecu peste gardul de zid al cimitirului tocmai cînd potera lua drumul spre livadă. Stockdale n-avu nimic mai bun de făcut decît s-o urmeze. Cînd ajunse Lizzy la intrarea în turn se afla alături de ea, așa că intrară înăuntru.

Ca și în multe alte sate, turla bisericii de la Nether-Moynton nu avea o scară interioară așa că nu puteai ajunge în vîrf decît urcînd pe la galeria corului și de acolo pe o scăriță printr-o trapă pătrată din dușumeaua clopotniței deasupra căreia era fixată o scăriță ce trecea printre clopote către o gaură din acoperiș. Cînd ajunse-

ră Lizzy şi cu Stockdale în galerie şi-şi înălţară privirile, nu se vedeau decît trapa şi cele cinci găuri pentru funiile de clopote. Scăriţa dispăruse.

— N-avem cum să urcăm, zise Stockdale.

— Ba da. Chiar în clipa asta ne priveşte un ochi printr-o găurică din trapa aceea.

Şi în timp ce vorbea, trapa se deschise şi se văzu proiectată pe zidul văruit silueta întunecată a scăriţei de frînghie. Cînd ajunse jos, Lizzy o trase către locul unde o putea priponi şi zise :

— Dacă urci tu primul, vin şi eu în urma ta.

Tînărul urcă şi curînd se trezi, pentru prima dată în viaţă, în mijlocul unor clopote sfinţite, dat fiind că de generaţii întregi, în vinele familiei Stockdale curseşe doar sînge de neconformişti, care respingeau folosirea clopotelor. Le privi oarecum stînjenit şi întoarse capul după Lizzy. Owlett era acolo, şi ţinea partea de sus a scăriţei.

— Cum, chiar eşti de-ai noştri ? întrebă morarul.

— Aşa s-ar zice, îi răspunse trist Stockdale.

— Ba nu, nu e, zise Lizzy care auzise conversaţia. Nu e nici cu noi, nici împotriva noastră. Dar n-o să ne facă nici un rău.

Urcă şi ea printre bărbaţi şi apoi desfăşurară faza următoare a operaţiei : după ce se căţăraseră printre cadrele clopotelor, avură un urcuş mai uşor către gaura prin care se deslueşea cerul palid, şi ieşiră în aer liber. Owlett rămase o clipă în urmă, pentru a trage sus scara de frînghie.

— Rămîneţi cu capetele aplecate, le spuse o voce, de îndată ce păşiră pe partea teşită.

Stockdale dădu aici cu ochii de toţi enoriaşii dispăruţi, culcaţi pe burtă pe acoperişul turnului, afară de vreo cîţiva care, săltaţi în coate şi în genunchi, iscodeau prin ambrazurile parapetului. Stockdale făcu şi el la fel şi văzu jos satul aşternut ca o hartă pe care se mişcau siluetele oamenilor vameşului : fiecare din ei era redus la dimensiunile unui crab şi borurile pălăriei forma un disc central. Unii dintre săteni întorseseră capetele cînd se ivise printre ei tînărul predicator :

— Cum, domnul Stockdale ? întrebă surprins Matt Grey.

— Mai bine nu venea ! zise Jim Clarke. Dacă-l vede preotul paroh umblînd pe-aicea prin turn, n-o să ne fie deloc moale, fiindcă ştiţi cum îi urăşte el pe ăi de merg la capela metodistă. N-o să mai cumpere nici un butoiaş de la noi şi doar el era ăl mai bun client de-l aveam mai încoa de Warm'ell.

— Dar unde e popa ? întrebă Lizzy.

— Păi acasă la el, bineînţeles, ca să nu vadă nimic din ce se întîmplă — acolo unde ar trebui să fie toţi oamenii de treabă şi chiar şi tînărul ăsta.

— Păi a venit ca să ne aducă o veste, zise Lizzy. Au să cerceteze livada şi biserica ; ce putem face dacă descoperă ?

— O să facem noi ceva, zise Owlett, vărul ei. Tocmai despre asta vorbeam între noi şi am hotărît ce avem de făcut. Ptiu, fir-ar să fie !

Exclamaţia fusese pricinuită de faptul că observase pe unul dintre căutători că a intrat în livadă şi, după ce s-a tot aplecat şi s-a tîrît în patru labe încoace şi-ncolo, s-a oprit în mijloc, unde un pom rămăsese mai mic decît ceilalţi. Se apropiară şi alţi căutători şi se plecară tot mai jos la pămînt.

— Vai de mine, balercile mele ! zise cu glas slab Lizzy, privind şi ea prin ambrazurile parapetului.

— Mă tem că le-au găsit, zise Owlett.

Interesul stîrnit de mişcările oamenilor legii era atît de intens încît nimeni nu se mai uita în altă direcţie ; dar în clipa aceea un strigăt venit de dedesubt din biserică le atrase atenţia contrabandiştilor, precum şi poterei din livadă. Oamenii legii săriră în picioare şi se îndreptară spre gardul de zid al cimitirului. În acelaşi timp acei dintre ei care intraseră în biserică fără să fie văzuţi de contrabandişti strigară tare :

— În sfîrşit, am găsit !

Contrabandiştii păstrară o muţenie consternată, neînţelegînd bine ce anume au găsit căutătorii ; dar iscodind cu grijă peste parapetul turnului, aflară că e vorba de butoaie ; curînd aceste obiecte sortite pieirii fură scoase unul cîte unul din ascunzătoarea de sub scara galeriei corului şi înşirate în mijlocul cimitirului.

— O să le pună pe cripta lui Hinton pînă cînd le găsesc şi pe celelalte! strigă disperată Lizzy.

Într-adevăr vameşii şi ajutoarele lor începuseră deja să îngrămădească butoaiele pe o lespede mare de piatră; şi cînd le aduseră pe toate din turn, vreo doi sau trei dintre paznici fură lăsaţi să stea de strajă acolo, pe cînd ceilalţi se îndreptară din nou către livadă.

Interesul contrabandiştilor pentru următoarele manevre ale duşmanilor căpătă o intensitate de-a dreptul dureroasă. Doar vreo treizeci de butoiaşe fuseseră adăpostite în harababura din clopotniţă, în schimb vreo şaptezeci erau ascunse în livadă — alcătuind toată averea pe care-o aduseseră deocamdată pe ţărm. Restul încărcăturii fusese legat de o greutate de plumb şi aruncat peste bord în vederea reluării operaţiilor în altă noapte. Revenind în livadă ,oamenii legii se mişcau de parcă ar fi fost siguri că acolo se află restul butoaielor şi că sînt hotărîţi să le găsească pînă la căderea nopţii. Se răspîndiră peste tot şi, înaintînd în patru labe ca şi pînă atunci, se învîrtiră în jurul fiecărui pom. Cel mai tînăr dintre meri, cel din mijloc, îi făcu iar să se oprească şi în cele din urmă toată ceata se adună acolo: ceva dădea de bănuit că un al doilea raţionament dusese la aceleaşi concluzii ca şi cel anterior.

După ce au cercetat cîteva minute iarba din jur, unul dintre bărbaţi se ridică, se duse la o parte dezafectată a bisericii unde se ţineau diverse unelte şi reveni cu tîrnăcopul şi lopata groparului. Se apucară să sape cu ele.

— Dar chiar acolo sînt îngropate? întrebă predicatorul, căci iarba părea atît de verde şi neatinsă de nimic, încît cu greu îţi venea să crezi că ar fi fost tulburată vreodată. Contrabandiştii erau prea absorbiţi ca să-i răspundă şi, spre marea lor supărare, curînd îi văzură pe căutători desfăşurîndu-se de jur împrejurul pomului: aplecîndu-se şi săpînd cu mîinile, îl smulseră cu pămînt cu tot. Acum se văzu că era înfipt într-un fel de ladă mare care avea pe toate laturile mînere pentru a fi ridicată. Sub copac fu dezvăluită o groapă pătrată şi unul din oamenii legii coborî în ea să se uite.

— Acum s-a dus dracului totul, zise liniştit Owlett. Trebuie să coborîţi cu toţii pînă nu prind ăia de veste

că sîntem aici; pregătiți-vă pentru mișcarea următoare. Cred că eu ar cam trebui să zăbovesc pe-aici pînă se lasă întunericul, pentru că altfel o să pună mîna pe mine: fiind locul meu, bănuielile cad asupra mea. Dar vin eu la voi de cum intră alba în sat.

— Și eu? întrebă Lizzy.

— Am să te rog să ai grijă de cuiele de osie și de șuruburi; pe urmă te duci în casă și te prefaci că habar n-ai de nimic. De rest se ocupă băieții.

Scărița fu pusă la loc și toți coborîră, cu excepția lui Owlett. Țăranii trecură unul cîte unul prin spatele bisericii și se făcură nevăzuți, fiecare plecînd la treaba lui. Lizzy o porni plină de îndrăzneală pe stradă, urmată îndeaproape de predicator.

— Ce faci, doamnă Newberry, intri în casă?

Din felul lui de a i se adresa ea simți că prăpastia dintre ei s-a mărit și mai mult.

— Nu mă duc acasă, răspunse Lizzy. Mai am puțină treabă înainte de a mă întoarce. O să-ți pregătească Martha-Sarah ceaiul.

— A, nu de asta te întrebam, protestă Stockdale. Dar ce-ai mai putea oare să ai de făcut în toată treaba asta neplăcută?

— Doar ceva foarte mic.

— Ce anume? Merg cu dumneata.

— Nu, mă duc singură. Te rog frumos să te întorci în casă. Vin și eu în mai puțin de o jumătate de oră.

— Lizzy, sper că nu te bagi în vreo primejdie? întrebă tînărul în glasul căruia renăscuse tandrețea.

— Nu-i nici o primejdie... prea mare, răspunse ea și porni către Troiță.

Stockdale intră pe poarta grădinii și rămase îndărătul ei să se uite. Oamenii care alcătuiau potera se mai agitau încă prin livadă, așa că în cele din urmă se simți și el îspitit să intre și să-i vadă la treabă. Cînd se apropie constată că pivnița aceea tainică, de a cărei existență nici nu avusese măcar habar, era alcătuită din niște bîrne puse de-a curmezișul unei gropi, dintr-o parte într-alta, cam la două palme sub pămînt, și acoperită cu brazde de iarbă.

Oamenii legii se uitară la fața albă, frumoasă și pufoasă a lui Stockdale și, considerîndu-l fără doar și poate mai presus de orice bănuială, își reluară munca. De îndată ce scoaseră butoiașele, începură să smulgă brazdele de iarbă, apoi și bîrnele, să sfărîme pereții de scînduri ai gropii, pînă cînd terminară de demontat și dărîmat întreaga pivniță. Iar mărul cu pricina zăcea răsturnat cu rădăcinile în aer. Însă groapa care la vremea ei ascunsese atîta marfă de contrabandă nu se mai umplu niciodată la loc, nici atunci nici mai tîrziu. O adîncitură a pămîntului acoperit de iarbă înseamnă pînă în zilele noastre locul cu pricina.

VII DRUMUL PÎNĂ LA CRUCEA WARM'ELL ȘI CE A MAI FOST

Întrucît toată marfa trebuia să fie cărată pînă la Budmouth chiar în seara aceea, următorul țel al vameșilor a fost să găsească mijloacele de transport pentru această călătorie, drept care au început să cutreiere satul. Latimer umbla țanțoș de colo pînă colo cu o bucată de cretă în mînă și făcea săgeți groase pe fiecare vehicul și harnașament pe care-l întîlnea, cu atîta rîvnă încît părea să fie în stare să însemne cu săgeți chiar și gardurile vii și ulițele. Proprietarul fiecărui vehicul astfel marcat era obligat să-l cedeze la rechiziție, în scopuri oficiale. Stockdale, care se cam plictisise de toată povestea asta, reveni în casă, gînditor și abătut. Lizzy se afla deja acolo : intrase prin spate, dar încă nu-și scosese boneta. Părea obosită și nici ea nu avea un aer mai vesel decît chiriașul ei. Nu prea aveau ce să-și spună ; așadar fața bisericească plecă și încercă să citească ceva ; numai că nu avu deloc spor, și curînd puse mîna pe clopoțel și sună să i se aducă ceaiul.

Lizzy personal veni cu tava, căci fata, Martha-Sarah, fugise în sat în cursul după-amiezii, prea emoționată de tot ceea ce se întîmpla în jurul ei ca să-și mai amintească de îndatoririle pe care le avea. Dar cu puțin înainte ca

cei doi trişti îndrăgostiţi să găsească ceva să-şi spună, Martha intră în casă aburită de agitaţie.

— Vai, doamnă Newberry şi domnule Stockdale, să vedeţi ce zarvă ! Oamenii regelui nu pot nicicum să pregătească de plecare căruţele ! Le-au tras în mijlocul drumului pe a lui Thomas Artnell, pe a lui William Rogers, şi pe a lui Steven Sprake şi să vedeţi cum le-au căzut roţile şi s-au prăbuşit căruţele de tot ; şi n-au mai găsit nici un fel de cuie de osie ; şi pe urmă au încercat căruţa lui Samuel Shane, şi au văzut că nici asta n-avea şuruburi, şi pe urmă s-au uitat la faitonul lăptarului şi nici ăla n-avea ! Acuma s-au dus tocmai la potcovar să facă nişte scoabe şi şuruburi noi, dar ia-l de unde nu-i.

Stockdale îi aruncă o privire lui Lizzy, care roşi foarte puţin şi ieşi din încăpere, urmată de Martha-Sarah. Dar pînă să treacă pe coridor, se auzi o bătaie aspră în uşa din faţă şi Stockdale recunoscu glasul lui Latimer adresîndu-se doamnei Newberry, care revenise la uşă :

— Pentru numele lui Dumnezeu, doamnă Newberry, nu l-aţi văzut cumva pe-aici pe Hardam, potcovarul ? Dacă am putea pune mîna pe el, ce mai, aproape că l-am trage de păr ca să vină la nicovală, acolo unde-i e locul.

— Vai de mine, domnule Latimer, dar ăla e un leneş fără pereche, zise vicleană Lizzy. De ce-l căutaţi ?

— Păi în tot satul nu-i nici un cal cu mai mult de trei potcoave, ba unii nu mai au decît două. Şi rotile de la căruţe n-au şine şi nici cuie de osie. Mai cu asta, mai cu necazul că toate hamurile sînt stricate într-un fel sau altul, n-o să mai putem pleca pînă la căderea nopţii — pe sufletul meu că nu putem pleca. Mari ticăloşi sînt ăştia de pe aici, doamnă Newberry ; dar ascultaţi-mă pe mine, de data asta au împins jocul cam prea departe ! Zău dacă a mai rămas vreun om în parohie care să nu merite să fie biciuit.

Întîmplarea făcea ca în momentul acela Hardman să se afle puţin mai sus pe uliţă, îndărătul unui tufiş de ilice, unde îşi fuma pipa. Terminînd conversaţia cu doamna Newberry, Latimer o porni în direcţia aceea, iar Hardman, auzind paşii jandarmului, se lăsă ispitit de curiozitate şi uită de prudenţă. Capul lui se iţi de după tufiş

tocmai cînd Latimer se uita într-acolo. Acum nu mai avu încotro şi ieşi în întîmpinarea jandarmului cu un aer nepăsător.

— De-un ceas te caut ! strigă Latimer fulgerîndu-l cu privirea.

— Îmi pare foarte rău. Am ieşit şi eu nitel la plimbare, să mai caut nişte butoaie ascunse ca să le predau guvernului.

— Da, da, Hardman, asta o ştim prea bine, îi răspunse Latimer cu un sarcasm biciuitor. Ştim că tu ai fi în stare să le predai guvernului. Şi mai ştim că toată parohia ne ajută nevoie mare, cum a făcut toată ziulica ! Ei, şi acuma, te rog mult să faci bunătatea să vii frumuşel cu mine pînă la atelierul dumitale şi să-mi dai voie să te angajez în slujba regelui.

Coborîră uliţa şi curînd începură să răsune din potcovărie bătăile unui ciocan mînuit fără prea multă grabă. Şi totuşi, căruţele şi caii fură curînd într-o stare potrivită pentru a circula, dar asta se întîmplă abia după ce bătu ceasul şase, cînd drumurile pline de noroi sticleau deja sub razele aproape orizontale ale soarelui coborît spre asfinţit. Butoaiele de contrabandă fură curînd încărcate în vehicule, iar Latimer, împreună cu trei ajutoare, porni încet cu ele şi ieşi din sat îndreptîndu-se spre portul Budmouth, la o depărtare de mulţi kilometri ; ceilalţi oameni angajaţi de el fură lăsaţi în urmă ca să pîndească restul încărcăturii despre care ştiau că trebuie să fi fost înecată undeva între Ringsworth şi golfuleţul Lulwind, precum şi ca să-l scoată din pămînt din iarbă verde pe Owlett : era singura persoană incriminată direct de descoperirea beciului tainic.

Femeile şi copiii se aflau pe la porţi în timp ce căruţele, fiecare purtînd semnul furcii guvernamentale, treceau pe uliţe în întunericul crescînd ; şi aşa cum stăteau, se uitau la bunurile confiscate cu o expresie foarte tristă care vorbea mai grăitor decît orice glas despre legătura pe care o aveau cu negoţul respectiv.

— Ei, Lizzy, spuse Stockdale după ce se stinse în depărtare scîrţîitul roţilor, iată ce sfîrşit potrivit pentru aventura ta. Sînt de-a dreptul recunoscător soartei că ai

scăpat fără să fii bănuită şi că n-ai pierdut altceva decît băutura. Vrei să fii amabilă să iei loc ca să-ţi pot vorbi ?

— Îndată. Numai că acum trebuie să ies puţin.

— Nu cumva te duci iarăşi la ţărmul ăla înfiorător ? o luă el din scurt.

— Nu, nu acolo. Mă duc numai să văd cum se încheie treburile acestei zile.

Stockdale nu răspunse nimic şi ea se îndreptă abia tîrîndu-şi paşii către uşă, de parcă l-ar fi aşteptat să mai zică ceva.

— Văd că nu vrei să vii cu mine, adăugă ea într-un tîrziu. Probabil pentru că mă urăşti după toate cîte s-au întîmplat.

— Cum poţi să spui una ca asta, Lizzy, cînd ştii că nu doresc altceva decît să te mîntui de asemenea încurcături ? Să vin cu tine ? Firește că vin, măcar să-ţi port de grijă. Dar de ce trebuie să pleci din nou ?

- Pentru că în casă n-am linişte. Se întîmplă ceva şi trebuie să ştiu ce anume. Haide, vino !

Şi ieşiră amîndoi în lumina slabă a înserării.

Cînd ajunseră la şosea, ea o luă spre dreapta, iar Stockdale îşi dădu curînd seama că merg în direcţia în care o apucase potera cu încărcătura ei cu tot. Îi oferise lui Lizzy bratul şi din cînd în cînd ea îl trăgea nitel înapoi, ca şi cum i-ar fi spus să se oprească o clipă şi să tragă cu urechea. Merseseră repejor mai bine de o jumătate de kilometru şi cînd îl opri a doua sau a treia oară, Lizzy îi spuse :

— Parcă-i aud înaintea noastră. Tu nu ?

— Ba da. Aud roţile. Şi ce-i cu asta ?

— Vreau doar să ştiu dacă scapă din zona noastră.

— Aha, zise el luminîndu-se. Va să zică se pregăteşte o încercare nesăbuită. Acum îmi dau seama că în momentul cînd am părăsit noi satul nu era nici un bărbat în el.

— Ascultă puţin ! murmură ea.

Scîrţiitul roţilor încetase şi un altfel de zgomot îi luase locul.

— E o încăierare ! strigă Stockdale. O să se comită crime ! Dă-mi drumul, Lizzy ; mă duc înainte. Jur pe conştiinţa mea că nu pot să rămîn aici cu mîinile în sîn !

— N-o să fie nici o crimă, nu numai că n-o să moară nimeni, dar n-o să fie nici măcar vreun cap spart. Noi avem treizeci de oameni, ei au patru : n-o să se facă nici un rău nimănui.

— Va să zică s-a pus la cale un atac ! exclamă Stockdale. Şi tu ştiai de el. De ce te alături unor oameni care calcă legea în felul ăsta ?

— Şi tu de ce ţii partea unor oameni care iau negustorilor de la ţară ceea ce aceştia au cumpărat în mod cinstit cu banii lor din Franţa ? îi replică ea cu fermitate.

— N-au cumpărat în mod cinstit.

— Ba da, îl contrazise ea. Eu şi cu domnul Owlett şi cu ceilalţi am plătit cîte treizeci de şilingi pentru fiecare butoiaş înainte de a fi încărcat pe corabie la Cherbourg şi dacă un rege care nu înseamnă nimic pentru noi îşi trimite oamenii să ne fure ceea ce e al nostru, avem şi noi dreptul să-l furăm la rîndul nostru.

Stockdale nu mai zăbovi să discute în contradictoriu chestiunea, ci porni repede în direcţia de unde venea zgomotul. Lizzy se ţinea pe lîngă el.

— Richard dragă, te rog frumos să nu te amesteci, îmi făgăduieşti ? se rugă ea cu îngrijorare în glas în timp ce se apropiau. Să nu mergem mai departe : la Crucea Warm'ell se năpustesc asupra lor. Nu le poţi face nici un bine şi în schimb te poţi alege tu cu vreo lovitură !

— Hai să vedem mai întîi ce se întîmplă, zise Stockdale.

Dar nu apucaseră să mai înainteze cine ştie ce că scîrţîitul carelor se auzi din nou ; curînd Stockdale îşi dădu seama că veneau spre el. Peste vreo cîteva minute cele trei căruţe ajunseră în dreptul lor şi Stockdale şi cu Lizzy coborîră în şanţ ca să le lase să treacă.

În loc să fie mînate de patru oameni cum se întîmplase la pornirea din sat, acum căruţele erau însoţite de vreo douăzeci sau treizeci de oameni. Spre uimirea lui, Stockdale observă că au cu toţii feţele înnegrite. Printre bărbaţi păşeau şi vreo şase sau opt siluete imense femeieşti, dar după paşii mari pe care-i făceau, Stockdale bănui că e vorba de bărbaţi deghizaţi. Cînd trecătorii

o zăriră pe Lizzy şi pe însoţitorul ei vreo patru sau cinci oameni rămaseră în urmă şi, după trecerea căruţelor, se apropiară.

— Deocamdată nu se poate merge pe aici, zise una dintre muierile deşirate care purta zulufi lungi de jumătate de metru atîrnîndu-i de o parte şi de alta a obrajilor, după moda timpului.

Stockdale recunoscu în glasul acestei doamne pe cel al lui Owlett.

— Dar de ce nu ? întrebă el. Doar e şoseaua tuturor.

— Uite ce e, tinere, dădu Owlett să-i răspundă. A, e predicatorul metodist ! Vai de mine, şi doamna Newberry ! Păi, Lizzy, nu e bine să umblaţi pe-aici. Au fugit cu toţii şi oamenii şi-au recăpătat ce era al lor.

Apoi morarul grăbi pasul şi-şi ajunse din urmă tovarăşii. Stockdale şi cu Lizzy se întoarseră şi ei :

— Tare n-aş fi vrut să ne silească la toate astea, zise ea cu regret. Dar dacă vameşii ar fi şters-o cu balercuţele, vreo două luni de-aci înainte, jumătate din oamenii din parohie ar fi trăit în mare sărăcie.

Stockdale nu prea dădu atenţie vorbelor ei şi zise :

— Cred că nu mă pot întoarce aşa. Se prea poate să-i omoare pe ăia patru oameni ai legii.

— Să-i omoare ?! strigă enervată Lizzy. Pe-aici nu omorîm niciodată pe nimeni.

— Mă rog, oricum eu am să mă duc pînă la Crucea Warm'ell să văd despre ce e vorba, luă Stockdale hotărîrea. Şi, fără să-i ureze drum bun pînă acasă ori să-i spună altceva, clericul se întoarse. Lizzy rămase privind în urma lui pînă ce silueta i se pierdu în beznă, apoi, tristă la culme, o porni înapoi spre Nether-Moynton.

Drumul era pustiu şi, în acest anotimp se întîmpla uneori ca, după căderea nopţii să nu mai treacă nimeni pe el ceasuri de-a rîndul. Stockdale merse mai departe fără să audă alt sunet decît cel al propriilor săi paşi ; cu timpul ajunse să treacă pe sub copacii plantaţiei care înconjura răscrucea Warm'ell. Înainte de a ajunge la încrucişarea drumurilor, auzi nişte glasuri venind din desiş.

— Hei, hei, hei ! Ajutor ! Ajutor !

Glasurile nu erau nici slabe, nici deznădăjduite, în schimb îngrijorarea şi nerăbdarea lor erau mai presus

de orice îndoială. Stockdale n-avea nici un fel de armă, așa că înainte de a se adînci în întunericul ca smoala de pe plantație, smulse un par din gard să-l folosească la nevoie. Ajungînd printre pomi strigă :

— Ce s-a întîmplat ? Unde sînteți ?

— Aici ! răspunseră glasurile.

Croindu-și drum printre ciulini în direcția aceea, a-junse la cei pe care-i căuta.

— De ce nu veniți mai încoace ? întrebă Stockdale.

— Sîntem legați de copaci !

— Dar cine sînteți ?

— Bietul Will Latimer, vameșul ! se tîngui unul din glasuri. Veniți, vă rog, și tăiați sforile astea, vă rog, fiți așa de bun. Ne temeam că n-o să mai treacă nimeni pe-aici în noaptea asta.

Stockdale le slobozi curînd legăturile, drept care ei începură să-și întindă mădularele și să se miște în voie.

— Ticăloșii ! strigă Latimer înfuriindu-se acum, deși cînd se apropiase Stockdale se arătase blînd ca un mielușel. Trebuie să fie aceeași șleahtă. Știu precis că toți erau din Moynton.

— Dar nici nu putem jura, zise altul. Că doar n-a grăit nici unul din ei.

— Și ce aveți de gînd să faceți ? întrebă Stockdale.

— Păi eu unul tare m-aș întoarce la Moynton să mă războiesc iarăși cu ei ! zise Latimer.

— Și noi la fel ! strigară tovarășii lui.

— Să ne luptăm pînă la moarte ! zise Latimer.

— Așa vom face ! Așa vom face ! ziseră oamenii lui.

— Dar — zise mai potolit Latimer în timp ce ieșeau de pe plantație — de unde să știm noi chiar așa bine că momîile alea cu fețele negre erau săteni din Moynton ? Nu e ușor de dovedit.

— Asta cam așa e, încuviințară ceilalți.

— Așa că n-o să facem nimic-nimic, zise Latimer, fără urmă de furie acum. În ceea ce mă privește, mai degrabă aș vrea să fiu în locul lor decît în al nostru. Și acum mă ard ca focul subțiorile și brațele de la sforile cu care m-au legat zdrahoancele alea. Părerea mea este, acum că am avut răgaz să mă gîndesc, că s-ar

putea uneori să plăteşti un preţ prea mare slujindu-ţi cîrmuirea. Astea două zile şi două nopţi n-am închis ochii o clipă; aşa că, cu voia celui de sus, hai să ne ducem pe la casele noastre.

Ceilalţi oameni ai legii îi dădură cu multă căldură dreptate; mulţumindu-i lui Stockdale pentru ajutorul lui, venit tocmai la timp, îşi luară rămas bun de la el în dreptul Crucii, şi o porniră pe drumul de apus, în vreme ce Stockdale se întoarse la Nether-Moynton.

Pe drum, preotul avu tot felul de gînduri şi visuri din cele mai chinuitoare. De cum ajunse în casă, înainte de a intra în camera lui, înaintă pînă la uşa salonaşului din spate în care şedea de obicei Lizzy cu maică-sa. O găsi acolo singură. Păşi spre ea, şi ca prin vis se uită la masa care-l despărţea de tînăra proprietăreasă; aceasta nu-şi scosese încă boneta şi pelerina. Cum el nu rostea o vorbă, Lizzy ridică ochii spre el cu oarecare neîncredere dacă nu chiar spaimă.

— Unde s-au dus? întrebă atunci el aşa într-o doară.

— Cine?... Nu ştiu. Nu i-am mai văzut de atunci. Am venit drept aici.

— Dacă oamenii tăi izbutesc să scape cu toate butoaiele alea, bănuiesc că o să ai parte de un cîştig bun.

— O parte va fi a mea, o parte a vărului Owlett, cîte o parte a celor doi fermieri şi o cincime se va împărţi între cei care ne-au ajutat.

— Şi tot mai socoteşti, continuă el tărăgănat, că nu poţi renunţa la îndeletnicirea asta?

Lizzy se ridică şi-i puse mîna pe umăr.

— Să nu-mi ceri una ca asta, şopti ea. Pur şi simplu nu ştii ce-mi ceri. Trebuie să-ţi spun adevărul, cu toate că n-aveam de gînd s-o fac. Ce scot de pe urma acestui negoţ e tot ce am pe lumea asta ca să mă întreţin şi s-o ţin şi pe mama.

Rămase uluit:

— Nici prin cap nu mi-a trecut una ca asta. Dar să fi fost în locul tău, preferam să mătur drumurile. Ce sînt banii în comparaţie cu o conştiinţă curată?

— Şi conştiinţa mea e curată. Pe mama o cunosc, dar pe rege nu l-am văzut niciodată. Faţă de el n-am

nici o datorie. Banii cuveniţi lui nu înseamnă nimic pentru mine. În schimb, înseamnă foarte mult ca mama şi cu mine să rămînem în viaţă.

— Mărită-te cu mine şi făgăduieşte-mi că laşi baltă lucrurile astea. Am s-o întreţin eu pe maică-ta.

— Frumos din partea ta, zise ea puţin înduioşată. Dar lasă-mă să chibzuiesc singură. Prefer să nu-ţi răspund acum pe loc.

Îşi amînă răspunsul pînă a doua zi, cînd intră cu o înfăţişare solemnă în camera lui :

— Nu pot face ceea ce doreşti tu ! îi zise ea pătimaşă. Îmi ceri prea mult. Aşa mi-am petrecut toată viaţa.

Cuvintele ei şi felul cum le rostea arătau că înainte de a intra dusese în taină o bătălie cu ea însăşi care nu fusese deloc uşoară.

Stockdale păli, dar vorbi liniştit.

— Atunci trebuie să ne despărţim, Lizzy. Nu-mi pot călca în picioare principiile, în chestiunea asta, şi nici de profesia mea nu-mi pot bate joc. Ştii cît de mult te iubesc şi ce aş fi în stare să fac pentru tine ; numai lucrul ăsta nu-l pot face.

— Dar de ce trebuie neapărat să te ţii tocmai de o asemenea profesie ? izbucni ea. Uite, am casa asta mare ; de ce nu m-ai lua de nevastă şi să stai aici cu noi şi să nu mai faci pe predicatorul metodist ? Te asigur, Richard, că nu e nici un rău în asta şi aş da nu ştiu ce să vezi şi tu lucrurile cum le văd eu ! Şi nici n-o să ne îndeletnicim cu asta decît iarna ; vara nu se face deloc. Mai mişcă ceva, cît de cît, în timpul ăsta plictisitor dinspre iarnă şi-ţi mai dă emoţii, cu care m-am deprins atît de mult în ultima vreme încît nici nu ştiu ce m-aş face fără ele. Noaptea, cînd suflă vîntul, în loc să fie plictisitor şi trist, şi să nu mai bagi de seamă dacă bate sau nu bate, mintea îţi umblă pe coclauri chiar dacă stai acasă. Şi te întrebi cum se descurcă băieţii ; şi umbli prin cameră şi te uiţi pe fereastră şi pe urmă ieşi şi tu afară şi începi să cunoşti drumul noaptea la fel ca ziua, şi să scapi ca prin urechile acului de

bătrînul Latimer şi de oamenii lui care-s prea proşti ca să ne sperie cu adevărat vreodată şi nu izbutesc decît să ne facă pe noi mai ageri.

— Oricum, aseară te-a speriat nitel, aşa că te-aş sfătui să te laşi de îndeletnicirea asta pînă nu se strică de tot lucrurile.

Ea clătină din cap :

— Nu, trebuie să merg pe calea pe care am apucat-o. Aşa m-am născut. Asta îmi curge în vine şi nu mă pot vindeca. Vai, Richard, nici nu-ţi închipui ce lucru greu mi-ai cerut şi la ce încercare grea mă pui cînd mă faci să aleg între dragostea mea pentru tine şi îndeletnicirea asta !

Stockdale se sprijinea cu cotul pe poliţa căminului, acoperindu-şi ochii cu mîinile :

— Mai bine nu ne cunoşteam, Lizzy. A fost o zi nefastă pentru noi. Nici nu m-am gîndit pe atunci că logodna ne putea aduce-n suflet atîta deznădejde, fiind imposibil de realizat. Mă rog, acum e prea tîrziu ca să mai deplîngem astfel consecinţele. Cel puţin am avut fericirea de a te vedea şi de a te cunoaşte.

— Tu te-ai abătut de la legile bisericii, eu de la cele ale statului. Şi nu văd deloc de ce n-am fi potriviţi unul pentru altul.

Stockdale zîmbi trist, în timp ce Lizzy plecă ochii care începeau să se umple de lacrimi.

A fost o seară nefericită pentru amîndoi şi zilele care au urmat tot nefericite au fost. Şi ea şi el îşi vedeau maşinal de treburi şi deprimarea lui a fost observată în sat de mai mulţi dintre enoriaşii pe care i-a întîlnit Însă nimeni n-o bănuia pe Lizzy — care-şi petrecea zilele în casă — că ar fi pricina acestei tristeţi ; căci îndeobşte lumea presupunea că există de mult o promisiune de căsătorie care o leagă pe ea de vărul ei Owlett.

Săptămîna trecu astfel într-o stare de nesiguranţă ; pînă cînd într-o bună dimineaţă Stockdale îi spuse :

— Am primit o scrisoare, Lizzy. Trebuie să-ţi spun şi ţie asta înainte de a pleca

— Pleci ? întrebă ea cu glas alb.

— Da. Plec de aici. Mi se pare că ar fi mai bine pentru amîndoi să nu mai rămîn, după toate cîte s-au întîmplat. De fapt n-aş mai putea rămîne aici să mă uit tot aşa la tine zi de zi, fără să-mi slăbească credinta şi să mă abat de la drumul meu. Tocmai am aflat de un aranjament datorită căruia celălalt preot ar putea ajunge aici peste vreo săptămînă ; aşa că-mi îngădui să mă duc în altă parte.

Faptul că de atîta vreme rămăsese neclintit în hotărîrea lui o surprinse cumplit :

— Nu m-ai iubit niciodată ! strigă ea cu vehemenţă.

— Şi eu aş putea spune acelaşi lucru, îi replică el, dar n-am să-l spun. Fă-mi, te rog, o singură favoare. Vino şi ascultă-mi ultima predică în ziua de dinaintea plecării.

Lizzy, care în fiecare duminică dimineaţa se ducea la liturghie, adeseori venea seara la capela sectantă a lui Stockdale, împreună cu ceilalţi credincioşi care nu se hotărîseră încă pentru care lăcaş de rugăciune să opteze ; aşadar, îi făgădui că o să vină.

Se răspîndi în sat vorba că Stockdale o să-i părăsească şi mulţi oameni, chiar dintre cei care nu făceau parte din secta metodistă, primiră cu regret vestea. Zilele care mai rămăseseră trecură ca vîntul şi ca gîndul, şi duminică seara în ajunul plecării lui, Lizzy îşi luă locul în capelă ca să-l audă vorbind pentru ultima dată. Clădirea neîncăpătoare era arhiplină şi Stockdale abordă subiectul la care se aşteptase toată lumea : cel al negoţului de contrabandă care căpătase o asemenea extindere în rîndurile lor. Ascultătorii, punînd la inimă cuvintele lui, nu-şi dădură seama că ele erau rostite, în special, împotriva lui Lizzy, pînă cînd predica se înfierbîntă, şi Stockdale se lăsă copleşit de emoţie. Într-adevăr, seriozitatea lui era confruntată de tristeţea cu care-l privea ea, şi tînărul n-avea cum să-şi păstreze echilibrul. Nici nu mai ştiu cum şi-a încheiat predica. O văzu pe Lizzy ca prin ceaţă întorcîndu-se şi plecînd împreună cu ceilalţi enoriaşi ; curînd după aceea veni după ea acasă.

Îl invită la cină şi se aşezară la masă singuri, căci aşa cum făcea de obicei duminica seara, maică-sa se culcase devreme.

— Dar ne despărţim ca prieteni, nu ? zise Lizzy cu o veselie silită şi fără să facă cea mai mică aluzie la predica lui ; tocmai reticenţa aceasta îl dezamăgi.

— Fireşte, zise el, răspunzîndu-i tot cu un zîmbet silit.

Se aşezară la masă. Era prima dată în viaţă cînd mîncau doar ei împreună, şi foarte probabil avea să fie şi ultima. Cînd terminară cina şi nu mai putură întreţine conversaţia aceea indiferentă, se ridică şi-i luă mîna într-a lui :

— Lizzy, tu chiar spui că trebuie să ne despărţim ?

— Ba tu spui ! zise ea cu gravitate. Eu nu mai sînt în stare să mai spun nimic.

— Nici eu ! Dacă ăsta e răspunsul tău, atunci adio !

Stockdale se aplecă asupra ei şi o sărută şi ea îl sărută la rîndul ei, aproape fără voie.

— Am să plec devreme, îi zise el în grabă. N-am să te mai văd.

Într-adevăr, plecă devreme. Cînd păşea în lumina cenuşie din faptul zilei, pentru a se urca în căruţa ce avea să-l ducă, i se păru că vede un chip iţindu-se în despărţitura dintre perdelele ferestrei lui Lizzy, dar nu era destulă lumină, iar geamurile sticleau de umezeală, aşa că nu putea fi sigur. Stockdale se urcă în căruţă şi plecă ; iar în duminica următoare predica din capela metodistă a sătenilor din Moynton fu ţinută de noul preot.

Într-o zi, la doi ani după despărţirea lor, Stockdale, care acum se stabilise într-un oraş din inima ţării, veni la Nether-Moynton aşa cum venise şi prima dată. Hîţînat şi săltat de căruţă, în după-amiaza aceea îi tot pusese întrebări vizitiului şi răspunsurile pe care le primi îl interesau profund. Concluzia pe care o putea desprinde îl făcu să se ducă fără umbră de şovăială la uşa fostei lui locuinţe. Era pe la şase seara şi cam în acelaşi anotimp cu cel în care plecase ; şi acum era pămîntul jilav

şi lucios, apusul luminos şi ghioceii lui Lizzy îşi scoteau căpşoarele în stratul de lîngă perete.

Probabil că Lizzy îl zărise de la fereastră, căci pînă să ajungă el la uşă, ea deja i-o deschisese : iar apoi, de parcă n-ar fi chibzuit destul de bine înainte de a-i ieşi în întîmpinare, se trase înapoi şi-i spuse cu oarecare constrîngere în glas :

— Domnul Stockdale !

— Doar ştiai că vin, îi zise Stockdale luîndu-i mîna. Ţi-am scris că o să vin.

— Da, dar n-ai spus cînd.

— N-am spus. Nu eram prea sigur cînd o să mă aducă treburile prin părţile astea.

— Vrei să spui că ai venit numai pentru că ai avut treabă pe aici pe aproape ?

— Da, asta e realitatea ; însă adesea m-am gîndit că aş vrea să vin anume ca să te văd... Dar ce sînt toate lucrurile astea care s-au întîmplat ? Mde, Lizzy, eu ţi-am spus ce-o să fie şi n-ai vrut să mă asculţi.

— N-am vrut, zise ea cu tristeţe. Dar aşa fusesem crescută ; viaţa aceea era o a doua natură pentru mine. În orice caz, acum s-a sfîrşit totul. Jandarmii şi vameşii primesc preţul sîngelui pentru a prinde omul mort sau viu şi tot negoţul s-a dus de rîpă. Am fost vînaţi ca şobolanii.

— Owlett a plecat, după cîte aud.

— Da. E în America. Ne-am luptat cumplit atunci, ultima dată, cînd au încercat să-l prindă. E pur şi simplu o minune că a scăpat cu viaţă ; şi e de mirare şi că nu m-au omorît pe mine. M-au împuşcat în mînă. Nu în mine ţintiseră de fapt, ci în vărul meu ; însă eu stăteam în spatele lui, privind ca de obicei ce se întîmplă, şi m-a ajuns glonţul. Am sîngerat îngrozitor, dar am ajuns pînă acasă fără să leşin ; şi după o vreme s-a vindecat. Ştii cît de mult am suferit ?

— Nu. Am auzit doar că el a scăpat ca prin urechile acului.

— A fost împuşcat în spate ; dar noroc că a ricoşat glonţul de o coastă. Însă a fost o rană grea. Noi nu l-am lăsat să-l prindă. Oamenii l-au cărat o noapte în-

treagă de-a curmezișul pajiștilor și luncilor pînă la Kingsbere — unde l-au ascuns într-o șură și i-au îngrijit rana cum au putut, pînă cînd și-a revenit destul ca să poată să umble. Și pe urmă l-au prins și l-au judecat împreună cu alții la curtea cu juri; însă au scăpat cu toții. De la o vreme își lăsase în paragină și moara; într-un tîrziu s-a dus la Bristol și și-a cumpărat biletul cu care a trecut oceanul pînă în America, unde s-a stabilit.

— Și ce părere mai ai acum despre contrabandă? o întrebă pe un ton grav.

— Recunosc că am greșit cu toții. Însă mi-am ispășit vina. Acum sînt foarte săracă și mama a murit de mai bine de un an... Dar nu vrei să poftești înăuntru, domnule Stockdale?

Stockdale intră; și se presupune că au ajuns cu timpul la o înțelegere, căci vreo două săptămîni mai tîrziu Lizzy și-a vîndut mobila, iar după aceea a avut loc o nuntă la o capelă dintr-un orășel învecinat.

Stockdale a luat-o de pe meleagurile unde-și avea ea vechile îndeletniciri și a dus-o în căminul pe care și-l făurise el în ținutul lui de baștină. Acolo ea s-a apucat cu o asiduitate vrednică de laudă să-și învețe îndatoririle de preoteasă. Se spune că în anii de mai tîrziu a scris o broșurică excelentă, intitulată *Dă-i Cezarului ce-i al Cezarului sau Pocăința sătenilor*, în care a folosit drept povestire introductivă propria ei experiență fără să dea nume. Stockdale s-a străduit și a obținut publicarea cărții, după ce i-a adus unele corecturi și a adăugat cîteva fraze viguroase de-ale lui; în cursul căsniciei lor, preotul și preoteasa au distribuit credincioșilor cîteva sute de exemplare din ea.

aprilie 1879

Nota autorului: În momentul cînd am scris această povestire, încheierea ei prin căsătoria dintre Lizzy și preot era un lucru aproape *de rigueur* pentru o revistă englezească. Dar în momentul de față, cu treizeci de ani mai tîrziu, poate n-ar fi greșit să-i dăm finalul pe care l-ar fi preferat autorul, în locul celui convențional folosit mai sus. Dealtfel, el se și apropie

mai mult de niște întîmplări adevărate a căror umbră vagă și pilpîitoare este această poveste. De fapt, Lizzy nu s-a măritat cu preotul, ci — mult mai spre lauda ei, după părerea autorului — a rămas alături de Jim contrabandistul și a emigrat împreună cu el după ce s-au căsătorit, acest pas al expatrierii fiindu-i mai degrabă impus lui de antecedentele aventuroase. Au murit amîndoi în statul Wisconsin din S.U.A. între 1850 și 1860.

mai 1912

Tragedia ambiţioşilor

I

Prin fereastră se auzeau de afară strigătele vesele ale băieţilor din sat, însoţite de hohote de rîs venite de la han ; şi totuşi fraţii Halborough trudeau înainte.

Şedeau într-un dormitor din casa meşterului morar care întreţinea şi repara mori şi le şlefuia pietrele. Fără călăuzirea unui profesor, învăţau singuri să citească elineşte şi latineşte. Şi nu vreo poveste homerică, cu bătăi în porţi şi lovituri, nici călătoriile argonauţilor şi nici tragedia vreunei familii din Teba nu le înflăcărau imaginaţia, dîndu-le pinteni să studieze mai departe. Plini de rîvnă trudeau la varianta elină a *Noului Testament ;* erau cufundaţi în interpretarea unui capitol din *Epistola apostolului Pavel către evrei,* atît de dificilă şi complicată ca limbă.

În coborîrea sa către asfinţit, soarele puternic de vară trimitea săgeţi piezişe către tavanul jos al încăperii şi umbrele sălciilor mari se legănau şi se împleteau pe pereti ca o armată de spectre în plină manevră. Prin oberlichtul deschis pătrundeau sunetele mai îndepărtate iar acum şi un glas al cuiva din apropiere. Era sora lor, o fetişcană drăgălaşă de paisprezece ani, aflată jos în curte.

— Vă văd capetele ! Ce rost are să staţi acolo sus ? Îmi pare bine că nu vă înhăitaţi cu golanii de pe stradă, dar veniţi să vă jucaţi cu mine !

O tratară ca pe un intrus care-i deranja, aşa că, în vorbe puţine, o trimiseră la plimbare. Fata se îndepărtă dezamăgită. Curînd se auzi zgomotul înfundat al unor paşi greoi într-o parte a casei, şi unul din fraţi se ridică în capul oaselor.

— Parcă-l aud venind, murmură băiatul, cu ochii la fereastră.

Dinspre colț venea, clătinîndu-se pe picioare, un bărbat îmbrăcat în haine ponosite de lucrător de modă veche de la țară. Băiatul cel mare se împurpură la față de furie, își lăsă baltă cărțile, se sculă de pe scaun și coborî scările. Băiatul cel mic rămase la locul lui pînă cînd, după o absență de cîteva minute, frate-său reintră în cameră.

— L-a văzut Rosa ?

— Nu.

— Nici altcineva ?

— Nu.

— Ce-ai făcut cu el ?

— E în șopronul cu fîn. L-am băgat cu oarecare greutate acolo și a adormit. Cred că de asta a lipsit: N-a pregătit pietrele pentru morarul Kench, trebuieso puse paletele la roata cea mare a joagărului, iar bieții oameni n-au roți pentru căruțe.

— Ce rost mai are să ne chinuim noi cu astea ? zise băiatul cel mic, închizînd cu zgomot *Lexiconul grecesc* al lui Donnegan [1]. O, măcar de am fi fost lăsați să păstrăm alea nouă sute de lire ale mamei, ce multe am fi făcut cu banii !

— Da, și ce bine socotise ea suma necesară ! Cîte 450 de lire pentru fiecare din noi, se gîndise ea. Și n-am nici cea mai mică îndoială că, dacă-i chibzuiam cu grijă, banii ne-ar fi ajuns la amîndoi.

Pierderea celor nouă sute de lire era cel mai chinuitor dintre toți spinii cununii ce o purtau. Era o sumă pe care o strînsese mama lor cu neînchipuite strădanii și privațiuni, adăugînd la o moștenire primită întîmplător fiecare gologan pe care-l putuse apuca din cînd în cînd ; cu această comoară plănuise ea să-și satisfacă dorința cea mai scumpă a inimii ei — aceea de a-și trimite pe cei doi fii, Joshua și Cornelius, la o universitate. Informîndu-se, aflase că o sumă de 400—450 pentru fiecare i-ar putea duce pînă la absolvire, cu condiția (și știa perfect că se poate bizui pe ei s-o îndeplinească) de a face

[1] *Noul lexicon elin-englez* de James Donnegan, Londra, 1826.

mare economie. Numai că mama se prăpădise cu vreo doi ani mai înainte, istovită de eforturile mult prea intense pentru realizarea acestor ţeluri ; iar banii, încăpînd în mod firesc pe mîna tatălui lor, fuseseră risipiţi aproape în întregime. Odată cu terminarea lor, dispărea şi orice perspectivă şi speranţă a băieţilor de a obţine o diplomă.

— Îmi vine să înnebunesc cînd mă gîndesc la asta, zise Joshua, băiatul cel mare. Şi iată cum trudim noi aşa la nesfîrşit, după puterile noastre şi fără călăuzire, şi maximum la care ne putem aştepta este să slujim cîţiva ani ca învăţători la vreo şcoală pentru sărăntoci, ca eventual după aceea să ne primească la Seminarul teologic şi să ajungem nişte bieţi popi fără numire într-o parohie.

Furia băiatului cel mare se reflectă pe chipul celui mic doar sub forma tristeţii :

— La urma urmei putem predica Evanghelia la fel de bine şi fără veşmintele de titraţi, zise el ca o slabă consolare, de a cărei palidă valoare era şi el conştient.

— Să predicăm Evanghelia — da, asta se poate, zise Joshua strîngînd din buze. Dar să ne săltăm — în nici un caz !

— Ei, să încercăm să vedem partea bună a lucrurilor şi să ne străduim cît putem cu învăţătura.

Celălalt tăcu, aşa că se aplecară din nou cu tristeţe asupra cărţilor.

Izvorul tuturor acestor tristeţi, al perspectivelor sumbre, Halborough, meşterul morar, care acum sforăia în şopronul cu paie, fusese un meşteşugar foarte prosper, în ciuda firii lui destul de slobode şi nepăsătoare, pînă cînd căzuse pradă poftei pentru cantităţi nemăsurate de băutură tare ; de atunci încoace deprinderile lui îi ruinaseră profesia şi afacerile. Morarii începuseră de la o vreme să se adreseze altora pentru pietrele şi instalaţiile de care aveau nevoie şi pietrarul-mecanic nu mai ţinea decît o singură echipă de muncitori, din cele două folosite înainte. Deja îi venea greu să plătească lefurile la sfîrşit de săptămînă, şi chiar şi aceşti puţini angajaţi nu mai prea aveau destul de lucru.

Soarele scăpătă şi dispăru, strigătele copiilor din sat încetară, întunericul învălui dormitorul celor doi studioşi şi pe din afară scena respira o atmosferă tihnită. Nimeni nu ştia de ambiţiile febrile şi tinereşti care pulsau în piepturile lor, îndărătul zidurilor liniştite, îmbrăcate în viţă, din casa meşterului.

Peste cîteva luni cei doi fraţi îşi părăsiră satul natal ca să intre la o şcoală normală de învăţători. Dar mai întîi o instalaseră pe surioara lor mai mică în cea mai bună şcoală dintr-o localitate balneară elegantă, atît cît le îngăduiseră mijloacele lor modeste.

II

Un bărbat îmbrăcat aproape ca un preot venea pe drumul de la gară către un tîrguşor de provincie. Citea tot timpul, numai din cînd în cînd ridica ochii de pe carte să vadă pe unde merge şi să evite ciocnirea cu alţi trecători. În momentul acela, oricine ar fi cunoscut mai dinainte pe tinerii studioşi din casa pietrarului-mecanic şi-ar fi dat seama că drumeţul cititor era unul dintre aceştia, Joshua Halborough.

Trăsăturile care pe faţa tînărului sugeraseră doar vigoarea deveniseră acum pe faţa acestui bărbat semne ale unei energii înţelepte. Caracterul i se săpa tot mai adînc şi mai evident pe chip. Din ceea ce puteai distinge acolo nu-ţi venea greu să tragi concluzia că-şi urmăreşte propria carieră cu un interes din ce în ce mai profund, că neîncetat „ascultă glasul viitorului" şi că nici nu doreşte să audă altceva. De fapt ambiţiile lui erau de-a dreptul pătimaşe şi prea puţin ţinute în frîu ; aşadar în mintea lui încolţeau mult mai multe planuri decît au izbutit vreodată să înflorească, şi să se coacă ; iar viziunile mai îndrăzneţe le ţinea anume în penumbră, pentru a nu-l tulbura prea mult şi a nu-l abate din cale.

Deocamdată evenimentele de pînă acum fuseseră destul de încurajatoare. Curînd după ce fusese numit învăţător la o şcoală, obţinuse o recomandare către episcopul unei eparhii aflată departe de ţinutul său natal ; prelatul recunoscuse în el un tînăr de viitor şi-l luase sub

oblăduirea lui. Acum se afla în anul al doilea de studii la Seminarul teologic din orașul cu catedrală și curînd avea să se poată prezenta pentru hirotonisire.

Odată ajuns în oraș, coti pe o stradă lăturalnică și apoi intră într-o curte, fără să coboare cartea dinaintea ochilor, pînă cînd păși sub arcada unei clădiri. Deasupra acestei arcade scria „Școala națională" și colțurile ei de piatră erau roase așa cum le pot roade numai școlarii și valurile oceanului. Se trezi curînd printre glasurile cu monotone inflexiuni psalmodice ale școlarilor.

Fratele său Cornelius, care era învățător aici, lăsă din mînă bățul cu care indica pe hartă diversele capuri ale continentului european și-i ieși în întîmpinare.

— Ăsta-i Jos, fratele lui ! șopti unul din băieții din clasa a șasea. Se face popă. Acum învață la colegiu.

— Și Corney o să fie popă, dacă strînge destui bani, zise altul.

După ce-și salută fratele pe care nu-l mai văzuse de cîteva luni, băiatul mai mic începu să-i explice propriul său sistem de a preda geografia.

Dar pe Halborough cel mare subiectul acesta nu-l interesa cîtuși de puțin.

— Dar cu studiile tale cum merge ? întrebă el. Ai primit cărțile pe care ți le-am trimis ?

Cornelius confirmă primirea lor și-i relată ce face.

— Ai grijă să lucrezi dis-de-dimineață, îl sfătui cel mare. La ce oră te scoli ?

Mezinul răspunse :

— La cinci jumate.

— În anotimpul ăsta nici patru jumate n-ar fi prea devreme. Cel mai potrivit timp pentru interpretarea textelor clasice este în zorii zilei. Nu știu de ce, dar cînd mă simt prea melancolic ca să citesc un roman pot totdeauna să fac traduceri — bănuiesc că munca asta are ceva mecanic în ea. Ei, Cornelius, ai cam rămas în urmă și mai ai enorm de multe de citit, dacă vrei să scapi de aici anul viitor pe la Crăciun.

— Mă tem că așa e.

— Curînd va trebui să vorbim cu episcopul. Sînt sigur că de îndată ce va auzi toată povestea o să-ți acorde fără prea mare dificultate un titlu. Vicarul adjunct, directorul

Colegiului meu, spune că planul cel mai bun ar fi să te înfiinţezi acolo cînd asistă episcopul la un examen. Atunci o să-ţi aranjeze o întrevedere cu el. Dar ai grijă că trebuie să-i faci impresie bună. În cazul meu am constatat că ăsta e lucrul esenţial, pe cînd cunoaşterea doctrinei nu valorează cine ştie ce. Cred că ai să ajungi măcar diacon, Corney, dacă nu chiar preot.

Mezinul căzu pe gînduri. După o vreme întrebă :

— Mai ai veşti de la Rosa, în ultima vreme ? Eu am primit azi-dimineaţă o scrisoare.

— Da. Copilita scrie cam prea des. Îi e foarte dor de casă — măcar că Bruxelles-ul trebuie să fie un oraş destul de atrăgător. Realitatea e că ar trebui să profite cît mai mult de timpul pe care-l petrece acolo. Eu credeam că un an o să-i fie de ajuns, după şcoala aia de înaltă ţinută de la Sandbourne, dar pînă la urmă m-am hotărît să-i acord doi ani, ca să ducă lucrurile pînă la capăt, oricît de scumpă ar fi şcoala la care studiază.

Feţele lor destul de aspre se îmbunaseră imediat ce deschiseseră vorba despre sora lor, la care ţineau într-un chip încă şi mai ambiţios decît la ei înşişi.

— Dar dè unde ai să scoţi banii, Joshua ?

— Am făcut deja rost de ei. Întoarse capul şi văzînd prin preajmă cîţiva elevi, se dădu cîţiva paşi mai încolo : I-am împrumutat cu o dobîndă de cinci la sută de la fermierul care era vecin cu noi. Cred că-l mai ţii minte.

— Şi cum o să-i plăteşti datoria ?

— O s-o achit treptat, din salariul meu. Nu, Cornelius, n-avea nici un rost să facem lucrurile doar pe jumătate. După părerea mea, promite să se facă o fetişcană cît se poate de atrăgătoare, ca să nu zic chiar frumoasă. De lucrul ăsta mi-am dat seama de ani de zile ; şi în cazul cînd frumuseţea nu-i averea ei — cum se zice — oricum, împreună cu mintea, îi va aduce şi noroc şi avere, dacă am destulă grijă şi-mi pun în aplicare planurile. Pentru împlinirea destinului ei, pentru a progresa şi a se înălţa împreună cu noi, era inadmisibil să nu devină din cap pînă-n picioare o femeie rafinată şi desăvîrşită. Şi ai să vezi că o să izbutească. Prefer să mor de foame, mai degrabă decît s-o retrag tocmai acum de la şcoala aia.

Începură să se uite în jur, la şcoala în care se aflau. Pentru Cornelius privelişte era familiară, i se părea normală, dar pentru Joshua, care nu avea prea multă înţelegere pentru cele omeneşti, şi care tocmai picase dintr-o instituţie de nivel superior, ceea ce vedea era supărător : semăna mult cu cea dintr-o etapă pe care o lăsase în urmă.

— Tare o să mă bucur cînd o să scapi de aici, zise el, şi cînd am să te văd suit în amvon, ţinîndu-ţi prima predică.

— Ai putea tot aşa de bine să spui „introdus în parohia mea mănoasă", dacă tot vorbeşti despre asta.

— Mde... nu trebuie să priveşti atît de neserios Biserica. În cadrul ei, după cum o să-ţi dai curînd seama, orice om energic găseşte lucruri frumoase de făcut, spuse el cu fervoare. Trebuie stăvilite curentele necredinţei, trebuie expuse concepţii noi despre subiecte vechi, adevăruri ale spiritului care urmează să înlocuiască adevărurile strict literale...

Şi apoi căzu într-un fel de reverie, plină de viziuni ale carierei lui, convingîndu-se că-i dă pinteni ardoarea creştină şi nu ambiţia socială. Asimilase o cantitate oarecare de dogme ale bisericii şi acum era gata să le apere cu ghearele şi cu dinţii, numai şi numai de dragul onoarei şi gloriei pentru care luptă şi războinicii.

— Dacă Biserica se dovedeşte suficient de înţelegătoare şi se adaptează spiritului vremurilor, bănuiesc că ea va dăinui, zise Cornelius. Dacă nu... Ia închipuie-ti că am cumpărat un exemplar din lucrarea lui William Paley — ştii, *Dovezi ale creştinismului* [1], cea mai bună ediţie, cu margini late pentru adnotări, în stare perfectă — am găsit-o deunăzi la un anticariat şi cît crezi că am dat pe ea ? Numai 9 penny ! M-am gîndit că creştinătatea trebuie să stea destul de prost dacă se vinde atît de ieftin.

— Nu, nu ! îi replică aproape supărat fratele său. Asta arată doar că asemenea pledoarii nu mai sînt necesare. Oamenii văd cu ochii lor adevărul, fără să mai aibă nevoie de ajutor din afară. Şi pe urmă noi ne-am legat viaţa de creştinism şi trebuie să-i rămînem credincioşi indi-

[1] *Opinie asupra dovezilor creştinismului* (1794) de William Paley (1743—1805).

ferent de ce se întîmplă. Tocmai acum citesc *Biblioteca părinților bisericii* a lui Pusey [1].

— Ei, Joshua, ai să ajungi episcop înainte de a-ți încheia cariera!

— Ah, zise cu amărăciune celălalt, clătinînd din cap. Poate că aș fi ajuns... și aș fi avut șanse să ajung! Dar unde mi-e doctoratul în teologie sau în drept? Și cum pot ajunge episcop fără să am un asemenea titlu? Arhiepiscopul Tillotson era el băiatul unui pînzar din Sowerby, dar a fost trimis la colegiul Clare. Eu, noi — de unde am putea să revendicăm Oxford-ul sau Cambridge-ul drept alma mater! Dumnezeule! Cînd mă gîndesc ce-am fi putut să fim... Ce perspective frumoase ne-au fost distruse de blestematul și nemernicul ăla de...

— St! St!... Dar și eu simt aceeași povară a tristeții, la fel ca tine. În ultima vreme am văzut lucrurile cu mai mare claritate. Cu siguranță că tu ți-ai fi obținut de multă vreme titlul, poate chiar un post de asistent-doctorand la Colegiu — iar eu aș fi fost destul de avansat pe același drum.

— Să nu mai vorbim despre asta. Trebuie să facem tot ce ne stă în putință.

Privire trist afară, prin geamurile murdare, așezate atît de sus încît nu te puteai uita decît la cer. Încetul cu încetul necazul care-i bîntuia mereu li se înfățișă din nou ca o umbră neagră și Cornelius întrerupse tăcerea cu o șoaptă:

— A trecut pe la mine.

Singele pieri de pa fața lui Joshua, care se făcu de piatră.

— Cînd s-a întîmplat asta? întrebă el repede.

— Săptămîna trecută.

— Dar cum a ajuns aici... cale de atîția kilometri?

— Cu trenul. A venit să-mi ceară bani.

— Ah!

— Zice că o să vină și la tine.

Joshua se arătă resemnat. Tema către care se abătuse conversația lor îi strică orice dispoziție pentru după-amiaza aceea. Seara plecă spre casă și Cornelius îl întovărăși

---

[1] Edward Bouverie Pusey (1800—1882), teolog anglican.

pînă la gară ; dar în trenul care-l duse înapoi la Seminarul Fountall nu mai citi, așa cum făcuse în prima călătorie. Necazul acela, greu de eliminat, rămînea mai departe un punct jalnic și sordid în tabloul existenței lui. A doua zi își luă locul alături de ceilalți studenți în corul catedralei ; dar amintirea necazului întunecă toate acele culori splendide pe care le aruncau pe pardoseală vitraliile.

Era pe la amiază. Pe peluza de gazon a catedralei, înlăuntrul împrejmuirii domnea liniștea obișnuită între cele două slujbe oficiale duminica, singurul sunet care se auzea era croncănitul neîncetat al corbilor. Joshua Halborough tocmai își terminase prînzul ascetic și se dusese în bibliotecă unde rămase cîteva clipe în picioare uitîndu-se pe fereastra mare ce dădea înspre peluza înverzită. Văzu cum o străbate încet un bărbat cu haine de barchet și cu o pălărie albă foarte ponosită, cu puful răsucit în toate părțile. De brațul lui era agățată o țigancă înaltă care purta cercei grei și mari de alamă. Bărbatul se uita întrebător și cu un aer amuzat la fațada apuseană a catedralei și Halborough recunoscu în el silueta și trăsăturile lui taică-su. Femeia în schimb îi era total necunoscută.

Aproape imediat după ce își dădu seama de aceste lucruri, Joshua îl văzu ieșind pe poartă și pornind-o pe poteca din jurul împrejmuirii pe vicar — care era și directorul Colegiului și de care tînărul avea chiar mai mare teamă respectuoasă decît de episcop. Noii veniți se întîlniră cu importantul personaj și, spre groaza lui Joshua, taică-su se întoarse și intră în vorbă cu el.

Ce s-a întîmplat între ei, n-a putut să-și dea seama. Dar în timp ce-l treceau sudori reci, îl văzu pe taică-su punîndu-și familiar mîna pe umărul vicarului ; văzu reacția de neplăcere a acestuia și faptul că se retrase atît de repede era grăitor pentru simțămîntul care-l cuprinsese. Femeia nu păru să spună nimic și, după ce vicarul trecu mai departe, noii veniți se apropiară de poarta colegiului.

Halborough alergă pe coridor și ieși pe o ușă laterală, pentru a-i prinde înainte de a putea ei ajunge la intrarea principală, către care se îndreptau. Îi prinse în dreptul unei tufe de lauri.

— Piei drace! Iată-l pe individ! Vai de mine, Jos, dar frumos îți șade să nu-i trimiți lui taică-tu măcar o porție de tabac cu un prilej ca ăsta, și să-l lași să bată atîta drum ca să dea peste tine.

— Mai întîi și-întîi, asta cine e? rosti Joshua Halborough cu multă demnitate, dar pălind și făcînd semn către femeia zdravănă cu cerceii imenși.

— La dracu! E soția mea! Maică-ta vitregă! Nu știai că m-am însurat? Într-o seară m-a ajutat să mă întorc acasă de la piață și ne-am înțeles foarte bine, așa că am făcut tîrgul. Nu-i așa, Selinar?

— Da, da, pe Al de Sus că așa am făcut! zise doamna dîndu-și aere.

— Hei, dar ce local mai e și ăsta în care stai? întrebă meșterul. S-ar zice că e un fel de casă de corecție.

Joshua ascultă distrat, și pe fața lui se putea citi resemnarea. Cu o cumplită strîngere de inimă tocmai dădea să-i întrebe dacă au nevoie de ceva, dacă le e foame, cînd taică-su îi tăie vorba spunîndu-i:

— Păi am venit să te poftim să împarți cu noi ce s-o găsi la Hanul „Cocoșul și sticla" unde am tras astăzi, că sîntem în drum către prietenii nevestei, la bîlciul Binegar, unde și-au așezat șatra pentru vreo noapte sau două. Cît despre mîncarea de la han, n-aș putea zice prea multe; în schimb cu băutura pot spune că au cel mai bun rachiu de afine pe care l-am gustat de mulți ani încoace.

— Mulțumesc, dar eu nu pun picătură de alcool în gură, iar de mîncat am mîncat, spuse Joshua care putea avea toată încrederea în aprecierea lui taică-su pentru ginul de la cîrciumă, judecînd după felul cum duhnea. Știi, aici avem ore fixe pentru toate și o mulțime de reguli pe care trebuie să le respectăm; așa că nu mi-aș putea îngădui să fiu văzut la Hanul „Cocoșul și sticla".

— Bine, ducă-se dracului, n-ai decît să nu vii, sfinția ta. Dar poate că n-ai nimic împotrivă să le faci cinste celor care au voie să fie văzuți acolo?

— Nu-ți dau nici o lețcaie, răspunse categoric tînărul. Ți-ai luat deja destui bani.

— Mulțumesc pentru refuz. Dar apropo, cine era popa ăla cu picioarele ca fusele și cu catarame de o palmă la

încălțări, ăla de l-am întîlnit mai adineaori ? S-a ferit de noi de parcă vroiam să-l otrăvim !

Joshua spuse în treacăt și cu răceală că era directorul Colegiului său și se interesă cu oarecare teamă dacă taică-su a spus pe cine caută.

Taică-su nu răspunse. Își luă rămas bun și împreună cu țiganca bine clădită care-i era nevastă — dacă îi era — se făcură nevăzuți pornind spre Strada Mare. Joshua Halborough se întoarse la bibliotecă. Cu toate că era o fire atît de dîrză și de hotărîtă, plînse cu lacrimi fierbinți pe cărțile din fața lui și fu de o mie de ori mai nenorocit în după-amiaza aceea decît nepoftitul pietrar-mecanic. Spre seară se așeză și îi scrise fratelui său o scrisoare în care, după ce-i povesti ce se întîmplase și comentă pe larg noua rușine pe care o reprezenta nevasta țigancă, propuse un plan de a strînge destui bani ca să-i convingă pe cei doi să emigreze în Canada.

„E singura noastră șansă. Așa cum stau lucrurile, te scot din minți, continua el. Pentru un pictor, sculptor, muzicant sau scriitor de succes, care ia societatea cu asalt, nu reprezintă un neajuns să se tragă dintr-un neam de destrăbălați care trăiesc la marginea societății, ba chiar uneori se dovedește a fi un fel de carte de vizită foarte romantică. Dar pentru un preot anglican ! Cornelius, e ceva de-a dreptul fatal ! Pentru a urca treptele ierarhiei noastre trebuie să-i faci pe oameni să creadă în tine, în primul rînd ca gentleman, în al doilea rînd ca om înstărit, în al treilea rînd ca bun cărturar, în al patrulea rînd ca predicator și abia în al cincilea rînd, poate, ca bun creștin — dar întotdeauna calitatea de gentleman e pe primul plan în ochii lor. Așa socotesc ei cu toată inima și tăria. Aș fi putut înfrunta cu seninătate faptul că sînt fiul unui meseriaș și mi-aș fi încercat norocul dacă ar fi fost cît de cît un om onorabil și decent. Esența creștinismului constă în smerenie și, cu ajutorul Celui de Sus aș fi dus în spate povara așa cum puteam. Dar gîndește-te la vagabondul ăsta îngrozitor și la legătura lui rușinoasă cu această femeie ! Dacă nu se învoiește cu propunerea mea și nu pleacă din țară, înseamnă că mă distruge și mă omoară. Căci cum mai putem noi trăi abandonîndu-ne te-

lul înalt pe care ni l-am propus şi coborînd-o şi pe drăguţa noastră surioară la nivelul de fată vitregă a unei ţigănci ?"

III

Într-o bună zi se stîrni mare agitaţie în parohia Narrobourne. Enoriaşii tocmai ieşiseră emoţionaţi de la liturghie şi toată conversaţia se învîrtea în jurul noului pastor, domnul Halborough, care ţinuse pentru prima dată slujba, în absenţa protopopului.

Niciodată pînă atunci nu se mai apropiaseră sentimentele sătenilor atît de mult de un nivel pe care-l putem numi emoţie. În sfîrşit, părea să se fi pus capăt murmurelor somnolente care constituiseră regula în satul acela liniştit vreme de un secol. Enoriaşii îşi repetau unul altuia, ca un fel de refren, unul din imnurile auzite în biserică : „O Doamne, fii ajutorul meu de nădejde !" Nimeni nu-şi amintea ca pînă astăzi tema unei predici să mai fi alcătuit vreodată subiectul conversaţiilor de la uşa bisericii şi pînă la poarta cimitirului, luînd astfel locul remarcilor personale privitoare la lumea din biserică şi la evenimentele săptămînii în general.

Frazele cutremurătoare ale predicatorului stăruiră în tot cursul zilei în mintea enoriaşilor. Parohia fiind adînc îmbibată de indiferenţă, ori de cîte ori flăcăii şi fetele, oamenii între două vîrste ca şi cei bătrîni, care fuseseră în dimineaţa aceea la biserică, se întoarseră fascinaţi la ce le spusese Halborough, o făcură mai mult pe ocolite, ba chiar se arătară dispuşi să şi glumească puţin, dar rîsul lor nu era firesc, izvorît din marea lor sfială în faţa noilor sentimente care-i încercau.

Încă şi mai curios decît faptul că aceşti săteni lipsiţi de prejudecăţi au fost tulburaţi de un predicator de şcoală nouă, după ce timp de patruzeci de ani se deprinseseră cu un om de modă veche care le păstorea sufletele, a fost efectul predicii lui Halborough asupra enoriaşilor care şedeau în stranele rezervate celor de la conac, inclusiv asupra proprietarului domeniului. Aceştia socoteau că ştiu să scape uşor de predica ce se adresa doar simţurilor, să

minimalizeze retorica sforăitoare, reducînd-o la proporţiile ei adevărate ; şi totuşi, ca şi restul adunării, se lăsaseră cuceriţi de farmecul noului venit.

Domnul Fellmer, moşierul, era văduv, deşi tînăr ; mama lui, încă în floarea vîrstei, îşi reluase vechea poziţie în cadrul gospodăriei din conac, după moartea norei, survenită chiar în primul lor an de căsătorie, cu prilejul naşterii unei fetiţe foarte firave. De la data cînd suferise această pierdere şi pînă în momentul de faţă, Fellmer dusese o viaţă vegetativă, în izolarea pe care i-o oferea parohia ; absenţa oricărui imbold în viaţă părea să-l facă indiferent. Cu multă bucurie o readusese pe maică-sa în casa întunecată, iar acum principala lui ocupaţie consta în administrarea moşiei destul de mică dealtfel. Doamna Fellmer, care în cursul dimineţii stătuse alături de el, exact dedesubtul amvonului de unde predica Halborough, era o femeie veselă, simplă şi cu inima deschisă ; îşi făcea singură cumpărăturile şi tot singură împărţea şi pomenile ; îi plăceau florile simple, de modă veche şi se plimba prin sat chiar şi în zilele cele mai ploioase pentru a-i vizita pe enoriaşi. Doamna şi domnul Fellmer — singurii oameni de vază de la Narrobourne — au fost impresionaţi la fel de mult ca şi ţăranii de rînd de elocinţa lui Joshua.

Halborough le fusese prezentat în fugă chiar la sosirea lui, cu cîteva zile înainte, şi întrucît le stîrnise interesul, mai zăboviră cîteva minute pînă la ieşirea lui din sacristie ca să meargă împreună cu el pe poteca cimitirului. Doamna Fellmer îi lăudă cu multă căldură predica, apreciind norocul pe care l-a avut parohia prin venirea lui acolo şi exprimîndu-şi speranţa că şi-a găsit o locuinţă corespunzătoare.

Îmbujorîndu-se uşor, Halborough spuse că a obţinut o locuinţă foarte convenabilă în casa destul de încăpătoare a unui fermier al cărui nume-l pomeni.

Doamna Fellmer îşi exprimă temerea că o să se simtă destul de singur, mai ales seara, şi deci, spuse că speră să-l vadă cît mai des în casa lor. Cînd vrea să vină să cineze cu ei ? N-ar fi putut veni chiar în ziua aceea ? — cu atît mai mult cu cît trebuie să fi fost destul de plic-

tisitor pentru el să-şi petreacă de unul singur într-o casă de ţară prima seară de duminică ?

Halborough răspunse că i-ar face foarte mare plăcere, dar că se teme că trebuie să refuze amabila lor invitaţie

— Nu sînt chiar singur. Sora mea tocmai s-a întors de la Bruxelles şi fiindcă s-a temut ca şi dumneavoastră că o să fiu cam melancolic şi trist de unul singur, m-a însoţit pînă aici şi va sta cîteva zile pînă mă vede pe mine aranjat şi gospodăria pusă la punct. A fost prea obosită ca să vină la biserică şi acum mă aşteaptă la fermă.

— Vai de mine ! Dar atunci adu-o şi pe sora dumitale, va fi cu atît mai bine ! O să fiu încîntată s-o cunosc. Vai ce rău îmi pare că n-am ştiut dinainte ! Te rog, fii bun şi spune-i că habar n-am avut de prezenţa ei în sat.

Halborough o asigură pe doamna Fellmer că o să transmită mesajul, dar adăugă că nu e sigur de venirea surorii lui. Adevărul adevărat era însă că problema urma să fie rezolvată chiar de el, întrucît Rosa îi respecta dorinţele, ca şi cum el i-ar fi fost tată. Însă preotul nu era prea sigur de starea garderobei ei şi fulgerător hotărîse în mintea lui ca ea să nu-şi facă intrarea în conac într-o situaţie de inferioritate în seara aceea, cînd, probabil, în viitor se vor ivi destule prilejuri de a o face aşa cum se cuvine.

Porni cu paşi mari către fermă. Va să zică acesta era rezultatul primei lui dimineţi de muncă în sat în calitate de preot. Lucrurile îi merseseră destul de bine. Fusese hirotonisit, avea o parohie bună de care avea să se ocupe aproape în exclusivitate, întrucît protopopul era ţintuit la pat. Făcuse o impresie profundă încă din capul locului, şi faptul că nu avea însemnele de teolog titrat nu părea să-l fi handicapat. Mai mult decît atît, datorită unor considerabile eforturi de convingere, precum şi financiare, taică-su şi cu femeia aceea oacheşă fuseseră expediaţi în Canada, de unde era puţin probabil să-l mai poată compromite în vreun fel.

Rosa îi ieşi în întîmpinare. El îi spuse :

— Aa ! trebuia să vii şi tu la biserică, aşa cum face orice fată cumsecade.

— Da..., după ce ai plecat aş fi dorit şi eu să vin. Dar în general îmi place atît de puţin la biserică, încît mintea mea n-a putut să aprecieze ca lumea nici măcar faptul că predica o ţineai tu. Foarte urît din partea mea!

Fata care vorbea atît de şugubăţ era blondă, cu faţa albă, năltuţă ca o silfidă, îmbrăcată într-o rochie de muselină şi cu acea dezinvoltură cochetă pe care o deprinde orice tînără englezoaică în străinătate, o aduce cu ea în Anglia şi o pierde din nou după cîteva luni de şedere acasă. Joshua în schimb era exact opusul unui mucalit; pentru el lumea era o preocupare mult prea importantă pentru a o judeca într-o dispoziţie uşuratică. Îi vorbi despre invitaţia primită pe un ton foarte hotărît şi cu un aer cum nu se poate mai practic:

— Ei, Rosa trebuie să mergem — asta e mai presus de orice îndoială — dacă ai o rochie potrivită pentru o asemenea ocazie. Bineînţeles că nu te-ai gîndit să-ţi aduci o rochie de seară aici la capătul pămîntului?

Dar Rosa nu era fiinţa pe care s-o prinzi nepregătită în asemenea probleme:

— Ba da. Niciodată nu poţi să ştii ce ocazie se iveşte.

— Bravo ţie! Atunci la şapte plecăm.

După-amiaza se scurse destul de încet şi pe la asfinţitul soarelui o porniră pe jos, Rosa avînd grijă să-şi ridice mereu poalele rochiei pe sub pelerină, ca s-o ferească de roua de pe iarbă; arăta ca şi cum ar fi avut un sac umflat de jur-împrejurul ei, iar condurii de satin şi-i luase sub braţ. Îşi propusese să-i schimbe de cum ajungeau la conac, însă Joshua n-o lăsă, ci insistă să facă această operaţie sub un pom pentru a putea intra în casă cu aerul că n-a venit pe jos. Era foarte speriat cu tot felul de asemenea formalităţi mărunte, pe cînd Rosa lua toată problema — mersul pe jos, îmbrăcatul, cina şi toate celelalte — drept o distracţie. Pentru Joshua însă era vorba de un pas important în viaţă.

Niciodată nu s-a întîmplat să fie invitată la cină o persoană atît de puţin potrivită cu imaginea obişnuită a unei surori de preot. Doamna Fellmer nu şi-a putut ascunde mirarea. Se aşteptase să întîlnească o Dorcas[1] sau

[1] Bună samariteană (în *Faptele Apostolilor*); filantroapă.

Martha [1] sau cel mult o Rhoda [2], şi pe faţa ei se putu citi o uşoară, vagă presimţire. Poate că, dacă tînăra şi-ar fi însoţit fratele la biserică, n-ar mai fi fost invitaţi nici unul din ei în seara aceea să cineze la conacul Narrobourne.

Cu totul alta fu reacţia tînărului văduv, fiul doamnei Fellmer. Semăna cu un om care s-a trezit din somn în amiaza unei zile de vară, sperînd că e doar în faptul zilei. Abia se ţinea să nu se întindă şi să nu caşte în faţa lor, atît de puternic era simţămîntul lui că a fost trezit brusc şi pus în faţa unei surprize. După ce se aşezară la masă, mai întîi îi vorbi Rosei oarecum cu aerul de stăpîn al pămîntului aceluia. Dar feminitatea ei îl aduse curînd la nivelul lui obişnuit, şi fata proaspăt întoarsă de la Bruxelles îl văzu privindu-i gura, mîinile, silueta, de parcă-i venea greu să înţeleagă cum s-au făurit toate acestea ; iar apoi el căzu în starea aceea mult mai plăcută în care omul nici nu mai distinge amănuntele.

Vorbi foarte puţin ; ea spuse mult mai multe. Cu toate că Fellmerii erau priviţi pe aici prin împrejurimi cu teamă amestecată cu respect, după părerea ei erau nişte oameni destul de obişnuiţi şi de simpli, ceea ce-i alungă orice urmă de stînjeneală. Moşierul pierduse în atît de mare măsură contactul cu activitatea, trăise atît de retras în ultimul an de viaţă, dacă nu chiar mai dinainte, încît aproape şi uitase ce mai e prin lume, pînă cînd seara aceea îl trezi la realitate. După primele momente de îndoială, mama lui păru să socoată că trebuie să-l lase să se descurce singur, aşa că se concentră numai asupra lui Joshua.

Oricît de prevăzător ar fi fost Halborough, oricît de încăpăţînat în urmărirea ţelurilor sale, şi încă n-ar fi putut să prevadă rezultatele acelei cine, care-i întrecură cu mult aşteptările. Ţesînd plasa ambiţiilor sale, el văzuse întotdeauna în soră-sa Rosa o fetiţă micuţă şi stră-

---

[1] Sora lui Lazăr şi a Fecioarei Maria ; patroană a gospodinelor, înfăţişată de obicei cu cheile la brîu şi cu un polonic sau o cratiţă în mînă.

[2] Rhoda Fleming, eroina romanului omonim de George Meredith (1828—1909), simbol al insistenţei pentru căsătorie cu orice preţ.

lucitoare pe care calităţile şi capacitatea lui trebuiau să o ajute să se facă remarcată ; iar acum i se dezvăluia dintr-o dată faptul că darurile cu care o înzestrase natura din punctul de vedere al înfăţişării puteau face mai mult pentru ei amîndoi decît darurile intelectuale cu care fusese el înzestrat. În timp ce el săpa răbdător un tunel pe sub munte, Rosa părea că s-a înălţat în zbor peste creasta acestuia.

A doua zi îi scrise fratelui său care se instalase acum în micul apartament unde stătuse el la seminarul teologic ; îi descrise cu enormă bucurie neaşteptatul debut monden al Rosei la conac. Poşta următoare îi aduse o scrisoare de răspuns care conţinea felicitări cordiale, din păcate umbrite de vestea că tatălui lor nu-i plăcea în Canada, că nevastă-sa îl părăsise, ceea ce-l întrista atît de mult încît îl bătea gîndul să se întoarcă acasă.

Mulţumit de propriile lui succese recente, Joshua Halborough aproape că uitase de vechiul necaz — estompat în ultima vreme de depărtare. Acum însă se năpustea din nou asupra lui ; în acea succintă veste el citi mult mai mult decît părea să vadă frate-său. Era un nor cît o palmă, dar prevestea furtună [1].

IV

În decembrie următor, cu vreo două zile înainte de Crăciun, doamna Fellmer se plimba cu fiul ei în sus şi-n jos pe aleea cu pietriş ce mărginea faţada dinspre răsărit a conacului. Burniţase toată dimineaţa şi abia acum, înainte de prînz, putuseră ieşi la o scurtă plimbare.

— Vezi tu, mamă dragă, zicea fiul, situaţia mea cu totul specială o face să-mi apară într-o lumină atît de favorabilă. Dacă te gîndeşti bine, eu am fost handicapat din capul locului, viaţa mea a fost mutilată ; orice fel de publicitate mă dezgustă, n-am nici un fel de ambiţie politică şi principalele mele ţeluri şi speranţe se concentrează în jurul educaţiei fetiţei care mi-a rămas de la Annie ;

[1] Aluzie biblică „Iată se ridică din mare un nor cît o palmă" (*Cartea a treia a regilor*, 18, 44).

aşadar, îţi dai seama ce soţie potrivită ar putea să fie o persoană ca domnişoara Halborough, care să mă împiedice să ajung o simplă legumă.

— Din moment ce o adori, probabil că trebuie s-o şi capeţi ! îi răspunse maică-sa destul de sec, evitînd un răspuns direct la întrebările şi afirmaţiile lui. Dar ai să constaţi curînd că ea n-o să se mulţumească să stea mai departe aici, ca tine, şi să se concentreze numai asupra creşterii unui copil.

— Tocmai prin asta ne deosebim. Faptul că nu reprezintă nimic în societate, lucru înjositor, aşa cum spui tu — e un avantaj în ochii mei. Faptul că n-are rude şi legături influente, îi limitează ambiţiile. Din ceea ce ştiu despre ea, viaţa într-un conac ca ăsta este tot ce şi-ar putea dori. N-ar ţine niciodată să iasă pe poarta parcului, dacă ar fi necesar să rămînă doar înăuntru.

— Pentru că eşti îndrăgostit de domnişoara Halborough şi vrei s-o iei de nevastă, inventezi singur tot felul de raţiuni practice ca să-ţi faci pledoaria mai atrăgătoare ? Mă rog, fă cum vrei ; n-am nici un fel de autoritate asupra ta, aşa că nu văd de ce mă mai consulţi. Fără doar şi poate ai intenţia să profiţi chiar de prilejul acesta ca s-o ceri de nevastă. Aşa, e nu ?

— Nu, cîtuşi de puţin. Nu fac decît să învîrtesc în minte această idee. Dacă atunci cînd o voi cunoaşte mai bine se va dovedi la fel de bună cum mi s-a părut pînă acum — ei bine, atunci vom vedea. Deocamdată însă te rog să recunoşti că-ţi place şi ţie.

— Recunosc bucuroasă. Este de-a dreptul fascinantă la prima vedere. Dar ca mamă vitregă pentru fetiţa ta !... Zău, Albert, parcă abia aştepţi să scapi de mine !

— Cîtuşi de puţin ! Şi nici nu sînt chiar atît de aiurit şi nesăbuit cum crezi. Eu nu iau hotărîrile în grabă. Dar întrucît mi-a trecut prin cap acest gînd, m-am grăbit să-l discut cu tine, mamă. Dacă nu e pe placul tău, spune-mi încă de pe acum.

— Nu spun nimic. Din moment ce ai luat deja o hotărîre, mă voi strădui s-o fac să dea roadele cele mai bune. Cînd soseşte fata ?

— Mîine.

În tot timpul ăsta se desfășurau mari pregătiri în casa preotului, care acum era gospodar în regulă. Rosa făcuse de două ori în cursul anului cîte o vizită de două săptămîni sau chiar mai mult și-l impresionase după cum am văzut pe moșier, iar acum venea din nou. Totodată sosea și fratele mai mic, Cornelius, așa că organizau o petrecere de familie. Rosa, care venea tocmai din comitatul Midland, nu putea ajunge decît seara tîrziu, pe cînd Cornelius urma să ajungă în cursul după-amiezii. Joshua avea să-i iasă în întîmpinare și să-l întîlnească pe cîmp la jumătatea drumului dinspre gară.

Cînd totul fu pregătit în locuința modestă a lui Joshua, acesta se porni la drum, plin de recunoștință și cuprins de o fericire pe care nu o mai simțise vreodată în viață. El reușise atît de bine încît drumul fratelui său către veșmintele preoțești promitea să fie neașteptat de ușor ; abia aștepta să discute cu el, să-și compare amintirile, cu toate că aveau de vorbit despre o chestiune și mai palpitantă. Încă din tinerețe fusese depărere că, în localitățile demodate de la țară, Biserica oferea prestigiu social pînă la un punct, la un preț mai mic decît oricare altă profesie ori îndeletnicire ; iar evenimentele păreau să-i dea dreptate.

Nu mersese mai mult de o jumătate de oră cînd dădu cu ochii de Cornelius, venind pe potecă ; peste cîteva minute erau împreună. Experiențele prin care trecuse Cornelius erau de mai mic interes imediat decît cele ale lui Joshua, dar situația personală era satisfăcătoare și nimic n-ar fi putut justifica aerul lui potolit și opărit, pe care Joshua îl atribui mai întîi surmenajului cu învățătura ; începu să-i vorbească despre sosirea Rosei în seara respectivă și despre consecințele probabile ale acestei vizite a ei, de fapt a treia.

— Ascultă-mă pe mine, băiete, pînă la Paști o ia de nevastă ! încheie Joshua exultînd, dar păstrîndu-și tonul grav.

Cornelius clătină din cap :

— E prea tîrziu !

— Ce vrei să spui ?

— Uită-te aici !

Scoase la iveală ziarul local de la Fountall şi-i indică un paragraf pe care-l citi şi Joshua. Un anunţ de la rubrica judiciară se referea la un caz obişnuit de tulburare a ordinei publice : un om fusese băgat la închisoare pe şapte zile pentru că spărsese nişte geamuri în oraşul acela.

— Ei şi ce-i cu asta ? întrebă Joshua.

— S-a întîmplat într-o seară cînd eram şi eu pe stradă ; iar inculpatul e tatăl nostru.

— Ei, nu ! Cum se poate ? Doar i-am mai trimis bani cînd a făgăduit să rămînă în Canada !

— A ajuns bine mersi înapoi în ţară.

Şi, pe acelaşi ton mohorît, Cornelius îi furniză şi restul informaţiilor. Fără să-l vadă taică-su, fusese martor la scena respectivă şi-l auzise spunînd că e în drum către fiica lui, care se pregăteşte să se mărite cu un gentleman bogat. Singura latură mai norocoasă a incidentului neplăcut era faptul că la tipar se greşise puţin numele petrarului mecanic.

— Înfrînţi ! O să fim învinşi chiar în ajunul victoriei noastre mult aşteptate ! strigă fratele mai mare. Dar cum de-a ghicit că Rosa are perspective de căsătorie ? Dumnezeule mare ! Cornelius, zău că tu eşti sortit să aduci întotdeauna veşti proaste !

— Aşa este. Biata Rosa !

Atît de grea le era inima şi atît de mare ruşinea celor doi fraţi încît restul drumului către locuinta lui Joshua îl parcurseră cu ochii aproape în lacrimi. Seara porniră s-o întîmpine pe Rosa şi o aduseră în sat cu o birjă ; după ce o văzură în casă, aşezată alături de ei, admirînd-o, pe cînd ea habar nu avea de nimic, aproape uitară şi ei de neliniştea ce-i rodea în taină.

A doua zi veniră Fellmerii şi zilele următoare o ţinură numai într-o distracţie. Nu încăpea nici cea mai mică îndoială că moşierul se lasă condus de impulsurile sale instinctive şi e pe cale să ia o hotărîre. Duminică, Joshua ţinu predica, iar Cornelius citi pasajele din *Evanghelie*. Doamna Fellmer se purta ca o mamă cu Rosa şi, după cît se părea, luase hotărîrea de a primi inevitabilul cu zîmbetul pe buze. Frumuşica Rosa avea să mai pe-

treacă o după-amiază cu doamna mai vîrstnică, ocupîndu-se de un fel de ospăţ pentru enoriaşi, dat la conac în cinstea sărbătorilor Crăciunului, iar după aceea urma să rămînă acolo la cină, pînă o luau fraţii ei acasă, seara tîrziu. De fapt erau şi ei invitaţi la cină, dar trebuiră să refuze pentru că aveau altă treabă de făcut.

Treaba nu era deloc agreabilă. Hotărîseră să-l întîlnească pe tatăl lor care în ziua aceea avea să fie eliberat din închisoarea de la Fountall. Aveau să se străduiască să-l convingă să nu vină la Narrobourne. Trebuiau să facă tot ce le stătea în putinţă pentru a-l expedia înapoi în Canada sau la vechea lui locuinţă din Comitatul Midland, mă rog, oriunde, numai să nu le influenţeze în mod dezastruos viaţa şi să nu distrugă perspectivele surorii lor de a face căsătoria aceea fericită a cărei soartă se decidea tocmai atunci.

De îndată ce Rosa fu luată de familia Fellmer la conac, fraţii ei porniră în acea expediţie, fără să mai mănînce sau să-şi ia măcar ceaiul. Cornelius, căruia i se adresa meşterul ori de cîte ori scria, scoase din buzunar şi reciti pe drum bileţelul lapidar care-i făcuse să întreprindă această călătorie : tatăl lor îl expediase în seara anterioară, imediat după eliberare, anunţîndu-i că porneşte chiar atunci către Narrobourne ; că întrucît nu are bani o să fie silit să facă drumul pe jos ; că după socoteala lui, în ziua următoare pe la ora şase o să ajungă în orăşelul Ivell unde o să ia cina la hanul „Castelul" şi unde spera ca ei să-i iasă în întîmpinare cu o trăsură sau o căruţă măcar, căci nu vroia să-i facă de ruşine sosind la ei ca un vagabond.

— S-ar zice că se gîndeşte totuşi la poziţia noastră în societate, zise Cornelius.

Joshua desprinsese ironia ascunsă îndărătul cuvintelor tatălui, şi nu spusese nimic. Mai tot drumul îl făcură în tăcere. Cînd intrară în orăşelul Ivell, felinarele erau aprinse şi Cornelius — complet necunoscut în zona aceea şi pe de altă parte îmbrăcat mirean, — hotărî că el trebuie să întrebe la hanul „Castelul". Acolo, cînd se interesă de taică-su în gangul întunecos, i se spuse că un om cu înfăţişarea respectivă a părăsit localul cu vreun sfert

de oră mai devreme, după ce a mîncat ceva pe banca din bucătărie. Era destul de băut.

— Atunci — spuse Joshua care aştepta afară, de îndată ce-i aduse Cornelius aceste informaţii — înseamnă că am trecut pe lîngă el! Dacă stau să mă gîndesc mai bine, chiar că ne-am întîlnit noi cu o persoană care se cam clătina pe picioare, cînd am trecut pe sub pomii de pe partea cealaltă a dealului Hendford, numai că era prea întuneric ca să-l vedem.

Făcură cale-ntoarsă cît de repede putură ; dar o bună bucată de drum nu dădură cu ochii de nimeni. Totuşi, după ce parcurseră cam vreo trei sferturi din distanţă, li se păru că aud înaintea lor nişte paşi cam şovăielnici şi că deslueşesc prin întuneric o siluetă albicioasă. Se apropiară neîncrezători. Silueta se întîlni cu un alt călător — singurul de pe drumul acela pustiu — şi băieţii auziră limpede glasul tatălui lor întrebînd de Narrobourne. Necunoscutul îi răspunse — ceea ce era şi adevărat — că drumul cel mai scurt ar fi fost pe la pîrleazul de la podeţul următor, după care trebuia să urmeze pe poteca ce se despărţea din drum şi traversa lunca.

Cînd cei doi fraţi ajunseră la pîrleaz, o apucară şi ei pe potecă, dar nu-l putură ajunge din urmă pe cel care le dădea atîta bătaie de cap decît după ce străbătuseră vreo două sau trei loturi de păşune şi luminile conacului de la Narrobourne începuseră să se zărească printre copaci. Tatăl lor nu mai mergea ; se aşezase pe malul umed unde creştea un gard viu. Deslueşind prin întuneric siluetele lor, le strigă :

— Merg la Narrobourne. Voi cine sînteţi ?

Se apropiară de el, spuseră cine sînt şi-i amintiră de planul pe care chiar el îl propusese prin bileţelul trimis — să-l întîmpine la Ivell.

— Să fiu al naibii dacă n-am uitat de el ! Ei, şi ce-aţi vrea să fac ?

Se vedea bine că e pus pe ceartă.

Urmă o conversaţie îndelungată care se prefăcu în gîlceavă, de îndată ce ei pomeniră că n-ar fi bine să vină în sat. Pietrarul scoase din buzunar o sticlă de un litru şi-i îndemnă să bea dacă vor să se dovedească prietenii

lui și să se mai numească bărbați adevărați. Nici unul din ei nu se atinsese de ani de zile de băutură, dar de data asta li se păru că ar fi cel mai bine să accepte, ca să nu-l înfurie în mod inutil.

— Ce ai aici ? întrebă Joshua.

— O picătură de gin cu apă. E foarte slab. N-o să-ți facă nici un rău. Bea din sticlă.

Joshua se supuse, și taică-su împinse fundul sticlei în sus, ca să-l silească să înghită cît mai mult în ciuda voinței lui. Îl arse pe gît și-i căzu la stomac ca plumbul.

— Ha, ha, ha ! Așa vă trebuie ! Era spirt curat ! Ha, ha, ha ! se bucură bătrînul Halborough.

— Dar de ce ți-a trebuit să mă păcălești ? spuse Joshua începînd să-și piardă stăpînirea de sine, în ciuda eforturilor pe care le făcea.

— Pentru că și tu m-ai păcălit, băiete, surghiunindu-mă tocmai în țara aia blestemată sub cuvînt că o faci pentru binele meu ! Ați fost amîndoi niște fățarnici. Ați făcut-o doar așa, să scăpați de mine.. nici mai mult, nici mai puțin. Dar să fiu al dracului dacă nu vă vin eu de hac acuma ! O să vă tai pofta de rugăciuni și predici ! Fiică-mea o să se mărite cu moșierul de aici. Am auzit eu vestea... Am citit în ziar !

— E prematur...

— Lasă că știu eu că e adevărat ! Și sînt tatăl ei, așa că eu o s-o conduc la altar, că altfel fac un scandal de nu vă vedeți, pe cinstea mea ! Acolo locuiește gentlemanul cu pricina ?

Joshua Halborough se zvîrcolea într-o desnădejde neputincioasă. Fellmer nici nu-și exprimase încă oficial cererea în căsătorie, iar maică-sa abia, abia de se declarase de acord ; o scenă cu tatăl lor le-ar fi distrus în cadrul parohiei pînă și cel mai măreț palat ce l-au ridicat vreodată speranțele lor. Pietrarul se ridică :

— Dacă acolo stă proprietarul, mă duc să-i fac o vizită. Tocmai am sosit din Canada și i-am adus zestrea fetei... Ha, ha, ha ! Nu vreau să-i fac nici un rău boierului și nici el n-o să vrea să-mi facă vreun rău mie. Dar vreau să-mi iau locul în familie și să-mi apăr drepturile și... să le mai tai nițel nasul unora și altora care s-au sumețit prea mult !

— Păi ai şi reuşit s-o faci ! Unde-i femeia aia pe care ai luat-o cu tine... ?

— Femeia ! ? Era soţia mea, după lege şi constituţie — încă mai abitir decît a fost mă-ta pînă hăt încolo, după ce te-ai născut tu !

Cu mulţi ani în urmă Joshua auzise diverse şoapte cum că taică-su îşi bătuse joc de maică-sa la începutul legăturii dintre ei şi nu-şi reparase decît într-un tîrziu greşeala ; dar niciodată n-o auzise chiar din gura lui. Era picătura care umple paharul, aşa că n-a putut suporta. Gata să cadă, încercă să se sprijine de gardul viu :

— S-a sfîrşit ! Ne distruge pe toţi !

Pietrarul o porni înainte, învîrtindu-şi triumfător toiagul, şi cei doi fraţi rămaseră locului. Urmăriră silueta lui zdrenţăroasă, pornind-o în jos pe potecă şi îndreptîndu-se spre luminile din sera conacului Narrobourne ; Poate chiar în clipa aceea Albert Fellmer şedea acolo cu Rosa, o ţinea de mînă şi o ruga să împartă cu el viaţa şi căminul.

Silueta scălîmbă şi prost îmbrăcată care pornea clătinîndu-se ca să arunce o pată asupra întregii lor fericiri, se pierdea în umbră ; iar acum, deodată, dispăru în dreptul unui stăvilar. Se auzi prăbuşirea unui trup în apă.

— A căzut în eleşteu ! zise Cornelius, dînd să alerge către locul unde dispăruse tatăl lor.

Trezindu-se din visarea şi îndobitocirea în care căzuse, Joshua alergă după fratele său şi-l ajunse după cîţiva paşi :

— Stai, stai, ce-ţi trece prin cap ? îi şopti cu glas răguşit lui Cornelius, apucîndu-l de braţ.

— Păi vreau să-l scot din apă !

— Da, da... şi eu la fel. Dar... stai o clipă...

— Păi, Joshua !...

— Viaţa şi fericirea ei, ştii şi tu... Cornelius... şi reputaţia ta şi a mea... şi şansele noastre de a ne înălţa în societate, toţi trei...

Îl strînse fără milă de braţ pe frate-său ; în timp ce stăteau aşa fără suflare, plescăiturile şi zgomotele acelea dezordonate continuau în apa din faţa stăvilarului ; dea-

supra acestuia zăreau luminile dătătoare de speranță din sera conacului, care clipeau printre pomi cînd ramurile goale ale acestora se legănau într-o parte și alta.

Bălăceala disperată și plescăielile slăbiră în intensitate și băieții auziră printre gîlgîieli cuvinte nedesluşite :

— Ajutor ! Mă înec, Rosie ! Rosie !

— Mergem... *trebuie* să-l salvăm. Vai, Joshua !

— Da ! Da ! Trebuie !

Și totuși nu se clintiră din loc, ci așteptară, ținîndu-se de mînă, amîndoi cu același gînd. Parcă aveau legate greutăți de plumb de picioare, care nu mai vroiau să asculte de voința lor. Se așternu tăcerea asupra luncii. În depărtare li se păru că văd niște siluete mișcîndu-se în seră. Parcă și văzduhul se umpluse de sunetul firav al unor sărutări gingașe.

Într-un tîrziu, Cornelius porni înainte, urmat aproape imediat de Joshua. În cîteva minute ajunseră la marginea eleșteului. La început nu izbutiră să vadă nimic, deși apa nu era chiar atît de adîncă și nici noaptea atît de întunecată încît să nu se fi zărit haina de pănură de culoare deschisă a tatălui lor, dacă ar fi zăcut pe fund. Joshua se uită în toate părțile.

— Probabil l-a împins curentul în canalul de scurgere, zise el.

Dincolo de podișca stăvilarului, șuvoiul apei se îngusta deodată pentru a trece printr-o arcadă ca un butoi construită pentru a permite căruțelor traversarea luncii în vremea cînd se strîngea fînul. Întrucît în acest anotimp erau apele mari, arcada era plină pînă sus și vălurelele clipoceau izbindu-se de ea. Chiar acolo zări un obiect de culoare deschisă, afundîndu-se. Într-o clipă dispăru.

Merseră la capătul celălalt al canalului, dar nu ieși nimic pe acolo. Multă vreme încercară la ambele capete să vadă ce se întîmplă înăuntru, dar fără nici un rezultat.

— Trebuia să venim mai devreme ! zise cu mustrări de conștiință Cornelius, cînd se dădură bătuți ; erau istoviți și șiroiau de apă.

— Da, cred că asta trebuia să facem, răspunse greoi Joshua. Văzu pe mal toiagul tatălui său ; ridicîndu-l repede, îl înfipse în noroi printre tufișuri. Apoi plecară mai departe.

— Oare să... spunem ceva despre accidentul ăsta? şopti Cornelius pe cînd se apropiau de casa lui Joshua.

— Ce rost ar avea? Tot nu slujeşte la nimic. Trebuie să aşteptăm pînă l-or descoperi.

Intrară şi se schimbară; după aceea porniră spre conac şi ajunseră pe la ora zece. În afară de sora lor mai erau încă trei musafiri: moşierul vecin cu nevastă-sa şi bietul protopop zdrobit de boală.

Cu toate că nu trecuse multă vreme de cînd se despărţise de ei, Rosa le strînse mîinile în extaz, nemaiîncăpîndu-şi în piele de bucurie, de parcă nu i-ar mai fi văzut de ani de zile.

— Sînteţi palizi, observă ea.

Fraţii îi răspunseră că au avut un drum lung de făcut şi că sînt puţin obosiţi. Toţi cei de faţă păreau încordaţi, însufleţiţi de o veste deosebită; moşierul vecin şi cu nevastă-sa se uitau de jur-împrejur cu mult subînţeles; chiar şi Fellmer îşi juca rolul de gazdă cu un aer preocupat, aproape tulburat. Fraţii plecară la ora unsprezece, refuzînd să se lase trimişi cu trăsura, dat fiindcă aveau doar o distanţă mică de parcurs şi nu era noroi pe drum. Fellmer îi conduse prin întuneric ceva mai departe decît ar fi fost strict necesar, şi-i ură Rosei noapte bună într-un chip destul de misterios, ţinînd-o puţin mai de o parte de fraţii ei.

Pe drum, Joshua deschise discuţia, făcînd o încercare disperată de a se arăta jovial:

— Ei, Rosa, ce se întîmplă?

— O, ştiţi... începu cu emoţie dar îşi pierdu răsuflarea... El...

— Bine, lasă... dacă te tulbură prea tare.

Era atît de emoţionată încît la început nu izbuti să spună nimic coerent, deoarece aerul de femeie de lume cu care se întorsese din străinătate şi-l pierduse de tot pe parcurs. După ce se linişti, adăugă:

— Nu sînt tulburată şi nu s-a întîmplat nimic. Mi-a zis doar că vrea să mă roage *ceva*, într-o bună zi; şi eu i-am zis să lăsăm astea deocamdată. Încă nu m-a cerut de nevastă şi o să vină să vorbească în privinţa asta. Vroia să vină chiar astă-seară, dar eu l-am rugat să nu se pripească. Sînt sigură însă că o să vină mîine.

V

Era în plină vară, la vreo şase luni mai tîrziu, şi cosaşii şi muncitorii care strîngeau fînul trudeau pe luncă. În cursul muncilor agricole, conacul forma adeseori subiectul preferat de conversaţie, mai ales că era drept în faţa lor. Îşi exprimară tot felul de opinii, după cum era şi de aşteptat, despre ce făcea moşierul şi tînăra lui nevastă, sora preotului — pe care acum cei mai mulţi din ei o admirau şi oricum, de interesat îi interesa pe toţi.

Rosa era fericită, atît cît poate fi o femeie. Nu aflase încă de soarta tatălui ei şi uneori se mai întreba — deşi poate cu un oarecare simţămînt de uşurare — de ce nu i-o fi scriind din Canada, unde presupunea că e stabilit. Fratele ei Joshua căpătase o parohie cu beneficiu într-un orăşel, curînd după ce se măritase ea, drept care Cornelius preluase el postul vacant de preot la Narrobourne.

Cele două feţe bisericeşti aşteptaseră cu sufletul la gură descoperirea cadavrului tatălui lor ; dar această descoperire încă nu se produsese. Din zi în zi se tot temeau că o să vină în goană de pe luncă vreun bărbat sau vreun băiat şi o să aducă vestea ; dar asta încă nu se întîmplase. Zilele trecuseră, se prefăcuseră în săptămîni şi ani ; venise şi trecuse ziua nunţii ; Joshua trăsese singur clopotele şi-şi citise slujba pentru instalarea sa în noua parohie ; şi totuşi nu se auzise niciodată un strigăt de uimire la găsirea rămăşiţelor pămînteşti ale pietrarului.

Acum, însă, în iunie, cînd coseau luncile, trebuiră să ridice porţile stăvilarului şi lăsară apa să se scurgă din canale, ca să poată lucra mai bine. Aşa dădură peste cadavru. Unul dintre cosaşi, aplecîndu-se mai tare asupra coasei, se uită în jos pe canalul de scurgere şi văzu ceva încurcat printre buruienile care de curînd nu mai erau acoperite de apă. Peste vreo două zile avu loc ancheta ; dar cadavrul era de nerecunoscut : Îl mîncaseră peştii şi putrezise din cauza apei ; n-avea nici ceas, nici vreun alt obiect cu semn sau monogramă după care să poată fi identificat ; problema se rezolvă printr-un verdict al procurorului cu privire la înecul accidental al unei persoane necunoscute.

Întrucît cadavrul fusese găsit în parohia Narrobourne, acolo trebuia îngropat. Cornelius îi scrise lui Joshua, rugîndu-l mult să vină să facă el slujba sau să trimită pe altcineva ; el unul nu se simțea în stare s-o țină. Decît să amestece un străin în toată povestea, Joshua preferă să vină personal și parcurse în tăcere ordinul parchetului pe care i-l înmînă cioclul :

„Noi, Henry Giles, reprezentant al Parchetului pentru districtul de mijloc al Comitatului Wessex ordonăm îngroparea cadavrului care a fost prezentat comisiei de anchetă ca trup al unei persoane adulte necunoscute, de sex masculin... etc.“

Joshua Halborough izbuti într-un fel sau altul să oficieze slujba pînă la capăt și apoi se duse acasă la fratele său. Nici unul din ei nu acceptară invitația de a lua dejunul la sora lor ; spuseră că au de discutat împreună treburi preoțești. După-amiaza, veni ea în vizită la ei, cu toate că ei trecuseră pe la ea și nu se așteptau s-o revadă. Ochii ei strălucitori, părul castaniu, boneta înflorată, mănușile de culoarea lămîii și frumusețea obrajilor ei îmbujorați iradiau pur și simplu în apartament, dar pentru mohoreala lor era ceva insuportabil.

— Am uitat să vă povestesc, le zise ea — un lucru curios care mi s-a întîmplat cam cu vreo lună sau două înainte de cununie — un lucru care, după cît cred, s-ar putea să aibă vreo legătură cu accidentul nenorocitului pe care l-ați îngropat astăzi. Era în seara cînd mă aflam la conac și vă așteptam să veniți să mă luați de acolo ; ieșisem cu Albert în seră și ședeam acolo împreună în tăcere, cînd mi s-a părut că auzim un strigăt. Am deschis ușa și în timp ce Albert a alergat să-și aducă pălăria, lăsîndu-mă acolo în prag, strigătul s-a repetat și, emoționată cum eram, am avut impresia că-mi aud chiar numele meu. Cînd s-a întors Albert, nu se mai auzea nimic, așa că am căzut de acord că trebuie să fi fost doar vreun strigăt de bețivan. Amîndoi am dat uitării incidentul și pînă la înmormîntarea de azi nu mi-a trecut prin cap că ar fi putut fi strigătul acestui necunoscut. Firește că numele strigat va fi fost doar închipuirea mea sau, cine știe ? poate că bietul om avea o nevastă sau o fată cu același nume ca și mine !

După plecarea ei, frații rămaseră tăcuți pînă cînd Cornelius spuse într-un tîrziu :

— Ascultă-mă pe mine, Joshua. Mai curînd sau mai tîrziu tot o să afle.

— Cum asta ?

— De la unul din noi. Tu crezi că inimile oamenilor sînt niște casete de fier, încît îți închipui că putem păstra de-a pururi taina ?

— Da, eu cred că uneori chiar așa sînt, îl contrazise Joshua.

— Nu. Nu se poate să nu iasă la iveală. O să-i spunem.

— Cum adică ? Și să-i distrugem viața ? S-o omorîm ? Să aducem rușine asupra copiilor ei și să facem să se prăbușească peste ea casa Fellmer, atît de binevoitoare acum ? Nu ! Să deie Domnul... să mă înec unde s-a înecat el și tot nu fac una ca asta ! Nici în ruptul capului. Și cu siguranță că și tu poți să spui același lucru, Cornelius !

Cornelius păru întărit în urma acestei conversații și nu mai zise nimic. Din ziua aceea, multă vreme nu-l mai văzu pe Joshua și înainte de sfîrșitul anului următor Fellmerii avură un moștenitor. Sătenii traseră cele trei clopote de la biserică seară de seară, timp de mai bine de o săptămînă, și se veseliră cu berea moșierului ; iar cînd veni ziua botezului, Joshua făcu o nouă vizită la Narrobourne.

Dintre toți oamenii care se adunară în ziua aceea, tocmai cei doi frați preoți păreau cel mai puțin interesați de ce se întîmplă. Mințile lor erau bîntuite de un strigoi îmbrăcat în haine albicioase de pănură. Spre seară făcură împreună o plimbare pe cîmp.

— Rosa o duce bine, zise Joshua. Dar tu, Cornelius, văd că muncești ca un rob și probabil așa vei face pînă la sfîrșitul vieții, după cîte îmi dau seama și chiar și eu, cu parohia mea modestă ce sînt la urma urmei ? La drept vorbind, Biserica este doar o biată nădejde tristă pentru oamenii fără influență în societate, mai ales atunci cînd începe să le scadă entuziasmul. Un re-

formator al societății are mai multe șanse de izbîndă în afara ei, unde nu-l stînjenesc dogmele și tradițiile. Cît despre mine, aș fi preferat să duc mai departe meseria de reparator de mori, să trăiesc cu o coajă de pîine, dar să mă bucur de libertate!

Aproape mașinal își abătuseră pașii de-a lungul rîului; acum se opriră. Erau așezați pe malul binecunoscutului stăvilar. Iată portițele, iată canalul de scurgere; prin apa transparentă se vedeau pietricelele de pe fund. Se auzeau clopotele de la biserică, trase neîncetat de sătenii entuziaști.

— Hei, uite!... Acolo i-am ascuns toiagul! zise Joshua arătînd către un tufiș. Și într-adevăr, în clipa următoare, în bătaia unei adieri de vînt ceva alb luci în locul către care-și îndreptase atenția Cornelius.

Din tufiș se înălța un mic plop argintiu și frunzele acestui puiet produseseră licărul acela albicios.

— Toiagul lui a crescut! adăugă Joshua. Mi-aduc aminte că era un băț simplu, tăiat de undeva dintr-un gard viu.

La fiecare suflare de vînt copăcelul le arăta strălucirea lui albă, pînă cînd nu mai putură suporta să se uite la el și se îndepărtară.

— Îl văd în fiecare noapte, murmură Cornelius... Ah, Joshua, degeaba am tot citit noi din autorii elini!

„Ὑπέμεινε σταυρὸν, αισχύνης καταφρονήσας"

„A *îndurat* crucea, *disprețuind* rușinea" — în asta constă măreția! Dar acum simt adeseori că aș vrea să pun capăt necazurilor chiar în locul ăsta.

— Și eu tot așa m-am gîndit adeseori.

— Poate că așa vom face, într-o bună zi.

— Poate, confirmă Joshua gînditor.

Rămînînd să mediteze la această eventualitate în tăcerea nopților și zilelor lor, își îndreptară pașii către casă.

decembrie 1888

Concetăţeni

I

Ciobanul de pe dealul dinspre răsărit putea foarte uşor să-i dea veşti ciobanului de pe dealul de la apus despre mieii născuţi în turma sa, fără să aibă nevoie să strige prea tare pe deasupra hornurilor din orăşelul aflat în vale, căci păşunile de pe povîrnişuri aproape că năvăleau în ogrăzile tîrgoveţilor. Iar noaptea, chiar din inima tîrgului auzeai fără prea mare greutate mugetele blînde ale junincilor fermierilor şi uneori chiar şi răsuflarea adîncă şi caldă a acestor dobitoace. Şi totuşi, obştea care se îngrămădise în vîlceaua strînsă între aceste flancuri alcătuiau un oraş în toată puterea cuvîntului, cu primar adevărat, cu consiliu comunal şi cu o industrie textilă.

Intr-o seară cu vreme umedă de acum treizeci şi cinci de ani, înainte de a se lăsa de tot întunericul, un trecător cu înfăţişare de funcţionar, ţinînd într-o mînă servieta şi în cealaltă umbrela deschisă, cobora de pe unul din aceste dealuri şi cînd era pe la barieră îl ajunse din urmă un docar.

— Hei, Downe, dumneata eşti? strigă tînărul fin şi palid, care mîna calul. Urcă sus lîngă mine şi am să te duc pînă acasă!

Trecătorul îşi întoarse către cel care-l strigase astfel faţa rotundă, veselă şi destul de satisfăcută.

— A, bună seara, domnule Barnet! Îţi mulţumesc frumos, adăugă trecătorul şi se urcă pe capră lîngă cunoştinţa lui.

Erau concetăţeni în orăşelul aflat mai în vale de locul unde se întîlniseră. Dar cu toate că erau vechi şi buni prieteni ocupau locuri cu totul deosebite pe scara socială. Barnet era mult mai avut decît tînărul avocat

Downe, care se lupta din greu cu viața. Aspectul acesta putea fi sesizat oarecum din maniera pe care o adopta Downe față de însoțitorul lui, deși în comportarea lui Barnet față de avocat nu se simțea nici o urmă. Barnet nu-și datora propriei sale activități poziția pe care o ocupa în oraș : tatăl lui fusese un negustor de in foarte prosper chiar în acest oraș în care negoțul său continua la fel de activ ca și înainte, localul firmei devenind însă treptat neîncăpător. După ce cîștigase o avere frumușică, domnul Barnet-senior se retrăsese din afaceri crescîndu-și fiul ca pe un gentleman al orașului și — trebuie să adăugăm — ca pe un tînăr cu educație frumoasă și cu concepții foarte generoase.

— Ce mai face doamna Barnet ? întrebă Downe.

— Doamna Barnet era foarte bine cînd am plecat de acasă, îi răspunse destul de stînjenit celălalt și în privirea lui meditativă ațintită asupra calului se simți deodată o schimbare.

Domnul Downe păru să regrete că a pus această întrebare și vorbi imediat despre altceva. Își felicită prietenul pentru alegerea sa în Consiliul orășenesc ; spuse că nu-și aduce aminte dacă s-au mai întîlnit după ce a avut loc acest eveniment ; adăugă că doamna Downe avusese intenția să vină s-o felicite pe doamna Barnet dar avocatul nu era convins că a și ajuns nevastă-sa s-o facă.

Barnet păru destul de încurcat în răspunsurile pe care le dădu :

— Ne-ar fi părut bine la amîndoi să vă vedem. Eu... adică nevastă-mea, după cum bine știi, ar primi-o oricînd bucuroasă pe doamna Downe... Da, da, acum fac parte din Consiliul orășenesc... dar sînt cam lipsit de experiență, după cum zic alți consilieri. De fapt e adevărat ; eu unul aș fi refuzat această onoare ca fiind oarecum prematură — și mai ales că tocmai acum sînt prins cu alte treburi —, dar nu puteam pentru că oamenii au insistat cu prea multă căldură.

— Știu că ești ocupat cu o treabă a cărei necesitate n-o prea văd, zise Downe luîndu-și cu destulă degajare această îndrăzneală. De ce naiba ai nevoie să-ți clădești

vila aceea nouă, cînd ai deja o casă excelentă în care stai ?

Fața lui Barnet se cam întunecă ; dar întrucît întrebarea fusese pusă de avocat mai mult sau mai puțin în treacăt, în timp ce se uita la turmele și pajiștile din jur, îi răspunse după o clipă fără o stînjeneală prea vizibilă :

— Mde, noi doi vroiam oarecum să scăpăm din oraș, cum s-ar zice ; și pe urmă, casa în care stau e cam veche și incomodă.

Domnul Downe confirmă că domnul Barnet și-a ales un loc foarte plăcut pentru noua construcție. De la ferestrele ei o să poată să se bucure de priveliștea splendidă care se întinde pe kilometri întregi. Avocatul presupunea că domnul Barnet o să-și boteze într-un fel noua vilă.

Barnet nu era prea sigur. Întrucît nu era nici o altă casă prin preajmă nu avea cu ce să fie confundată vila lui și el nici nu ținea prea mult să-i dea un nume.

— Dar impresia mea este că are deja un nume ! remarcă Downe. Cînd am trecut pe lîngă ea — cînd era asta ?... Parcă chiar azi-dimineață. Da, da, am văzut o firmă mică în vîrful unui par, o scîndurică pe care scria „Château Ringdale", dacă nu mă înșel !

— Asta e ideea care i-a venit ei... care ne-a venit nu demult, se corectă în grabă Barnet. Dar în cele din urmă ne-am hotărît să renunțăm la orice nume... sau în orice caz la un nume ca ăsta. Eu cred că ai văzut firma acum vreo săptămînă, pentru că a fost dată jos sîmbăta trecută... În privința asta sînt absolut neînduplecat ! adăugă Barnet cu îndîrjire.

Downe mormăi fără convingere că după părerea lui a văzut-o doar cu o zi în urmă.

Sporovăind astfel intrară în tîrg. Strada principală era neobișnuit de liniștită pentru ora șapte seara ; încă de după-amiază se pornise dinspre mare o burniță care în loc să înceteze, ajunsese acum să întindă un fel de pînză peste felinarele galbene și chiar să se audă țîrîind pe acoperișurile grele de olane care împovărau casele prin povîrnișurile lor goale pe dinăuntru, iar în unele cazuri aduceau o curbură în afară a catului de sus. Drumul

lor comun îi duse pe lîngă clădirea mică a primăriei, pe lîngă hotelul „Taurul negru" şi mai departe spre intersecţia cu o străduţă care se desfăcea spre dreapta. Era alcătuită dintr-un şir de case asemănătoare — construcţii de cărămidă cu cîte două ferestre la stradă despre care era greu să spui dacă sînt vechi sau noi, mai toate la fel oriunde le găseşti, şi care se deosebesc doar prin locatarii lor.

— Stai puţin ! Nu coborî, că te duc pînă-n poartă, îi zise Barnet văzîndu-l pe Downe că se pregăteşte să se dea jos la colţ.

Barnet întoarse docarul spre uliţa îngustă şi imediat, la fereastra luminată de la o casă aflată cîţiva paşi mai încolo, răsăriră chipurile a trei fetiţe dominate de cel al unei mame tinere ; privirile celor patru iscodeau cu nerăbdare strada altfel pustie.

— Mare noroc ai avut în viaţă, Downe ! reluă Barnet cînd mama şi copiii dispărură de la fereastră pentru a se repezi să deschidă uşa de la intrare. Cred că eşti atît de fericit cît poate fi un om. Aş da o sută de vile ca cea pe care o construiesc acum numai ca să mă bucur de un cămin ca al dumitale.

— Da... într-adevăr, ne înţelegem destul de bine, răspunse Downe cu îngăduinţă şi mulţumire

— Să ştii, Downe, că nu eu am comandat să se construiască vila aceea, izbucni Barnet, dezvăluindu-şi deodată o amărăciune şi o nemulţumire pe care le ţinuse pînă atunci ascunse, şi trăgînd puţin de căpăstrul calului ca să apuce să-şi termine vorba înainte de a-şi lăsa pasagerul. După cum ai presupus şi dumneata, sînt foarte mulţumit de casa în care stau. E proprietatea mea, moştenită, a fost ridicată de bunicul meu şi e solidă ca o fortăreaţă. Acolo s-a născut, a trăit şi a murit taică-meu. În ea m-am născut şi eu şi n-am părăsit-o de cînd mă ştiu ; şi totuşi trebuie neapărat să construiesc alta.

— Dar de ce ?

— De ce ? Ca să-mi asigur liniştea căminului. Pentru asta fac totul ; dar degeaba, că tot nu izbutesc. M-am opus însă cu fermitate la numele de „Château Ringdale" ; nu atîta pentru că mi-ar fi fost greu să mă deprind

cu un nume atît de absurd, cît mai ales fiindcă ar fi prea mult să-ţi vezi vila botezată după lordul Ringdale pur şi simplu pentru că a fost cîndva pasiunea soţiei. Dacă ai avea posibilitatea să ştii totul, ai socoti de prisos toate încercările de împăcare. În căminul fericit al dumitale n-ai avut niciodată asemenea probleme ; şi ferească Dumnezeu să ai vreodată. Poftim, uite cum se grăbesc cu toatele să te întîmpine !

— Bineînţeles ! Şi dumneata o să-ţi găseşti soţia aşteptînd să te întîmpine la fel. Ascultă-mă pe mine, aşa se va întîmpla ! Şi te va aştepta şi cu o cină gata pregătită şi mult mai bună decît a mea !

— Mde, trag nădejde să ai dreptate, răspunse îndoit Barnet.

Se apropie de uşa casei avocatului, pe care familia acestuia se şi grăbise s-o deschidă. Downe coborî de pe capră dar, descumpănindu-se din cauza servietei şi a umbrelei, se împiedică şi căzu în genunchi tocmai în rigolă.

— Vai, Charles, scumpule ! zise nevastă-sa coborînd într-un suflet scările ; fără să-l bage în seamă pe Barnet îl apucă bine pe bărbatu-său, îl ridică în picioare şi-l sărută exclamînd : Dragule, sper că nu te-ai lovit !

Iar copiii se strînseră roată în jurul lui, strigînd cu glasurile înduioşate :

— Bietul papa !

— N-a păţit nimic, zise Barnet, observînd că Downe numai s-a murdărit un pic de noroi.

Se uită mai mult la soţie decît la soţ. Aproape în orice altă împrejurare — şi fără doar şi poate cu atît mai mult pe vremea cînd fusese holtei şi foarte năzuros — ar fi etichetat-o pe această femeie drept mult prea expansivă ; dar împrejurările acestea mai recente din viaţa lui, despre care tocmai vorbise, făcură ca solicitudinea doamnei Downe să i se pară atît de impresionantă încît ochii i se umeziră. Urînd noapte bună avocatului şi familiei sale, îi părăsi şi mînă încet docarul pe strada mare către casă.

Inima lui Barnet era destul de impresionabilă ca să nu fi simţit înrîurirea profeţiei făcute de Downe la despărţire că acasă va fi primit mai puţin rău decît îşi in-

chipuise. Cel puțin de data asta, într-o seară atît de sumbră și tristă, prorocirea ar fi putut să se împlinească. De aceea, cînd opri în fața porții se afla într-o stare de încordare pe care nici n-ar fi crezut-o cu putință. Intrînd în casă n-o găsi nicăieri pe nevastă-sa, așa că trebui să o întrebe pe servitoare. Aceasta îl informă că stăpîna are croitoreasa la ea în cameră și o să fie ocupată o vreme.

— Croitoreasa ? La ora asta !

— Conița a mîncat devreme, conașule, și vă roagă s-o iertați că în seara asta n-o să ia cina cu dumneavoastră.

— Dar știa că mă întorc astă-seară ?

— Firește, conașule.

— Du-te sus și spune-i că am sosit.

Slujnica îl ascultă ; dar stăpîna casei nu făcu decît să repete prin intermediul acesteia mesajul anterior.

Barnet nu mai zise nimic și se așeză de unul singur la masă. Mîncă îngîndurat, cu un aer absent, scena domestică la care asistase cu puțin timp în urmă stăruind ca o impresie puternică, în contrast cu situația din casa lui. Gîndurile îi zburară spre trecut, către anii în care o anumită ființă agreabilă și blîndă se ivea dintre umbre într-o situație ca aceasta. Barnet se răsuci pe scaun și privi în gol, spre sud de locul unde era așezat, de parcă nici n-ar fi văzut lucrurile din cameră ci altceva, foarte, foarte îndepărtat.

— Mă întreb dacă tot acolo o fi stînd, își zise el.

II

Se ridică de pe scaun într-un acces de revoltă ; își puse haina și pălăria și, ieșind din casă, o porni pe pavajul lucind de umezeală tocmai cînd ceasul din clopotnița bisericii Sfînta Maria bătea orele opt ; calfele și negustorii trăgeau cu zgomot obloanele la prăvălii și ateliere de la un capăt la altul al orașului. Peste cîteva minute mai rămaseră cu ochii deschiși numai magazinele care n-aveau alți vînzători decît pe stăpînii sau stăpî-

ele lor. Doar aceştia se arătau mai puţin grăbiţi decît ceilalţi să-şi alunge clientela; pentru urechile proprietarilor ora închiderii nu suna la fel de vesel ca pentru vînzătorii salariaţi din celelalte magazine. Dar, oricum, seara fiind sumbră şi tristă, nici acolo nu s-a întîrziat prea mult şi, unul cîte unul, au închis ochii şi aceste magazine.

Între timp Barnet înaintase cu pas hotărît pe o stradă perpendiculară pe cea principală, o străduţă lungă care ducea drept spre sud. Aici, cu toate că familia lui nu mai avea nimic de a face cu industria inului, numele său îl mai saluta din cînd în cînd de pe cîte o firmă aşezată pe o poartă sau pe un depozit, întrucît micii negustori şi meşteşugari care începeau să înflorească îl foloseau ca un fel de recomandare într-o formă sau alta, de exemplu, „Smith de la firma Barnet & Co." sau „Robinson, fost administrator la firma Barnet". Vederea acestor cuvinte îl făcu să reflecteze la viaţa foarte activă a tatălui său şi să se întrebe dacă nu cumva acesta dusese o existenţă mult mai fericită decît el.

Casele se împuţinau şi curînd între ele apărea cîte un teren viran cînd de o parte cînd de alta, drumul ridicîndu-se tot mai sus înspre dreapta pînă cînd ajungea la o movilă. În vîrful ei un şir de stîlpi pentru schelele constructorilor înţepau cerul întunecos ca nişte suliţe şi în partea de jos se deslueau deja cîteva straturi de zidărie gata aşezate. Barnet încetini pasul şi rămase locului cîteva clipe chiar în mijlocul drumului, aparent fără prea mult interes pentru ceea ce vedea, pînă cînd ochiul îi fu atras de un stîlp din partea din faţă a terenului care avea în vîrf o tăbliţă albă. Se apropie de gard, îl sări şi pătrunse pe proprietate pînă cînd putu să citească inscripţia de pe tăbliţă: „Château Ringdale".

Cuvintele acelea păreau să cuprindă în ele o ironie cruntă şi avură darul de a-l scoate din fire. Va să zică Downe avusese dreptate. Îşi înfipse umbrela în terenul umezit de ploaie şi apucă stîlpul cu amîndouă mîinile de parcă ar fi vrut să-l scoată din lăcaş şi să-l trîntească jos. Dar apoi — ca un om năucit de o împotri-

vire care există totuşi fără ca manifestările ei să fie evidente — lăsă braţele să-i cadă pe lîngă trup.

„Lasă-l în pace, îşi zise în sinea lui. Aşa cum am declarat, să fie pace — dacă se poate".

Luîndu-şi umbrela, părăsi în linişte îngrăditura şi îşi văzu de drum, îndepărtîndu-se în continuare de oraş. Înaintase cu mai multă hotărîre de cînd trecuse pe lîngă construcţia începută şi curînd în întuneric se iscă un fel de murmur răguşit : era zgomotul mării. Drumul ducea către portul aflat la mai puţin de doi kilometri de oraş şi acesta era punctul de alimentare a negoţului întregii zone. După ce dăduse cu ochii de acea tăbliţă supărătoare, Barnet uitase să-şi mai deschidă umbrela, aşa că ploaia îi bătea destul de tare în pălărie şi uneori vîntul i-aducea cîte o rafală chiar în faţă.

Deşi se mai aflau felinare de-a lungul drumului, erau mai rare decît pînă acum, iar pavajul fusese înlocuit cu pietriş nebătătorit. De cîte ori se apropia de un felinar, creştea o lumină pe umerii lui care în cele din urmă ajunseră să strălucească de uzi ce erau. Murmurul dinspre ţărm se întărea, dar rămînea încă la oarecare distanţă cînd Barnet se opri în faţa uneia din cele mai mărunte căsuţe izolate de lîngă drum. Era înconjurată de o grădină şi la stradă avea un gard din nuiele. Scrutînd locul ca să se asigure că nu l-a confundat, deschise poarta şi bătu încetişor la uşa căsuţei.

După ce aşteptase răbdător atîtea minute, timp în care în mod normal orice om ar fi bătut încă o dată, se auzi deschizîndu-se uşa — măcar că nu se putea vedea de către cine, întrucît antreul nu era luminat. Barnet întrebă fără emoţie dacă acolo stă domnişoara Savile.

O voce tînără îl asigură că acolo stă şi după un răstimp de gîndire îl pofti înăuntru. Vocea adăugă că va aduce o lumină dar întrucît era o seară atît de umedă maică-sa nu socotise că ar fi fost nevoie să aprindă lampa de pe coridor.

— Nu te necăji să faci lumină numai pentru mine, spuse în grabă Barnet. Nu e nevoie. Care e salonaşul domnişoarei Savile ?

Tînăra persoană — abia acum strălucirea şorţului alb arătă că e vorba de o fetiţă — făcu semn cu mîna către o uşă laterală şi Barnet înaintă imediat, ca să nu lase să i se vadă faţa în lumină. Intrînd în cameră închise uşa în urma lui şi aşteptă pînă cînd auzi paşii copilului retrăgîndu-se.

Se afla într-o încăpere mobilată simplu şi curat şi nu chiar sărăcăcios ; totul era într-o ordine desăvîrşită, dovedind multă grijă — de la şifonierul foarte mic pînă la strălucitoarea daghereotipie de mici proporţii, ornamentul central al poliţei căminului. Fotografia avea o ramă de carton brodat — în mod evident opera unor mîini de femeie — şi reprezenta un bătrîn locotenent de marină cu faţa subţire. Dindărătul lămpii de pe masă se ridică acum o femeie tînără şi cînd i se lumină faţa se văzu asemănarea izbitoare cu portretul de pe cămin. Aşezată de partea cealaltă a lămpii, fusese atît de absorbită de lucru, încît abia simţise intrarea musafirului.

Şi unul şi celălalt rămaseră cîteva clipe faţă în faţă fără să scoată o vorbă. Chipul pe care-l vedea acum Barnet avea un contur frumos, un oval demn de un Rafael şi destul de rar pentru o faţă de englezoaică, şi încă şi mai puţin pentru una care locuia pe un drum izolat din marginea unui port de care nu auzise nimeni. Dar trăsăturile ei nu erau chiar toate pe măsura acestui început splendid : Natura îşi amintise că nu e vorba de o italiancă şi celelalte elemente ale chipului ei — deşi nu erau atît de contradictorii încît s-o facă urîtă — ar fi fost acceptate mai degrabă ca agreabile decît ca desăvîrşite. Expresia preocupată care — ca şi imaginile de pe retină — stărui o clipă după ce starea care o pricinuise luă sfîrşit, se prefăcu acum într-un aer rezervat, pe jumătate semeţ şi uşor indignat : sîngele se răspîndi repede pe tot cuprinsul obrajilor şi un plus de strălucire răzbătu prin umbra ochilor ei grei.

— Ştiu că n-am ce căuta aici, zise Barnet ca răspuns parcă la această privire. Dar am dorit mult să te văd şi să te întreb cum o mai duci. Nu mai poţi oare să-mi dai mîna, din moment ce am ţinut-o de atîtea ori într-a mea pe vremuri ?

— Domnule Barnet, aș prefera să uit toate acestea, mai degrabă decît să mi le amintesc, răspunse tînăra, supunîndu-se totuși cu răceală rugăminții. Cînd mă gîndesc la amănuntele ultimei noastre întîlniri, nu mi se pare deloc amabil din partea dumitale să mai faci aluzii la trecutul nostru — și de fapt nici măcar să mai dai pe aici.

— Bine, dar nu văd ce rău ar fi în asta? Doar nu te-am tulburat prea des, Lucy.

— N-am mai avut de foarte multă vreme onoarea de a fi vizitată de dumneata, în privința asta n-am îndoieli, și nici nu mai aștept o asemenea onoare de aci înainte, îi răspunse fata, cu același aer rigid. Sper că doamna Barnet se simte bine, nu?

— Da, da! replică el nervos. Cel puțin așa presupun — deși vorbesc mai mult din auzite!

— Dar e nevasta dumitale, domnule! zise fata cu tremur în glas.

Sunetul neobișnuit al unui glas bărbătesc în camera aceea femeiască stîrnise un cănăraș care ședea pe bețișorul lui din colivia de la fereastră. Acesta începu să se agite, zbătîndu-se și lovindu-se de zăbrele. Fata se duse și-l liniști lipindu-și obrazul de colivie și gungurindu-i cum ai alina un copil. Dar poate că de fapt vroia mai degrabă să se liniștească pe ea decît să potolească pasărea.

— N-am venit aici ca să vorbesc despre doamna Barnet, reluă musafirul. Am venit să vorbesc despre tine și numai despre tine; să întreb cum o mai duci de la greaua pierdere suferită, adăugă el întorcîndu-se către portretul tatălui ei.

— O duc destul de bine, mulțumesc de întrebare.

Afirmația ei răspicată nu prea era susținută de înfățișarea pe care o avea. Dar Barnet își reproșa în mod politicos că n-a bănuit un lucru atît de firesc și, pentru a risipi orice urmă de stînjeneală, adăugă, aplecîndu-se peste masă:

— Ce făceai cînd am intrat? Pictai flori la lumina lumînării?

— A, nu, nu le pictam — le schițam doar conturul. Fac asta seara ca să mai cîștig timp... Pînă la sfîrșitul lunii trebuie să termin cam vreo trei duzini.

Pe fața lui Barnet se citi un regret profund :

— Ai să-ți istovești ochii, se exprimă el cu mult mai multă simțire decît dovedise pînă atunci. N-ar trebui s-o faci. Pe vremuri ți-aș fi interzis-o. Păi... cînd mă gîndesc la asta regret că am văzut lumina zilei.

— Dar oare e momentul și locul potrivit pentru a aminti asemenea lucruri ? întrebă cu multă demnitate fata. Pe vremuri aveai, ca un adevărat gentleman, un frumos respect și pentru mine și pentru dumneata. Te rog să nu-mi mai vorbești așa și nici să nu mai dai pe-aici. Nu-mi vine să cred că această vizită e cît de cît serioasă și că te-ai gîndit bine înainte de a o face.

— Dacă m-am gîndit bine ! Mă rog, am venit să te văd ca pe o prietenă bună și veche sau, ca să nu spun lucrurile doar pe jumătate, am venit în vizită la femeia pe care am iubit-o. Te rog să nu te superi. Nu m-am putut stăpîni, atîtea și atîtea lucruri mi te-au adus în minte... Astă-seară m-am întîlnit cu un cunoscut și cînd l-am văzut cît de fericit e cu nevastă-sa și cu copiii care l-au întîmpinat la întoarcerea acasă — măcar că n-are nici a zecea parte din veniturile și posibilitățile mele — m-am gîndit cum ar fi putut sta lucrurile și în cazul meu. Asta mi-a sfărîmat orice înțelepciune și prudență și m-a făcut să pornesc întins încoace. Acum, că mă aflu aici, îmi dau seama că într-o oarecare măsură am greșit. Dar sentimentul că doresc să te văd și să vorbesc de lucrurile pe care le-am cunoscut împreună a fost mult prea puternic.

— Ar trebui să treacă ceva mai multă vreme pînă să stea lucrurile cu adevărat astfel, zise calm domnișoara Savile. Ar trebui să treacă destul timp ca eu să pot privi cu oarecare liniște ceea ce deocamdată nu-mi pot aminti fără o intensă iritare — cu toate că dumneata poate ai uitat, ba chiar mă tem că ai uitat totul cu mult înainte de a te purta cum te-ai purtat. Intensitatea și vioiciunea glasului ei crescură cînd adăugă : Dar mă străduiesc cît pot să uit și eu, și din progresele pe care le-am făcut deja știu precis că voi izbuti !

Pînă acum rămăsese în picioare, însă deodată întoarse capul într-o parte și se așeză.

Barnet o privi îngîndurat :

— Da, am fost răsplătit așa cum merit. Ambiția m-a împins... nu, nu, n-a fost atît ambiția, cît capriciul lipsit de înțelepciune și încăpățînarea ! Ah, dacă aș fi reflectat puțin...

După un scurt răstimp de tăcere izbucni cu vehemență :

— Și totuși, Lucy, să nu uiți niciodată un lucru : dacă mi-ai fi scris măcar un rînd după neînțelegerea aceea, îți declar sus și tare că m-aș fi întors la tine. Dar asta m-a pierdut !

Începu să pășească agitat, atît cît îi permitea spațiul restrîns al odăii și rămase cu ochii ațintiți la rama dușumelii.

— Dar cum aș fi putut să-ți scriu, domnule Barnet ? N-aveam cum s-o fac.

— Ar fi trebuit să existe o cale, zise Barnet întorcîndu-se. Asta a fost greșeala mea !

— În privința asta nu prea știu ce să zic ; dar întrucît eu una nu rostisem nici o vorbă care să necesite o explicație printr-o scrisoare, n-am trimis nici un mesaj. Totul era atît de neclar și întrucît te știam infinit mai bogat decît mine, m-am temut că te-am înțeles greșit. Iar cînd am auzit despre cealaltă doamnă — trăgîndu-se dintr-o familie de care pînă și dumneata ai putea fi mîndru —, m-am gîndit cît de proastă am fost și n-am mai zis nimic.

— Atunci presupun că destinul... sau întîmplarea... sau Dumnezeu mai știe ce, ne-a despărțit, dragă Lucy. Oricum, tu erai femeia pe care ar fi trebuit s-o iau de nevastă... și cînd colo, zevzecul de mine te-am lăsat să-mi scapi printre degete.

— Vai, domnule Barnet, îi răspunse aproape plîngînd Lucy, te rog, nu mai reînvia asemenea amintiri ; nu sînt eu cea care te-aș putea consola... gîndește-te bine, domnule.. de fapt nici n-ar trebui să te afli aici... și ce îngrozitor ar fi pentru mine dacă s-ar afla !

— Da, da... da, da, așa este, într-adevăr, spuse el în grabă. N-am dreptul să fac una ca asta, și n-o voi mai face niciodată.

— Ştii şi dumneata prea bine cît de obişnuită e printre oameni naivitatea de a crede că cea mai bună cale de urmat e tocmai cea pe care n-au ales-o, reluă ea, cu solicitudine destul de blîndă, în timp ce-l conducea spre uşă. Iar dumneata nici nu ştii dacă te-aş fi acceptat sau nu, chiar în cazul cînd m-ai fi cerut de nevastă.

La auzul acestor vorbe Barnet ridică privirea şi o întîlni pe a lui Lucy, care plecă ochii. Îşi dădea bine seama că glasul a dat-o de gol. Urmă o tăcere pînă cînd Lucy îşi înălţă din nou ochii pentru a adăuga pe un ton împăciuitor şi jucăuş :

— Familia mea era atît de săracă faţă de a dumitale, chiar înainte de a fi murit bietul meu tată, încît poate că cei din jurul dumitale ne-ar fi făcut viaţa un infern din pricina lipsurilor mele.

— Firea ta i-ar fi atras şi i-ar fi cîştigat curînd.

Dar Lucy se împotrivi cu un aer de cochetărie şireată :

— Ei, lasă acum în pace firea mea şi încearcă să te împaci cu soţia pe care o ai ! Acestea sînt poruncile pe care ţi le dau şi acum te rog să pleci numaidecît.

— Fireşte. Bănuiesc că trebuie să încerc să repar lucrurile cum voi putea, răspunse el, mai vesel decît vorbise pînă atunci. Dar niciodată n-am să mai cunosc o fată aşa de minunată ca tine !

Deschise brusc uşa şi o lăsă singură. Cînd privirea îi fu din nou atrasă de felinarele înşirate din loc în loc de-a lungul porţiunii plane a drumului aceluia pustiu, avea ochii atît de obosiţi şi de tulburaţi, încît în întunericul nedesluşit din jur îl orbea lumina fiecărei lămpi.

De partea cealaltă a drumului, Barnet dădu totuşi cu ochii de un bărbat cu umbrela deschisă, care mergea în paralel cu el. Curînd însă celălalt coborî de pe trotuar şi mergînd pieziş căută să-i aţină calea lui Barnet. Acesta văzu atunci că persoana este Charlson, un chirurg din oraş care-i datora bani. Charlson nu era nici nepriceput, nici lipsit de calităţi ; şi totuşi nu-i mergea prea bine. Tot felul de împrejurări îl stînjeneau în carieră. O ducea greu cu banii, măcar că nu se putea spune despre el că ar fi leneş. De bîrfit bîrfea cu bărbaţii şi nu cu femeile.

Se însurase cu o străină şi nu cu vreuna din tinerele localnice. Avea obiceiul de a face pe bufonul în conversaţie. Mai avea încă un defect : trăsăturile lui nu se potriveau deloc cu imaginea tradiţională a medicului curant — privirea calmă, buzele subţiri şi drepte, ferite de emoţie şi patimă, care în public nu se mişcă niciodată nici pentru a rîde, nici în semn de dispreţ. Gura lui era frumos rotunjită, buzele cărnoase, ochii negri şi îndrăzneţi avînd darul de a-i speria pe cei sfioşi. Umbla în cercuri de oameni care pe vremea aceea se numeau „prieteni la toartă" ; expresia, deşi ireproşabilă la origine, — sugerează totuşi un gen de tovărăşie care merge pînă la lipsa de scrupule. Toate aceste elemente jucau un rol negativ şi se întorceau împotriva lui în orăşelul în care se aciuise.

Charlson trecuse printr-o perioadă grea şi, pentru a-i fi de folos, Barnet îi girase o poliţă ; dar, după cum se şi aşteptase, cînd a ajuns la scadenţă, a trebuit s-o acopere chiar el. Nu fusese vorba decît de cincizeci de lire — şi lui Barnet îi dădea mîna să le şi piardă fără să se resimtă — aşa că nu-i purta cîtuşi de puţin pică chirurgului nechibzuit din această pricină. Dar Charlson manifestase o trăsătură cam neplăcută a firii lui — un fel de indiferenţă insolentă — aşa că nu mai era chiar o cunoştinţă agreabilă.

— Domnule Barnet sper să pot rezolva trebuşoara aceea cu poliţa cam în vreo trei săptămîni, îi spuse Charlson pe un ton aproape familiar.

Barnet îi răspunse bonom că nu e nici o grabă.

De multă vreme acest răgaz de trei săptămîni se tot deplasa înaintea prezentului lui Charlson cu precizia cu care umbra ne precede pe fiecare dintre noi.

— Am visat, continuă Charlson. Din tonul cu care spusese aceste vorbe Barnet îşi dădu seama că medicul o să pornească iar să spună prostiile lui obişnuite, aşa că nu-l încurajă. Am visat ceva, repetă Charlson, — care n-avea nevoie de nici un fel de încurajare. Am visat că un gentleman care s-a purtat foarte frumos cu mine s-a însurat în pripă cu o doamnă foarte semeaţă, înainte de a fi dat cu totul uitării pe o fetişcană dulce cunoscută

înainte, şi că într-o seară umedă, ca aceasta, cînd veneam pe drumul de la port l-am văzut ieşind din actuala locuinţă a acestei drăguţe domnişoare.

Barnet întoarse privirea către doctor. Lumina unui felinar din apropiere străbătu burniţa din jurul umbrelei lui Charlson şi-i arătă destul de bine faţa, pe fundalul acela întunecos : era în ochii lui o licărire ghiduşă, cam impertinentă, şi gestul acela de veselie familiară mai era susţinut şi de un altul, obişnuit în asemenea împrejurări : îşi umflă obrazul în partea dinspre Barnet, în semn de batjocură.

— Haide, haide, să punem punct poveştii ! zise Barnet pe un ton grav.

— Da, da, firește, se grăbi să încuviinţeze Charlson, văzînd că s-a lăsat dus cam prea departe de umorul lui, aşa cum i se mai întîmplase de multe ori pînă atunci. Se scuză în mii de feluri, dar Barnet nu-i răspunse. Era sigur de un lucru — şi anume că bîrfa e o plantă care prinde repede rădăcini şi că deci trebuia neapărat să asculte de porunca lui Lucy, în interesul ei şi de dragul ei.

III

Aşa şi făcu, fără să se abată cu o iotă. Cu toate că după ce în grădina lui Lucy brînduşele luară locul ghioceilor şi narcisele cel al brînduşelor iar drumul spre port era un foarte agreabil loc de plimbare, paşii lui Barnet nu-i călcară niciodată pietrele şi de fapt nici nu se apropiară măcar de uşa ei. Se ferea să se plimbe în direcţia aceea, aşa cum se ferea de băutură. Cînd vroia să se aerisească, o pornea departe către nord, printre ogoarele de formă perfect geometrică, maronii după arat. Nici un alt orăşean nu umbla pe acolo. Uneori mai înconjura tîrgul pe uliţele mărginaşe, pe unde mai erau presărate şi ateliere de funii — altădată făcînd parte din proprietăţile familiei lui — şi se uita la meşteşugarii aceştia care le întindeau mergînd cu spatele şi trăgînd de ele. Prin aceste părţi ale orăşelului erau mulţi meri şi multe tufişuri, şi vacile şi viţeii umblau pe ele de parcă industria s-ar fi

înfipt acolo împotriva voinței naturii și stînjenind-o în mare măsură.

Într-o dimineață, cînd soarele bătea destul de tare ca să scoată aburi din coastele de sud-est ale acelor coline ce flancau orașul și se înălțau atît de frumos deasupra vechilor lui acoperișuri, în același timp însă ascunzînd orice casă cu hornurile joase, Barnet se uita afară pe fereastra sălii Consiliului orășenesc, pentru că nu-l interesau deloc dezbaterile dinăuntru. Erau de față mai mulți consilieri, dar nu aveau treburi prea importante. Peste cîteva minute avocatul Downe se apropie degajat de el, și-și exprimă regretul că-l vede atît de rar.

Barnet mărturisi că nu vine prea des la ședințele Consiliului.

Downe se uită la perdeaua stacojie trasă la o parte ale cărei nuanțe foarte vii se reflectau pe fețele lor. Apoi se uită și el afară. Tocmai în momentul acela trecea pe stradă o femeie înaltă, cu o ținută impunătoare și avocatul o recunoscu pe soția lui Barnet. Și Barnet dăduse cu ochii de ea și întoarse capul.

— Lasă că într-o bună zi o să se dreagă lucrurile, zise Downe pe un ton de compătimire și încurajare.

— Va să zică ai auzit și dumneata de ultima ei izbucnire ?

Într-o clipă Downe trecu de la veselie la o atitudine diametral opusă :

— Nu, n-am auzit nimic grav, zise el schimbîndu-și expresia cît de repede putu. Niciodată nu aud decît relatări vagi privitoare la asemenea lucruri.

— Se prea poate să gîndești dumneata că toate se vor drege, zise sec Barnet. Dar părerea mea e cu totul alta... Nu, Downe, trebuie să privim realitatea drept în față. Nu avem nevoie nici de mac nici de mătrăgună. Dar, apropo, ce face familia dumitale ?

Downe răspunse că slavă Domnului și nevasta și fetițele sînt foarte bine ; în dimineața asta erau plecate pe undeva ; de aceea se și uitase el pe fereastră, să vadă dacă nu le zărește. A, uite-le, tocmai vin pe strada mare ! Și Downe arătă către trei copii însoțiți de o guvernantă și către o doamnă distinsă care mergea în urma lor.

— Nu vrei să vii puțin afară să vorbești cu ea? întrebă Downe.

— Iartă-mă, dar nu azi. Realitatea este că în dimineața asta nu am chef să vorbesc cu nimeni.

— Ești un om prea sensibil, domnule Barnet. Mi-aduc aminte că la școală roșeai ca un trandafir dacă cineva rostea vreo vorbă care să-ți jignească sentimentele.

Barnet căzu pe gînduri:

— Da, recunoscu el, e un sîmbure de adevăr în asta. Tocmai de aceea mă străduiesc adeseori să fac pace acasă. Măcar atunci viața ar fi cel puțin suportabilă, chiar dacă nu poate fi deosebit de luminoasă.

— De mai multe ori m-am gîndit să-ți propun un mic plan, zise Downe cu oarecare șovăială în glas. Nu știu dacă o să întrunească asentimentul dumitale, dar mă rog, e de văzut dacă îl accepți sau îl respingi. De fapt, propunerea vine din partea nevesti-mi: i-ar părea grozav de bine dacă ar putea s-o viziteze pe doamna Barnet și să încerce să-i cîștige încrederea. După impresia ei, doamna Barnet se simte cam singură și părăsită în orașul ăsta, și nu are nici cu cine să se sfătuiască. Ea crede că nevasta dumitale ar putea să asculte de un glas înțelept. Și să știi că Emily are un fel minunat de a cîștiga inimile femeilor.

— Eu aș zice că și pe cele ale bărbaților. E o femeie încîntătoare și ai avut mare noroc s-o găsești.

— Mde, se prea poate să fie așa, cochetă Downe, încercînd să pară ultimul om de pe lume înzestrat cu mîndrie. Oricum, nevastă-mea are șanse să afle ce o irită pe doamna Barnet. Se prea poate să fie vorba de vreo neînțelegere, știi... vreun lucru pe care din mîndrie nu vrea să-ți ceară să-l explici sau ceva din comportarea dumitale care o enervează pur și simplu fiindcă nu izbutește să te înțeleagă pe deplin. Adevărul este că Emily ar fi fost încă și mai dispusă să facă ea primii pași, dacă era sigură că nu e de o condiție cam modestă pentru doamna Barnet. Firește că dumneaei a fost deprinsă la Londra cu oameni de familie bună și cu o poziție frumoasă în lume, și tocmai de aceea Emily se cam sfiește să i se bage în suflet.

Barnet își exprimă mulțumirile cele mai călduroase pentru propunerea bine intenționată. Recunoscu pe de altă parte că temerile doamnei Downe nu sînt deloc neîndreptățite.

— Totuși, să vină în vizită, continuă el. Nu cred să existe în Anglia vreo femeie mai demnă de a i se încredința o asemenea misiune. Mă tem că rezultate prea strălucite nu o să aibă ; pe de altă parte, dacă are bunăvoința să încerce, voi socoti gestul cum nu se poate mai amabil și mai drăguț. În plus o rog să nu se sperie dacă va fi respinsă.

După ce se despărțiră, Barnet se duse la casa de economii a orașului — fiind unul din eforii acesteia — și se strădui să-și înece necazurile în contemplarea cifrelor și a păienjenișului de linii roșii și albastre între care erau încadrate mici sume de bani. Așezîndu-se pe un scaun se uită la oamenii care-și făceau depunerile și din cînd în cînd semna și el borderourile. După-amiază, puțin înainte de plecarea lui, avocatul Downe băgă capul pe ușă și-i șopti :

— Emily a trecut pe la doamna Barnet și i-a smuls făgăduiala de a o lua mîine la o plimbare cu trăsura, dacă e vreme frumoasă. La revedere !

Barnet îi strînse mîna fără o vorbă și Downe plecă.

IV

Ziua următoare se arătă foarte frumoasă, fiind deci întru totul prielnică pentru aranjamentul făcut. Cînd soarele trecu de amiază și începu să scapete, umbrele înalte de la schelăria vilei clădite pentru Barnet brăzdau terenul înconjurător și se întindeau pînă în mijlocul șoselei. Barnet se afla și el pe acolo, inspectînd lucrările și progresele făcute, pentru prima oară în ultimele săptămîni. Acum treizeci și cinci de ani, într-un orășel de modă veche, o clădire nu se înălța din terenul cu gazon în felul modern din zilele noastre, cum ai instala o gheretă la iarmaroc. Se așterneau fundațiile și primele rînduri de zidărie, care erau apoi lăsate să se așeze bine cîteva săp-

tămîni înainte de ridicarea suprastructurii. Nici măcar o vară întreagă nu era socotită un răstimp destul de îndelungat pentru a pregăti cum se cuvine operația plină de consecințe a construcției.

Barnet se afla în interiorul clădirii, îndărătul unei nișe în care nu se puseseră încă cercevelele ferestrelor. Privea de acolo în josul pantei către drum. Se auzi zgomot de roți și apăru maiestuoasa lui Xantipă mînînd trăsurica în drum spre țărm, însoțită de doamna Downe. Nu mergeau prea repede ; pe fața doamnei Downe era o lumină plăcută care părea să se reflecte ușor și pe chipul doamnei Barnet : acea *politesse du coeur* [1] atît de firească pentru ea și care poate începuse deja să dea rezultate. Oricum vor fi stat lucrurile, Barnet se hotărî să nu se amestece și să nu facă nimic pentru a risca să compromită perspectivele promițătoare ale acelei zile. De cîte ori el personal nu putea să rezolve ceva, încredința chestiunea altcuiva. Mîinile încordate ale soției lui, ținînd hățurile în mănușile de culoarea lămîii, trupul drept și țeapăn înveșmîntat în catifea și dantele și fața ei cu trăsături aspre trecură pe lîngă el, arătînd negreșit că e o persoană cu mult peste nivelul însoțitoarei ei — pe plan social prin creșterea pe care o primise, iar pe plan material prin perna mai înaltă pe care stătea.

Barnet se hotărî să le lase să-și petreacă timpul în voie, iar mai tîrziu să se ducă pe jos pînă la țărm ca să le conducă el trăsura către casă. După ce zăbovi încă vreun ceas la vilă, porni spre țărmul mării cu această intenție. La vreo cîteva sute de metri mai jos de „Château Ringdale" se afla căsuța în care locuia fiica răposatului locotenent. De multă vreme nu mai îndrăznise Barnet să se aventureze pînă acolo, iar acum, pe măsură ce se apropia de terenul interzis începu să-l străbată o căldură ciudată care-l făcu să-și dea seama că, dacă nu bagă bine de seamă, s-ar putea să trebuiască să dea din nou aceeași bătălie cu sine în privința lui Lucy. De data asta însă avea motive mult mai serioase care să-i justifice parcurgerea acelui drum.

[1] Bună-cuviință înnăscută ; politețe sinceră (fr.).

Ajunse în fața căsuței și întoarse capul ca să arunce măcar o clipă o privire în grădinița ce se întindea de la gard pînă la ușa casei. Acolo se afla Lucy : se plimba și se apleca din cînd în cînd să culeagă flori — probabil le alegea ca să le picteze, căci se mișca foarte iute, de parcă n-ar fi vrut să piardă nici un moment. Nu-l văzu, așa că Barnet ar fi putut să treacă neobservat, numai că o senzație care nu era întru totul la unison în ziua aceea cu sentimentele sale anterioare, îl făcu să se oprească s-o privească. Lucy umbla cu mișcări dibace și iuți printre straturile de anemone, lalele, coprine, primule și multe alte flori ; silueta ei era foarte atrăgătoare, iar farmecul îi era sporit și de buchetul care se afla în mîna ei stîngă și de boneţica neagră. Înălțîndu-se pentru a trage o crenguță de liliac, Lucy dădu cu ochii de el.

— Domnul Barnet ! zise ea și zîmbi nevinovat. Vai, m-am gîndit de mai multe ori la dumneata de cînd a trecut doamna Barnet în trăsurica cu ponei și iată că acum te văd și pe dumneata !

— Da, Lucy.

Apoi s-ar părea că Lucy își aminti unele amănunte de la ultima lor întîlnire, căci Barnet avu impresia că o vede îmbujorîndu-se, deși se prea poate să nu fi fost decît o părere ivită din propria lui hipersensibilitate.

— Mă duc spre port.

— Serios ? întrebă pe un ton foarte simplu Lucy. Mulți oameni încep să se îndrepte într-acolo de cînd se apropie vara.

În timp ce vorbea, Barnet îi văzu mai bine fața și observă că e mult mai trasă și mai palidă decît la ultima lor întîlnire. Era cît pe-aci să strige : „Vai, Lucy, dar pari teribil de obosită ! Spune-mi, te rog, cu ce te-aș putea ajuta ?“ Dar se gîndi : „Dacă-i spun una ca asta ne-am dus pe copcă amîndoi !“, drept care nu zise altceva decît : „E o după-amiază frumoasă“, și-și văzu de drum.

Nu făcuse decît vreo cîțiva pași cînd de pe povîrnișul dealului apropiat se stîrni un vîrtej care-l izbi drept în față de parcă ar fi vrut să-i contrazică ultimele vorbe

și să strice liniștea ce învăluia pînă atunci priveliștea. Se schimbase brusc direcția vîntului, care acum aducea mirosul sărat al mării.

Curînd drumul portului începea să-și justifice numele. Se făcea o gaură în meterezele dealurilor care închideau vederea spre mare și spre stînga acestei deschizături se înălța o faleză verticală, colorată în portocaliu intens de razele asfințitului, în timp ce rîpa dinspre dreapta avea o nuanță gălbuie. Între aceste două maluri înalte — ca golful libian care i-a adăpostit pe troienii naufragiați — se afla un mic liman — aparent un fel de început construit chiar de natură pentru un port perfect : avea aerul că se roagă de trecători să pună umărul fiindcă nu e nevoie decît de puțină hărnicie pentru a-l termina și a-l face vestit. Terenul de o parte și de alta a limanului — pînă la pantele smălțate cu margarete care mărgineau valea interioară — era acoperit doar de un strat subțire de nisip. Dar în decursul a zece secole, tîrgoveții de la Port-Bredy, așezare aflată la mai puțin de doi kilometri spre interiorul uscatului, răspunseseră de nenumărate ori la acest apel fără cuvinte : rezultatul fusese că fluxul le înecase mereu în nisip și pietriș lucrările înălțate, cam de cîte ori le încheiau. Nu erau prin preajmă decît puține case. Un dig primitiv, o mînă de bărcuțe, cîteva depozite, un han, vreo două reședințe mai mari, un keci cu două catarge care se descărca în port — acestea erau elementele de bază ale așezării. Pe tăpșanul dinspre mal se afla trăsurica trasă de ponei a soției lui ; nu era nimeni în ea, băiatul de pază ținea calul de căpăstru.

Cînd se apropie Barnet văzu o pată mov închis mișcîndu-se repede pe la poalele strălucitoare ale falezei de răsărit : pata se dovedi a fi un bărbat într-un jerseu de marinar care alerga cît îl țineau picioarele. Lui Barnet i se păru că apropiindu-se, omul i-a făcut semn cu mîna. Trebuie să fi fost vreun localnic, dar nu se cunoșteau.

— Ce s-a întîmplat, măi omule ? întrebă Barnet.

— O nenorocire îngrozitoare ! explică în grabă bărcagiul și adăugă că două doamne s-au răsturnat cu barca — doamna Downe și doamna Barnet din orașul vechi. Veniseră pînă acolo cu trăsura chiar în după-amiaza

accea, se dăduseră jos şi ziua era atît de frumoasă încît după ce se plimbaseră o vreme fuseseră ispitite să iasă în larg într-o velieră pentru a înconjura pintenul înalt al falezei. Tocmai cînd se întorceau spre ţărm, vîntul se schimbase brusc şi se înăsprise, barca s-a răsturnat şi lumea credea că s-au înecat amîndouă. Omului îi era peste putinţă să înţeleagă cum de s-a întîmplat una ca asta, căci John Green ştia la fel de bine ca oricare alt marinar de pe acolo să conducă o barcă cu pînze.

— Unde e locul cu pricina ? întrebă Barnet.

I se spuse că e imediat după stînca din capul falezei.

— Aleargă pînă la trăsură şi spune-i băiatului să vină cu ea cît mai repede cu putinţă ! Dumneata du-te pînă la han şi spune-le să trimită pe cineva călare pînă în oraş să aducă un doctor ! Le-au scos din apă ?

— Numai pe una din doamne.

— Pe care din ele ?

— Pe doamna Barnet. Lumea se teme că doamna Downe a fost purtată de valuri în larg.

Barnet alergă pînă la acea parte a malului pe care n-o putuse vedea pînă atunci din pricina pintenului stîncos al falezei şi deodată zări la mare depărtare înaintea lui un grup de pescari care stăteau în picioare. De îndată ce se apropie, vreo doi din ei îl recunoscură şi întrucît nu erau prea bucuroşi să-i întîlnească privirea se întoarseră într-o parte cu un aer profund stînjenit. Se duse în mijlocul lor şi dădu cu ochii de o bărcuţă cu pînze răsturnată şi încîlcită în alge la marginea apei ; pe malul uşor povîrnit şi acoperit cu pietriş zăcea un trup de femeie ; rochia de catifea şi mănuşile galbene erau ude şi pline de nisip. Era nevastă-sa.

V

Se făcu tot ce se putea face. Doamna Barnet se afla acum în casa ei sub îngrijirea medicală, dar rezultatul era încă incert. Barnet se comportase de parcă devotamentul faţă de soţia lui ar fi fost pasiunea care-i dominase viaţa. Fuseseră multe hotărîri de luat — dacă să se

încerce readucerea la viață a trupului aparent neînsuflețit acolo unde zăcea pe mal — sau dacă s-o transporte la han ori s-o ducă imediat acasă cu trăsura. Prima alternativă păruse a fi fără nici o perspectivă, în lipsa unor ajutoare competente și a oricăror instrumente. Cea de-a doua ar fi luat cam tot atît de mult timp ca și drumul cu trăsura pînă la oraș, din pricina unor creste acoperite cu pietriș, precum și a necesității de a traversa cu barca portul pentru a ajunge la han ; în plus, mai era vorba și de intervalul îndelungat care s-ar fi scurs pînă putea ajunge acolo un doctor. Aducînd-o acasă cu trăsura se pierduseră cîteva minute prețioase dar în mai puțin de un sfert de oră era deja întinsă în patul ei, cu un doctor la căpătîi care începuse deja să aplice toate mijloacele de reanimare.

Cu ce iuțeală ametitoare mînase poneiul pe drumul acela, prin lumina galbenă a asfințitului, cu tot felul de umbre care-i filfîiau supărător în ochi la fiecare obiect de pe marginea drumului pe lîngă care trecea ! Muncitori obosiți cu coșurile în spinare întorseseră capul, în drumul lor spre casă, minunîndu-se de goana trăsurii. Pe la jumătatea drumului dintre țărm și orașul Port-Bredy îl întîlnise pe Charlson — primul doctor care aflase de accident. Venea într-o cabrioletă, însoțit de ajutorul lui. Barnet îi trimisese pe acesta din urmă pe plajă în cazul că între timp ar fi fost regăsită biata soție a lui Downe. Pe Charlson îl luase cu el acasă .

De Barnet personal nu era nevoie aici ; acestuia i se păru că prima lui îndatorire ar fi să pornească imediat să-l caute pe Downe pentru ca el și numai el să-i aducă vestea tristă.

Era convins că prin plecarea lui de pe mal nu se pierduse nimic important în eforturile pentru recuperarea doamnei Downe. Pînă s-o așeze pe doamna Barnet în trăsură se strînseseră o mulțime de oameni care porneau înot s-o descopere pe prietena ei, așa că ajutorul lui ar fi fost de prisos. În schimb, obligația de a transmite vestea era de două ori mai dureroasă din pricina amănuntului că această nenorocire care i se întîmplase doamnei Downe fusese numai și numai o urmare a dragostei și afecțiunii ei și a soțului ei față de Barnet personal.

îl găsi pe Downe în biroul său. Înțelegînd despre ce e vorba, avocatul păli, se ridică și rămase o clipă țeapăn, de parcă și-ar fi pierdut toate facultățile mintale; apoi îl trecu un fior care-i agită umerii, scoase batista și începu să plîngă ca un copil. Suspinele i se auzeau și din camera învecinată. Nu părea să-i treacă prin cap nici ideea de a merge pe malul mării, nici de a face altceva; dar cînd Barnet îl luă cu blîndețe de mînă și-i propuse să pornească de îndată, Downe încuviință din cap fără a mai scoate vreun cuvînt și fără a face vreun efort de a-și stăpîni lacrimile.

Barnet îl însoți pînă la țărmul mării unde, constatînd că nu s-a găsit nici o urmă și că șederea sa ar fi inutilă, îl lăsă pe Downe în seama prietenilor săi și a tînărului doctor, și se grăbi să se întoarcă acasă.

La ușă dădu nas în nas cu Charlson.

— Ei ? îl întrebă Barnet.

— Acum am coborît și eu. S-a făcut tot ce se putea face, dar fără nici un rezultat. Îți exprim cele mai sincere păreri de rău pentru pierderea suferită.

Barnet nu prea aprecie părerile de rău ale lui Charlson, care îi sunară ca un fel de batjocură rostite de buzele unui om la curent cu relațiile de la el din casă. Într-adevăr, în ochii negri ai lui Charlson păru să pîlpîie o licărire ciudată cînd rosti acele vorbe; se prea poate totuși să fi fost doar o impresie.

— Și știi, domnule Barnet, reluă Charlson, trebușoara aceea dintre noi... sper s-o rezolv definitiv în vreo trei săptămîni.

— Lasă asta acuma ! îl bruscă Barnet.

Îi ceru chirurgului să se ducă în port în caz că ar fi nevoie acolo de serviciile lui, după care se întoarse în casă.

Servitorii coborau din camera soției lui, uitîndu-se neputincioși unii la alții și apoi la Barnet. Acesta trecu pe lîngă ei și intră în cameră, unde rămase cîteva minute în picioare privind trupul de pe pat, după care se duse în încăperea alăturată, camera lui de toaletă, și se plimbă agitat în sus și-n jos. După cîteva minute observă că asupra întregului etaj s-a lăsat o tăcere totală, foarte

ciudată ; pînă şi mişcările lui, chiar estompate de covorul gros, păreau zgomotoase, iar gîndurile aveau aerul că tulbură văzduhul ca nişte fraze articulate răspicat. Aruncă o privire pe fereastră. Departe, în josul drumului spre port, îi atrase privirea un acoperiş : din el se ridica un horn roşu, iar din acesta se înălţau rotocoale de fum, ca de la un foc de curînd aprins. Văzuse adeseori această priveliştе. În casa aceea stătea Lucy Savile şi fumul îl stîrnea focul aprins cu regularitate la ceasul acela pentru a pregăti ceaiul.

Barnet reveni în dormitor şi rămase o vreme acolo, privind trupul nemişcat al soţiei. Era cu cîţiva ani mai mare ca el, dar nu depăşise vîrsta maturităţii depline a frumuseţii şi vigorii. Trăsăturile ei — pasionate, ferme, bine marcate şi statuare pe cînd era în viaţă — aveau acum şi mai accentuate aceste caracteristici : gura şi fruntea, încadrată de părul negru-albăstrui trădau în mod mai mult decît evident acel caracter turbulent care prefăcuse casa lui Barnet într-un infern ; şi mai spuneau că nu fusese cîtuşi de puţin o fază trecătoare a existenţei ei. În timp ce reflecta la aceste lucruri, se întrebă deodată : „Oare s-a făcut tot ce se putea face ?"

Gîndul îi fusese stîrnit de o impresie fugară că trăsăturile soţiei lui nu aveau pe de-a-ntregul expresia ce se deprinsese el s-o asocieze cu chipurile acelor oameni din care sufletul şi-a luat de-a pururi zborul. Ştergerea vieţii era atît de puţin marcată încît, dacă n-ar fi ştiut de cele petrecute, intrînd în cameră ar fi putut foarte bine s-o creadă adormită. Tenul ei era ca cel al doamnelor din numeroase portrete cu tente delicate ale lui Reynolds ; era palid în comparaţie cu cel ce fusese în viaţa adevărată, dar dacă te uitai mai atent şi mai de aproape vedeai urmele unei îmbujorări de altădată ; în felul acesta se păstra şi armonia dintre obraji şi pometi, cu toate că de fapt culoarea sîngelui dispăruse. Prin crăpăturile dintre jaluzele pătrundeau în încăpere ultimele raze portocalii ale soarelui, atingeau oglinda mare iar de acolo se reflectau pe draperiile stacojii şi pe lemnăria patului masiv, încît coloritul general era alcătuit numai din tonuri foarte calde ; poate că acestor împrejurări

i se datora și impresia lui. Totuși lucrul i se păru ciudat. Charlson plecase de mai bine de un sfert de oră. Era oare posibil ca doctorul să fi renunțat prea devreme și ca încercările lui de readucere la viață să le fi întreprins atît de lent încît rezultatele lor să se facă simțite abia acum ? Barnet puse mina pe pieptul soției și avu senzația că din cînd în cînd, un ușor fîlfîit, ca o palpitație mai ușoară decît cea a aripii unui fluture tulbură liniștea de acolo : încetează o vreme, se luptă să pornească din nou, apoi recade din pricina slăbiciunii, mai izbucnește o dată și pe urmă se oprește.

Mama lui Barnet fusese o femeie foarte activă, în special în domeniul vindecării prin tot felul de practici a vecinilor ei mai necăjiți ; în mai toate cazurile se inspirase dintr-o carte de format mare — *Medicina în familie* — care în momentul acela se afla, neclintită de mulți ani, pe un raft din camera de toaletă a lui Barnet. Se repezi la ea și la capitolul „Înec" citi următoarele :

„Eforturile pentru reanimarea oricărei persoane care nu a rămas sub apă mai mult de o jumătate de oră trebuie continuate cel puțin patru ore, întrucît s-au întîlnit numeroase cazuri în care restabilirea a dat semne vizibile chiar și după un interval de timp mai lung.

Pe de altă parte, dacă se observă vreo acțiune cît de mică a vreunuia dintre organe, cînd orice speranță pare pierdută, eforturile noastre trebuie să se înzecească ; în cazurile acestea scînteia firavă trebuie întețită. Dacă ne slăbim eforturile, ea va dispărea fără doar și poate."

Barnet se uită la ceas ; nu trecuseră decît două ore și jumătate din momentul cînd auzise de accident. Aruncă la o parte cartea și întinse mîna după o doctorie cu efect stimulativ, pe care o mai folosise și altădată. Ridicînd jaluzelele ca să facă mai multă lumină, aruncă o privire afară. Văzu hornul acela roșu care încă mai scotea vesel rotocoale de fum, acoperișul — și-și imagină și persoana dinăuntru. Se opri din mișcările mașinale pe care le făcea mîna îi zăbovi pe șnurul de la jaluzele. O vreme își pierdu răsuflarea și rămase într-un echilibru la fel de nesigur ca al unui acrobat care s-a împiedicat mergînd pe o funie întinsă.

Cît timp se afla în dreptul ferestrei o vrăbiuță se opri o clipă pe pervaz, dădu cu ochii de el și zbură mai departe. Apoi Barnet văzu un om cu un cîine plimbîndu-se pe una din colinele verzi ce se înălțau mai sus de acoperișurile orașului. Dar gîndurile lui Barnet erau în altă parte.

Ne putem prea bine întreba ce imagini s-au format de fapt în mintea lui în acele minute cît i-au stăruit privirile asupra casei lui Lucy Savile, asupra vrăbiei, asupra omului cu cîinele și apoi din nou asupra casei lui Lucy Savile. Există oameni cinstiți care nu vor să-și recunoască gîndurile adevărate nici măcar drept niște ipoteze nesăbuite, care privesc spre viitor și iau drept fapt împlinit un lucru pe care în realitate se feresc să-l facă ; există, pe de altă parte, oameni la fel de cinstiți pentru care morala se sfîrșește la suprafața capetelor lor și care deliberează la nesfîrșit asupra unor lucruri pe care cei dintîi nu vor nici măcar să le presupună.

Barnet avea o nevastă a cărei prezență îi întorcea casa cu susul în jos ; acum zăcea ca moartă ; pur și simplu nefăcînd nimic — lăsînd vestea care fusese răspîndită în lume să rămînă netulburată — Barnet putea foarte bine să-și aducă o mîntuire la care pînă atunci nici să nădăjduiască nu îndrăznise și să-și deschidă posibilități la care nici nu visase. Era greu de spus dacă această conjunctură se ivise datorită unei porniri nechibzuite și lipsite de scrupule a lui Charlson de a ajuta la nevoie pe un prieten care avusese amabilitatea de a nu-l strînge cu ușa în privința unei datorii ; nu exista nici o dovadă în legătură cu asta ; și era o întrebare pe care nimeni n-o putea pune. Singurul lucru clar era situația aceasta de forma unui triunghi : el — soția lui — Lucy Savile.

Din ceea ce a întreprins Barnet putem deduce că el a *presupus* o clipă cutare sau cutare rezultat, dar nu a stat să chibzuiască. Și-a abătut privirea ochilor căprui de la fereastră, s-a întors calm, a sunat clopoțelul ca să cheme în ajutor personalul de serviciu și a început să-și dea toată osteneala, cu cea mai mare vigoare, pentru a vedea dacă mai dăinuie vreo scînteie de viață în trupul acela nemișcat. În scurtă vreme veni să-l ajute un

alt doctor; atunci presupunerile lui Barnet se dovediră adevărate. Firava licărire de viață își făcu sfioasă apariția la suprafață; dar fu nevoie de foarte multă grijă și răbdare pentru a o prinde și a o păstra, și trecu vreme îndelungată pînă să se poată spune cu siguranță că doamna Barnet mai trăiește. Cînd lucrurile ajunseră în acest stadiu și nu mai încăpea nici urmă de îndoială, Barnet părăsi încăperea. Fuiorul de fum vinețiu izvorît din hornul casei lui Lucy scăzuse la un firicel aproape imperceptibil. În timp ce se plimba prin încăperile de la parter Barnet își spuse în sinea lui: „Nevastă-mea a fost moartă, acum e iarăși vie."

Nu tot așa s-a întîmplat și în cazul familiei Downe. Întrucît trupul doamnei n-a putut fi recuperat decît după trei ore de stat în apă, firește, orice urmă de viață dispăruse. Barnet ieși din casă curînd după ce coborîse din camera soției sale, se duse la prietenul său și acolo află rezultatul căutărilor. Downe era neputincios în disperarea sa dureroasă, din cînd în cînd avea chiar o comportare isterică. Barnet nu-i spuse decît puține vorbe dar constatînd că e nevoie de o mînă călăuzitoare în gospodăria aceea crunt lovită de durere, își luă sarcina de a se îngriji de ea și de o conduce pînă cînd Downe va fi revenit într-o stare mintală corespunzătoare pentru a îndeplini chiar el această obligație.

VI

Patru luni mai tîrziu, într-o seară de septembrie cînd doamna Barnet era deja pe deplin sănătoasă, în schimb doamna Downe rămăsese doar o amintire din ce în ce mai palidă, în fața vechii case a domnului Barnet se opri să se odihnească un comisionar și-și lăsă coșul pe pervazul unei ferestre. Strada nu era încă luminată, dar în casă se aprinseseră lămpile și din cînd în cînd se zărea cîte o umbră pe jaluzelele lîngă care-și sprijinea cotul. Se și auzeau niște vorbe din camera respectivă și se simțea că persoanele care le rostesc au o înfruntare violentă. Dar comisionarul nu le prinse înțelesul și-și văzu de drum.

Zece minute mai tîrziu se deschise ușa casei lui Barnet din care ieși o doamnă înaltă în ținută de voiaj și cu capul înfășurat strîns în văluri. Coborî treptele de gresie sub privirile unei slugi, care o urmări din ochi în timp ce pornea cu pas măsurat în josul străzii. Cîteva minute după ce o pierduse din vedere, în cadrul ușii își făcu apariția, venind dinăuntru, Barnet.

— Ți-a lăsat vorbă stăpîna unde se duce ? întrebă el.

— Nu, conașule.

— A poruncit s-o aștepte undeva trăsura ?

— Nu, conașule.

— Și-a luat cheia de la intrare ?

— Nu, conașule.

Barnet reintră în casă, se așeză pe scaunul său obișnuit și se lăsă pe spetează lui. Apoi, în singurătate și tăcere începu să mediteze melancolic la emoțiile și amărăciunea care-i umpleau inima. Iată pentru ce făcuse el acele eforturi gratuite de a o readuce la viață, tăind totodată orice punte către căsătoria cu cealaltă femeie ! Seara trecu în liniște și nimeni nu veni să-l deranjeze. La ora culcării le spuse slugilor să se retragă, adăugînd că o va aștepta el pe doamna Barnet ; după plecarea personalului de serviciu își sprijini capul în mîini și rămase ceasuri întregi cufundat în gînduri.

Auzi pendula bătînd unu, apoi două, și totuși nevastă-sa nu se întoarse. Cînd deprimării i se adăugă nervozitatea, se plimbă dintr-o cameră într-alta, pînă cînd mai trecu încă o oră istovitoare. Nu era nici o noutate pentru Barnet această comportare ; și totuși, niciodată nu fusese absența ei atît de îndelungată. În cele din urmă se așeză din nou pe scaun și adormi.

Se trezi pe la ora șase și constată că soția nu s-a întors. Căutînd prin casă, descoperi că și-a luat cu ea caseta cu bijuteriile pe care le avusese dinainte de căsătorie. Pe la nouă primi un bilețel : era de la nevastă-sa, care îi spunea că a plecat cu diligența la o rudă îndepărtată din apropierea Londrei și-și exprima dorința să i se trimită de îndată anumite cutii cu articole de îmbrăcăminte și de toaletă și așa mai departe. Mesajul i-l aduse un chelner de la hotelul „Taurul negru" și

fusese scris de doamna Barnet cu cîteva minute înainte de a se îmbarca în diligență.

Pînă seara ordinele îi fură îndeplinite iar Barnet ieși în oraș cu un sentiment de ușurare. În cursul zilei se ținuse un iarmaroc și luna mare și luminoasă care se înălța deasupra dealului celui mai proeminent învăluia în razele ei gheretele și tarabele ce mai rămăseseră pe străzi ; lumina ei se amesteca în mod ciudat cu cea a puternicelor lămpi cu parafină. Orașul era înțesat de oameni de la țară care veniseră să se distreze, așa că Barnet se putu plimba pe străzi fără să-l bage cineva în seamă. Cu oarecare nesăbuință o porni pe drumul către port și în scurtă vreme se afla pe țărm. Merse pînă la locul în preajma căruia își pierduse viața blînda doamnă Downe, iar viața propriei lui soții fusese cruțată. Un fel de potecă tremurătoare alcătuită din lumina lunii se întindea acum peste apele ce le înghițiseră pe cele două doamne. Nu era nimeni prin preajmă.

Barnet cugetă îndelung la cele două femei și apoi la tînăra care-l interesa acum din punct de vedere sentimental mult mai mult decît pe vremea cînd ar fi fost liber s-o ia de nevastă. Dar pe cît își putea da seama, nimic din comportarea lui nu trădase un asemenea interes. Își impusese ca o obligație respectată cu strictete să împiedice acel sentiment de a influența pînă și în cea mai mică măsură atitudinea lui față de nevastă-sa ; lucrul era cu atît mai ușor cu cît doamna Barnet nu-i solicita în nici un fel atențiile și, mai mult decît atît, manifesta întotdeauna cel mai mare dispreț pentru ele ; astfel, fără voia ei, îi dădea lui Barnet satisfacția de a ști că îndepărtarea lor nu se datora cîtuși de puțin geloziei și nici vreunei purtări mai deosebite a lui. După cum îi spunea ea foarte des, n-o preocupa deloc nici persoana lui, nici sentimentele lui : într-un moment de slăbiciune se aruncase în brațele unui tîrgoveț de rînd, cînd ar fi putut foarte ușor să țintească la un lord și să pună mîna pe el. Frecventa umilire a lui Barnet cu asemenea vorbe ajungea uneori să fie atît de intensă încît el se simțea ispitit în mod aproape dureros să-i pedepsească egocentrismul mărturisindu-i că iubește o ființă de ace-

laşi rang umil cu el; numai că, înţelepciunea şi prudenţa îl stăpîniseră întotdeauna şi acum era recunoscător soartei pentru că-l făcuse să se abţină.

I se păru că pe pietrişul dindărătul lui se aude ceva, un sunet mai puternic decît cel al vălurelelor. Întorcînd capul dădu cu ochii de o siluetă subţirică de fetişcană, foarte aproape de el. Nu-i vedea faţa pentru că era întoarsă spre lună.

— Domnul Barnet? întrebă surprinsă şi sfioasă tînăra plimbăreaţă.

Era glasul lui Lucy Savile.

— Da, zise Barnet. Oare cum aş putea să te răsplătesc pentru această bucurie pe care mi-o faci?

— Am venit doar pentru că e o seară atît de senină. Acum sînt în drum spre casă.

— Mă bucur că ne-am întîlnit. Aş vrea să ştiu dacă mă laşi să fac ceva pentru tine, măcar aşa, ca să dai o ocupaţie unui pierde-vară ca mine? Sînt convins că ar trebui să te ajut, căci ştiu că nu mai ai pe nimeni pe lume.

Fata şovăi:

— Ce rost are să-mi spui una ca asta?

— Cu speranţa că vei fi sinceră cu mine.

— N-aş putea spune că nu am chiar pe nimeni prin preajmă. Pe de altă parte, am de gînd să introduc o mică schimbare în viaţa mea: să-mi încerc şansele ca profesoară de desen liber şi perspectivă — bineînţeles pe o scară destul de modestă întrucît nu am studii de specialitate. Însă în orice caz, cred că o să-mi placă foarte tare.

— Ai vreo perspectivă mai precisă?

— Deocamdată nu, dar am dat un anunţ la mica publicitate.

— Lucy, trebuie neapărat să-mi dai voie să te ajut!

— Nici în ruptul capului.

— Să nu crezi cumva că te-ar compromite sau că aş fi eu omul care să nu ţină seama de o sfiicioune atît de delicată. Eu nu uit nici o clipă situaţia în care ne aflăm E prea puţin probabil să izbuteşti în cariera de profesoară, aşa că dă-mi voie să-ţi aranjez eu altceva. Spune-mi ce-ai vrea să faci şi se va face.

— Nu, dacă nu pot să fiu profesoară de desen sau guvernantă sau ceva în genul ăsta, am să mă duc în India la fratele meu.

— Ce n-aș da să pot pleca și eu în străinătate, oriunde, peste tot, cu tine, Lucy, să părăsesc definitiv locul ăsta și toate amintirile pe care mi le stîrnește!

Lucy se jucă cu șnururile de la bonetă și apoi se întoarse brusc într-o parte.

— Te rog să nu mai abordezi niciodată genul ăsta de subiecte! zise ea pe un ton de severitate în care se amesteca și mînia. În felul ăsta nu mai pot să mă mai întîlnesc niciodată cu dumneata și cu atît mai puțin să beneficiez de vreo călăuzire din partea dumitale. Nu, mulțumesc frumos, domnule Barnet, deocamdată nu poți face nimic pentru mine Și întrucît presupun că însăși nesiguranța mă va sili să plec în India, mă tem că nu vei putea face niciodată ceva pentru mine. Dacă voi socoti vreodată că ai *putea*, nu mă voi sfii să-ți cer eu favoarea. Dar, pînă atunci, rămîi cu bine.

Tonul pe care rosti ultimele cuvinte fu oarecum echivoc, și în timp ce Barnet rămase locului chibzuind dacă spusele ei ascundeau sau nu o ușoară ironie, fata se răsuci pe călcîie și-l părăsi. Barnet o urmări cu privirea, o văzu micșorîndu-se din ce în ce pe grindul de nisip umed lăsat în urmă de reflux ; după ce fata dispăru dincolo de pintenul falezei, porni și el către drumul ce ducea la oraș.

Faptul că speranțele puse într-un anunț dat la mica publicitate alcătuiau unicul fir care o mai lega pe Lucy Savile de Anglia era insuportabil pentru Barnet. Ajungînd în oraș se duse drept la Downe, rămas acum văduv cu copiii. Copilașii orfani fuseseră trimiși la culcare de vreun sfert de oră și cînd Barnet intră îl găsi pe Downe șezînd de unul singur. Se afla chiar în camera din care familia lui iscodise cu privirea în noapte, la începutul anului, cînd Downe căzuse în stradă și nevastă-sa manifestase față de el o tandrețe de pizmuit. Casa nu se mai bucura de curățenia strălucitoare de altădată : tot felul de lucruri zăceau în locuri în care n-aveau ce căuta, de parcă ar fi fost lăsate acolo cu luni în urmă pentru

o clipă şi fuseseră uitate definitiv ; flori nu erau ; pe diverse mobile se îngrămădeau cești, pahare şi alte obiecte care ar fi trebuit să stea în dulapuri ; şi în general casa avea aerul acela stătut, neîmprospătat care de obicei copleşeşte căminul mutilat al unui văduv.

Curînd Downe îşi reluă obişnuitele lamentaţii răsunătoare pentru pierderea soţiei şi chiar cînd ajunsese să verse lacrimi, continuă să dea drumul la un şuvoi de vorbe, de parcă a avea un ascultător ar fi reprezentat pentru el un lux de care trebuia să profite din plin ori de cîte ori îl putea prinde.

— Era o comoară fără seamăn, domnule Barnet. Alta ca ea n-am să mai cunosc niciodată. Nu mai e nimeni care să mă îngrijească ! Nimeni care să mă consoleze pentru toate acele necazuri cotidiene, le ştii şi dumneata, domnule Barnet, dar pentru o fire ca a mea alinarea este cu atît mai necesară. Nu s-ar cuveni să mă plîng, căci duhul ei cu siguranţă era potrivit pentru alte meleaguri — aşa cum o arătau întotdeauna luminile ochilor ei blînzi ; dar mă aşteaptă o viaţă înfiorătoare, şi nimeni nu mai poate umple golul lăsat în inima mea de pierderea ei ! Nimeni !... Nimeni !

Şi Downe se şterse iarăşi la ochi.

— Da, era o femeie bună în cel mai înalt sens al cuvîntului, răspunse cu gravitate Barnet.

Cu toate că vorbele lui Downe îi stîrneau o compătimire sinceră, nu se putea abţine să nu considere că o oarecare reticenţă mai delicată ar fi reprezentat un omagiu mai frumos pentru calităţile veritabile, de aur curat, ale doamnei Downe — decît asemenea lamentaţii de un gust îndoielnic.

— Vreau să-ţi arăt ceva, reluă Downe, scoţînd dintr-un sertar o coală mare de hîrtie pe care era desenat un cavou de o formă foarte complicată. Iată proiectul pe care mi l-a trimis arhitectul, dar nu mă satisface pe deplin.

— Văd că l-ai angajat pe Jones, cel care îmi face şi mie vila, zise Barnet privind semnătura din josul desenului.

— Da, dar nu prea e ceea ce doresc. Aş dori ceva mai izbitor — să semene mai mult cu un monument funerar pe care l-am văzut la Catedrala Sfîntul Paul. Nimic inferior aceluia nu-mi poate satisface sentimentele şi încă şi aşa nu văd cum mi-aş putea împlini întru totul dorinţele !

Barnet socoti în sinea lui că proiectul e destul de impunător şi aşa, ba chiar cu o ornamentaţie cam exagerată ; simţind însă că n-are dreptul să exprime vreo critică, spuse cu blîndeţe :

— Dragă Downe, dar oare în momentul de faţă n-ar trebui să trăieşti mai mult viaţa copiilor tăi şi să-ţi mai alini regretele astea cumplite faţă de trecutul dumitale, gîndindu-te la viitorul lor ?

— Ba da, ba da ! Dar ce altceva aş putea face ? întrebă Downe şi fruntea i se încreţi a deznădejde.

Abia atunci, şi cu o încetineală care-i trăda îngrijorarea şi teama, Barnet îi oferi răspunsul — de fapt scopul vizitei sale din seara aceea :

— Nu spuneai într-o zi că de fapt ar trebui şi ai avea dreptul să angajezi o guvernantă pentru copii ?

Downe recunoscu că într-adevăr aşa spusese, dar nu prea vedea cum ar putea să realizeze acest proiect :

— Genul de femeie care mi-ar conveni pentru această slujbă mi-ar depăşi posibilităţile financiare. Nu ; cred mai degrabă că am să le trimit pe fetiţe la şcoala din oraş cînd vor creşte destul de mari ca să poată merge singure.

— Uite, cred că am o soluţie mai bună. Fiica răposatului locotenent Savile, Lucy, vrea să-şi aleagă o carieră pe linia învăţămîntului. Nu te-ar costa prea mult şi ar corespunde perfect scopurilor pe care ţi le-ai propus vreme de şase luni sau un an. Probabil ar veni în fiecare zi dacă ai solicita-o şi s-ar putea ocupa şi de treburile gospodăreşti.

— Dar credeam că a plecat, zise avocatul meditînd asupra propunerii. Unde stă ?

Barnet îi spuse şi adăugă că, dacă Downe ar considera-o potrivită pe fată, n-ar fi rău să-i facă o vizită cît mai curînd cu putinţă, căci altfel s-ar putea ca fata să plece.

— Dacă-i vorbești, adăugă Barnet, ar fi mai bine să nu-i pomenești de mine. Are niște idei cam rigide în privința mea și dacă ar afla că eu am recomandat-o s-ar putea să se ferească, din prejudecată.

Downe făgădui că se va gîndi la această problemă și subiectul fu lăsat baltă. Dar cînd Barnet dădu să plece — ceea ce se întîmplă destul de tîrziu — îi aminti lui Downe de propunerea făcută. Pornind pe stradă spre propriul său cămin însingurat era stăpînit de un sentiment de satisfacție față de promițătoarea lui diplomație pusă în slujba unei cauze caritabile.

VII

Zidurile vilei lui noi se înălțaseră deja. Datorită unei reacții ciudate dar care se întîlnește adeseori, simțămintele lui Barnet în legătură cu acea construcție inutilă suferiseră o schimbare: progresul operațiilor începuse să-i atragă un interes crescînd, ca un lucru multă vreme neglijat, în schimb nevastă-sa, înainte de a pleca, se plictisise deja de această fantezie, ca de un capriciu trecător.

Mai mult decît atît, acum era un admirabil divertisment pentru un bărbat aflat în situația nefericită de a trebui să trăiască într-un orășel de provincie fără a avea nimic de făcut. Probabil era primul om din familia lui care petrecea zi după zi fără a depune vreo muncă și poate că ceva în genul unui instinct moștenit îi împiedică pe asemenea oameni să savureze viața de inactivitate agreabilă — invers decît se întîmplă în cazul celor pentru care răgazul nu este un accident personal ci doar o vastă acumulare istorică ce a ajuns să facă parte integrantă din firea lor.

Așadar, Barnet deprinsese obiceiul de a petrece aici multe din orele sale de răgaz și în vremea aceea putea fi văzut aproape în fiecare zi încercînd calitatea mortarului prin împungerea rosturilor dintre cărămizi cu bastonul, prin cercetarea granulației unui planșeu. Alteori zăbovea meditînd la un detaliu arhitectonic sau imaginîn-

du-şi în ce împrejurări se va aprinde ultima dată focul în aceste hornuri deocamdată fără funingine.

Într-o bună zi, cînd se deda la asemenea îndeletniciri, văzu trei copii trecînd pe drum însoţiţi de o tînără bălaie şi frumuşică a cărei apariţie bruscă îl făcu să se îmbujoreze vizibil.

„A, uite-o ! gîndi el. O adevărată binecuvîntare ! Bine că s-a aranjat."

Aruncînd priviri pline de interes clădirii în construcţie şi muncitorilor în plină activitate, Lucy Savile şi micuţele domnişoare Downe îşi văzură de drum. Ulterior deveni pentru Barnet un obicei căruia i se supunea cu regularitate dar în mod aproape inconştient, să stea în casa încă neterminată şi să privească prin cadrele goale ale ferestrelor la guvernanta care cobora cu paşi săltăreţi spre ţărmul mării însoţită de copilele încredinţate ei — ceea ce făcea în mai toate după amiezele, dacă vremea era frumoasă.

Într-o asemenea împrejurare, după ce pierduse vremea fără nici un rost învîrtindu-se pe planşeul de la etaj, pe lîngă viitoarea casă a scării, încă neînălţată, deasupra marginii planşeului se ivi o pălăriuţă şi o clipă mai tîrziu un căpşor de fetiţă.

Barnet se retrase în deschizătura unei uşi şi fetiţa apăru în vîrful scăriţei mobile, păşi pe planşeul deocamdată fără duşumea şi strigă către surorile ei şi către domnişoara Savile s-o urmeze. Se mai înălţă deasupra planşeului un căpşor, apoi încă unul şi pe urmă se ivi însăşi Lucy. Trupa veselă începu să alerge de colo pînă colo prin încăperile goale cu moloz şi rumeguş pe jos. Barnet le ieşi în întîmpinare.

Lucy scoase o exclamaţie şi se scuză jenată că şi-a îngăduit să dea buzna în casă ; îl asigură pe domnul Barnet că nici prin cap nu-i trecuse că s-ar putea să-l găsească acolo. Fetiţele urcaseră, şi ea le urmase.

Barnet răspunse că e mai mult decît bucuros să le vadă acolo, iar apoi adăugă :

— Şi acum dă-mi voie să-ţi arăt camerele.

Lucy încuviinţă fără entuziasm şi el o conduse prin apartament. Nu era mare lucru de arătat într-o asemenea casă aflată încă în construcţie, dar el profită din

plin de ocazie şi-i explică diferitele aranjamente ornamentale ce urmau să fie curînd aşezate colo şi colo. Lucy nu făcu decît puţine observaţii, deşi păru încîntată de această vizită. Peste puţină vreme coborî cu grijă scăriţa, urmată de copilele domnului Downe.

După această întîmplare noua reşedinţă ajunse din ce în ce mai mult o pasiune a lui Barnet. Fetiţele lui Downe nu uitară prima lor vizită şi după ce se montară geamurile la ferestre, iar scara elegantă îşi desfăcu treptele largi şi foarte joase înspre hol, veniră din nou, alergînd zglobii şi fără să obosească prin toate încăperile de la parter şi pînă la pod. Între timp Lucy stătea şi le aştepta la uşă. Barnet, care nu scăpa mai nici o zi fără a inspecta progresele făcute, ieşi din salon în întîmpinarea lor.

— N-am putut să le opresc, se scuză Lucy roşind cu sfială. M-am străduit cu ce m-am străduit dar sînt tare încăpăţînate cînd au cîte un chef. Şi, ştii, asta e drumul nostru obişnuit, ca să luăm aer bun, dinspre mare.

— Lasă-le să vină oricînd în casa asta, să fie locul lor de jocă, zise Barnet. Nu există loc mai potrivit pentru zbenguiala copiilor decît o casă goală, mai ales pe o vreme umedă şi cu noroaie cum o să tot fie de-acum înainte; cu atît mai mult cu cît vila asta n-o să fie mobilată multă vreme de-aci încolo... poate chiar niciodată. Încă n-am luat nici o hotărîre în această privinţă.

— Vai de mine, dar trebuie s-o mobilezi! răspunse Lucy învîrtindu-şi privirile prin hol. Camerele sînt splendide, de două ori mai înalte decît ale noastre; şi ce privelişte frumoasă are fiecare fereastră!

— Da, da, aşa e, încuviinţă Barnet cu un aer absent.

— Toată mobila o să fie nouă? întrebă Lucy.

— Dacă mobila o să fie nouă? Iată un lucru la care nici nu m-am gîndit. De fapt, vin aici doar ca spectator. Casa părintească ar fi fost destul de încăpătoare pentru mine, dar o altă persoană a avut un cuvînt hotărîtor în privinţa asta şi s-a stabilit să ne construim o vilă. Pe de altă parte, construcţia a început

să mă cucerească ; mai mult decît atît, în ultima vreme asociațiile pe care mi le stîrnește în minte sînt agreabile și treptat-treptat am îndrăgit-o.

O oarecare stînjeneală în comportarea lui Lucy demonstră că discuția lor a început să alunece pe o pantă cam prea personală pentru gustul ei.

— Da, însă pe măsură ce se dezvoltă gusturile moderne, oamenii au nevoie de tot mai mult spațiu, zise ea retrăgîndu-se pentru a le chema pe fetițe. Luîndu-și rămas bun cu seninătate de la domnul Barnet, își văzu de drum împreună cu ele.

În vremea asta viața lui Barnet era teribil de solitară și totuși el se simțea mult mai fericit decît s-ar fi putut aștepta. Îndepărtarea fizică și sufletească a soției lui — absența ei care făgăduia acum să fie permanentă, îi lăsa la fel de multă libertate de mișcare ca unui adolescent. Plimbările pe care le făcea de unul singur îi ofereau vaste posibilități pentru meditații potolite cu privire la soarta ce ar fi putut să o aibă dacă ar fi dat dovadă măcar de atîta înțelepciune încît să-i fi cerut mîna lui Lucy Savile cînd nu exista nici o piedică între ei și fata ar fi putut să fie a lui dacă spunea cuvîntul hotărîtor.

Din cînd în cînd trecea pe la casa prietenului său Downe. Cu ocazia acestor vizite se vădea însă faptul că nu aveau în comun suficiente lucruri pentru a-i apropia mai mult decît pe acei oameni — amici excelenți dealtfel — care-și cunosc foarte bine povestea vieților lor, precum și firile lor ; acest fapt însă joacă un rol mai mare decît intimitatea și deci sînt mai puține șanse ca vreo ciocnire între sentimentele lor să ducă la o despărțire, decît în cazurile în care intimitatea depășește cunoașterea dintre oameni. Cu ocazia acestor vizite Lucy nu era mai niciodată de văzut, căci ori era ocupată făcînd lecție cu copilele, ori era plecată cu ele să ia aer ; totuși, știind că fata duce acum o viață bună și agreabilă și că a renunțat la acea idee — deprimantă pentru el — de a pleca la capătul lumii, Barnet era foarte mulțumit.

Construcția vilei înaintase atît de mult încît acum chemase niște grădinari care să aranjeze peluza din față. Într-o după-amiază pe care și-o petrecea marcînd curbura alcii pentru trăsuri, Barnet o văzu pe Lucy păşind curajoasă spre el dinspre drum. Pînă atunci Barnet n-o găsise pe terenul proprietății decît venită pe furiș; felul cum venea acum părea să arate că în sfîrșit reticența ei a fost înfrîntă.

În vreme ce se apropia prindea puteri pe chipul ei un zîmbet: căpătase o adevărată strălucire cînd ajunse în dreptul lui și-i spuse fără urmă de stînjeneală:

— Constat că-ți datorez mii de mulțumiri — o adevărată surpriză pentru mine! Datorită amabilității dumitale am fost angajată de domnul Downe. Te rog să mă crezi, domnule Barnet, că pînă ieri habar n-am avut, pentru că altfel ți-aș fi mulțumit mai demult!

— Am impresia că pe atunci te ofensasem puțin — era doar un fleac, după cîte cred, dar oricum a fost mai bine să nu afli, îi zise Barnet zîmbind.

— Da, da, se grăbi ea să-i replice. Te rog nu te mai referi la asemenea lucruri. Sînt de domeniul trecutului și să nu le mai stîrnim. Văd că vila e aproape terminată, nu? Ce frumoasă o să fie cînd o să crească plantele agățătoare! E în stil Palladio, domnule Barnet?

— Eu... zău că nu prea știu ce stil e. Da, da trebuie să fie stilul lui Palladio, de bună seamă, dar oricum am să-l întreb pe Jones, arhitectul. Ca să-ți spun drept, nu prea m-am gîndit la stil. Spre regretul meu, n-am avut nici un merit în alegerea lui.

Lucy nu-l lăsă să repete mereu acest refren trist; ciripi înainte despre tot felul de lucruri mai vesele pînă cînd, într-un tîrziu, desfăcu un sul de hîrtie, pe care Barnet îl observase încă de la început în mîna ei:

— Domnul Downe m-a rugat să-ți aduc această versiune revizuită a proiectului pentru mormîntul doamnei Downe. I l-a trimis chiar acum arhitectul și ar dori să te uiți și dumneata la el.

Copilele se apropiară cu cercul și coarda și Lucy porni cu ele ca de obicei pe drumul spre port. Barnet se bucurase grozav să audă acele vorbe de mulțumire;

de luni și luni de zile îl tot bătuse gîndul că i-ar plăcea să știe Lucy ce rol a jucat el în găsirea unei slujbe ca aceasta pentru ea ; și iată că ceea ce nu putuse să facă el pentru sine, avusese Downe amabilitatea s-o facă.

Barnet se întoarse cu pași mai puțin triști către casa lui pustie ; deși încercînd să raționeze nu prea găsi un motiv pentru care ar fi trebuit să-i fie pașii atît de ușori.

Cercetînd desenul trimis de avocat, Barnet constată că în locul monumentului imens cu altar și boltă pe care la ultima lor întîlnire hotărise Downe să-l aleagă, de data asta era vorba de un monument mai modest chiar decît cel care-i fusese sugerat de arhitect : o criptă boltită de construcție solidă, fără nici un fel de ornamente inutile. Lui Barnet îi păru chiar bine că Downe a ajuns singur să privească lucrurile cu mai multă înțelepciune. Îi înapoie desenul însoțit de o scrisoare prin care-și exprima aprobarea.

Construcția casei continuă și el nu încetă s-o supravegheze ; în timp ce se plimba dintr-o încăpere într-alta, uitîndu-se uneori de la fereastră către coamele verzi ale dealurilor și către portul liniștit așezat între ele, murmura cuvinte și crîmpeie de cuvinte care, dacă ar fi fost auzite, ar fi dezvăluit toate tainele existenței lui. Deși a așteptat-o la vilă, Lucy nu mai făcu nici o vizită : se părea că renunțase la plimbările către țărmul mării. Iar Barnet socoti, probabil, că e mai bine pentru amîndoi să rămînă lucrurile așa, căci nu mai făcu nici cel mai mic efort și nu se mai abătu din drumurile lui obișnuite pentru a-i da de urmă.

VIII

Trecuse iarna, trecuse și primăvara, iar casa era terminată. Într-o dimineață frumoasă de pe la începutul lui iunie, Barnet, cu toate că nu avea deprinderea sculatului de dimineață, făcuse o plimbare lungă încă înaintea micului dejun ; la întoarcere trecu pe la noua construcție. O pricină destul de tulburătoare a neliniștii lui de azi poate s-o fi constituit vestea ce-i parvenise în seara anterioară

că pînă la urmă Lucy Savile pleacă totuşi în India, în ciuda sfaturilor prietenilor şi cunoscuţilor, în sensul că o asemenea călătorie e nerecomandabilă din multe puncte de vedere pentru o fată lipsită de experienţă — afară doar de cazul că la capătul acestei călătorii ar fi aşteptat-o avantaje mult mai mari decît ştia ea. Faptul că Barnet urcă panta pînă la vilă îi trăda starea de nemulţumire. Aproape nici nu văzu că roua din zorii acelei zile dădea o prospeţime neobişnuită tufişurilor şi copacilor care de curînd îşi îmbrăcaseră veşmintele de vară — frunzişul des — şi făcuse peluza de gazon de curînd semănat să arate ca o pajişte cu veche tradiţie a unui bătrîn conac. Vila fusese plasată atît de iscusit între şase ulmi înalţi care creşcuseră cu mult înainte pe terenul respectiv, încît acum avea aerul unei reşedinţe strămoşeşti înconjurată de arbori seculari ; iar stăncuţele, tinere şi bătrîne deopotrivă, scoaseră nişte sunete mai melodioase parcă în cinstea vizitatorului.

Uşa nefiind încuiată, intră în casă. Nu părea să fie nici un lucrător prin preajmă şi Barnet se plimbă prin camerele goale, de la o fereastră însorită la altă fereastră însorită ; avu un sentiment de izloare care ar fi putut să fie încîntător, dacă nu s-ar fi ciocnit de vestea aflată că grija lui aproape părintească faţă de Lucy Savile avea să fie irosită zadarnic datorită încăpăţînării cu care ea stăruia în acest capriciu. Dintr-o încăpere învecinată răsunară paşi ; întorcîndu-şi privirile într-acolo Barnet dădu cu ochii de domnul Jones, arhitectul. Venise să facă o ultimă verificare a clădirii înainte de a-i semna antreprenorului certificatul de recepţie. Aşadar, străbătură împreună toată casa. Totul era finisat, cu excepţia tapetului : se cumpăraseră ultimele noutăţi ale epocii în materie de şnururi pentru sonerie, ventilaţie, coşuri de fum protejate, grătare pentru cămin şi glasvanduri. Încheiară curînd treaba şi Jones, după ce-i atrăsese atenţia lui Barnet asupra unui album cu modele de tapete pus pe o bancă pentru a face el alegerea, tocmai dădea să plece la o altă întîlnire de afaceri cînd Barnet îl întrebă :

— S-a terminat monumentul funerar pentru doamna Downe ?

— Mda... Da... În sfîrşit s-a terminat ! zise arhitectul întorcîndu-se şi vorbindu-i lui Barnet de parcă ar fi fost dispus să-i facă unele confidenţe. Am avut tot felul de necazuri şi lupte în chestia asta şi, ca să vă spun adevărul, mă bucur din suflet că am scăpat.

Barnet îşi exprimă surprinderea :

— Şi eu care credeam că bietul Downe a renunţat la ideile acelea extravagante pe care le avusese ! Va să zică pînă la urmă a revenit la planul acela cu altarul şi bolta cerească ? Mde, săracul, are toate motivele să fie iertat !

— A, nu — nu a revenit la ele, tocmai dimpotrivă, se grăbi Jones să-l contrazică. Atîta a tot redus proiect după proiect încît toată treaba n-a fost pentru mine decît muncă şi vreme irosită, în cele din urmă a ajuns doar o banală piatră de mormînt pe care i-a instalat-o un pietrar într-o jumătate de zi.

— O banală piatră de mormînt ?

— Da. O vreme am tot susţinut că ar trebui să adauge măcar o lespede, dar el mi-a zis că, vai, nu-i dă mîna s-o cumpere.

— Ei, de... bietul om, copiii cresc şi trebuie să aibă cheltuieli destul de mari.

— Da, aşa este, încheie Jones, ca şi cum subiectul nu l-ar fi privit cîtuşi de puţin.

Şi atrăgîndu-i încă o dată atenţia lui Barnet asupra albumului cu modelele de tapete, arhitectul grăbit îl părăsi pentru a se duce la cealaltă întîlnire.

„O banală piatră de mormînt !“ murmură Barnet, rămas din nou singur. Vreo cîteva minute stătu aşa pe gînduri, dar pe urmă se apucă să cerceteze albumul de modele pentru a face selecţia. Însă nu trecu prea multă vreme şi auzi iarăşi paşi pe pietrişul aleii şi apoi în pridvorul deschis.

Barnet se duse la uşă : era servitorul lui care-l căuta.

— Conaşule, nu mai ştiam unde să vă găsesc. Poşta a adus scrisoarea asta pe care scrie „Urgent“. Şi mai e şi biletelul acesta de la domnul Downe care v-a căutat adineauri. Vroia să vă vorbească.

Se căută prin buzunare, şi scoase scrisorile.

Barnet luă primul mesaj — era un plic cu chenar negru cu stampila poştei din Londra. Scrisul nu era al ne-

vesti-si și nici nu-i era cunoscut măcar ; dar orice presupuneri începuse să facă încetară de îndată ce citi răvașul care îl informa, în cuvinte puține, că doamna Barnet a murit subit în ziua anterioară în vila mobilată pe care o închiriase lîngă Londra.

Barnet privi în gol prin holul fără mobilă, la pereții pustii și pe ușă afară. Răsuflînd adînc, cu un fel de palpitație, cu ochii plecați, se întoarse și urcă încet scările, cu șovăiala unui om care se îndoiește de soliditatea lor. Faptul că nevastă-sa murise deja o dată, chipurile, și apoi trăise mai departe, păruse să elimine cu totul din gîndirea lui posibilitatea morții ei adevărate.

Ajunse în capul scărilor, se aplecă peste balustradă și după un răstimp de reverie despre care habar n-avea cît a durat, se întoarse spre fereastră și-și îndreptă privirea către căsuța din josul drumului, vizibilă de pe palier ; de acolo și pînă la casa avocatului, Lucy mergea pe o scurtătură. Singurele cuvinte care se formară, aproape fără glas, pe buzele lui agitate fură : „În sfîrșit !“

Apoi, aproape fără voie, Barnet căzu în genunchi și murmură cîteva vorbe incoerente de mulțumire. Fără doar și poate, virtutea de care dăduse dovadă readucîndu-și soția în simțiri fusese răsplătită ! Dar, ca și cum îmboldul acela i-ar fi izbit într-un mod stînjenitor conștiința, se ridică repede, își șterse de praf pantalonii și se apucă să făurească planuri privitoare la acțiunile sale imediat următoare. Nu putea pleca spre Londra decît peste cîteva ceasuri ; toate pregătirile pe care le avea de făcut urmau să-i ia o oarecare vreme, dar mai puteau întîrzia o jumătate de oră. Așadar, coborî mașinal scările și-și reluă ocupația pe care i-o oferea răsfoirea albumului cu tapete. Hîrtiile acelea căpătaseră culori mai vii pentru el. Totul se schimbase : cine avea să locuiască în încăperile tapetate cu ele ? Și gîndurile continuară să se învîrtă în jurul comportării lui Lucy care venise de atîtea ori la vilă împreună cu copilele ; își aminti de felul cum se îmbujora ea uneori cînd îi vorbea ; i se păru cum nu se poate mai evident interesul pe care i-l purta fata. La urma urmei, care femeie poate evita vreme îndelungată să se intereseze de un bărbat despre care știe cît îi este de

devotat? Dacă rugăminţile şi solicitările vreunui om au cît de cît vreo putere, Lucy n-ar fi trebuit să mai plece acum în India. Toate modelele selecţionate anterior i se părură acum de culoare sau nuanţă nepotrivită, aşa că Barnet luă alegerea de la capăt.

Cînd se apucă mai serios de treabă auzi pe cineva tuşind semnificativ din pridvor: era în mod evident un gest menit să-i atragă atenţia şi fu urmat din nou de paşi care se apropiau de uşă. Servitorul, de care în agitaţia lui uitase cu desăvîrşire, mai stătea încă acolo în aşteptare.

— Vă rog să mă iertaţi, conaşule, zise acesta din prag, dar iată bileţelul de la domnul Downe, pe care nu l-aţi luat. A trecut imediat după ce aţi plecat dumneavoastră de acasă şi întrucît nu putea să vă aştepte l-a scris pe biroul dumneavoastră.

Îi înmînă scrisorica — de data asta nu un plic cu chenar negru, ci un bilet eminamente practic, scris în stilul bine cunoscut al avocatului:

„Dragă Barnet, poate că eşti deja pregătit pentru informaţia pe care ţi-o transmit — şi anume, că Lucy Savile şi cu mine ne căsătorim în dimineaţa asta. Pînă azi n-am vorbit nici unuia dintre prietenii mei despre intenţia mea, din motive pe care sînt convins că le vei înţelege pe deplin. Acest moment culminant, criza aş putea spune, s-a produs datorită faptului că ea şi-a exprimat intenţia de a pleca în India la fratele ei. Atunci mi-am dat seama că nu mă pot lipsi de prezenţa ei.

Va fi o nuntă în cadru foarte intim; dar doresc în mod special să vii în taină pe la mine la ora zece şi să ne însoţeşti la biserică; prezenţa dumitale va spori în mare măsură bucuria ceremoniei pentru mine şi, nădăjduiesc, şi pentru Lucy. Am trecut dis-de-dimineaţă pe la dumneata ca să te poftesc, fiind convins că te voi găsi acasă; dar văd că eşti încă şi mai matinal decît mine.

Al dumitale afectuos,
C. Downe"

— E nevoie să mai aştept, conaşule? întrebă servitorul după o tăcere mormîntală.

— Nu, mulțumesc, William. Nu e nevoie de răspuns zise calm Barnet.

După plecarea servitorului, Barnet mai citi o dată biletul. Într-un tîrziu, revenind la modelele de tapete pe care își dăduse atîta osteneală să le aleagă, le rupse cu bunăștiință în jumătăți și sferturi și le aruncă în vatra goală a căminului. Apoi ieși din casă, încuie ușa și rămase o vreme locului în grădina din față. Nu se întoarse în oraș și coborî pe drumul portului și zăbovi dus pe gînduri în preajma mării, cam pe locul unde fusese găsit și tras la țărm trupul răposatei soții a lui Downe.

Barnet avea resurse inepuizabile în materie de tristețe și nu încape îndoială că de data asta le-a folosit din plin. Evenimentele care se înghesuiseră oarecum de-a valma într-o singură jumătate de oră a acestei zile manifestau prin aranjamentul lor acel ciudat rafinament al cruzimii care adeseori izvorăște din sînul zeului capricios cunoscut alteori sub numele de „Destinul orb". Suferința cumplită din acest moment dovedea, prin contrast, că acele cîteva minute de speranță dintre parcurgerea primei scrisori și a celei de a doua îl purtaseră în zbor către culmi nebănuite ale extazului. Soarele care-i lumina puternic fața ar fi dezvăluit unui privitor atent o cută orizontală care nu mai apăruse pînă atunci, dar care n-avea să mai dispară, de pe netezimea pielii, unde începuse să se sape. Ochii lui căprui deschis căpătară o expresie ciudată care nu poate fi descrisă cu un alt epitet decît cuvîntul „rănit" ; durerea care zbura din ei se amesteca în mare măsură cu uimirea unui om luat pe nepregătite.

Și amănuntele secundare ale situației sale actuale erau destul de ciudate, cu toate că o vreme nu părură să-i atragă atenția. Deocamdată nimeni din oraș nu aflase de moartea nevestei lui ; iar el aproape că-i datora lui Downe amabilitatea de a nu răspîndi o asemenea veste pînă la sfîrșitul zilei căsătoriei acestuia : conjunctura respectivă, mergînd mînă în mînă cu aceea care însoțise moartea doamnei Downe era atît de ieșită din comun încît ar fi putut, în mare măsură, să întunece plăcerea avocatului — fire impresionabilă — dacă i-ar fi ajuns la cunoștință. Dar întrucît Barnet nu putea porni spre Londra, unde zăcea moartă nevastă-sa, decît peste cîteva ceasuri (pe

vremea aceea gara cea mai apropiată era de fapt foarte depărtată), nu avea nici un motiv să părăsească orașul.

Barnet avea o fire impulsivă, era omul hotărîrilor pripite și, cînd auzi orologiul din depărtare bătînd zece, picioarele îl duseră, fără să-l mai întrebe, de-a lungul drumului de la port, și încă în maniera omului care trebuie neapărat să facă ceva pentru a se salva de la moarte. Trecu pe lîngă casa veche a lui Lucy Savile, pe lîngă vila lui cea nouă și ajunse să vadă biserica. Dînd cu ochii de ea, avu o tresărire vizibilă și îi pieri aerul acela mașinal cu care mersese. La intrarea în biserică erau două trăsuri și Barnet înțelese că în momentul acela înăuntru se celebrează căsătoria lui Downe cu Lucy. Un simțămînt de încredere în sine și de mîndrie îl copleși deodată, împreună cu dorința rebelă de a merge netulburat mai departe în ciuda lucrurilor cumplit de triste din jur; cînd ajunse la portiță intră în curte fără nici un efort aparent. Străbătînd poteca pavată intră în biserică și rămase o vreme în pronaos. În jurul ușii altarului era adunat un grup de oameni; Barnet se apropie și înaintă printre ei pînă la ușa sacristiei.

Acolo dădu peste miri care-și semnau numele în registru. Văzînd că Downe dă să întoarcă ochii, Barnet își feri o clipă fața tulburată; cînd înfruntă privirea avocatului, era calm și zîmbitor: iată un lăudabil triumf asupra lui însuși, care merita să fie pomenit în orășelul lui. Îl salută cordial pe Downe și-i exprimă căldu oase felicitări.

Barnet așteptase parcă să vadă măcar o umbră de jenă vinovată pe chipul lui Lucy, dar nu; în afară de îmbujorarea ei naturală și de agitația produsă de slujba oficiată chiar atunci, nimic din comportarea ei nu trăda o tulburare a minții: ochii ei cenușii-căprui purtau ca și altădată binecunoscuta expresie de înțelepciune care nu mergea niciodată pînă la asprime.

Lucy îi strînse mîna, iar Downe îi spuse cu multă căldură:

— Ce rău îmi pare că n-ai putut veni mai devreme! Am trecut anume ca să te invit. Acum mergi cu noi cu trăsura, nu?

— Nu, nu, răspunse Barnet. Nu sînt deloc pregătit. Dar am zis să trec pe la biserică o clipă, măcar că n-am avut timp să dau pe acasă să mă schimb. Am să rămîn aici să vă văd plecînd şi să observ efectul acestui spectacol ca un privitor oarecare.

Lucy şi cu soţul ei riseră, iar Barnet rise şi el şi se retrase ; micul alai potolit străbătu naosul şi se îndreptă spre pridvor, rochia nouă de mătase a lui Lucy fluturînd şi foşnind pe lîngă ornamentaţia de la baza vechii cristelniţe, iar fetiţele lui Downe veneau în urma lor, cu ochii măriţi de interes pentru rolul nou pe care-l jucau, ca şi pentru noua postură a lui Lucy, profesoara şi prietena lor.

Aşadar, Downe se consolă de moartea Emily-ei lui, petrecută cu douăsprezece luni, două săptămîni şi trei zile mai înainte.

După plecarea celor două cupeuri şi dispariţia privitorilor, Barnet se îndreptă spre uşă şi ieşi afară la soare Încetă să-şi mai dea osteneala de a păstra aparenţele · mergea cu paşi inegali, şovăielnici, aproape spasmodici ; şi micile schimbări de colorit de pe faţa lui păreau să constituie reflecţiile unei flăcări interioare. Ajungînd la capătul cimitirului era palid-vineţiu ca un nor de vară şi văzînd că nu-i vine prea uşor să meargă mai departe se aşeză pe o piatră de mormînt şi-şi sprijini capul în mîini.

Nu departe un gropar aranja pămîntul pe un mormînt pe care nu izbutise să-l termine de cu seară. Dădu cu ochii de Barnet, se apropie şi recunoscîndu-l îl întrebă :

— E nevoie să vă sprijin niţel pînă acasă, domnule Barnet ?

— A, nu, mulţumesc ! zise Barnet şi, venindu-şi în fire, se ridică.

Omul se întoarse la groapa pe care o aranja, urmat de Barnet care, după ce-l privi o vreme, călcă pe pămîntul încă afînat şi-l ajută să-l bătătorească.

Groparului i se păru această comportare niţel ciudată dar nu făcu nici cea mai mică observaţie. Cînd umplu de tot groapa, Barnet se opri dintr-o dată, privi în depărtare şi cu pas hotărît se îndreptă spre poartă şi se făcu nevăzut. Groparul se odihni sprijinindu-se în lopată şi

după ce privi cîteva clipe în urma lui, începu să îndrepte marginea mormîntului.

În acele cîteva minute cît bătătorise pămîntul mortuar, Barnet făurise un plan : care anume, locuitorii orășelului nu-și putură închipui multă vreme.

Se duse acasă, scrise vreo cîteva scrisori de afaceri, îi făcu o vizită avocatului său — un bătrînel localnic care-i fusese consilier juridic și al tatălui său. Apoi, toată seara și-o petrecu revizuind un teanc de scrisori și alte hîrtii pe care le păstra. Pe la unsprezece mormanul de hîrtii de pe grătarul căminului și din fața lui căpătase proporții formidabile. Începu să le ardă. Fiind vorba de o cantitate atît de mare, treaba se dovedi mult mai grea decît se așteptase, așa că stătu pînă tîrziu noaptea s-o termine.

A doua zi dimineață Barnet plecă la Londra, lăsîndu-i lui Downe o scrisorică prin care-l informa că doamna Barnet a murit subit și el s-a dus s-o îngroape ; dar după ce trecuse un răstimp de trei ori mai lung decît cel necesar pentru acest scop, Barnet nu mai fu văzut nici în plimbările sale obișnuite, nici în vila cea nouă, nici în vechea lui casă. Plecase de-a binelea și nimeni nu știa încotro. Curînd se constată că dăduse împuternicire avocatului său să-i lichideze toate proprietățile mobile și imobile din tîrgușorul respectiv și să verse sumele și cîștigurile realizate în contul deschis pe numele unei persoane necunoscute la una din marile bănci londoneze. Unii presupuneau că această persoană ar fi chiar Barnet sub un nume de împrumut ; dar mai nimeni nu avea informații precise în această privință.

Noua și eleganta reședință fu vîndută împreună cu restul averii sale ; cumpărătorul n-a fost altcineva decît Downe, ajuns între timp un membru prosper al comunității, a cărui nevastă și ai cărui copii tot mai mărișori aveau nevoie de un spațiu mai amplu decît cel oferit de căsuța de pe străduța îngustă. Casa veche a lui Barnet a fost cumpărată de epitropii parohiei baptiste din localitate care au dărîmat-o și au construit pe locul ei o casă de rugăciuni. Pînă cînd să sune ultimul ceas al anului aceluia atît de încărcat de evenimente — pentru Bar-

net — orice urmă de-a lui dispăruse de pe raza locurilor sale natale şi chiar şi numele i se stinse în tîrguşorul Port-Bredy, după ce fusese acolo o adevărată forţă vie mai bine de două veacuri.

IX

Douăzeci şi unu de ani şi şase luni nu pot trece fără a lăsa urme chiar şi pe pietrele rezistente şi pe metalul cel mai dur : pentru oameni o perioadă atît de îndelungată înseamnă o adevărată transformare. Pe meleagurile natale ale lui Barnet, copilaşii vioi cu oasele mlădioase ca de gumă ajunseseră bărbaţi şi femei în toată firea, în timp ce adulţii şi adulţele se uscaseră, înţepeniseră, se ofiliseră şi cocîrjaseră ; iar alţii din toate straturile societăţii fuseseră daţi în primire cimitirului de la marginea oraşului. Dintre noutăţi, cea mai mare consta în invadarea oraşului de către o cale ferată, care o lega de linia principală la un nod feroviar aflat cam la vreo douăzeci de kilometri. Vila lui Barnet de pe drumul portului, altădată nouă şi modernă, avea acum un aer pîrguit şi respectabil, fiind colorată de iederă, viţă sălbatică, licheni, pete de igrasie şi chiar şi infirmităţi de constituţie, asemănătoare suratelor ei mai vîrstnice. Vila — pe vremuri neobişnuită şi îmbogăţită cu tot felul de cuceriri ale civilizaţiei — ajunsese deja demodată ca stil, fără a fi căpătat însă demnitatea nobilei vechimi. Copacii de pe drumul către port fie creşcuseră în circumferinţă, fie dispăruseră sub dinţii fierăstrăului ; în schimb, biserica suferise de pe urma unei feste colosale pe care i-o jucaseră diverşi restauratori glumeţi : vechii ei prieteni abia de-o mai recunoşteau.

În tot acest răstimp îndelungat, nimeni nu-l mai văzuse pe George Barnet în oraşul părinţilor şi bunicilor săi, nici nu mai auzise de el.

În seara unei zile de tîrg, vreo cinci-şase fermieri şi lăptari se aflau în berăria hotelului „Taurul negru", schimbînd cîte o vorbă între ei şi din cînd în cînd chiar şi cu cele două fete de la bar care stăteau îndărătul tejghelei acoperite cu tablă zincată, mai mult neatente faţă

de clienții lor; de fapt, ele tot oftau și-și adresau una alteia cîte o remarcă privitoare la experiențe mult mai interesante decît cele din momentul respectiv.

— Se scurtează ziua, zise unul dintre lăptari privind în stradă și văzîndu-l pe lampagiu că aprinde felinarele.

Fermierii nu încuviințară adevărul acestei spuse decît prin priviri. Constatînd că nimeni nu scoate un cuvînt, una din fete zise „Da" pe tonul omului care-și îndeplinește o îndatorire chinuitoare.

— Să vezi că pînă la ziua bîlciului o să trebuiască să aprindem felinarele la căruțe înainte de a porni spre casă.

— Asta cam așa e, se lăsă convins vecinul său, cu o privire total inexpresivă.

— Și după aia toată iarna n-o să mai vedem nici o deosebire între o zi și alta.

Ceilalți nu păruseră să contrazică nici măcar o afirmație atît de riscantă.

Fata de la bar oftă din nou și-și ridică o mînă de pe tejgheaua pe care și le odihnea pe amîndouă, ca să-și scarpine un punct de pe față cu vîrful unei unghii. Își întoarse privirea către ușă și spuse :

— Mi s-a părut că aud omnibuzul venind de la gară.

Ochii lăptarilor și fermierilor se întoarseră către ușa de sticlă care despărțea holul de pridvor și peste vreo două minute omnibuzul trase la marginea trotuarului. Se auzi descărcarea unor bagaje și apoi în hol intră un bărbat urmat de un hamal care-i ducea o valiză mare și o lăsă pe o bancă.

Necunoscutul era un om mai în vîrstă, cu părul aproape alb dar cîrlionțat, cu riduri în jurul pleoapelor și tenul atît de bronzat că ajunsese de culoarea teracotei. Între față și păr era un contrast ca între căldură și frig. Umbla gînditor și delicat ca o persoană care se teme să nu-și tulbure echilibrul mintal. Dar orice povară îi va fi stat pe suflet, în mod evident izbutise să se deprindă atît de bine cu ea, încît nimic nu-l mai tulbura.

Se opri locului fără să scoată o vorbă și, privindu-le neîncrezător pe fetele de la bar, păru că de fapt se exa-

mînează pe sine însuși. După cîteva clipe li se adresă, cerînd să fie găzduit peste noapte. În timp ce aștepta, privi cu multă curiozitate prin sală dar nu spuse nici un cuvînt. De îndată ce fu poftit sus, urcă scările, precedat de o cameristă cu un sfeșnic în mînă și urmat de hamalul care-i ducea geamantanul. Nu-l recunoscuse nimeni.

Un sfert de oră mai tîrziu, după ce fermierii și lăptarii plecaseră spre locuințele lor de la țară, coborî scările, mîncă un pișcot și bău un pahar de vin. Apoi plecă prin oraș, unde strălucirea vitrinelor învăluia într-un chip vesel toate carele, căruțele, tejghelele, precum și pe trecătorii fără treabă care zăboveau pe trotuar, indiferent dacă erau bine sau prost îmbrăcați. În momentul acela, cel mai tare păreau să-l intereseze numele de pe firme și de pe ușile caselor, în măsura în care se puteau vedea, se deosebeau în mod îngrijorător de cele de acum douăzeci și unu de ani.

Călătorul merse mai departe pînă cînd ajunse la librar și se uită în prăvălie prin ușa de sticlă. Îndărătul tejghelei se afla un tînăr cu înfățișare plăcută, dar altfel nu era nimeni în librărie. Privitorul cărunt intră, întrebă de un periodic, mai mult așa ca să-și justifice oarecum intrarea și cu cotul rezemat pe tejghea începu să răsfoiască revista, deși oricine și-ar fi putut da seama că nu citește de fapt nimic.

În cele din urmă întrebă :

— Mai trăiește bătrînul domn Watkins ?

Glasul lui avea încă o cadență ciudat de juvenilă.

— Taică-meu a murit, domnule, răspunse tînărul.

— Vai, îmi pare rău, zise necunoscutul. Dar au trecut atît de mulți ani de cînd n-am mai vizitat orașul ăsta încît era greu să mă aștept la altceva. După un scurt răstimp de tăcere reluă : Dar firma Barnet, Browse & Co. mai există ? Erau mari negustori de in și fabricanți de otgoane.

— Firma merge înainte, domnule, dar a renunțat la numele de Barnet. Cred că trebuie să fi fost ceva mai mult închipuit, așa de frumusețe — cel puțin eu n-am cunoscut niciodată pe vreun Barnet să mai trăiască. Acum se numește Browse & Co.

— Dar Andrew Jones mai practică arhitectura ?

— A murit, domnule.

— Şi preotul de la biserica Sfînta Maria — Melrose ?

— E mort de o groază de ani.

— Dumnezeule ! Făcu o pauză mai lungă, apoi dregîndu-şi glasul întrebă iar : Dar domnul Downe mai practică avocatura ?

— Nu, domnule, a murit. A murit acum vreo şapte ani.

Aici tăcerea fu încă şi mai lungă ; iar unui observator atent nu i-ar fi scăpat faptul că tremurul imperceptibil al revistei din mîna bătrînului cărunt crescuse în intensitate. Pînă şi el îşi dădu seama de asta şi o lăsă pe tejghea.

— Dar *doamna* Downe mai trăieşte ? întrebă el, strîngîndu-şi tare buzele de îndată ce rostise aceste vorbe, şi plecîndu-şi privirea.

— Da, domnule, e bine sănătoasă. Stă tot în casa veche.

— Pe East Street ?

— A, nu : la Château Ringdale. Cred că e reşedinţa familiei de mai multe generaţii

— Probabil că locuieşte cu copiii, nu ?

— Nu, ea n-are copii. Existau nişte domnişoare Downe dar cred că erau fiicele domnului Downe dintr-o altă căsătorie Acum însă sînt şi ele măritate şi locuiesc prin alte părţi ale oraşului. Doamna Downe stă singură.

— Singură de tot ?

— Da, domnule, singură-singurică.

Domnul de curînd sosit se întoarse la hotel şi cină ; după aceea îşi schimbă puţin toaleta şi-şi potrivi barba după moda de acum douăzeci de ani, cînd era tînăr şi interesant : ieşind din nou din hotel îşi îndreptă paşii spre drumul portului. Puţin înainte de a ajunge la capătul pavajului, unde casele începeau să se răsfire, ajunse din urmă un bărbat încovoiat de ani şi nebărbierit, cu mers greoi şi paşi tîrşiţi, care la prima vedere părea să fie un fel de vagabond sau cerşetor de profesie, căci trecînd pe sub lumina unui felinar se văzură bine umerii soioşi ai hainelor. În clipa respectivă, amîndoi trecătorii întoarse-

ră capetele şi se uitară unul la altul. Cel care aducea a calic tresări :

— Dumnezeule ! Păi... nu eşti cumva domnul Barnet ? Cu siguranţă că eşti domnul Barnet !

— Da. Iar dumneata eşti Charlson ?

— Da... Eh... Vezi în ce hal am ajuns. Parcele s-au purtat cam urît cu mine. Apropo, în legătură cu alea cincizeci de lire... Parcă nu le-am plătit, nu ?... Dar oricum n-am fost chiar ingrat ! Şi cu mîna lui greoaie bătrînul cocîrjat îi strînse palma celuilalt. Ţi-am acordat o şansă, domnule George Barnet, pe care mulţi bărbaţi ar fi apreciat-o în aur — şansa de a te însura cu Lucy a dumitale. Pentru restul lumii, nevasta dumitale era înecată, nu ? Ce zici ?

— Ferească Dumnezeu, Charlson !

— Mde-de, probabil că nu mi-am arătat aşa cum ar fi trebuit recunoştinţa. Dar acum hai să bem un păhărel, de dragul trecutului, aşa ca nişte vechi cunoştinţe ! Şi ştii, domnule Barnet, e liberă din nou — ai acum o şansă, dacă te mai interesează — ha-ha !

Şi iarăşi făcu gestul acela de batjocură umflîndu-şi obrazul şi clipind totodată şiret, ca pe vremuri.

— Ştiu toate astea, îi spuse repede Barnet şi strecurînd un mic dar în palma bătrînului nevoiaş deprimant, o luă mai repejor şi curînd ajunse la marginea oraşului.

Mergînd pe drumul portului se opri la intrarea unei case bine cunoscute. Atît de înalţi crescuseră pomii şi arbuştii plantaţi în jurul ei după ce fusese clădită încît abia ai mai fi recunoscut locul. Deschise portiţa, o închise la loc fără zgomot şi porni încetişor pe aleea în semicerc care rămăsese exact cum o trasase Barnet în dimineaţa cînd Lucy venise înăuntru ca să-i mulţumească pentru că i-a găsit postul de guvernantă a copiilor lui Downe. Dar bogăţia copacilor şi arbuştilor care se dezvăluiau privirilor la fiecare pas întrecea orice aşteptări : aleile erau acoperite de bolţi de verdeaţă prin care nu puteau răzbate nici razele soarelui, nici ale lunii, iar pereţii casei aveau bărbi uniforme de plante agăţătoare pînă la ferestrele de la etaj.

După ce zăbovi cîteva minute în umbra crenguțelor arcuite, vizitatorul sună la ușă și cînd își făcu apariția o servitoare, se anunță spunînd că e „un vechi prieten al doamnei Downe".

Holul era luminat dar nu prea tare, flăcăruia gazului fusese redusă la minimum, întrucît vizitatorii erau foarte rari. În locuință era evidentă o stagnare, parcă ar fi așteptat pe cineva. Era oare posibil să-l aștepte pe el ? Zidurile despărțitoare pe care Barnet le verificase cu bastonul pe cînd era încă proaspătă tencuiala, se înnegriseră între timp și-și pierduseră lustrul ; lemnăria ornamentală a scării, care la sfîrșitul construcției strălucea palid-gălbuie, ajunsese acum maronie. Cît lipsi servitoarea, prin ușa aproape închisă a salonașului se auzi abia deslușită următoarea conversație :

— Și n-a spus cum îl cheamă ?

— N-a spus decît „un vechi prieten", coniță.

— Ce fel de domn e ?

— Așa, cam serios, cu părul cărunt.

Celălalt glas păru să-l afecteze în mare măsură pe cel ce trăgea cu urechea. După o vreme stăpîna casei spuse :

— Prea bine, îl primesc.

Și străinul fu adus față în față cu Lucy care fusese pe vremuri Lucy Savile. Firește că obrajii rotunzi ai fostei domnișoare își turtiseră în mod îngrijorător conturul ; pe părul ei odinioară aproape negru se răspîndise o năvală cenușie, ca promoroaca pe plante în zorii zilelor de iarnă. Cărarea pe care o purta la mijloc era acum lată și neregulată ; pe vremuri fusese doar o subțire linie albă, ca o crevasă îngustă între două maluri înalte și întunecate. Dar părul rămăsese încă destul de bogat ca să facă un coc elegant la spate și cîteva buclișoare lăsate în jos și prinse cu niște fire frumoase ca sîrma de argint o făceau foarte chipeșă. În ochii ei singura schimbare perceptibilă consta în aceea că expresia lor inițial dreaptă și cinstită dar blîndă se făcuse ceva mai rigidă. Și totuși mai avea încă înfățișarea de fetișcană — o fetișcană care fusese pe degeaba împovărată de soartă cu greutatea a patruzeci și cinci de ani în locul celor douăzeci de ani pe care parcă-i mai arăta dar altfel.

— Lucy, nu mă mai cunoşti ? întrebă el după ce închisese slujnica uşa.

— Ba te-am recunoscut din prima clipă ! răspunse ea voioasă. Nu ştiu de ce, dar întotdeauna am socotit că o să revii în oraşul dumitale de baştină.

Îi dădu mîna şi apoi se aşezară.

— Lumea zicea că ai murit, reluă Lucy, dar eu n-am crezut nici o clipă. Altfel ar fi trebuit să auzim vestea.

— A trecut multă vreme de cînd nu ne-am mai văzut.

— Da ; şi cît de multe lucruri trebuie să fi văzut dumneata, domnule Barnet, în toţi aceşti ani cît ai umblat prin lume, faţă de puţinul pe care l-am văzut eu în oraşelul ăsta tihnit ! Îşi luă deodată o înfăţişare gravă : Ştii că soţul meu e mort demult ? Am ajuns o bătrînă singuratică, faţă de ce am fost ; cu toate că fiicele domnului Downe — măritate cu toatele — izbutesc să-mi înveselească viaţa.

— Şi eu sînt bătrîn şi singur — de douăzeci de ani şi mai bine.

— Dar pe unde te-ai ascuns ? Şi de ce-ai plecat într-un chip atît de misterios ?

— Mde, Lucy, am zăbovit puţin în America şi puţin în Australia şi puţin în India şi puţin în Africa de Sud şi aşa mai departe ; n-am stat nicăieri prea mult — cel puţin aşa mi se pare mie — şi totuşi au trecut în zbor peste douăzeci de ani. Dar cînd ajung oamenii la vîrsta mea, doi ani trec ca unul singur !... Cît despre a doua întrebare a ta, de ce am plecat atît de misterios, sînt convins că e de prisos. Chiar n-ai bănuit de ce am plecat ?

— Nu, n-am avut niciodată vreo bănuială, răspunse ea cu simplitate. Şi nici Charles, şi nici altcineva, după cîte ştiu.

— Ei, deh ! Atunci mai gîndeşte-te încă o dată şi apoi uită-te la mine şi spune dacă nu-ţi poţi închipui cît de cît.

Îl privi drept în faţă cu un zîmbet iscoditor :

— Sper că nu din cauza mea ? întrebă într-un tîrziu, oprindu-se în pragul uimirii.

Barnet încuviinţă din cap şi zîmbi şi el — dar mult mai trist decît ea.

— Pentru că m-am măritat cu Charles ?

— Da. Pur şi simplu pentru că te-ai căsătorit cu el exact în ziua cînd eram liber să te cer eu de nevastă. Nevastă-mea a murit cu douăzeci şi patru de ore înainte de a te duce să te cununi cu Downe. De aceea am plecat tocmai atunci în călătorie, pentru înmormîntarea ei ; dar odată ajuns departe ştiam că nu mai am nici un motiv să mă întorc şi deci mi-am îndreptat paşii către alte meleaguri.

Pe faţa lui Lucy se plimbau umbrele unor gînduri blînde. Apoi îi cercetă înfăţişarea cu ochii plini de interes.

— Nici prin cap nu mi-a trecut. Firește, ştiam că odată mi-ai dat să înţeleg că te animă anumite sentimente calde faţă de mine, dar am tras concluzia că ţi-au trecut. Şi întotdeauna am fost convinsă că soţia dumitale trăia în momentul căsătoriei mele. Vai, ce prostie din partea mea !... Dar rămîi să iei un ceai sau ceva, nu ? Ştii, de la moartea soţului n-am mai cinat niciodată tîrziu. M-am deprins să mănînc după-amiaza la ceai şi să renunţ la cină. Sper că vei accepta să iei un ceai cu mine.

Călătorul primi cu bucurie şi îi se servi ceaiul. Şezură şi flecăriră pe deasupra ceştilor, fără să ţină seamă că minutele treceau în zbor.

— Da, da ! zise deodată Barnet, inspectînd pentru prima dată din ochi încăperea. Ce puţin s-a schimbat şi totuşi nu mai e deloc la fel ! Exact acolo unde e acum pianul era o scîndură pusă pe două capre şi cînd am fost ultima dată aici, pe ea era aşezat albumul cu mostre de tapete. Tocmai le alegeam... stînd în picioare cam în locul ăsta, dacă nu mă înşel, cînd a intrat pe uşă servitorul şi mi-a înmînat un bilet. Era din partea lui Downe şi mă anunţa că tocmai te vei mărita cu el. N-am mai ales nici un fel de tapete, le-am rupt şi pe alea alese deja şi am părăsit casa. De atunci şi pînă acum n-am mai revenit aici.

— Aha, acum înţeleg în sfîrşit totul, murmură ea.

Se ridicaseră amîndoi şi se apropiaseră de cămin. Consola era cam la nivelul umărului ei care se spriji-

nea ușurel de ea, iar Barnet puse mîna pe placa de marmură, lîngă umărul ei.

— Lucy ! Mai bine mai tîrziu decît niciodată : te măriți acum cu mine ?

Lucy se dădu înapoi și surpriza atît de ușor de citit pe fața ei produse o uimire încă și mai mare în inima lui Barnet, care nu-i înțelegea pricina. Era greu de crezut că fusese oarbă la toate aceste lucruri, și totuși atît experiența lui de viață cît și rațiunea îi dovedeau că doamna nu se preface.

— Mă iei prin surprindere cu o asemenea întrebare ! zise ea cu un zîmbet silit și stînjenit. Era prima dată cînd se vedea că nu e la largul ei. Vai de mine, dar pentru nimic în lume nu m-aș putea mărita cu dumneata, adăugă ea după o clipă.

— De ce nu, după toate cîte s-au întîmplat ?

— Este... aș... Cred că de fapt ar trebui să-mi permit să spun... În linii mari, sigur că aș prefera să mă căsătoresc cu dumneata, domnule Barnet, decît cu oricare alt bărbat pe care l-am cunoscut vreodată, dacă aș visa măcar să mă recăsătoresc. Dar nu visez... E un lucru care mi-a ieșit complet din minte ; n-am nici cea mai mică intenție de a mă remărita.

— Bine, dar... la rugămintea mea... nu ți-ai putea modifica puțin planurile ? Hai, gîndește-te !

— Dragă domnule Barnet, zise ea puțin agitată, le-aș schimba de dragul dumitale dacă le-aș putea schimba pentru vreun om de pe lumea asta. Dar nici măcar nu-ți dai cît de cît seama ce-mi ceri — un lucru de-a dreptul imposibil —, n-am să spun ridicol, firește, pentru că văd că ești cu adevărat serios și pentru mine seriozitatea nu poate fi niciodată ridicolă.

— Mde, așa este, zise Barnet abia scoțînd vorbele din gură și apoi dînd drumul mîinii ei pe care o apucase în clipa rugăminții. Da, vorbesc serios. Hotărîrea de a mă reîntoarce aici — survenită acum două luni, în Africa de Sud — a fost într-adevăr cam bruscă și, după cum îmi dau acum seama, nu îndeajuns de chibzuită. Și totuși, vorbesc cu toată seriozitatea cînd îți fac această propunere.

— Şi eu la fel cînd o refuz. Cu toate sentimentele bune şi cu toată prietenia, dă-mi voie să-ţi spun că mă împotrivesc ideii de a mă recăsători.

— Bine, nu-i nici o supărare, răspunse el cu aceeaşi bonomie supusă şi veselă pe care o manifestase şi altădată în viaţă în asemenea împrejurări. Dacă realmente nu vrei să mă accepţi, bănuiesc că n-am încotro şi trebuie să mă supun. În timp ce vorbea, privirile îi căzură asupra ceasului. Ştii cît de tîrziu s-a făcut ? întrebă el Vai, ce absorbit am fost !

Îl însoţi pînă în hol, îl ajută să-şi pună pardesiul şi-i deschise chiar ea uşa dinspre stradă.

— Noapte bună, spuse Barnet din prag, cu faţa luminată de felinar. Sper că nu te-am supărat ?

— Bineînţeles că nu. Nici eu pe dumneata, nu ?

— În privinţa asta trebuie să mă mai gîndesc, răspunse el aproape glumind. Noapte bună !

Privi în urma lui pînă îl văzu ieşind pe poartă şi mergînd mai departe ; cînd zgomotul paşilor lui se stinse în depărtare, închise încetişor uşa şi se întoarse în camera ei.

Aici văduva sfielnică stătu şi chibzui multă vreme la vorbele lui, cu ochii coboriţi ca niciodată în podea. Rămăsese foarte impresionată de politeţea extrem de civilizată cu care suportase Barnet lovitura adusă de refuzul ei. După ce-şi probase vreme atît de îndelungată statornicia, totul fusese anihilat de hotărîrea ei, iar el nu-şi manifestase nici un pic de mînie ci primise vorbele ei cu o resemnare filozofică, de parcă n-ar fi meritat altele mai bune. Fără doar şi poate se dovedise un adevărat gentleman ; atitudinea fusese chiar mai presus de cea a unui gentleman — era de-a dreptul măreaţă şi eroică. Cu cît medita mai mult, cu atît începea să pună mai grav la îndoială virtutea comportării pe care o avusese refuzîndu-l atît de hotărîtă. Cînd se duse să se culce era dominată de un simţămînt de nemulţumire. O privire în oglindă îi reaminti că nu i-a mai rămas chiar atît de mult din frumuseţea de altădată pentru ca declaraţia lui sinceră să fi putut fi interpretată drept un omagiu firesc, adus sub imboldul momen-

tului, obrajilor şi ochilor ei ; fără doar şi poate, cuvintele nu putuseră izvorî decît dintr-un sentiment vechi şi statornic, care merita cea mai binevoitoare consideraţie.

Îşi aminti cu multă plăcere că-i spusese că stă la hotelul „Taurul Negru" ; aşadar, dacă după o aşteptare de o zi sau două, sfios cum e, nu va reveni, ar putea ea să-i trimită un bileţel amabil. Să-şi schimbe părerile era deocamdată departe de gîndul ei ; dar ar fi putut să-şi îngăduie să se lase convinsă să rejudece întreaga problemă, aşa cum ar trebui să facă orice femeie mărinimoasă.

Ziua următoare veni şi trecu dar domnul Barnet nu dădu pe acolo. La fiecare bătaie în uşă obrajii lui Lucy fură străbătuţi de culori şi lumini tinereşti ; dar în prezenţa celorlalte persoane care trecură pe la ea se arătă neatentă şi distrată. Seara se învîrti prin casă neştiind de ce să se apuce ; condiţiile existenţei ei păreau să se fi schimbat radical faţă de cele care erau o regulă cu numai douăzeci şi patru de ore mai înainte. Ceea ce fusese la început un sentiment ispititor nevoie-mare dar care îi scăpa printre degete, începuse să devină în inima ei un fel de speranţă fermă. Pînă să bată ceasul zece era deja copleşită de emoţie. Pe scurt, acelaşi interes pentru Barnet, ca şi în prima ei tinereţe, îi făcea acum inima să dezică vorbele pe care i le spusese cu o zi înainte. Era nerăbdătoare să-l revadă.

A doua zi ieşi dis-de-dimineaţă din casă, sperînd că l-ar putea întîlni pe străzile oraşului. Frumuseţea idilei ei începuse s-o absoarbă, aşa că de pe stradă merse mai departe pînă spre cîmp, străbătînd pajiştile, ajunse la ţărm, fără să-şi dea seama de distanţa parcursă, pînă cînd oboseala o făcu să simtă că nu mai poate merge mai departe. Însă nu dădu nicăieri de el. Seara întreprinse un pas care, în împrejurările respective, părea uşor de justificat : îi trimise un bileţel la hotel, poftindu-l la ceai, la ora şase fix, şi-l semnă „Lucy".

Mesagerul se întoarse după un sfert de oră. Domnul Barnet părăsise hotelul devreme în dimineaţa zilei anterioare, dar spusese că probabil va reveni în cursul săptămînii.

Trimise înapoi bileţelul, cu instrucţiunea de a-i fi înmînat domnului Barnet de îndată ce se va întoarce.

De la hotel nu veni nici un semn că s-ar fi petrecut acest eveniment aşteptat nici a doua zi, nici în ziua următoare. În ambele seri Lucy fu agitată şi noaptea avu insomnie.

Sîmbătă, lăsînd la o parte orice risc, Lucy se duse personal la hotel şi puse tot felul de întrebări personalului.

Domnul Barnet spusese în treacăt la plecare că s-ar putea să revină joi sau vineri, dar adăugase că nu e nevoie să i se reţină camera decît dacă scrie în acest sens.

Nu lăsase nici o adresă.

Lucy îşi luă înapoi biletul, plecă tristă acasă şi se hotărî să aştepte.

Şi aşteptă — ani şi ani de-a rîndul — dar Barnet nu mai reapăru.

aprilie 1880

Veto-ul fiului

I

Privit din spate, părul ei castaniu era o minune și un mister. Sub căciula neagră de lutru cu pompon de pene negre, cozile lungi, împletite și răsucite în spirală ca răchita unui coșuleț, alcătuiau un exemplu rar, deși poate puțin primitiv, de artă ingenioasă. Ai fi putut înțelege ca asemenea împletituri să fie păstrate intacte vreme de un an sau măcar o lună ; dar ca ele să fie desfăcute seară de seară la ora culcării, după o singură zi de purtare, părea să fie o irosire nesăbuită a unor izbutite eforturi de elaborare.

Și le făcea întotdeauna singură, biata de ea, căci n-avea nici o slujnică. De fapt era cam unicul talent cu care se putea mîndri. De aci și eforturile neprecupețite.

Era o doamnă destul de tînără, așezată într-un cărucior de invalid adus pînă în partea din față a unei peluze îngrădite, aproape de estrada orchestrei care dădea un concert, într-o după-amiază caldă de iunie. Manifestarea avea loc într-un parc mai mic — de fapt una din grădinile particulare ce se găsesc în suburbiile londoneze și făcea parte din eforturile unei asociații locale de a strînge bani pentru vreo operă de caritate. Marele oraș e alcătuit dintr-o mulțime de lumi integrate în alte lumi, ca rotițele unui mecanism complicat, și cu toate că nimeni din afara cartierului nu auzise de acest spectacol de binefacere, sau de orchestră, sau de grădină, peluza era înțesată de un auditoriu interesant și la curent cu toate aceste amănunte.

Pe parcursul manifestării, mulți dintre ascultători o remarcară pe doamna din căruciorul de invalid, pe de o parte datorită părului ce le sărea tuturor în ochi, pe de

alta datorită poziției centrale pe care o ocupa. Nu era ușor să-i vezi fața, dar acea iscusită împletitură a cozilor, pielea albă și fină a urechilor și a părții vizibile a capului, desenul obrajilor care nu erau nici lăsați, nici palizi, dădeau de știre că te puteai aștepta să vezi o frumusețe și dacă o priveai din față. De multe ori se întîmplă însă ca asemenea nădejdi să fie dezamăgite de îndată ce se produce revelația. Iar în cazul de față, cînd își dezvălui figura feței, întorcînd capul, doamna se dovedi mai puțin frumoasă decît bănuiseră sau chiar speraseră — fără să știe de ce — oamenii din spatele ei.

De fapt (vai, ce reproș banal!), nu era chiar așa de tînără cum își închipuiseră. Și totuși fața îi era fără îndoială atrăgătoare și foarte sănătoasă. Amănuntele se dezvăluiau de fiecare dată cînd se întorcea ca să-i vorbească unui băiat de 12—13 ani ce stătea în picioare lîngă ea; pălăria și jacheta pe care le purta acesta arătau că învață la un renumit liceu pentru odraslele lumii bune. Cei aflați chiar în preajma lor îl auziră spunîndu-i „mamă".

La sfîrșitul concertului, cînd spectatorii se retraseră, mulți trecură ca din întîmplare pe lîngă ea în drum spre ieșire. Mai toți întoarseră capul ca s-o poată privi și de aproape pe această femeie interesantă care rămase nemișcată pînă cînd se făcu destul loc ca băiatul s-o poată împinge cu căruciorul fără a se împiedica de lume. De parcă s-ar fi așteptat să fie privită și n-ar fi avut nimic împotrivă să le satisfacă această curiozitate, ea răspunse la privirile multor observatori ridicîndu-și ochii — blînzi, negri și afectuoși, puțin patetici sau rugători.

Fu condusă afară din parc și de-a lungul trotuarului de elevul care mergea alături, pînă cînd se făcură nevăzuți. Întrebările puse de unii dintre cei care o urmăriră cu privirea căpătară răspunsul că e nevasta de-a doua a unui preot dintr-o parohie apropiată și că e șchioapă. Credința generală era că femeia are o poveste a ei — o poveste nevinovată dar, oricum, interesantă.

Vorbindu-i în drum spre casă, băiatul care o însoțea spuse că, după cum trage nădejde, taică-său nu le-a simțit prea mult lipsa.

— E multe ceasuri de cînd se simte așa de bine că m-ar mira să ne fi simțit lipsa, îi răspunse doamna.

— „Sînt", mamă dragă — nu „e" ! exclamă elevul de la liceul protipendadei, cu o iritare pedantă vecină cu asprimea. Credeam că măcar atît ai învățat între timp !

Maică-sa își corectă imediat greșeala și nu se supără de ce-i spusese băiatul, nici nu se răzbună, așa cum ar fi putut s-o facă (de pildă spunîndu-i să se șteargă de firmituri la gură, întrucît băiatul încercase să mănînce pe furiș o prăjiturică fără s-o scoată din buzunarul unde o ascunsese). După aceea femeia atrăgătoare și băiatul își urmară drumul în tăcere.

Problema aceea gramaticală avea o legătură strînsă cu povestea ei, și femeia căzu pe gînduri — după cît se pare oarecum triste. S-ar fi putut presupune că se tot întreabă dacă a procedat înțelept alegîndu-și acel gen de viață, de vreme ce a ajuns la un asemenea rezultat.

Într-un colțișor îndepărtat din nordul comitatului Wessex, la vreo 60 de kilometri de Londra, aproape de prosperul tîrg Aldbrickham, se afla un sat drăgălaș, cu biserică și casă parohială, bine cunoscute femeii, dar pe care fiul ei nu le văzuse niciodată. Era Gaymead, satul ei natal, și primul eveniment legat de situația ei actuală se petrecuse acolo cînd ea era doar o fetișcană de 19 ani.

Vai, și ce bine își amintea actul întîi din mica ei tragi-comedie — moartea primei soții a venerabilului ei soț ! S-a întîmplat într-o seară de primăvară și ea, care acum umplea de mulți ani locul acelei prime soții, era pe atunci slujnicuță în casa preotului.

După ce se făcuse tot ce se putea face și s-a anunțat moartea stăpînei, ea a plecat prin întuneric la părinții ei, care locuiau în același sat, pentru a le da vestea tristă. Cînd deschidea portița albă și-și îndrepta privirile spre copacii care se înălțau spre apus, oprind lumina palidă a înserării, desluși, fără prea multă surprindere, silueta unui bărbat care aștepta printre tufele gardului viu. Și cu toate că nu fu uimită, exclamă cochet, măcar așa de formă :

— Vai, Sam, ce tare m-ai speriat !

Era un tînăr grădinar pe care-l cunoștea. Ea îi dădu amănunte despre recentul eveniment și apoi rămaseră în tăcere, în acea dispoziție elevată, de un calm aproape filozofic, pe care o generează o tragedie petrecută în lumea celor din altă clasă socială dar la care asistaseră și ei. Și totuși ea afectă relațiile dintre ei.

— Și o să rămîi în slujbă la casa parohială ca și pînă acum ? întrebă el.

La asta ea nu se gîndise :

— A, da... bănuiesc că da ! Îmi închipui că totul va fi la fel, nu ?

Grădinarul o însoți pînă la casa maică-si. Curînd își strecură brațul și o cuprinse pe după talie. Fata îl îndepărtă dar el reveni și ea nu se mai împotrivi.

— Vezi, Sophy dragă, nu știi dacă vei mai rămîne sau nu. S-ar putea să ai nevoie de un cămin. Iar eu sînt gata să ți-l ofer într-o bună zi, deși deocamdată poate că nu e gata pregătit.

— Vai, Sam, dar cum poți să fii așa de pripit ? Eu încă nici n-am zis că te plac ; și numai tu ești de vină că te ții așa de mine !

— Și totuși te înșeli dacă crezi că n-am să încerc și eu ca și toți ceilalți să pun mîna pe tine.

La despărțire se aplecă s-o sărute, dar între timp ajunseseră la ușa maică-si.

— Nu, Sam, te rog, nu ! strigă ea acoperindu-și gura cu mîna. Nu se poate să fii așa ușuratic într-o seară ca asta.

Și-și luă rămas bun de la el fără să-i dea voie s-o sărute sau s-o însoțească în casă.

Pe vremea aceea, preotul, care tocmai rămăsese văduv, era un bărbat de patruzeci de ani, de familie bună. N-avea copii. Poate și pentru că nu era nici un moșier prin împrejurimi, dusese o existență retrasă în această parohie unde fusese trimis la absolvirea studiilor, iar pierderea suferită acum îi accentua deprinderea de a se feri de privirile oamenilor. Îl vedeau încă și mai puțin decît înainte, ținea în și mai mică măsură pasul cu agitația mișcărilor care în lumea dinafară era denumită progres. Luni și luni de zile după decesul soției, organi-

tarea gospodăriei lui rămase aceeași: bucătăreasa, femeia la toate, camerista și grădinarul cu tot felul de îndeletniciri își îndeplineau îndatoririle sau le lăsau neîndeplinite, exact așa cum îi îndemna firea lor și preotul habar n-avea. Abia atunci fu silit să vadă că tot acest personal de serviciu nu avea mare lucru de făcut în mica lui familie alcătuită dintr-o singură persoană. Îl izbi și pe el adevărul acestei situații, drept care hotărî să-și reducă personalul. Pînă să apuce să-și pună în aplicare hotărîrea, îl derută Sophy, camerista, care-i spuse într-o seară că vrea să părăsească serviciul.

— Dar de ce ? întrebă preotul.

— M-a cerut de nevastă Sam Hobson, conașule.

— Ei... și vrei să te măriți ?

— Nu țin prea mult, dar oricum aș avea și eu un cămin. Noi am auzit că unele din slugi o să trebuiască să plecăm.

Peste vreo două zile îi vorbi din nou :

— Conașule, dacă dumneavoastră nu doriți, eu n-aș pleca chiar acum. M-am certat cu Sam.

Preotul ridică ochii spre ea. N-o băgase niciodată prea mult în seamă, cu toate că adeseori fusese conștient de prezența ei blîndă în cameră. Vai, ce ființă fragedă și mlădioasă ca o pisicuță era ! De fapt era singura slugă cu care se afla într-o relație apropiată. Ce-o să se facă dacă o să plece Sophy ?

Sophy nu plecă, preotul renunță la altă slugă, și lucrurile merseră înainte pe făgașul lor liniștit.

Cînd domnul Twycott — așa-l chema pe preot — se îmbolnăvi, Sophy îi aducea mîncarea sus în camera lui. Într-o zi, preotul auzi un zgomot pe scări, îndată după ce ieșise ea din dormitorul lui. Atentă la tavă, se împiedicase și în cădere își răsucise atît de rău glezna încît nu mai putea sta în picioare. Chemară chirurgul satului. Preotul se făcu bine, dar Sophy rămase multă vreme incapabilă de muncă. De asemenea i se spuse că nu mai are voie să umble mult și nici să facă vreo treabă care-i cerea să stea în picioare. De îndată ce se făcu puțin mai bine, îi vorbi preotului între patru ochi. De vreme ce i se interzicea să mai umble și să se agite — și de fapt nici nu mai era în stare s-o facă —, era

de datoria ei să părăsească serviciul. Ar fi putut mai degrabă să lucreze la ceva şezînd jos ; chiar avea o măturşă lenjerească.

Preotul fusese tare mişcat de ceea ce suferise ea din pricina lui, aşa că exclamă :

— Nu, Sophy, şchioapă sau zdravănă, nu te pot lăsa să pleci. Nu trebuie să mă mai părăseşti niciodată !

Se apropie de ea şi cu toate că Sophy nu-şi putu aminti niciodată cum s-au întîmplat exact lucrurile, îi simţi buzele pe obraz. Apoi o ceru de nevastă. Nu s-ar putea spune că Sophy chiar îl iubea, însă oricum avea pentru el un respect care se apropia de veneraţie. Chiar dacă ar fi dorit să scape de el, nu prea îndrăznea să refuze o persoană care în ochii ei era atît de respectată, aşa că acceptă pe loc să-i fie soţie.

Şi aşa s-a întîmplat că într-o dimineaţă frumoasă, cînd uşile bisericii erau în mod firesc deschise pentru aerisire, iar păsărelele cîntătoare intrau fîlfîind înăuntru şi se cocoţau pe grinzile acoperişului, se celebră în faţa altarului o cununie de care nu ştiu mai nimeni. Pe o uşă intrase preotul şi un protopop dintr-o parohie învecinată, pe alta Sophy urmată de cei doi martori. Şi curînd ieşi din biserică o pereche căsătorită.

Domnul Twycott era conştient de faptul că din punct de vedere social acest pas constituia o adevărată sinucidere — în ciuda reputaţiei nepătate a lui Sophy — drept care îşi luase măsurile de rigoare. Aranjase între timp un schimb de parohii cu o cunoştinţă care slujea la o biserică din sudul Londrei. De îndată ce se creară condiţiile, soţii se mutară acolo, lăsîndu-şi căsuţa frumoasă de la ţară, cu copaci şi arbuşti înfloriţi şi cu un teren mare, în schimbul unei căsuţe mici şi prăfuite, de pe o stradă lungă şi dreaptă ; dăduseră clinchetul atît de frumos al clopotelor lor pe cel mai nenorocit dangăt monoton care chinuise vreodată urechile unor muritori. Şi toate astea numai din pricina ei. Pe de altă parte erau într-adevăr feriţi de orice persoană care cunoştea condiţia ei socială ; de asemenea erau cu mult mai puţin supravegheaţi din afară decît ar fi putut să fie în orice parohie de ţară.

Ca femeie, Sophy era cea mai încîntătoare nevastă pe care o putea avea cineva, deşi ca doamnă avea unele lipsuri. Manifesta o înclinaţie firească pentru rafinamente domestice, deocamdată numai în legătură cu obiectele şi manierele ; cît despre ceea ce se numeşte îndeobşte cultură, era mai puţin pricepută.

Căsătoria ei avusese loc cu mai bine de paisprezece ani în urmă şi soţul îşi dăduse multă osteneală s-o educe ; şi totuşi în mintea ei încă mai stăruiau confuzii asupra folosirii singularului şi pluralului, ceea ce era departe de a-i atrage respectul puţinelor persoane pe care a ajuns să le cunoască. Marea ei mîhnire în această privinţă o constituia faptul că singurul ei copil — pentru a cărui educaţie nu se făcuse şi n-avea să se facă nici un fel de economie — era acum destul de mare ca să observe aceste deficienţe ale ei ; şi nu numai să le observe, ci şi să se enerveze de existenţa lor.

Aşa a rămas ea să trăiască în capitală, şi-şi irosea ceasuri întregi împletindu-şi părul splendid, pînă cînd obrajii ei — odinioară îmbujoraţi ca merele — începură să se ofilească, ajungînd să păstreze doar o vagă nuanţă trandafirie. După accidentul suferit, piciorul nu-şi mai recăpătase niciodată vigoarea firească, aşa că în general era obligată să evite mersul pe jos. Soţul ei ajunsese să îndrăgească Londra pentru libertatea şi intimitatea domestică, ferită de ochii lumii, pe care i le oferea ; dar era cu douăzeci de ani mai vîrstnic decît Sophy şi nu de mult îl doborîse la pat o boală gravă. Totuşi, în ziua aceea se simţise destul de bine pentru ca Sophy să-l poată însoţi la concert pe fiul lor Randolph.

II

Iar acum, la următoarea noastră întîlnire cu ea, o vedem în doliu mare. E văduvă.

Domnul Twycott nu se mai sculase după boală şi zăcea acum într-un cimitir aglomerat din sudul capitalei, unde, dacă toţi morţii îngropaţi acolo s-ar fi ridicat în picioare, nu s-ar fi găsit printre ei nici unul care să-l cu-

noască după chip sau măcar după nume. Băiatul își făcuse datoria de a-l însoți pe ultimul drum, dar acum se afla din nou la școală.

În cursul tuturor acestor schimbări, Sophy fusese tratată ca un copil — așa cum era din fire, deși nu și după vîrstă. Nu i se lăsă în stăpînire nimic din ce aparținuse soțului, afară doar de modestul ei venit personal. Temător ca nu cumva lipsa ei de experiență să fie expusă vreunei înșelăciuni, domnul Twycott pusese la adăpost tot ce putuse, în mîna unor efori. Se prevăzuse și se aranjase încheierea studiilor băiatului la liceul acela pentru odraslele lumii bune, precum și continuarea lor la Oxford pînă la hirotonisire. Așadar Sophy n-avea de fapt nimic de muncit în viață, trebuia doar să mănînce și să bea, să-și facă o ocupație din indolență și să continue să-și pieptene și să-și împletească părul castaniu, ținînd doar casa deschisă pentru fiul ei ori de cîte ori se întorcea la ea, în vacanță.

Văzînd cu mult înaintea ei că i se apropie sfîrșitul, soțul îi cumpărase încă din timpul vieții o jumătate dintr-o casă în stilul „locuințe ieftine", cu curtea ei proprie, pe aceeași stradă lungă și dreaptă pe care se afla și biserica și casa parohială. Sophy putea rămîne aici cît timp dorea, avea proprietatea ei. Acolo locuia și acum, și în față vedea minuscula peluză de iarbă iar dincolo de ostrețele gardului putea privi circulația intensă de pe drum ; sau, dacă se apleca pe pervazul ferestrei de la etaj, putea cuprinde cu privirea toată perspectiva copacilor plini de funingine, aerul încețoșat și fațadele mohorîte ale caselor, de-a lungul cărora răsuna ecoul zgomotelor obișnuite pe un drum principal dintr-o suburbie.

Într-un fel, băiatul — cu cunoștințele sale aristocratice dobîndite la școală, cu gramaticile lui și cu aversiunile lui puternice — își pierdea din ce în ce mai mult acele afecțiuni copilărești pentru toate cîte sînt, pentru soare și lună, pe care le avusese ca și alți copii încă de la naștere și pe care le îndrăgise întotdeauna la el maică-sa, ea însăși o odraslă a naturii. El își reducea însă treptat orizontul acesta la o populație de cîteva mii de bogătași cu titluri de noblețe — pojghiță subțire a unui miliard de

alţi oameni care nu-l interesau cîtuşi de puţin. Se îndepărta tot mai tare de ea. Mediul specific al lui Sophy fiind alcătuit dintr-o mahala de negustoraşi şi funcţionăraşi, şi cam singurele persoane care-i ţineau tovărăşie fiind cele două servitoare ale ei, nu era deloc de mirare că după moartea soţului, pierdu foarte curînd micile gusturi artificiale pe care le deprinsese de la el, iar în ochii băiatului deveni o mamă ale cărei greşeli şi obîrşie nu erau pentru un gentleman ca el decît un motiv dureros de a roşi. Deocamdată nu era destul de bărbat (şi cine ştie dacă avea să ajungă vreodată ?) — pentru a judeca aceste păcate ale ei la adevărata lor valoare infimă, în comparaţie cu dorul afectuos care izvora mereu din inima ei, dar rămînea îngrădit acolo pînă cînd avea să fie mai bine primit de el sau de vreo altă persoană. Dacă ar fi rămas acasă, să stea cu ea, ar fi beneficiat din plin de aceste sentimente ; dar în actualele împrejurări el nu părea să ceară decît foarte puţin, aşa că simţămintele ei rămaseră zăgăzuite.

Viaţa începu să-i fie insuportabil de sumbră : nu putea face plimbări pe jos, n-o interesau plimbările cu trăsura şi de fapt nu dorea să călătorească. Trecură aproape doi ani fără să se producă vreun eveniment, şi ea continua să privească drumul acela de periferie, gîndindu-se la satul în care se născuse şi la care s-ar fi întors — o, şi încă ce bucuroasă ! — chiar şi pentru a munci pe cîmp.

Întrucît nu se mişca din casă, adeseori avea insomnii şi se scula în mijlocul nopţii sau dis-de-dimineaţă ca să privească strada — pustie la orele acelea ; felinarele stăteau acolo ca nişte sentinele care aşteaptă trecerea unei procesiuni. De fapt, un fel de procesiune avea loc curînd după miezul fiecărei nopţi, cînd căruţele de la ţară treceau încărcate cu legume către piaţa Covent Garden. Adeseori le vedea tîrîndu-se încet la acest ceas întunecat şi tăcut — căruţă după căruţă, ducînd bastioane verzi alcătuite din verze care picoteau gata să cadă şi totuşi nu cădeau niciodată, ziduri întregi de coşuri încărcate cu fasole şi mazăre, piramide de napi albi ca zăpada, munţi vălurîţi, înalţi, din tot felul de produse agricole ; se tîrau înainte, îndărătul unor cai bătrîni şi adormiţi care păreau

să se întrebe cu răbdare, între două accese de tuse seacă, ale căruțașilor, de ce trebuiau mereu să trudească în orele acestea liniștite cînd alte jivine simțitoare se bucurau de răgazul odihnei. Înfășurată într-o pelerină, savura privelișlea alinătoare și-și putea manifesta înduioșarea față de aceste ființe ori de cîte ori deprimarea sau nervozitatea o împiedicau să doarmă ; și putea vedea cum verdețurile și legumele proaspete se luminau a viață ajungînd în dreptul felinarului, și cum dobitoacele asudate scoteau aburi și străluceau după atîția kilometri parcurși.

Pentru Sophy prezentau mult interes, ba chiar aveau un fel de farmec acești oameni semi-rurali și vehicolele lor așișderea : intrau în atmosfera urbană, dar duceau o viață cu totul deosebită de cea a muncitorilor care nădușeau ziua pe același drum.

Într-o noapte, însoțitorul unei căruțe cu cartofi se uită destul de insistent la fațadele caselor pe lîngă care trecea și, cu un fel de emoție ciudată, Sophy avu impresia că-l cunoaște silueta. Îl mai pîndi și în altă noapte. Întrucît camionul lui cu cai era foarte demodat, avînd un perete galben în față, era destul de ușor de recunoscut, și peste două nopți îl văzu din nou. După cum i se păruse de prima dată, căruțașul era Sam Hobson, fostul grădinar de la Gaymead care pe vremuri dorise să se însoare cu ea.

Din cînd în cînd Sophy se mai gîndise la el și se întrebase dacă viața alături de el într-o casă de țară n-ar fi fost pentru ea o soartă mai fericită decît genul de existență pe care-l acceptase. Nu se gîndise la el cu dragoste, dar situația ei tristă de acum conferea un interes sporit amintirii lui — un interes tandru care nu e greu de explicat. Se culcă la loc și începu să se gîndească. Oare cînd se întorceau căruțele acestor grădinari-precupeți care veneau cu atîta regularitate la oraș pe la unu sau două după miezul nopții ? Își aminti vag că le văzuse goale — destul de greu de distins ziua, în intensa circulație obișnuită — trecînd cam înainte de amiază.

Era încă pe la începutul primăverii, în aprilie, dar în dimineața aceea, după micul dejun, deschise fereastra și rămase cu privirile afară, primind în plin razele firave

ale soarelui. Se prefăcea că ar coase, dar de fapt nu-şi lua ochii de la stradă. Spre ora 11, camionul aşteptat, gol acum, reapăru în drumul său de întoarcere. Dar Sam nu se uita la nici o casă, şi mîna înainte visător.

— Sam ! strigă ea.

Tresărind, bărbatul întoarse capul şi faţa i se lumină. Strigă pe un băieţel să-i ţină calul, se dădu jos de pe capră şi veni sub fereastra ei.

— Sam, nu prea pot coborî, că altfel aş veni la tine ! Ştiai că stau aici ?

— Mde, doamnă Twycott, ştiam că stai pe undeva pe aici. De multe ori m-am tot uitat după dumneata.

Îi explică pe scurt cum se face că se află acolo. De multă vreme se lăsase de grădinărit în satul de lîngă Aldbrickham şi acum conducea o fermă de legume în partea de sud a Londrei, şi printre îndatoririle lui se număra şi aceea de a veni de două, trei ori pe săptămînă la piaţa Covent Garden cu camioanele cu marfă. Ca răspuns la întrebările ei curioase, recunoscu că într-adevăr îşi alesese acest cartier anume pentru că, cu vreun an sau doi în urmă, citise în ziarul de la Aldbrickham anunţul că în sudul Londrei a murit fostul paroh de la Gaymead, şi asta îi reînviase interesul — pe care nu şi-l putuse stinge niciodată — de a afla pe unde stă Sophy ; asta-l făcuse să se învîrtă pe acolo pînă cînd găsise postul ce-l ocupa în prezent.

Flecăriră despre satul lor natal din ţinutul atît de drag North Wessex, despre meleagurile pe care se jucaseră împreună pe cînd erau copii. Ea încerca din răsputeri să se simtă o persoană demnă şi să nu vorbească prea intim cu Sam. Dar nu izbuti să menţină multă vreme aparenţele şi lacrimile pe care ochii le mai reţineau îşi făcură simţită prezenţa în glasul ei.

— Mă tem că nu eşti prea fericită, doamnă Twycott ?

— Oh, firește că nu sînt ! N-au trecut nici doi ani de cînd mi-am pierdut soţul.

— A, nu..., eu de altceva vorbeam. N-ai vrea să te întorci acasă ?

— Păi asta e casa mea — pentru toată viaţa. Sînt proprietară. Dar înţeleg ce vrei să spui... Şi atunci îşi dădu

drumul de tot : Da, Sam, mi-e dor de casă.... de casa *noastră* ! Tare aş vrea să fiu iar acolo, să n-o mai părăsesc şi să mor acolo. Dar îşi luă curînd seama : Asta e doar un simţămînt de moment. Am un fiu, ştii, un băiat foarte scump. Acum e la şcoală.

— Pe undeva pe aici, nu ? Am văzut o mulţime de broscoi pe drumul ăsta.

— A, nu ! Nu la o şcoală prăpădită de pe aici ! E intern la un liceu bun — unul din cele mai distinse din Anglia.

— Al dracului ! Bineînţeles ! Uitasem, doamnă, că de atîţia ani eşti o lady.

— Nu, nu sînt o lady, zise ea cu tristeţe, şi nici n-am să fiu vreodată. Dar el e un tînăr gentleman şi asta... face lucrurile să... vai ce greu îmi vine !

III

Cunoştinţa reînnoită într-un mod atît de ciudat făcea progrese rapide. Noaptea sau ziua, Sophy ieşea adeseori la fereastră ca să schimbe cîteva vorbe cu Sam. Tristeţea ei era că nu-şi putea însoţi măcar cîţiva paşi singurul pricten de altădată, ca să-i vorbească mai slobod, nu aşa, de la fereastră, cînd se oprea în dreptul casei. Într-o noapte, pe la începutul lui iunie, cînd se afla din nou la pîndă după ce lipsise de la fereastră vreo cîteva zile, Sam intră pe poartă şi zise cu blîndeţe :

— Ce zici, nu ţi-ar face bine să iei puţin aer ? În noaptea asta am căruţa încărcată doar pe jumătate. Ce-ar fi să vii cu mine pînă la Covent Garden ? Ai un loc bunicel sus pe verze, am aşternut un sac pe ele. Şi pe urmă te poţi întoarce cu o birjă, înainte de a se trezi altcineva din casă.

La început refuză, dar apoi, tremurînd de emoţie, îşi puse în grabă veşmintele şi, înfăşurîndu-se într-o pelerină şi un văl, se lăsă să lunece pe balustradă, cum învăţase să se descurce la nevoie. Deschizînd uşa de la intrare, îl găsi pe Sam în prag. O luă în braţele lui puternice şi, străbătînd curticica, o urcă în vehicolul lui. Nu

se vedea şi nu se auzea nici ţipenie de om pe toată lungimea drumului aceluia drept şi plat, luminat la distanţe regulate de felinare. Aerul era la fel de curat ca şi la ţară iar stelele străluceau peste tot, afară doar de o mică pată luminoasă înspre răsărit — zorile care se apropiau. Sam o instală comod şi mînă mai departe.

Vorbiră aşa cum tăifăsuiau pe vremuri, dar Sam îşi mai lua seama uneori, cînd i se părea că a devenit prea familiar. De mai multe ori ea se întrebă cu oarecare teamă în glas dacă n-a fost o nesăbuinţă că şi-a îngăduit acest capriciu, dar adăugă :

— Vai, nici nu ştii ce singură mă simt în casă, iar plimbarea asta mă face de-a dreptul fericită !

— Trebuie să mai vii şi altă dată, scumpă doamnă Twycott. E cel mai bun ceas ca să te aerisești.

Se crăpa de ziuă. Vrăbiile de pe străzi începură să se agite şi ici-colo se ivi cîte un om în jurul lor. Pînă ajunseră la Tamisa se luminase de-a binelea şi de pe pod priviră răsăritul soarelui dinspre catedrala Sfîntul Paul. Tamisa, pustie, strălucea în partea aceea.

Înainte de a ajunge la piaţa Covent Garden, Sam o urcă într-o birjă şi cei doi se priviră încă o dată în ochi, ca vechi prieteni ce erau. Sophy se întoarse acasă plină de bucurie, se apropie şchiopătînd de uşă şi o descuie, fără s-o fi văzut nimeni.

Prospeţimea aerului şi prezenţa lui Sam o înviorară în mare măsură : avea acum obrajii trandafirii — era aproape frumoasă. Mai avea ceva pentru care să trăiască, pe lîngă fiul ei. Femeie a instinctelor, ştia perfect că n-a făcut nici un păcat cu această plimbare, dar bănuia că în cadrul convenţiilor sociale era o greşeală cumplită.

Curînd însă, cedă încă o dată ispitei de a ieşi cu Sam, şi de data asta conversaţia lor fu de-a dreptul tandră. Sam spuse că n-o s-o uite niciodată, măcar că în ziua aceea de demult se purtase cam urît cu el. După multe şovăieli îi dezvălui un plan pentru care avea mijloacele de a-l pune în aplicare, şi pe care tare ar fi vrut să-l încerce, întrucît nu prea îndrăgise treaba aceea pe care o făcea la Londra. Vroia să preia o prăvălie de legume şi zarzavaturi la Aldbrickham, tîrgul mai răsărit din ţinutul lor

natal. Avea o anumită perspectivă — auzise că niște bătrînei vor să-și lichideze negoțul și să se retragă din afaceri.

— Păi atunci de ce n-o faci, Sam ? întrebă ea cu o ușoară strîngere de inimă.

— Pentru că nu sînt sigur dacă... o să vrei să vii cu mine. De fapt știu că n-o să vrei... că n-o să poți ! Ai fost atîta vreme o doamnă, așa că n-ai putea să fii nevasta unui om ca mine.

— Mde, mă tem că n-aș putea ! încuviință ea, speriată la rîndul ei de această idee.

— Dacă ai putea, reluă el cu vioiciune în glas, n-ar trebui să faci altceva decît să stai în salonașul din spate și să te mai uiți din cînd în cînd prin ușa de sticlă, cît mai lipsesc eu — doar așa ca să nu scapi marfa din ochi. N-ar conta că șchiopătezi... și pe urmă, draga mea Sophy, te-aș ține ca pe o doamnă elegantă... dacă mi-ai îngădui să mă gîndesc la asta ! adăugă el pe un ton rugător.

— Sam, dragă, am să fiu sinceră cu tine, zise ea atingîndu-i mîna. Dacă ar fi vorba numai de mine, aș face-o, și încă bucuroasă, cu toate că remăritîndu-mă aș pierde tot ce am.

— Asta nu m-ar supăra ! Te lasă mai slobodă.

— E foarte frumos din partea ta că o spui, dragul meu Sam. Dar mai e și altceva la mijloc. Am un băiat... Cînd mă copleșește tristețea uneori, aproape mi se pare că de fapt nu e al meu, ci e doar un copil care mi-a fost încredințat din partea răposatului meu soț. Nu pare decît în foarte mică măsură băiatul meu, e aproape numai al lui. El are o educație atît de aleasă iar eu atît de puțină, încît nici nu mă simt vrednică să-i fiu mamă... Ei bine, lui ar trebui să-i spun.

— Da, fără doar și poate. Sam înțelese și gîndul și teama ei. Și totuși, Sophy... doamnă Twycott, poți face ce-ți place..., adăugă el. La urma urmei el e copilul, nu tu.

— Ah, ce știi tu ? Dacă aș putea, Sam, m-aș mărita cu tine într-o bună zi. Dar trebuie să mai aștepți o vreme, să-mi lași răgaz să mă gîndesc.

Pentru Sam asta era de ajuns, și cînd se despărțiră era în culmea fericirii. Ea însă nu. A-i spune lui Randolph

părea cu neputință. Putea să aștepte pînă intră băiatul la Oxford, și atunci ceea ce făcea ea nu-i mai putea afecta decît în mică măsură existența. Dar oare avea să se împace el cu o asemenea idee ? Și dacă nu, putea ea să-l înfrunte ?

Cînd avu loc la arena Lord meciul de cricket între licee, încă nu-i spusese o vorbă, măcar că Sam se întorsese deja la Aldbrickham. Doamna Twycott se simțea mai în puteri decît de obicei : se duse la meci împreună cu Randolph și din cînd în cînd putu să se dea jos din căruciorul de invalid și să facă vreo cîțiva pași pe jos. Îi veni ideea strălucită că ar putea aborda în treacăt subiectul în timp ce se plimbau printre spectatori, pentru că atunci băiatul era foarte bine dispus și interesat doar de meci, așa că problemele domestice n-aveau să tragă mai deloc în balanță, față de greutatea copleșitoare a victoriei din ziua aceea. Se plimbau prin soarele trist de iulie — două ființe atît de depărtate una de cealaltă, în ciuda apropierii lor, — și Sophy privi mulțimea de băieți asemănători cu al ei, cu gulerele lor mari și albe și pălăriile minuscule ; de jur împrejur erau șiruri de calești elegante pe lîngă care rămăseseră resturile picnicurilor îmbelșugate : oase, coji de plăcintă, sticle de șampanie, pahare, farfurii, șervete și argintării ; în trăsuri ședeau părinții — tați orgolioși și mame mîndre : dar nicăieri nu văzu o biată mamă ca ea. Dacă Randolph nu ar fi aparținut acestei lumi, nu și-ar fi concentrat atenția și tot interesul asupra ei, dacă i-ar mai fi păsat și de altceva în afară de clasa cărora le aparțineau acești oameni, vai ce fericită ar fi putut să fie situația ! Mulțimea rubedeniilor izbucni în urale puternice la cine știe ce realizare măruntă săvîrșită cu crosa de cricket, iar Randolph sări înnebunit ca să vadă ce s-a întîmplat. Sophy învățase pe de rost propoziția pe care o alcătuise deja ; dar nu izbuti s-o rostească. Poate că totuși prilejul nu era cel mai prielnic. Contrastul dintre povestea ei și parada aceea de oameni la modă cu care ajunsese Randolph să creadă că se înrudește — ar fi putut să se dovedească fatal. Sophy se hotărî să aștepte un prilej mai nimerit.

Într-o seară, cînd rămăseseră singuri în casa lor simplă de la mahala, unde viața nu era aristocratică ci asemănătoare celei a oamenilor de rînd, în sfîrșit ea rupse tăcerea, dar își atenuă anunțul că ar fi posibil să se recăsătorească, asigurîndu-l că asta nu se va întîmpla decît mult mai tîrziu, cînd el o să-și ducă viața lui, independentă de a ei.

Băiatului i se păru ideea foarte rezonabilă și o întrebă dacă și-a pus deja ochii pe cineva. Sophy avu o ezitare și asta păru să-i dea băiatului de bănuit. Spuse că speră ca tatăl lui vitreg să fie un gentleman.

— Nu exact ceea ce numiți voi un gentleman, răspunse ea cu sfială. O să fie cam cum eram eu înainte de a-l cunoaște pe taică-tu.

Treptat, treptat, îl puse la curent cu toată povestea. O vreme chipul băiatului rămase imobil; apoi se îmbujoră. Se aplecă peste masă și izbucni în lacrimi fierbinți.

Maică-sa se apropie de el, îi acoperi fața cu sărutări, în măsura în care o lăsă el, și-l bătu ușurel pe spate de parcă ar fi fost și acum copilașul de pe vremuri, plîngînd și ea în tot acest timp. După ce-și reveni într-o oarecare măsură din criză, băiatul urcă repede în camera lui și se încuie cu zăvorul.

Ea încercă să parlamenteze cu el prin gaura cheii, apoi așteptă și trase cu urechea. El nu-i răspunse decît foarte tîrziu și atunci o făcu fără să deschidă ușa și cu severitate:

— Mi-e rușine de tine! O să mă distrugi! Un mitocan înfiorător! Un țărănoi! Un mocofan! Asta o să mă înjosească în ochii tuturor gentlemenilor din Anglia!

— Bine, nu mai zic nimic... Poate greșesc! Am să mă lupt cu mine însămi! strigă ea copleșită de tristețe.

Înainte de a se întoarce Randolph la școală, Sophy primi o scrisoare de la Sam prin care o informa că a avut mare noroc și a putut cumpăra prăvălia. Acum era proprietar; avea cel mai mare magazin de fructe, zarzavaturi și legume din oraș și el socotea că într-o bună zi o să aibă un cămin demn de ea. Îi dădea voie să vină la Londra ca să-i vorbească?

Îl întîlni pe furiș și-i spuse că trebuie să mai aștepte ca să capete răspunsul ei definitiv. Toamna trecu groaz-

nic de încet şi cînd veni Randolph acasă în vacanţa de Crăciun, Sophy abordă din nou problema. Dar tînărul gentleman se dovedi de neînduplecat.

Subiectul fu abandonat cîteva luni ; fu repus pe tapet ; abandonat din nou în faţa refuzului lui scîrbit ; reluat încă o dată. Şi tot aşa, blînda mamă insistă şi se rugă pînă ce trecură patru sau cinci ani nesfîrşit de lungi. Atunci credinciosul Sam îşi reluă propunerea, de data asta cu oarecare nerăbdare. Băiatul lui Sophy, între timp student la Oxford, venise la Londra în vacanţa de Paşti şi ea îi puse iar problema. Susţinu că de îndată ce va fi hirotonisit o să aibă căminul lui, în care ea — cu gramatica ei proastă şi ignoranţa ei — o să-i fie doar o povară. Aşa că ar fi fost mai bine s-o ţină cît mai departe.

De data asta el îşi manifestă o mînie mai bărbătească, dar refuză să accepte. La rîndul ei, Sophy se dovedi mai insistentă, aşa că el începu să aibă îndoieli dacă mai poate avea încredere în ea cît timp e plecat. Dar prin indignarea şi dispreţul faţă de gusturile maică-si, izbuti să-şi menţină neştirbită dominaţia asupra ei ; în cele din urmă, tîrînd-o în faţa unui crucifix şi a unui altar pe care şi le instalase în dormitor pentru rugăciunile lui de om sfînt, o sili să îngenuncheze şi să jure că n-o să se mărite cu Samuel Hobson fără consimţămîntul lui.

— Îmi fac datoria faţă de memoria tatei !

Biata femeie jură, socotind că-i va putea înmuia inima de îndată ce se hirotoniseşte şi începe să-şi exercite îndatoririle preoţeşti. Dar nu fu să fie aşa. Între timp educaţia îi alungase umanitatea într-o măsură suficientă ca să-l facă să rămînă neînduplecat ; şi asta cu toate că maică-sa ar fi putut să ducă o viaţă de o fericire idilică împreună cu credinciosul ei zarzavagiu, fără ca nimeni de pe lume să fi avut ceva de suferit.

Cu trecerea timpului, şchiopătatul i se agravă, aşa că nu mai părăsea aproape deloc casa de pe drumul acela lung din mahalaua de sud, unde părea că se ofileşte de dor.

„De ce să nu pot eu să-i spun lui Sam că-l iau de bărbat ? De ce n-am voie ?“ murmura ea pe un ton plîngăreţ cînd n-o auzea nimeni.

Vreo patru ani mai tîrziu, un bărbat între două vîrste stătea în uşa celui mai mare magazin de fructe şi zarzavaturi din Aldbrickham. Era proprietar şi vînzător, dar azi, în locul obişnuitei salopete, purta un elegant costum negru ; şi trăsese obloanele la prăvălie. Dinspre gară se apropia un alai de înmormîntare : trecu prin faţa prăvăliei lui şi ieşi din oraş, îndreptîndu-se spre satul Gaymead. Cu ochii umezi, bărbatul îşi ţinu pălăria în mînă la trecerea trăsurilor ; de pe capra celei mai îndoliate, un tînăr preot imberb, ţeapăn în îmbrăcămintea lui oficială, îl fulgeră cu priviri ca norii de grindină pe negustorul din uşa prăvăliei.

decembrie, 1891

Jurnalul Aliciei

I DORUL DE SORĂ

7 iulie — Umblu prin casă cuprinsă de o tristeţe cumplită, căci scumpa mea surioară Carolina a plecat chiar azi de acasă cu mama, şi n-am să le mai văd săptămîni întregi. Au acceptat în sfîrşit o veche invitaţie de a se duce în vizită la nişte prieteni de demult, familia Marlet, care stă la Versailles fiindcă e traiul mai ieftin; mama socoteşte că o să-i facă bine Carolinei să vadă niţel Franţa şi mai ales Parisul. Mie însă nu-mi prea surîde ideea plecării ei. Mă tem să nu piardă ceva din simplitatea şi blîndeţea ce o caracterizează în atît de mare măsură, hrănite mai ales de viaţa izolată pe care am dus-o noi aici. Grija pe care a arătat-o înainte de plecare pentru poneiul ei a fost de-a dreptul înduioşătoare: m-a pus să jur că o să-l văd zilnic (de fapt e o iepşoară) şi că o să am grijă să nu i se întîmple nimic.

Auzi vorbă: Carolina plecată în străinătate şi eu rămasă aici! S-a răsturnat vechea situaţie, căci norocul sau ghinionul a făcut, în cele mai multe cazuri, ca eu să lipsesc de acasă. Pe mama o s-o istovească pur şi simplu entuziasmul tineresc al Carolinei, care o să ceară să fie dusă şi colo şi colo — bineînţeles cel mai adesea la Paris, şi pe urmă la toate altarele la care se închină în mod obişnuit cei pasionaţi de istorie, la palate şi închisori, la mormintele regilor şi reginelor, pe la cimitire şi galerii de pictură, precum şi pe domeniile de vînătoare ale familiei regale. Întrucît biata maică-mea a făcut de mai multe ori călătoria şi a tot bătut drumurile astea, n-o să-i facă nici pe departe atîta plăcere cît îi va face Carolinei. Ce n-aş fi dat să pot merge şi eu cu ele. Pe mine nu m-ar fi supărat să-mi ostenesc picioarele pen-

tru a-i face pe plac Carolinei. Numai că regretul ăsta e absurd : firește că nu-l puteam lăsa pe tata singur în casă, pentru a se ocupa și de îndatoririle parohiei și de cele domestice.

15 iulie — Scrisoare de la Carolina primită azi. Foarte ciudat că nu-mi spune nimic din ceea ce mă așteptam să aflu de la ea — doar niște amănunte neînsemnate. Pare să fie uluită de strălucirea Parisului — pentru ea fără îndoială încă și mai luminoasă de vreme ce nu apucă s-o vadă decît din cînd în cînd. Dacă ar locui acolo ar mai vedea și fața urîtă a orașului. Eu una n-aveam habar că familia Marlet are atîtea cunoștințe. Dacă într-adevăr s-au stabilit la Versailles numai din motive economice, după cum spune mama, n-au să realizeze prea mult în această direcție atîta vreme cît și-au făcut un obicei din a da petreceri în cinstea tuturor cunoștințelor care se află întîmplător prin preajmă. Și văd că nici măcar nu-și limitează ospitalitatea la englezi. Mă întreb cine o fi acest domn Charles de la Feste, care zice Carolina că o interesează mult pe mama.

18 iulie — O nouă scrisoare de la Carolina. Am aflat din ea că domnul Charles de la Feste este „doar unul dintre numeroșii prieteni ai familiei Marlet“ ; că deși e de origine franceză și a revenit acum pentru puțină vreme la Versailles, a trăit foarte mulți ani în Anglia ; că e un pictor foarte talentat, specializat în peisaje și marine și că a avut tablouri expuse la Salonul oficial de la Paris și la Londra. Stilul și subiectele sale sînt considerate oarecum ieșite din comun la Paris — mai degrabă englezești decît continentale. Nu i-am aflat încă vîrsta, poziția în societate și nici starea civilă — dacă e căsătorit sau celibatar. Din tonul și natura celor pe care mi le scrie ea, ar reieși ba că e un familist cam între două vîrste, ba că e tocmai invers. După felul cum pare să fie deprins să umble prin lume aș zice că e plauzibil să n-aibă familie și să fie tînăr. A călătorit foarte mult, a văzut tot felul de lucruri la viața lui, după cîte îmi spune Carolina, și se pricepe la literatura engleză mai bine chiar decît ea.

21 iulie — Scrisoare de la Carolina. Mister : oare „un prieten de-al nostru și de-al familiei Marlet“ la care se

referă acum în chip tainic şi anonim, o fi unul şi acelaşi personaj cu „domnul Charles de la Feste" din scrisorile ei anterioare? Din ocupaţiile pe care le are ar trebui să fie aceeaşi persoană. Bine, dar atunci de ce această bruscă schimbare de ton?... Stau şi mă tot gîndesc de cel puţin un sfert de oră de cînd am scris propoziţia anterioară. Să presupunem că scumpa mea surioară se îndrăgosteşte de acest tînăr (nu mai încape nici o îndoială în privinţa vîrstei lui); vai, ce lucru încurcat şi riscant pentru ea! Nădăjduiesc din tot sufletul că mama n-o să scape din ochi cele ce se întîmplă. Dar pe de altă parte biata noastră mamă nu vede niciodată încotro se îndreaptă lucrurile: ba chiar s-ar putea spune că eu sînt mai degrabă o mamă faţă de Carolina decît e ea. Vai, de-aş fi eu acolo, cu cîtă străşnicie l-aş supraveghea pînă m-aş asigura că intenţiile lui sînt bune.

Am o fire mai tare decît cea a Carolinei. Cum am mai susţinut-o eu în trecut ori de cîte ori a avut mici necazuri sau mari mîhniri! O fi agitată din pricina acestui simţămînt nou şi straniu pentru ea? Dar eu iau drept bună că e îndrăgostită moartă, cînd de fapt n-am nici o dovadă în acest sens. Se poate să fie doar un prieten întîmplător, despre care nu voi mai auzi niciodată.

21 iulie — Deci chiar e holtei, aşa cum am bănuit. Ea îmi scrie: „Dacă domnul Charles de la Feste se va însura vreodată, el va... etc.". E evident, prin urmare, că s-a creat o mare apropiere între ei. Mai jos îmi scrie: „O unsoare care să-mi păstreze netezimea părului, căci domnul de la Feste mi-a spus că a găsit-o utilă pentru vîrfurile mustăţilor lui". Foarte naiv relatează chestiunea! Se dovedeşte prea puţin conştientă de intimitatea dintre ei pe care o dezvăluie această observaţie! Dar maică-mea? Ea ce-o fi păzind? O fi ştiind ea de toate astea? Şi atunci, de ce nu face nici o aluzie la toată povestea în scrisorile către taică-meu?... Am fost să văd poneiul Carolinei, ascultînd de rugămintea ei repetată, să am grijă să fie bine întreţinut. Înainte de plecare Carolina se arătase aşa de preocupată de animalul favorit, iar acum nici măcar nu-l mai pomeneşte

în scrisori. S-ar părea că imaginea favoritului suferă de pe urma unei încercări de înlocuire.

3 august — Văd că uitarea Carolinei în privința iepșoarei s-a extins în mod destul de firesc și asupra mea, care-i sînt soră. De zece zile nu mi-a mai scris și dacă n-aș fi primit o scurtă scrisorică de la mama nici n-aș fi știut dacă trăiește.

II VEȘTI INTERESANTE ȘI SERIOASE

5 august — Un stol de scrisori. Una de la Carolina, alta de la mama; și cîte una de la fiecare din ele pentru tata.

Probabilitatea pe care o sugerau toate informațiile primite de la sora mea în ultima vreme se dovedește a fi o realitate. Într-adevăr e vorba de o logodnă — sau aproape — anunțată între scumpa mea Carolina și domnul de la Feste — spre fericirea supremă a surioarei și spre deplina satisfacție a mamei, precum și a familiei Marlet. Aceștia și cu mama par să știe totul în legătură cu tînărul — spre deosebire de mine, (căreia cred eu că ar fi putut totuși să-mi mai transmită ceva informații, dacă ținem seama de faptul că sînt sora mai mare a Carolinei). Mă simt aproape la fel de prost ca și tata, care e foarte surprins și — sînt sigură — nu întru totul satisfăcut că nu i-a cerut nimeni părerea înainte ca lucrurile să fi ajuns într-un stadiu atît de avansat, deși el e prea blînd și amabil ca să se plîngă pe față. Eu una nu zic că un lucru bun ar fi trebuit neapărat să fie ținut în loc doar de dragul opiniei mele (dacă e vorba de un lucru într-adevăr bun...); dar vestea vine cam brusc. Nu încape îndoială că mama a prevăzut de cîtăva vreme acest rezultat și Carolina ar fi putut să-mi scrie mai deslușit că domnul de la Feste e pretendentul ei, în loc să facă referiri atît de misterioase la el, cum ar fi doar un prieten al familiei Marlet, iar în ultima vreme omițîndu-i complet numele. Tata — fără să obiecteze propriu-zis împotriva faptului că e frunțuz — zice că

„tare i-ar fi plăcut să aibă drept ginere un englez sau vreun alt neam mai raţional" ; eu însă i-am spus că delimitările de rase, regate şi crezuri se tot şterg pe zi ce trece, că patriotismul e un fel de viciu şi că într-un asemenea caz nu trebuie să ne gîndim la altceva decît la caracterul şi personalitatea individului. Mă întreb dacă, în cazul cînd se vor căsători, el va mai sta la Versailles sau va veni în Anglia.

7 *august* — O scrisoare suplimentară din partea Carolinei care anticipează unele din nedumeririle de mai sus şi-mi răspunde la întrebări pe care n-am apucat să i le pun. Îmi spune că deşi deocamdată s-a stabilit la Versailles, „Charles" nu e cîtuşi de puţin legat de acest loc prin profesia lui ; că va locui unde doreşte ea, cu condiţia să nu fie prea departe de vreun centru al gîndirii, artei şi civilizaţiei. Atît mama cît şi ea socot că nunta n-ar trebui să se facă pînă la anu. Carolina zice că el are în fiecare an expoziţii de peisaje, mai ales de pe malul canalelor din Franţa şi Anglia ; bănuiesc deci că e destul de cunoscut ca să poată cîştiga cît îi trebuie pentru a întreţine o familie. Dacă nu, nu prea văd de ce tata n-ar putea să le acorde o rentă mai mare decît intenţiona iniţial, luînd puţin din porţia destinată mie atîta vreme cît se credea că voi avea întîi eu nevoie de dotă.

„Simpatic ca manieră, atrăgător ca înfăţişare şi cu un caracter virtuos," este răspunsul pe care-l primesc de la ea ca urmare a rugăminţii mele de a mi-l descrie. E un portret destul de vag — eu una aş fi preferat să-mi dea amănunte mai precise cu privire la chipul, glasul, faptele sau părerile lui. Firește însă că momentan ea nu are ochi pentru calităţile concrete ; e incapabilă să-l vadă aşa cum e. Ei i se înfăţişează cu un nimb glorios, aşa cum n-a mai avut şi nici nu va mai avea vreun alt bărbat, fie el străin, englez sau chiar din colonii. Ei poftim ! Carolina, — cu doi ani mai mică decît mine, şi atît de copilăroasă încît prin firea ei putea să fie şi cu cinci ani mai tînără — se logodeşte înaintea mea ! Dar asemenea lucruri se întîmplă în multe familii şi mult mai des decît ţinem noi minte.

16 august — Azi am primit veşti interesante. Charles, scrie Carolina, s-a rugat mult să facă nunta mai degrabă anul ăsta decît cel viitor; şi s-ar părea că aproape a convins-o şi pe mama să gîndească la fel. Eu una nu văd nici un motiv de întîrziere, afară doar de raţiunea iniţială că tata n-a avut deocamdată nici un prilej de a-şi face vreo părere despre ginere, despre momentul potrivit pentru căsătorie sau despre alte aspecte. Şi totuşi, el îşi primeşte foarte liniştit soarta, şi mama cu soră-mea vin acasă pentru a discuta cu noi amănuntele chestiunii; Carolina s-a hotărît să nu facă nici un fel de aranjamente concrete cu privire la căsătorie pînă cînd nu stă de vorbă cu mine. Zice că, în funcţie de aprobarea mea şi a tatei, ei sînt înclinaţi să stabilească data nunţii cîndva în noiembrie, deci peste aproximativ trei luni; ar vrea s-o facă aici în sat, să-i fiu eu domnişoară de onoare, cum e şi firesc. Zugrăveşte un tablou destul de naiv al efectului pe care-l va avea probabil asupra minţilor sătenilor acest spectacol romantic în faţa altarului vechii noastre biserici — spectacol în care ea urmează să fie protagonistă, iar nobilul străin să cadă la picioarele ei ca un zeu din ceruri, apoi s-o ridice în braţe şi s-o treacă în triumf pragul. Singura ei supărare va consta în despărţirea de mine, dar aceasta va fi alinată prin faptul că mă voi duce eu şi voi sta la ea luni în şir. Ciripelile astea de păsărică sînt foarte dulci pentru mine, scumpă surioară, dar nu sînt mai puţin un prilej de întristare. E în firea lucrurilor (şi nimeni nu se poate îndoi de asta) să nu mai fiu niciodată pentru tine ceea ce am fost pînă acum: călăuza, sfătuitoarea şi prietena cea mai apropiată.

Mai mult ca sigur că domnul de la Feste pare să nu lase întru nimic de dorit ca ocrotitor al unei copile sensibile şi fragile cum e Carolina, lucru pentru care îi sînt foarte îndatorată. Şi totuşi, nu pot să uit că deocamdată îl văd numai şi numai cu ochii ei. De dragul ei ţin foarte mult să-l cunosc, să-l văd faţă-n faţă, să-l străpung cu privirile şi să aflu ce fel de om este acesta căruia i se va încredinţa o asemenea comoară. Logodna s-a încheiat, desigur, cam în pripă; în privinţa asta sînt

de acord cu tata; dar pe de altă parte s-au mai făcut căsătorii bune şi fericite tot aşa pe grabă, şi mama pare să fie destul de mulţumită.

20 august — Azi-dimineaţă ne-a sosit o veste îngrozitoare şi sîntem tulburaţi la culme. Pînă adineauri — aproape de miezul nopţii — am fost incapabilă să-mi adun gîndurile şi chiar acum mă străduiesc să scriu însemnările astea întrucît sînt prea neliniştită ca să mai stau fără o ocupaţie; nu mi-a rămas altceva de făcut decît să aştept. Mama a căzut greu bolnavă la Versailles; mai aveau vreo două zile pînă să pornească încoace, dar acum trebuie să amîne orice plan de plecare, căci în starea ei actuală nici vorbă nu poate fi să călătorească. Deloc nu-mi place să aud de congestie cerebrală la o femeie cu constituţia ei robustă, şi cu siguranţă că nici Carolina, nici familia Marlet n-au exagerat nimic în relatările lor. La primirea scrisorii, tata a hotărît imediat să se ducă la ea, iar eu am avut treabă toată ziulica; fiindcă el socotea că va lipsi mai multe zile, a avut o sumedenie de lucruri de aranjat înainte de a porni la drum. Principalul a fost să-şi găsească un înlocuitor pentru duminica viitoare — lucru destul de greu, dat fiind timpul scurt care a mai rămas pînă atunci. În cele din urmă însă a acceptat bătrînul şi şubredul domn Dugdale să încerce să-i ţină locul, ajutat de domnul Highman, diaconul.

Eu una tare aş fi vrut să plec cu tata, în primul rînd pentru a scăpa de neliniştea cu care îmi aştept mama; dar cineva trebuia să rămînă locului şi sigur că de mine aveau cel mai puţin nevoie. George l-a dus cu trăsura la gară la ultimul tren pentru a prinde vaporul de la miezul nopţii, la bordul căruia va ajunge spre dimineaţă în portul Le Hâvre. Tata nu poate suferi marea şi mai ales traversarea canalului noaptea. Totuşi sper că o să ajungă la Paris fără nici un fel de aventuri neplăcute; pe de altă parte, nici nu pot să nu fiu îngrijorată pentru el, cu atît mai mult cu cît este un bărbat deprins să stea cloşcă în casă, şi prea puţin învăţat să facă faţă unor dificultăţi în afara ei. Şi în ce misiune pleacă! În cel mai bun caz va fi o călătorie tristă. Cred că totuşi era de datoria *mea* să mă duc la mama.

21 august — Din cauza greutății de pe inimă, aseară era cît pe-aci să adorm, chiar în timp ce scriam. Între timp tata trebuie să fi ajuns la Paris ; și iată că sosește o scrisoare...

Mai tîrziu în cursul aceleiași zile — Scrisoarea exprima nădejdea fierbinte că tata a pornit la drum. Cei de la Versailles se tem că biata mama e pe ducă. Ce-o să se facă biata Carolina? O, ce n-aș da s-o văd pe mama ; de ce n-am putut să plecăm amîndoi ?

Mai tîrziu în cursul aceleiași zile — Mă tot scol de pe scaun și mă plimb de la o fereastră la alta, și pe urmă mă reașez și mai scriu cîte un rînd. Nici nu pot să-mi închipui cum se va mai celebra cununia Carolinei dacă moare mama. Mă rog la Dumnezeu să fi ajuns tata acolo la vreme ca să-i vorbească și să primească de la ea ceva instrucțiuni în privința Carolinei și a domnului de la Feste — bărbat pe care nici tata nici eu nu l-am văzut măcar la față. Iar eu, care aș fi putut să mă dovedesc utilă într-o asemenea situație grea, sînt condamnată să rămîn aici și să aștept cu inima chinuită de încordare.

23 august — Scrisoare de la tata cuprinzînd vestea tristă că mama și-a dat duhul. Biata Carolina are inima sfîșiată — la urma urmei mama a răsfățat-o întotdeauna pe ea mai mult decît pe mine. E o oarecare alinare să aflu că tata a sosit la timp pentru a afla chiar din gura ei dorința insistentă ca nunta Carolinei să aibă loc cît mai curînd posibil. S-ar părea că domnul de la Feste a fost un mare favorit al scumpei noastre mame ; iar acum bănuiesc că devine aproape o datorie sacră pentru tata să-l accepte drept ginere fără nici un fel de obiecții.

III MAI PUȚINĂ TRISTEȚE

10 septembrie — De mai bine de două săptămîni n-am mai scris nimic în jurnal. Evenimentele au fost mult prea triste ca să mai am tăria să le aștern pe hîrtie. Și totuși, vine o vreme cînd actul de înregistrare

a necazurilor tale ajunge să fie recunoscut drept o metodă binevenită de a te ocupa mai mult de ele...

Biata mama a fost adusă acasă şi îngropată aici în parohia noastră. N-a fost atîta dorinţa ei să se procedeze astfel, cît a tatei, care a ţinut mult s-o aşeze pe mama în cripta familiei, lîngă prima lui soţie. Le-am văzut puse una alături de cealaltă înainte de a se închide cripta — două femei iubite de acelaşi bărbat. Pe cînd stăteam acolo în picioare, avînd-o alături pe Carolina, parcă am avut un vis : se făcea că eu şi Carolina am putea fi iubite de acelaşi bărbat şi că am zăcea alături ca şi aceste două femei — lucru firesc imposibil, de vreme ce sîntem surori. Cînd m-am trezit din visare, Carolina m-a luat de mînă şi mi-a spus că e timpul să plecăm.

14 septembrie — Nunta s-a amînat fără termen. Carolina e ca o somnambulă care se trezeşte dintr-o plimbare nocturnă şi nu-şi dă seama nici unde se află nici ce se petrece cu ea. Umblă ca mută de colo pînă colo şi nu-i mai pot ghici gîndurile, cum izbuteam să fac pe vremuri. Singură i-a scris domnului de la Feste şi i-a spus că nunta nu mai poate avea loc toamna asta, conform planului iniţial. E ceva deprimant în această lungă amînare, dacă o mai fi să-l ia de bărbat ; dar nu văd cum s-ar fi putut proceda altfel.

20 octombrie — Am avut atîtea de făcut pentru a o consola pe Carolina încît iarăşi şi iarăşi mi-am neglijat jurnalul. Viaţa ei a fost mai apropiată de a mamei decît de a mea. Ea n-a trăit ca mine multă vreme departe de casă să se poată bizui numai pe sine ; de aceea, la prima pierdere suferită, împreună cu toate lucrurile pe care le implica aceasta, s-o ofilit dintr-o dată ca un crin bătut de ploi. Dar are o fire bună şi rănile ei se vindecă uşor, chiar dacă sînt adînci ; şi de fapt criza cea mai gravă de tristeţe i-a şi trecut.

Tata e de părere să nu se amîne prea mult cununia. Cînd era la Versailles l-a cunoscut pe domnul de la Feste şi cu toate că nu au avut decît o conversaţie scurtă, desfăşurată în grabă, a fost plăcut impresionat

de caracterul şi purtările tînărului, aşa că vede cu ochi foarte buni propunerea lui de căsătorie. E ciudat cum logodnicul acesta al Carolinei izbuteşte să-i atragă de partea sa pe toţi cei ce-l cunosc. Carolina mi-a arătat portretul lui şi cu siguranţă că explicaţia acestei calităţi constă în mare măsură în fizicul lui plăcut : şi totuşi trebuie să mai fie şi altceva decît simpla înfăţişare ; probabil e vorba de un gen anume de farmec sau de putere de fascinaţie — calitatea care a împiedicat-o pe Carolina să mi-l descrie cît de cît în amănunt. Totodată, văd din această fotografie că faţa îi este deosebit de armonioasă deşi conturul gurii e ascuns de mustaţă, sprîncenele lui frumos arcuite arată destul de bine caracterul romantic şi înclinaţiile unui om care iubeşte cu adevărat natura şi ţine s-o zugrăvească. Eu cred că cine are un asemenea chip trebuie să fie neapărat tandru, înţelegător şi sincer.

30 octombrie — Pe măsură ce durerea suferită de sora mea la moartea mamei se mai alină, dragostea pentru domnul de la Feste începe să-şi recapete puterea pe care o exercita asupra ei. Se gîndeşte neîncetat la el şi scrisorile pe care i le tot trimite alcătuiesc volume ale unui veritabil tratat. Dezamăgirea pe care a simţit-o cînd el a anunţat că nu poate să vină în vizită la noi chiar atît de curînd cum făgăduise a fost de-a dreptul tragică. Şi eu sînt dezamăgită, căci doream mult să-l văd şi să-l judec. Dar întrucît aranjase să plece în Olanda pentru a prinde pe pînză unele efecte mai speciale de atmosferă, pe care nu le poate obţine decît în această perioadă a toamnei, se vede silit să-şi amîne călătoria în Anglia pentru începutul anului viitor. Eu una socotesc că ar fi trebuit să vină cu orice preţ, ţinînd seama de pierderea suferită nu de mult de Carolina, de trista amînare a evenimentului mult aşteptat de ea şi de puternica ei afecţiune. Şi totuşi, cine ştie ? Şi succesul lui profesional e un lucru important. Mai mult decît atît, ea e bine dispusă şi plină de speranţe, aşa că timpul de aşteptare va trece pe nesimţite.

IV STRĂINUL ATRĂGĂTOR

16 februarie — Viaţa noastră de aici a fost atît de plicticoasă în tot cursul iernii, încît nici un lucru nu mi s-a părut destul de important ca să-l aştern pe hîrtie ; ca atare, mi-am întrerupt de tot jurnalul. Îl reiau acum, pentru a scrie ceva în privinţa viitorului scumpei mele surioare. S-ar părea că a fost prea mîhnită, imediat după pierderea mamei noastre, să poată da un răspuns precis la întrebarea domnului de la Feste în legătură cu amînarea căsătoriei ; mai apoi au căzut de acord să discute chestiunea cu prilejul vizitei lui din toamnă ; întrucît el n-a venit, lucrurile au rămas în suspensie pînă săptămîna asta, cînd Carolina — cu maximum de simplitate şi încredere naivă — i-a scris fără alte insistenţe din partea lui şi i-a spus că e absolut gata să stabilească data căsătoriei şi o va face de îndată ce vine el s-o vadă. Acum e puţin speriată să nu pară cumva o mare îndrăzneală din partea ei că a reluat subiectul din proprie iniţiativă ; dar se poate presupune, la urma urmei, că întrebarea lui a aşteptat un răspuns în tot răstimpul acesta şi că ea a acţionat doar în virtutea făgăduielii pe care i-o făcuse. De fapt, secretul care se ascundea îndărătul întregii poveşti este că se întristase într-o oarecare măsură pentru că el nu i-a mai amintit în ultima vreme de întreruperea aceasta a progresului lor pe calea întemeierii unei căsnicii — că, în sfîrşit, nerăbdarea lui iniţială de a o lua de nevastă nu mai părea să-l inspire şi acum într-un mod la fel de evident. Presupun că o iubeşte la fel de mult ca altădată ; de fapt sînt chiar sigură că aşa trebuie să stea lucrurile, văzînd-o cît de adorabilă e. Aşa se întîmplă cu toţi bărbaţii, căci ochii care nu se văd se uită, iar ei devin nepăsători. Carolina trebuie să aibă răbdare şi să nu uite că un bărbat cu talentele lui este solicitat în multe feluri şi de treburi importante. Ca să nu fiu nedreaptă cu ea, trebuie să adaug însă că-şi aduce adeseori aminte de acest lucru şi încă într-un mod destul de elegant şi că dovedeşte la fel de multă răbdare cît a avut orice fată în asemenea împrejurări. El speră

să vină cel mai tîrziu pe la începutul lui aprilie. Ei bine, cînd va veni îl vom vedea.

5 aprilie — Cred că ceea ce scrie domnul de la Feste e destul de rezonabil, deşi Carolina s-a cam întristat. El zice că nu merită să traverseze Marea Nordului şi într-o direcţie şi apoi în cealaltă tocmai acum cînd e marea atît de agitată, de vreme ce oricum va fi obligat să vină în Anglia în luna mai cînd e chemat la Londra de nişte treburi profesionale ; atunci va putea să treacă de două ori pe la noi, şi la ducere şi la întoarcere. El nu se îndoieşte că de îndată ce-i va fi soţie, Carolina se va dovedi mai practică, însă deocamdată e doar o copilă şi deci nu poate să se mulţumească uşor, ascultînd numai de glasul raţiunii. Dar timpul va trece repede, căci oricum are multe de făcut pentru a-şi pregăti trusoul, şi această operaţie trebuie pornită din vreme ca să fie terminată cînd vine sorocul. În nici un caz nu trebuie să se mărite în doliu mic ; sînt sigură că mama, dacă ar şti, n-ar fi dorit un asemenea lucru şi e ciudat că surioara mea se încăpăţînează să insiste cu atîta îndîrjire în această privinţă, cînd de obicei ea cedează uşor în toate.

30 aprilie — Luna aceasta a zburat pe aripile rîndunelelor. Sîntem în mare agitaţie şi emoţie — şi eu la fel de mult ca şi ea — deşi n-aş prea şti să spun din ce pricină. Logodnicul ei vine într-adevăr peste zece zile, după cîte spune.

9 mai, ora 4 după-amiaza — Sînt atît de agitată încît abia mai reuşesc să scriu. Şi totuşi simt un imbold deosebit de a o face înainte de a ieşi din camera mea. Un eveniment neaşteptat a pricinuit tulburarea mea absurdă, care dovedeşte că sînt doar o şcolăriţă, în aceeaşi măsură ca şi Carolina.

Noi înţelesesem că domnul de la Feste are să vină abia mîine ; dar e aici — a sosit adineauri. Conducerea întregii gospodării a căzut pe capul meu, căci tata, crezînd că domnul de la Feste nu-şi va face apariţia dinaintea noastră în următoarele douăzeci şi patru de ore, a plecat la un hram într-un loc mai îndepărtat ; poştaşul nu venise încă ; mari ne-au fost deci mirarea şi emoţia, după plecarea lui, cînd am deschis scrisoarea lui Charles şi am

aflat din ea că a avut un noroc neașteptat în vînzarea lucrărilor din atelierul său și, deci, va sosi la noi la numai cîteva ore în urma scrisorii. Am trimis trăsura cu poclit în întîmpinarea trenului anunțat de el, și am așteptat ca două harpe cu corzile întinse la maximum să auzim primele sunete ale roților ei, la întoarcere. Într-un tîrziu le-am auzit pe pietrișul aleii ; s-a pus întrebarea cine să-l primească. La drept vorbind, era datoria mea s-o fac, dar mă sfiam să mi-o îndeplinesc ; nu puteam prea bine s-o evit dar am insistat să coboare Carolina. Nici ea însă n-a vrut să se apropie de ușă, așa cum face de obicei cînd așteptăm vreun musafir, ci a rămas în salonaș palpitînd de emoție. Cînd a intrat el în holul tăcut și în holul aparent părăsit, n-a avut de unde să-și închipuie că sub această înfățișare superficială, chiar în clipa aceea întreaga casă vibra și zvîcnea de emoție și interes. Eu stăteam în partea din spate a palierului scărilor, unde nu puteam fi văzută de jos și l-am auzit traversînd holul — cu pași mai ușori decît ai tatei — iar apoi l-am auzit intrînd în salon, după care valetul a închis ușa în urma lui și s-a îndepărtat.

Ce splendidă întîlnire de îndrăgostiți trebuie să fi fost revederea lor în singurătate ! În contrast cu rochia neagră, fața dulce a Carolinei înălțîndu-se spre el — ce mult trebuie să-l fi înduioșat această priveliște. Știu bine că ea a plîns mult, căci am auzit-o. O să aibă ochii roșii multă vreme de aci înainte, dar nici nu e de mirare, căci trebuie să fie fericită acum, biata fată ! Îmi închipui ce-i spune ea în timp ce scriu eu aceste însemnări — temerile ei ca nu cumva să se fi întîmplat iarăși vreun lucru care să-i împiedice venirea, reproșuri blînde și zîmbitoare pentru lunga lui amînare și cîte și mai cîte ! În momentul acesta bagajele lui sînt cărate de valet în dormitorul pe care i l-am pregătit. Mă întreb dacă ar fi cazul să cobor puțin.

Ceva mai tîrziu — L-am văzut ! Întîlnirea cu el nu s-a produs cîtuși de puțin așa cum plănuiam, și sînt tare supărată. Tocmai după ce i s-au adus sus bagajele, am ieșit din camera mea cu gîndul să cobor, dar cînd puneam piciorul pe prima treaptă, privirile mi-au fost atrase de un obiect din hol și m-am oprit o clipă pînă mi-am dat

seama că e vorba de un sul de pînză cu beţişoare, care alcătuiau un cort pentru făcut schiţe în aer liber, iar alături era un şevalet. Tocmai atunci s-a deschis uşa de la salon, din care au ieşit cei doi logodnici. Spuneau că vor să meargă în grădină ; iar el a zăbovit o clipă aşteptînd să-şi pună ea pălăria. Ideea mea a fost să-i las să treacă fără să mă vadă, deoarece nu păreau să aibă nevoie de tovărăşia mea, numai că înaintasem prea mult spre capul scărilor ca să mai pot da înapoi ; Charles a ridicat ochii şi şi-a aţintit privirile asupra mea — lăsîndu-le să stăruie ca şi cum ar fi fost absorbite într-un vis. Drept care şi eu, în loc să cobor treptele aşa cum ar fi trebuit să fac, am rămas locului, ca trăsnită, şi foarte stîngace. Pînă să-mi pot aduna minţile în suficientă măsură ca să cobor, Carolina l-a strigat, au ieşit împreună pe uşa dinspre grădină. Am avut apoi intenţia să-i urmez, dar m-am răzgîndit şi iată-mă înapoi în camera mea, aşternînd pe hîrtie aceste rînduri. De altceva nu mai sînt în stare...

E mult mai frumos decît mi-l închipuiam. Am avut dreptate simţind că trebuie să posede o atracţie şi în afara celei strict fizice ; o simţeai chiar şi dintr-o privire aruncată în treacăt. Vai, ce fericită trebuie să fie Carolina ! Dar eu, bineînţeles, trebuie să cobor să pregătesc ceaiul în salon pînă cînd se întorc ei de la plimbare.

Ora 11 noaptea — Am făcut cunoştinţă cu domnul de la Feste şi ca urmare a acestui eveniment mă simt total schimbată. Mi-e greu să descriu mai bine cauza, dar conversaţia cu el pare să-ţi lărgească orizontul, să-ţi deschidă inima şi să te ridice ca pe nişte catalige deschizîndu-ţi perspective mai vaste. Are o frunte frumoasă de intelectual, nişte sprîncene perfecte, părul şi ochii negri ca smoala, o vioiciune a fiecărei mişcări şi o voce persuasivă. E foarte catifelată şi moale — poate chiar prea moale pentru un bărbat ; şi totuşi, dacă mă gîndesc mai bine, nu mi-ar fi plăcut să fie altfel. Am vorbit mult despre profesia lui ; nici nu-mi închipuiam că arta cere asemenea sacrificii şi atîta devotament pasionat ; şi nici că pe terenul ei sînt două căi de ales — cea vulgară a profitului bănesc, şi cea a ţelurilor înalte şi deci a lipsei de succes şi apreciere din partea publicului vreme de

mulți ani. Că el a adoptat-o pe această din urmă nici nu mai e nevoie să li se spună celor care l-au înțeles. E o adevărată binecuvîntare pentru Carolina că e iubită de un asemenea om și n-are rost să se tînguie pentru amînări și întîrzieri, căci ele s-au stîrnit în mod inevitabil. Dacă el îi socoate firea îndeajuns de bogată — din punct de vedere intelectual și afectiv — pentru a corespunde calităților lui, asta nu prea știu, dar uneori pare oarecum dezamăgit de vederile ei simpliste asupra lucrurilor. Oare chiar o fi avînd pentru ea în momentul ăsta o dragoste atît de profundă cum crede și cum fără îndoială speră să simtă tot restul vieții ?

Cînd am rămas cîteva minute singuri mi-a spus un lucru ciudat despre Carolina : că a vorbit atît de puțin despre mine în conversația și scrisorile ei încît el nici n-a știut de prezența mea în casă. Însă eu socot că era destul de firesc din partea ei să-i scrie și să-i vorbească mai ales despre ea. Probabil din pricina faptului că el a fost luat oarecum prin surprindere, l-am observat de vreo două-trei ori privindu-mă fix într-un mod care m-a cam tulburat, cu atît mai mult cu cît în ultima vreme n-am prea ieșit în lume ; privirea mea îl trezea de obicei din reverie și atunci întorcea capul puțin stînjenit. Foarte bine că făcea așa, pentru că astfel nu mai observa ce rușinată eram eu. S-ar zice, așadar, că nici el nu e chiar un om umblat prin societate.

10 mai — Astă-seară, după cină, am mai avut o conversație interesantă în salonaș cu domnul de la Feste. Tata adormise și Charles n-a mai putut discuta decît cu Carolina și cu mine. Subiectul principal l-au constituit școlile de pictori peisagiști. De fapt nu aveam de gînd să-i spun atîtea lucruri și-mi luasem din bibliotecă un volum din seria *Pictori moderni*, ca să am o îndeletnicire și să-i las pe porumbei să se giugiulească ; numai că el a ținut morțiș să mă cuprindă și pe mine în auditoriul său, așa că am fost obligată să las cartea de o parte. Și totuși am insistat s-o păstrăm și pe Carolina în conversația noastră, măcar că părerile ei despre pictură erau fermecător de naive și primitive.

Dacă o fi frumos, mîine mergem tustrei în pădurea Wherryborne, unde Charles o să ne ilustreze în mod prac-

tic principiile coloristice pe care le-a enumerat astă-seară. Sînt hotărîtă să nu-i reţin atenţia în detrimentul Carolinei ; planul meu este ca de îndată ce ajungem în desişul pădurii să rămîn mai în urmă şi să mă fac nevăzută, lăsîndu-i pe ei să se întoarcă singuri. Am impresia că motivul atenţiei cu care mă înconjoară constă pur şi simplu în dorinţa de a cîştiga aprobarea unei persoane atît de strîns legată de Carolina şi care are atîtea şanse de a o influenţa în favoarea lui.

11 mai, tîrziu noaptea — Nu pot dormi şi în disperare mi-am aprins lumînarea şi am pus mîna pe pană. Neliniştea mi-a stîrnit-o cele ce s-au întîmplat astăzi — lucruri pe care nu intenţionam să le aştern pe hîrtie şi nici să le încredinţez vreunei alte inimi decît a mea. Ne-am dus la Wherryborne — Carolina, Charles şi cu mine, după cum plănuiserăm — şi ne-am plimbat toţi trei pe poteca verde din inima pădurii — Charles mergînd între Carolina şi mine. Curînd am constatat, ca de obicei, că numai el şi cu mine susţinem conversaţia, Carolina amuzîndu-se cu observarea păsărelelor şi a veveriţelor în timp ce umbla docilă pe lîngă logodnic. Dîndu-mi seama de asta, la prima ocazie am rămas mai în urmă şi m-am ascuns printre copaci, pornind într-o direcţie în care ştiam că voi da de altă potecă pe unde puteam ajunge acasă. Am găsit-o curînd şi am pornit pe ea cufundată în gînduri pînă cînd, la o cotitură, deodată l-am întîlnit pe domnul de la Feste stînd liniştit locului şi zîmbindu-mi cu un aer visător.

— Dar unde e Carolina ?

— Puţin mai departe, mi-a răspuns. Cînd ne-am dat seama că nu ne mai urmezi, ne-am gîndit că poate te-ai înşelat asupra direcţiei în care am pornit, aşa că ea a plecat într-o parte în căutarea dumitale, iar eu am venit pe aici.

Atunci ne-am întors s-o găsim pe Carolina, însă n-am izbutit s-o descoperim nicăieri şi rezultatul a fost că am rătăcit prin pădure, singură cu el, mai bine de un ceas. Ajungînd acasă am aflat că după ce ne-a căutat o vreme, ea a renunţat să mai umble după noi şi s-a întors nu de mult aici. Tot incidentul ăsta nu m-ar tulbura aşa de

tare dacă n-aş fi observat că în timpul cît a lipsit ea dintre noi, el nu şi-a dat nici cea mai mică osteneală s-o descopere din nou. Iar ca răspuns la întrebările mele repetate cu privire la locurile pe unde ar putea să rătăcească ea, Charles nu-mi spunea decît :

— A, n-are nimic ! Mi-a spus că din orice parte a pădurii ăsteia ştie să-şi găsească drumul către casă. Noi să ne continuăm conversaţia. Te asigur că preţuiesc în mod deosebit acest privilegiu de a mă afla în preajma unei persoane pe care o admir mult mai mult decît îţi poţi închipui.

Mi-a mai spus tot felul de asemenea lucruri. În naivitatea mea am făcut prostia de a mă arăta puţin tulburată — de fapt, nici n-aş putea spune de ce nu eram în stare să mă stăpînesc ; şi cred că el mi-a simţit emoţia. Carolina, sinceră şi deschisă în buna ei credinţă, nu s-a gîndit în nici un fel la împrejurarea respectivă ; în schimb eu n-aş zice că sînt pe deplin mulţumită.

V ÎN MARE CUMPĂNĂ

15 mai — De la o zi la alta şi cu cît mă gîndesc mai mult, mă conving tot mai tare de adevărul bănuielilor mele. Manifestă prea mare interes pentru mine — sau, ca să vorbesc pe şleau, mă iubeşte ; ori, poate, ca să nu banalizez prea mult această expresie, e însufleţit de o foarte mare pasiune pentru mine, iar pe Carolina o iubeşte doar ca pe o soră.

Acest adevăr mi l-au dezvăluit o sută de mici amănunte şi, cu cît stau şi meditez mai mult, cu atît mai tare mă tulbură aceste consideraţii. Numai cerurile mă pot ajuta să scap din încurcătura cumplită în care am intrat. Eu una n-am făcut nimic pentru a-l încuraja să-i fie necredincios. M-am străduit cît am putut să mă feresc din calea lui ; am refuzat cu încăpăţînare să fiu de faţă la întrevederile lor. Dar totul a fost zadarnic. S-ar părea că un fel de fatalitate a pus stăpînire pe casă de la ve-

nirea lui aici, din moment ce a ajuns să se producă această inversare dezastruoasă a lucrurilor. Măcar de-aș fi prevăzut eventualitatea înaintea sosirii lui, pentru că atunci bucuroasă aș fi plecat într-o vizită chiar și la cea mai puțin îndrăgită rudă sau prietenă, doar pentru a bara calea unei asemenea trădări aparente. Dar eu l-am întîmpinat orbește — ba chiar aș zice că m-am străduit, de dragul ei, să-i fiu cît mai agreabilă.

Nu e cu putință ca suspiciunile mele să fie greșite; pînă nu am ajuns la o siguranță absolută, nu am îndrăznit să le recunosc nici față de mine ca fiind adevărate. Purtarea lui de astăzi le-ar fi dovedit adevărul dacă n-aș fi avut eu oarecari presimțiri și mai înainte. Poșta mi-a adus niște fotografii de-ale mele pe care le-am arătat celorlalți și le-am comentat la micul dejun. Le-am lăsat o vreme pe o măsuță laterală și vreun ceas am uitat de ele. Cînd mi-am amintit, mă aflam în camera mea. Ieșind ca să le aduc înapoi, am dat peste Charles stînd în picoare în dreptul mesei, cu spatele spre ușă, aplecat asupra pozelor; pe una tocmai o săruta.

Vederea acestui gest m-a speriat atît de tare încît m-am strecurat afară ca să nu fiu observată. A fost încununarea unei serii de gesturi mărunte și semnificative care toate duceau la această concluzie. Acum întrebarea este: ce ar trebui să fac? Prima cale de ales, dintre cele care-mi vin în minte, ar fi să plec; dar ce motiv aș putea să găsesc pentru a-mi justifica gestul? Și pe urmă, aș putea astfel să precipit lucrurile către o catastrofă, împingîndu-l pe Charles la disperare. Așadar, deocamdată am hotărît că nu pot decît să aștept, deși faptul că-l am mereu în preajmă mă tulbură în mod destul de straniu și nu prea mai am forța morală de a-l întîlni. Cum o să se termine această supărătoare complicație?

19 mai — Ei bine, s-a întîmplat! Faptul că l-am tot evitat a precipitat lucrurile, aducînd cel mai prost sfîrșit cu putință: o declarație de dragoste. A trebuit să mă duc în grădina de zarzavat ca să culeg niște salată specială pe care o creștem într-un colț. Imediat ce am ieșit am și auzit niște pași în urma mea. S-a deschis și s-a închis ușa de la intrare, așa că, întorcînd capul, am dat cu

ochii de el. Întrucît grădina e înconjurată de garduri de zid, iar grădinarul lipsea, locul respectiv oferea condițiile deplinei singurătăți și intimități. Charles coborî poleca pe lîngă stratul de sparanghel și mă ajunse din urmă.

— Alicia, știi de ce am venit ? mă întrebă cu voce tremurătoare.

Nu i-am răspuns și am lăsat capul în jos, căci tonul pe care-mi vorbea spunea totul.

— Da, reluă el, pe dumneata te iubesc ; sentimentul pe care-l nutresc pentru sora dumitale constituie și el un gen de afecțiune, dar mai degrabă protectoare, tutelară — și nu mai mult. Orice ai vrea să spui, n-am încotro, nu pot schimba lucrurile. Am interpretat greșit ceea ce simt pentru ea și știu cît de vinovat sînt că n-am cunoscut adevărul din inima mea. Acum lupt zi și noapte împotriva acestei descoperiri, dar degeaba, n-o pot ascunde. De ce n-am avut norocul să te cunosc înainte, și te-am văzut abia acum, după ce mi-am dat cuvîntul față de alta ? În clipa cînd am dat cu ochii de dumneata, în ziua sosirii mele, mi-am spus : „Iată femeia pe care a așteptat-o toată ființa mea". De atunci încoace o fascinație inexplicabilă îmi leagă inima de dumneata. Răspunde-mi măcar un cuvînt !

— Vai, domnule de la Feste ! am izbucnit.

Ce anume i-am mai spus nu-mi amintesc, dar bănuiesc că mi-am trădat în mare măsură starea chinuitoare în care mă aflam, căci el mi-a răspuns :

— Trebuie întreprins ceva pentru a o pune și pe ea la curent ; poate că am interpretat greșit și afecțiunea ei ; dar totul depinde de ceea ce simți dumneata.

— Nu pot spune ceea ce simt, afară doar de faptul că totul mi se pare o trădare cumplită ; fiecare clipă pe care o petrec aici cu dumneata agravează lucrurile !... Încearcă să-i rămîi credincios — inima ei e tînără și firavă ; crede-mă că nu se poate înșela nimeni în ceea ce privește dragostea ei pentru dumneata. Ar fi bine dacă ne-am înșelat ! Dar ăsta e adevărul și dacă ar ști ce se petrece acum, ar muri pur și simplu !

Charles scoase un oftat adînc :

— N-ar trebui să fie niciodată nevasta mea! Lăsînd la o parte problema propriei mele fericiri, ar fi o cruzime față de ea să fie legată de mine.

I-am spus că nu pot asculta asemenea vorbe din gura lui și, cu lacrimi în ochi, l-am rugat să plece; m-a ascultat și am auzit curînd ușa casei închizîndu-se în urma lui. Ce urmări va avea declarația lui și ce soartă va avea Carolina?

20 mai — Ieri am așternut pe hîrtie o mulțime de lucruri și totuși n-am spus totul. De fapt, mai speram, cînd nu era nimic de sperat, speram ca adevărul să nu fie adevăr și ca el să se înșele în legătură cu sentimentele lui pentru mine. Nici acum nu prea am curajul să mărturisesc adevărul. Și totuși e o ușurare pentru inima mea îndurerată să-l aștern pe hîrtie. Da, îl iubesc! Asta este realitatea înspăimîntătoare, și nu mai pot să parez, să evit sau să neg ceva față de mine însămi, deși de la mine restul lumii nu va afla niciodată nimic. Îl iubesc pe logodnicul Carolinei și el mă iubește. Pasiunea asta nu s-a născut din convorbirea noastră de ieri; e un lucru care s-a produs la prima vedere, independent de voința mea; iar conversația mea de ieri cu el era mai degrabă o încercare de împotrivire decît de promovare a acestui sentiment — dar vai, din păcate nu l-a stins. Să ne ierte Cel de Sus pe amîndoi pentru această trădare cumplită!

25 mai — Totul e cum nu se poate mai vag; drumurile pe care ar fi să le urmăm nu au de cît un contur. Charles vine și pleacă, fiind ocupat — cel puțin de formă — cu schițele pe care le face în cortul lui din pădure. Dacă se vede cu Carolina în taină, n-aș ști să spun, dar am impresia că nu; aș zice mai degrabă că ea îl așteaptă tristă iar el nu-și face apariția. Nu văd la el nici un semn că felul cum l-am respins i-ar fi făcut cît de cît bine sau că o să se străduiască să-i rămînă credincios ei. O, măcar de-aș fi avut puterea de convingere a unui zeu și abnegația unui martir!

31 mai — Totul s-a sfîrșit — sau cel puțin s-a sfîrșit acest act al tristei drame — așa, în vînt. Ne-a părăsit. Nu s-a stabilit nici o dată pentru celebrarea logodnei oficiale cu Carolina, căci tata nu e omul care să forțeze

mîna nimănui într-o asemenea privință sau care să se amestece în vreun fel. De fapt, noi, fetele, sîntem total lipsite de apărare într-un caz ca acesta : pretendenții pot veni cînd vor și ne pot părăsi cînd vor ; bietul tata e mult prea bine crescut ca să rostească o vorbă de reproș sau să pună vreo întrebare iscoditoare. Mai mult decît atît, fiind acceptat de răposata maică-mea, domnul de la Feste exercită un fel de putere autocratică asupra tatei, care socoate că a-și forma o altă părere despre el ar fi o nelegiuire față de memoria ei. Eu însă, considerînd că e de datoria mea s-o fac, l-am întrebat în ultimul moment pe domnul de la Feste în privința logodnei și, din păcate, glasul îmi tremura fără a-l putea stăpîni.

— De la moartea mamei voastre totul a rămas încurcat — absolut totul ! mi-a spus cu un aer sumbru.

Asta a fost tot. Se prea poate să nu mai fie văzut niciodată în casa parohială de la Wherryborne.

7 iunie — Domnul de la Feste ne-a trimis scrisori : una pentru ea, una pentru mine. E imposibil ca a ei să fi fost cît de cît călduroasă, căci nu s-a luminat deloc citind-o. A mea, în schimb, era obișnuita misivă prietenească, înșirată pe o hîrtie oarecare. I-am înmînat-o Carolinei de îndată ce am parcurs-o cu privirea. În schimb, în fundul plicului era băgată o bucățică de hîrtie pe care n-am îndrăznit s-o arăt nimănui. Aceasta era adevărata lui scrisoare : am citit-o și am recitit-o șezînd singură în camera mea, tremurînd, parcă mă treceau fiori cînd reci cînd fierbinți. Îmi scrie că e foarte nefericit ; că-i pare rău de ce s-a întîmplat, dar că n-a avut încotro. De ce oare i-am îngăduit să mă vadă, din moment ce asta îl împiedică să-i rămînă credincios ei ? Vai, vai, vai !

21 iunie — Scumpa mea Carolina și-a pierdut pofta de mîncare, buna dispoziție și sănătatea. Proverbul zice că „nădejdea cu zăbavă lasă inima bolnavă". Scrisorile lui către ea sînt din ce în ce mai reci — dacă într-adevăr i-o fi scris mai multe. În orice caz, mie s-a abținut să-mi mai scrie — știe că n-ar avea nici un rost. În general vorbind, situația în care ne aflăm el, ea și cu mine este cum nu se poate mai tristă. De ce sînt oare atît de ticăloase inimile oamenilor ?

VI PRADĂ NAIVITĂȚII

19 septembrie — Trei luni de neliniște și îngrijorare — pînă cînd, în cele din urmă, am făcut pasul nesăbuit de a-i scrie. Principala noastră supărare ne-a pricinuit-o starea bietei Carolina care, după ce a căzut treptat-treptat într-o asemenea slăbiciune încît ne îndoim cu toții că va mai putea vreodată să-și recapete vigoarea, azi s-a simțit încă și mai rău. Situația ei e de-a dreptul critică. Doctorul spune limpede că se stinge de inimă rea — și că a ajuns într-un stadiu în care nici măcar înlăturarea cauzei nu o va mai putea reface. Oare n-ar fi trebuit să-i scriu mai devreme lui Charles ? Dar cum aș fi putut să fac una ca asta cînd ea mi-a interzis ? Numai și numai mîndria ei a fost de vină, dar eu nu trebuia să mă supun.

26 septembrie — Charles a sosit aici și a văzut-o. E speriat rău, cuprins de remușcări. Îl mustră conștiința. I-am spus că nu poate face prea mult bine, afară doar de a o înviora puțin prin prezența lui. Nu știu ce părere are de ideea de a o cere de nevastă cînd s-o face ea mai bine, dar deocamdată nu-i vorbește prea mult, căci nu prea are curaj, iar pe de altă parte, chiar și puținul care i-l spune o agită foarte tare, punîndu-i parcă pînă și viața în primejdie.

28 septembrie — După o luptă îndîrjită între datorie și egoism (așa cum mă rog cerurilor să nu-mi mai hărăzească niciodată) l-am rugat ca măcar de milă s-o ia de nevastă, acum pe loc, chiar țintuită la pat cum e. I-am spus că biata copilă n-o să-i fie o pacoste pe cap vreme prea îndelungată ; că o asemenea ceremonie i-ar mai mîngîia ultimele ceasuri de viață. Mi-a zis că ar face-o cu dragă inimă, și că, de fapt, s-a gîndit și el la asta, dar există o pricină care-l împiedică în mod categoric : dacă o ia de nevastă și ea moare, nu se mai poate niciodată căsători cu mine, sora ei, căci așa e legislația noastră. Auzindu-i aceste cuvinte am tresărit, dar el a continuat :

— Pe de altă parte, dacă aș fi sigur că făcînd nunta acum pe loc i-aș putea salva viața, n-aș refuza, căci poate, după o vreme — și mai ales, dacă nu te mai văd — aș izbuti să mă mulțumesc cu o ființă atît de blîndă cum

e ea ; însă dacă, așa cum e foarte probabil, nici căsătoria, nici vreo altă acțiune nu poate sluji mare lucru pentru a-i salva viața, luînd-o de nevastă o pierd și pe ea și te pierd și pe dumneata.

La asta n-am avut ce să-i răspund.

29 septembrie — A rămas neclintit în raționamentul lui găsind argumente pentru a mă refuza, pînă azi-dimineață. Acum însă mi-a venit o idee care m-a obsedat în atare măsură încît i-am propus-o de îndată. Ce-ar fi dacă ar consimți măcar la o căsătorie *de formă* cu Carolina, ținînd seama de dragostea ei ; nu e nevoie să fie o căsătorie valabilă, ci doar o formalitate care să-i satisfacă sufletul bolnav și slăbit. S-au mai făcut asemenea lucruri și sînt sigură, sentimentul că este a lui i-ar alina extraordinar de mult suferința. Apoi, dacă ar fi s-o strîngă Dumnezeu la el, n-aș mai pierde șansa de a deveni cîndva soția lui legitimă, în caz că lucrul va mai fi socotit potrivit ; pe de altă parte, dacă ea trăiește, cînd își revine și se înzdrăvenește, el o poate pune la curent cu caracterul incomplet al contractului lor de căsătorie, ceremonia poate fi repetată, iar eu aș putea (și cu siguranță că aș dori) să evit să-i mai tulbur cu prezența mea pînă cînd cosițele albe și zbîrciturile mele vor face din nefericita lui pasiune pentru mine un lucru de domeniul trecutului. I-am expus toate aceste considerente, dar el a refuzat. Sau, în orice caz, și-a amînat hotărîrea.

30 septembrie — Iar m-am rugat de el. Zice că o să se mai gîndească. Nu prea avem timp să ne jucăm cu lucrurile, și ca o pledoarie în plus m-am oferit să mă angajez solemn să-l iau de bărbat la un an după moartea ei.

Mai tîrziu, în cursul aceleiași zile — O conversație agitată care m-a tulburat mult. Zice că va fi de acord cu orice propunere de-a mea, cele trei posibilități și acțiunile noastre respective fiind înregistrate după cum urmează : în primul rînd, în cazul cînd scumpa noastră Carolina ne-ar părăsi, mă voi mărita cu el după trecerea unui an ; în al doilea rînd, în cazul restabilirii ei (de fapt, speranță pierdută), îmi iau răspunderea de a-i explica surorii mele adevărata natură a ceremoniei la care a participat, spunîndu-i că a fost sugestia mea de a-i aduce imediat fericirea, înainte de a se putea obține dispensa

necesară, şi că va avea parte şi de o ceremonie la biserică, făcută cu tot fastul cuvenit. În al treilea rînd, în cazul prea puţin probabil că sentimentele ei s-ar răci şi că ar refuza să reia ceremonia cu el, eu voi părăsi Anglia, îl voi întîlni în străinătate şi mă voi mărita cu el acolo, căzînd de acord să nu revin în ţară pînă cînd Carolina nu s-a măritat cu altul sau nu ajunge să privească dragostea ei pentru Charles drept un lucru de domeniul trecutului.

M-am gîndit bine la toate aceste posibilităţi şi le-am acceptat ca atare.

Ora 11 noaptea — Pînă la urmă nu-mi mai prea place planul ăsta. Pe de o parte, l-am sondat puţin pe tata în privinţa lui înainte de a-i ura noapte bună, impresia mea fiind că n-o să aibă nici o obiecţie. Dar el zice că sub nici un cuvînt n-ar încuviinţa asemenea ceremonii false; oricît de bune ar fi intenţiile noastre şi chiar dacă biata fată ar fi pe moarte, tot n-ar fi corect. Aşa că mă lupt cu nesomnul şi tristeţea.

1 octombrie — Sînt sigură că părerile tatei sînt greşite. De ce adică n-ar fi corect să aducem un balsam sufletului rănit al Carolinei, din moment ce Charles refuză categoric o ceremonie adevărată — care pe deasupra ar fi şi destul de greu de realizat, necesitînd obţinerea unei dispense speciale, chiar dacă ar fi el de acord? Tata nu ştie — sau refuză să creadă — că dragostea Carolinei a fost cauza stării deznădăjduite în care se află. Eu una ştiu însă bine că aşa stau lucrurile şi că o cununie chiar şi de formă, i-ar aduce o fericire greu de exprimat prin cuvinte, căci ori de cîte ori i-am şoptit aşa, într-o doară, cîte ceva despre asemenea căsătorii efectul a fost foarte puternic. De aici înainte nu mai putem să-i încredinţăm tatei nici o taină în privinţa Carolinei. Nu-şi înţelege propria fiică.

La amiază — Azi am profitat de absenţa tatei ca să mă consult în taină, în privinţa planurilor acestora secrete, cu un tînăr foarte înţelept care a trecut azi-dimineaţă pe aici, căutîndu-l pe tata. E vorba despre domnul Theophilus Highman, de care am mai avut prilejul să pomenesc — diacon în oraşul învecinat care se pregăteşte de hirotonisire. I-am povestit situaţia jalnică şi i-am descris remediul pe care l-am născocit. Cu multă căl-

dură mi-a spus că mă va ajuta — că e în stare să facă orice pentru mine (adevărul este că se numără printre admiratorii mei) ; el unul nu vede nimic rău într-un asemenea act caritabil. Revine la noi în casă azi după-amiază înainte de întoarcerea tatei, pentru a pune ideea în aplicare. Am vorbit cu Charles, care mi-a promis să fie pregătit. Acum trebuie să-i dau vestea Carolinei.

Ora 11 noaptea — Pînă acum am fost mult prea agitată ca să pot aşterne pe hîrtie rezultatul strădaniilor. Ne-am pus în aplicare planul ; şi cu toate că mă simt vinovată şi păcătoasă, sînt totuşi bucuroasă. Bineînţeles că pe tata nu l-am informat deocamdată. De cînd am desfăşurat ceremonia, pe faţa istovită, străvezie a Carolinei s-a aşternut o expresie serafică. Nu m-ar mira deloc dacă într-adevăr ar fi să-i salvăm viaţa chiar şi acum, ceea ce ar necesita apoi o ceremonie valabilă. În cazul ăsta tata ar putea fi pus la curent cu tot ce s-a făcut, şi — în faţa unui asemenea succes minunat — n-ar mai putea să ne dezaprobe. Între timp, bietul Charles n-a pierdut speranţa de a mă lua pe nevrednica de mine să-i umplu viaţa ţinînd locul Carolinei dacă... Dar mi-e greu să scriu fără emoţie despre această alternativă, aşa că mă opresc. Imediat după ceremonie Charles a plecat în sudul Europei. La început era într-o stare de încordare şi agitaţie aproape convulsivă, dar la stăruinţele mele s-a mai potolit. A trebuit să plătesc pentru asta : am primit de la el un sărut de despărţire, lucru pe care-l regret foarte mult, dat fiind sensul lui ; dar m-a luat cu totul prin surprindere, şi peste o clipă a şi plecat.

6 octombrie — Carolina e fără doar şi poate mai bine acum şi chiar cînd a aflat că Charles a fost silit să plece pe nepusă masă, a primit vestea fără să se întristeze Doctorul zice că aparenta ameliorare a stării ei s-ar putea dovedi înşelătoare ; eu însă cred că obligaţia ce i-am impus-o, de a tăinui faţă de tata şi faţă de toată lumea ceea ce s-a întîmplat, mai contribuie la înviorarea ei şi-i dă poftă de viaţă.

8 octombrie — Carolina îşi revine. Mă bucur că am salvat-o pe singura mea surioară, dacă într-adevăr aşa vor fi stînd lucrurile ; mă bucur, cu toate că acum nu mai am nici o şansă de a fi nevasta lui Charles.

VII O SURPRIZĂ

5 *februarie* — De multă vreme a fost absolut imposibil să mai notez ceva în jurnal ; acum însă intru într-o fază în care mai pot scrie cîte un rînd. Însănătoşirea Carolinei, care a durat patru luni bune, ne-a absorbit cu totul ; la început a fost lentă, în ultima vreme destul de rapidă. Dar ce de complicaţii s-au mai ivit !

Ce plasă plină de necinste, şi-ncurcată
Pornim a ţese cînd minţim întîia dată !

De la Veneţia, unde se află, Charles mi-a scris o scrisoare plină de reproşuri. Mă întreabă cum ar putea să împlinească în realitate ceea ce s-a prefăcut doar că îndeplineşte, de vreme ce încă mă iubeşte ? Dar, pe de altă parte, poate lăsa lucrurile neîmplinite ? În tot timpul ăsta nu i-am spus nimic Carolinei şi pînă în clipa de faţă ea tot mai crede că a luat-o într-adevăr de nevastă pentru a-i fi soţ „şi la bine şi la rău pînă va veni moartea să-i despartă", aşa cum le-a citit omul bisericii. Situaţia este chinuitoare pentru mine şi de fapt pentru toţi trei. La apropierea teribilă a morţii, judecata omului îşi mai pierde echilibrul şi sîntem în stare să facem totul pentru a împlini cerinţele momentului, cu ochii ţintă doar la persoana care ne stîrneşte sentimentele de compătimire sau afecţiune şi de care ne temem să nu fim despărţiţi pentru totdeauna.

Dacă ar fi luat-o cu adevărat de nevastă în momentul acela, între timp totul s-ar fi potolit. Numai că el s-a gîndit prea mult ; s-ar fi putut ca ea să moară. Dacă aşa s-ar fi întîmplat, poate că acum aş fi fost tristă ; în schimb nu m-aş fi aflat în bătaia vîntului... Posibilitatea ca el să mă ceară totuşi de nevastă în cele din urmă, asta mă agită cel mai tare. Totul atîrnă de un fir de păr. Dacă i-aş spune Carolinei că ceremonia căsătoriei ei a fost doar a parodie ? Dacă se supără pe mine şi pe el pentru această înşelăciune ? Şi apoi, ce se întîmplă ? Pe de altă parte să presupunem că nu se supără ci iartă totul ; atunci trebuie s-o ia de nevastă ; onoarea mă sileşte să-l îndemn

-o facă, în ciuda protestelor şi declaraţiilor lui, iar eu ar mai trebui şi să netezesc drumul către un asemenea dezodământ punînd-o pe Carolina la curent cu toate De fapt am avut de gînd să-i spun luna trecută — de cînd s-a înzdrăvenit în suficientă măsură ca să poată suporta orice veste ; dar nu m-am simţit eu în stare — mi-a lipsit forţa morală. Cu siguranţă că trebuie să-i scriu o scrisoare lui Charles ca să-l rog să vină să mă ajute.

14 martie — Carolina se miră neîncetat de ce nu se înspăimîntă Charles, dat fiind că au expirat cele cinci luni ale absenţei sale silite ; şi mai tare se miră că nu scrie mai des. Ultima lui scrisoare a fost rece, zice ea, şi adaugă că tare se teme că lui Charles îi pare rău de această căsătorie pe care poate a contractat-o numai de mila ei, socotind că ea fără doar şi poate va muri. Ţi se frînge inima cînd o auzi bîjbîind astfel, atît de aproape de adevăr, şi totuşi neizbutind să-l găsească întru totul.

Mai am şi un alt necaz, mai mic, în persoana tînărului diacon, pe care-l mustră conştiinţa pentru rolul pe care l-a jucat în înscenarea aceea. Sînt mai tare pedepsită decît orice altă femeie pentru că şi-a pervertit judecata înţeleaptă printr-o născocire ingenioasă !

2 aprilie — Practic vorbind, Carolina s-a însănătoşit. Obrajii îi sînt iarăşi aproape trandafirii, deşi nu strălucesc chiar aşa ca altădată. Încă şi acum se tot întreabă ce a putut să facă pentru a-l jigni pe scumpul ei soţ", iar eu m-am văzut silită să-i spun o particică din adevărul gol-goluţ — de fapt o particică prea puţin însemnată : i-am spus că poate deocamdată Charles regretă graba săvîrşirii acelei acţiuni, datorată bolii ei, pe cînd în momentul acela, el nu era încă pe deplin pregătit pentru căsătorie, căci avea alte treburi, dar fără îndoială va reveni la ea de îndată ce-şi găseşte o locuinţă. Între timp i-am scris şi lui, cerîndu-i în mod insistent să vină şi să mă scoată din încurcătura asta îngrozitoare. Cred că în ceea ce i-am scris nu va găsi nici cea mai mică undă de dragoste.

10 aprilie — Spre marea mea spaimă, scrisoarea pe care i-am trimis-o de curînd la Veneţia, unde se află, precum şi cea pe care i-a trimis-o Carolina, au rămas

fără răspuns. Ea îl crede bolnav. Eu n-aş zice că aşa stau lucrurile, dar aş ţine foarte mult să primim veşti de la el. Poate s-o fi ofensat de tonul meu categoric ; m-ar întrista rău să fie asta realitatea. Cum să-l ofensez tocmai eu ? Dar cred că am vorbit prea mult despre asta Trebuie neapărat să-i spun Carolinei adevărul, pentru că altfel, în neştiinţa ei, s-ar putea angaja pe vreo linie de conduită care s-o compromită rău. Chiar adineauri mi-a spus pe un ton plîngăreţ că dacă ar vedea-o el şi dacă ar şti că fiecare ceas cît nu doarme îi este ocupat numai de gîndul la el, e sigură că i-ar ierta îndrăzneala necugetată de a-l lua de bărbat. Foarte frumoase gînduri şi foarte înduioşătoare. N-am putut să-mi ascund lacrimile.

15 aprilie — Casa e întoarsă cu susul în jos ; tata e furios şi necăjit iar eu sînt tulburată la culme. Carolina a dispărut ! A plecat în taină undeva. Nu pot să nu mă gîndesc că ştiu foarte bine unde s-a dus. Vai, ce vinovată par să fiu eu şi ce nevinovată ea ! O, măcar de i-aş fi spus pînă acum adevărul !

În aceeaşi zi, la orele 1 — Deocamdată nici urmă de Carolina. Constatăm pe de altă parte că şi ajutoarea de cameristă angajată de probă a dispărut şi nu încape îndoială că, neavînd curajul s-o pornească de una singură în călătorie, Carolina a convins-o pe fată s-o însoţească. Sînt aproape sigură că a plecat disperată în căutarea lui, şi că vrea să ajungă la Veneţia. Ce rost ar fi avut să fugă, dacă nu ca să meargă la soţul ei — căci ea îl socotea soţ ? Acum, dacă stau şi mă gîndesc, de cîteva zile îşi cam trădase această dorinţă, aşa cum la păsările călătoare apar întîi cîteva semne ale începutului unor asemenea planuri ; şi totuşi, eu nu cred că ar fi făcut ea un pas atît de îndrăzneţ fără ajutorul nimănui, şi fără să mă consulte. Nu pot decît să notez faptele în sine — n-am timp de reflecţie. Dar cînd mă gîndesc cum străbate Carolina continentul împreună cu o fetişcană care e mai degrabă o povară decît un ajutor pentru ea ! Chiar şi împreună pot alcătui o pradă foarte uşoară pentru orice tîlhar care le iese în cale.

Orele 8 seara — Da, lucrurile stau într-adevăr aşa cum am presupus. A plecat la el. O scrisorică pusă de

ea în zori la poşta din Budmouth mi-a parvenit în cursul după-amiezii — datorită norocului că unul din servitori a trecut azi pe la poşta din oraş. Altfel n-aş fi primit-o decît mîine. Carolina îşi afirmă hotărîrea de a se duce la el şi spune că a pornit în taină ca să evite orice fel de împotrivire ; însă nu spune ce rută va urma. Sînt surprinsă că o fiinţă atît de blîndă şi supusă se dovedeşte deodată atît de sigură şi hotărîtă. Vai, dar dacă el o fi plecat din Veneţia ? S-ar putea să nu-l găsească săptămîni întregi — sau poate chiar niciodată.

Aflînd de scrisoare, tata mi-a poruncit să am totul pregătit pînă astă-seară la ora nouă, ca să putem porni cu trăsura pînă la gară şi să luăm trenul care prinde vaporul de la miezul nopţii. Am făcut toate pregătirile, aşa că iată, avînd încă un ceas la dispoziţie înainte de plecare, îmi uşurez chinul aşteptării punînd mîna pe pană. Tata zice că trebuie neapărat s-o găsim şi-l face cu ou şi cu oţet pe Charles. Fireşte, el crede că e doar o fetiţă amorezată care aleargă în calea iubitului ; dar cum ar putea nenorocita de mine să-i spun că e mai mult decît o simplă îndrăgostită, că într-un sens situaţia ei e chiar mai bună — deşi nu destul de bună ca această fugă la Charles să fie altceva decît un pericol încă şi mai mare decît impulsul unei îndrăgostite. Noi o să mergem prin Paris şi sperăm s-o ajungem din urmă acolo. Îl aud pe tata plimbîndu-se agitat în hol, aşa că nu mai pot scrie.

VIII URMĂRIREA

16 aprilie. Seara, hotelul din Paris — N-am izbutit s-o ajungem din urmă aici ; dar într-adevăr a trecut pe la hotelul ăsta, aşa cum am bănuit, fiind singurul din Paris de care auzise. Mîine pornim mai departe.

18 aprilie. Veneţia. — O dimineaţă de aventuri şi emoţii care m-au obosit şi m-au întristat. Şi totuşi nu pot să dorm, măcar că mă chinui de mai bine de un ceas, de cînd m-am culcat pe canapeaua din camera mea. Aşadar, încerc să-mi aduc la zi jurnalul, fie şi în grabă,

pentru că scriind în el mai scapi de obsesia unor idei care altfel îți rămîn suspendate în creier și parcă te ard.

Am ajuns aici azi-dimineață pe un soare orbitor care, pe măsură ce ne apropiam, lumina atît de tare clădirile și apa, încît păreau să alcătuiască un oraș de plută, care se lăsa legănat de valurile blînde și albastre. Dar n-am văzut decît puțin peisajul încîntător de la fereastra vagonului și curînd am traversat un canal și am intrat în gară. Cînd am ieșit la scările principale, șirul de gondole negre și strigătele gondolierilor l-au zăpăcit atît de tare pe tata încît, în loc să ceară o gondolă cu doi vîslași, a cerut două gondole, drept care ne-am trezit eu într-una și el în cealaltă. După ce am îndreptat lucrurile, am fost conduși la hotelul de pe Riva degli Schiavoni unde stătea domnul de la Feste ultima dată cînd am mai avut vești de la el; am mers o vreme pe Canal Grande, pe sub Rialto, iar apoi am intrat pe niște canale mai înguste care ne-au dus pe sub Puntea Suspinelor (ce nume potrivit pentru dispoziția în care ne aflam!) și pe urmă ne-au scos iarăși în larg. Culorile erau de o puritate neasemuită, dar ce păcat că a trebuit să văd prima dată Veneția tocmai în asemenea împrejurări!

De îndată ce am intrat în hotel (destul de demodat, ca majoritatea celor de pe aici, unde mulți oameni sînt în pensiune) — m-am repezit la lista locatarilor prinsă într-o ramă pe perete și într-o clipă am descoperit numele lui Charles. Dar noi eram preocupați mai ales de Carolina. M-am adresat omului de serviciu din hol și — știind că în mod normal ar fi călătorit sub numele de „Madame de la Feste" — am întrebat de ea fără să mă audă tata. (El, săracul, punea întrebări destul de confuze pe afară pe la ușă în legătură cu „o doamnă din Anglia", ca și cum n-ar fi fost cel puțin douăzeci de englezoaice pe acolo.)

— Da, a venit de curînd, mi-a răspuns omul de serviciu. Doamna a sosit cu trenul dis-de-dimineață, și aflînd că domnul de la Feste încă doarme, ne-a rugat să nu-l deranjăm. Acum e în camera dumneaei.

Ori Carolina ne văzuse de la fereastră, ori mă auzise pe mine vorbind, nu știu prea bine, dar în orice caz

chiar în clipa aceea am auzit paşi pe scările de marmoră neocrotite de vreun covor şi am văzut-o coborînd.

— Carolina! am strigat. De ce ai făcut una ca asta? şi m-am repezit la ea.

Nu mi-a răspuns; a plecat ochii ca să-şi ascundă emoţia, pe care şi-a stăpînit-o destul de bine după cîteva secunde, adoptînd un ton indiferent şi degajat cîtuşi de puţin potrivit cu firea ei.

— Tocmai mă duc la soţul meu. Încă nu l-am văzut. Am venit de puţină vreme.

N-a mai catadixit să-mi explice acţiunile, şi dădea să se îndepărteze. Am rugat-o foarte mult să vină undeva într-o cameră izolată unde să-i pot vorbi în taină, dar n-a vrut. În orice caz, în sufrageria alăturată nu era nimeni la ora respectivă, aşa că am dus-o înăuntru şi am închis uşa. Nu ştiu cum mi-am început explicaţiile şi cum le-am terminat, dar aşa pe scurt şi cu multe întreruperi am făcut-o să înţeleagă despre căsătoria ei că nu este valabilă.

— Nu e valabilă? m-a întrebat ea cu vocea stinsă.

— Nu e. Ai să constaţi că totul e aşa cum ţi-am spus.

Încă nu era în stare să prindă înţelesul vorbelor mele:

— Nu sînt soţia lui? strigă ea. Dar e cu neputinţă! Atunci ce sînt de fapt?

Am mai adăugat cîteva amănunte şi am repetat cît de convingător puteam motivele conduitei pe care o adoptasem; dar numai Dumnezeu ştie cît de greu mi-a venit să mi-o justific în mintea mea în mai mare măsură decît a acceptat-o ea în mintea ei.

Întoarcerea sentimentelor ei, de îndată ce vedea adevărul gol-goluţ, a fost cumplită. După ce şi-a mai vărsat amărăciunea a început să mă ocărască şi pe mine şi pe el.

— De ce a trebuit să mă păcăliţi în halul ăsta? întreba ea cu o aroganţă amarnică, de care nici n-o credeam în stare pe o fiinţă atît de blajină. Adică presupui că există ceva care ar putea să justifice o asemenea înşelăciune? Vai de mine, în ce capcană m-aţi atras!

I-am murmurat că așa cerea sănătatea ei, dar cred că nici nu m-a auzit. S-a prăbușit pe un scaun, și-a cuprins fața în mîini și tocmai atunci a intrat tata.

— A, aici erai! Te pierdusem. A, uite-o pe Carolina!

— Spune-mi, tată, și tu ai fost amestecat în această ciudată înșelăciune făcută din bunătate?

— In ce să fiu amestecat?

Și atunci a ieșit totul la iveală, căci pentru prima dată a fost pus la curent cu faptul că planul pentru alinarea bolii ei — în privința căruia îl sondasem și pe el — chiar a fost pus în aplicare. Într-o clipă s-a situat de partea Carolinei. Asigurările repetate că n-am avut decît intenții bune n-au slujit la nimic. Peste vreo două minute Carolina s-a ridicat și a părăsit brusc încăperea, iar tata a urmat-o, lăsîndu-mă singură cu gîndurile mele.

Atît de dornică eram să-l găsesc imediat pe Charles încît nici n-am băgat de seamă încotro au luat-o. Personalul de serviciu mi-a spus că domnul de la Feste tocmai fumează afară; unul dintre servitori chiar s-a dus să-l caute, urmat de mine; dar înainte de a fi făcut mai mult de zece pași, a ieșit din hotel prin spatele meu. Mă așteptam să fie uluit la vederea mea; dar n-a manifestat nici un fel de surprindere, ci mai degrabă cu totul alt gen de emoție, și încă într-o măsură care m-a alarmat. Se prea poate ca și eu să fi trădat același lucru; dar m-am luptat din greu să-mi stăpînesc sentimentele, și de îndată ce am izbutit, i-am spus că a sosit Carolina. Mi-a răspuns pur și simplu „da" cu glas scăzut.

— Deci știai, Charles? l-am întrebat.

— Tocmai am aflat.

— Vai, Charles, mă tem că lunga amînare a validării căsătoriei tale cu ea pînă astăzi ne pune într-o situație destul de complicată. De ce nu ne-ai răspuns la scrisori?

— Vroiam să vă răspund prin viu grai; nu prea știu cum să mă adresez ei în această chestiune — și de fapt nici ție. Dar ce s-a întîmplat cu ea?

— A plecat cu tata; era furioasă pe tine iar pe mine mă disprețuiește.

A rămas tăcut. Văzîndu-l că nu scoate o vorbă am sugerat să-i urmăm şi am arătat direcţia în care îmi închipuiam că au pornit cu gondola. Întrucît noi ne-am urcat într-una cu doi vîslaşi am ajuns destul de curînd să le vedem înaintea noastră siluetele, pe cînd ei nu prea puteau să ne vadă, căci, spre deosebire de gondola lor, a noastră avea baldachin. Au intrat pe un canal îngust, dincolo de Giardino Reale, şi pînă cînd să ajungem să plutim şi noi printre zidurile murdare, i-am văzut părăsindu-şi gondola la debarcaderul de pe care se urca pe Via 22 Marzo. Cînd am ajuns şi noi la locul respectiv i-am văzut plimbîndu-se în sus şi-n jos pe stradă şi discutînd. Charles a păşit din gondolă pe primele trepte şi se uita la ei. Iar eu mă uitam la el. Părea căzut în visare.

— Nu te duci să-i vorbeşti ? l-am întrebat într-un tîrziu.

A încuviinţat şi a pornit către Carolina. Şi totuşi nu s-a grăbit să ajungă la ea ci, adăpostindu-se într-un loc, le supraveghea conversaţia. Într-un tîrziu şi-a întors privirile către mine, drept care eu i-am făcut semn să înainteze şi el m-a ascultat, a făcut cîţiva paşi şi le-a ieşit înainte. Carolina s-a făcut roşie ca focul la faţă, s-a înclinat cu trufie în faţa lui, i-a întors spatele şi, apucîndu-l cu violenţă de braţ pe tata, l-a luat de acolo înainte de a fi putut el să-şi pună mintea la contribuţie. S-au făcut nevăzuţi pe o alee îngustă care ducea în spatele clădirilor înşirate de-a lungul lui Canal Grande.

Charles de la Feste s-a întors încet înapoi ; în timp ce cobora în gondolă, să-şi reia locul lîngă mine, mi-am dat seama de gravitatea situaţiei mele şi inima a început să-mi bată gata să-mi spargă pieptul. Iată că venise rîndul celei de a treia alternative ipotetice — la care nici Charles, nici eu nu ne aşteptasem cîtuşi de puţin : Carolina îl refuzase, aşa că acum era liber să mă ceară pe mine de nevastă.

În drumul nostru de întoarcere, părea total absorbit de gînduri, pînă cînd am cotit, reintrînd pe Canal Grande. Atunci a întrerupt tăcerea :

— Ţi-a vorbit cu foarte multă asprime în sufrageria hotelului. Cred că n-avea deloc dreptul să-ţi spună ce ţi-a spus, după ce ai îngrijit-o cu atîta dragoste.

— Ba cred că avea, i-am răspuns. Abia acum i-am mărturisit tot ce am făcut ; pînă azi n-a cunoscut adevărul.

— Avea un aer foarte demn — remarcabil, murmură Charles. Şi tu la fel, într-o măsură încă şi mai mare.

— Dar de unde ştii ce s-a întîmplat între noi ?

Atunci mi-a povestit că văzuse şi auzise totul : sufrageria era despărţită doar printr-o uşă de sticlă de un salonaş lăturalnic în care se afla el cînd am intrat noi în partea cealaltă, aşa că tot ce-am spus se auzea perfect.

— Draga mea Alicia, să ştii însă că am fost mai impresionat de căldura scuzelor pe care i le-ai exprimat tu decît de oricare alt lucru. Şi ştii că acum s-au creat condiţiile care îmi oferă libertatea de a te considera logodnica mea ?

Mă aşteptasem să-mi spună aşa ceva, şi totuşi nu eram pe deplin pregătită. Am mormăit fără convingere că nu putem discuta în clipa aceea.

— De ce nu ? Ştii că ne putem căsători acum pe loc ? Ea s-a lepădat şi de tine şi de mine.

— Asta nu se poate, i-am replicat pe un ton ferm. Nu a fost cerută de nevastă aşa cum se cuvine — ca să se reia slujba de căsătorie conform legii ; ar fi un păcat cumplit din partea mea dacă te-aş accepta.

Nu observasem încotro se duceau gondolierii. Presupun că le dăduse indicaţii fără să-l aud eu, căci lăsîndu-mă disperată şi obosită în voia mişcărilor legănate ale gondolei, mi-am dat seama deodată că mergem în sus pe canal, dar apoi, după ce am cotit printr-o deschizătură aproape de Palazzo Grimani, ne-am oprit la nişte trepte din dreptul unei biserici foarte mari.

— Unde ne aflăm ?

— Este biserica Frari, mi-a răspuns. Ne-am putea cununa aici. În orice caz, să mergem înăuntru şi să ne liniştim şi apoi vom hotărî ce avem de făcut.

După ce am intrat am constatat că indiferent dacă era un lăcaş potrivit pentru cununie sau nu, era oricum

teribil de deprimant. Cuvîntul pe care pare să-l rostească cel mai des Veneția — declin — era într-un fel accentuat aici. Toată structura imensă părea că se scufundă într-un pămînt insuficient de solid ca s-o susțină. Pereții erau străbătuți de crăpături în zig-zag, pline de pînze de păianjen, care întunecau de asemenea ferestrele. Pe culoarele dintre strane plutea un miros dulceag și grețos. După ce am umblat puțin cu el prin biserică, lăsînd lungi răstimpuri de tăcere jenantă, întreruptă doar din cînd în cînd de vreo explicație de-a lui referitoare la monumente sau obiecte de artă, și temîndu-mă că ar fi în stare să scoată o dispensă de căsătorie, m-am îndreptat către o ușă din partea de sud a bisericii — intrarea în sacristie.

Am privit prin ușă către altarul mic de la capătul celălalt. Înăuntru era doar o singură persoană îngenuncheată în fața acelui frumos altar sculptat de Bellini. Dar așa frumos cum era, femeia nu părea nici măcar să-l vadă. Plîngea și se ruga cu inima frîntă. Era sora mea Carolina. I-am făcut semn lui Charles, care a venit lîngă mine și s-a uitat și el prin geamul de la ușă.

— Du-te și vorbește-i, i-am spus. O să te ierte.

L-am împins ușurel într-acolo și am revenit prin absidă în naos, îndreptîndu-mă apoi spre ușa din partea de apus. Acolo l-am găsit pe tata și i-am vorbit. Mi-a răspuns cu multă severitate că după ce s-a instalat confortabil într-o pensiune de pe Canal Grande s-a întors la hotelul de pe Riva degli Schiavoni în căutarea mea, dar nu m-a găsit. Acum o aștepta pe Carolina ca s-o însoțească înapoi la pensiune, după care ea îl rugase s-o lase cît mai mult singură, pînă-și va recăpăta echilibrul.

I-am spus tatei că n-are nici un rost să stăruie asupra unor lucruri de domeniul trecutului, că fără îndoială eu greșisem și că singurul leac posibil îl poate oferi viitorul și căsătoria lor. A fost întru totul de acord cu mine și cînd l-am informat că în momentul acela domnul de la Feste se află alături de Carolina în sacristie, a acceptat și propunerea mea de a-i lăsa în pace și de a ne întoarce împreună ca să-i așteptăm la pensiune unde îmi închiriase și mie o cameră. Așa am și făcut, și ducîndu-mă în

odaia pe care mi-o alesese, cu vederea spre canal, am scos capul pe fereastră ca să aştept gondola în care urmau să vină Charles şi soră-mea.

Au sosit destul de curînd. I-am recunoscut după culoarea umbreluţei ei de soare. Stăteau alături prin forţa împrejurărilor, dar nu făceau nici un fel de conversaţie şi mi s-a părut că ea e agitată şi palidă. Cînd a ajuns gondola în dreptul scărilor clădirii în care ne aflam, Charles a luat-o de mînă şi a ajutat-o să urce. Mi s-a părut că o să-i refuze ajutorul, dar n-a făcut-o. Curînd am auzit-o trecînd prin dreptul camerii mele şi, dorind să aflu rezultatul întrevederii, am coborît scările, văzînd că Charles n-a plecat înapoi cu gondola. Tocmai se întorcea de la uşă, dar nu către canal, avînd intenţia să meargă pe jos spre casă de-a lungul străzii care dădea în Via 22 Marzo.

— Te-a iertat ?

— Nu i-am cerut-o.

— Dar erai obligat s-o faci ! i-am zis eu.

După o pauză mi-a răspuns :

— Alicia, hai să încercăm să ne înţelegem bine : adică tu vrei să-mi spui o dată pentru totdeauna că dacă sora ta e dispusă să-mi fie soţie chiar te dai la o parte din calea ei şi nici nu mai vrei să ţii seamă de ceea ce ţi-am propus ?

— Da, chiar aşa vreau să-ţi spun !, i-am confirmat — dar buzele mi se uscau în timp ce-i vorbeam. Din moment ce-i aparţii — cum aş putea proceda altfel ?

— Da, aşa este. E pur şi simplu o chestiune de onoare, mi-a replicat. Ei bine, atunci onoarea să-mi fie călăuză şi nu dragostea ! Am să-i pun chestiunea în mod deschis ; dacă zice da, căsătoria va avea loc. Dar nu aici. În casa voastră din Anglia.

— Cînd ?

— O voi însoţi pînă acolo şi căsătoria va avea loc la o săptămînă de la întoarcerea ei. Nu mai am nimic de cîştigat printr-o amînare. Dar nu răspund de consecinţe.

— Ce vrei să spui ? l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns nimic, şi s-a îndepărtat. M-am întors în camera mea.

IX MARTORĂ A DEZNODĂMÎNTULUI

20 aprilie, orele 10,30 seara. Milano. — Am ajuns pînă aici în drumul nostru către casă. Simţindu-mă fără îndoială de prisos, pe cît posibil călătoresc separat de ceilalţi. După ce am luat masa aici la hotel, am ieşit singură, nepăsătoare faţă de convenţiile sociale, căci n-am mai putut rămîne în casă. M-am plimbat alene pe Via Alessandro Manzoni, pînă cînd mi-a atras atenţia Galleria Vittorio Emmanuele, şi am intrat sub arcadele înalte de sticlă pînă am ajuns în sala octogonală din centru. M-am aşezat pe un scaun. Fiind deprinsă cu vizitatorii care se plimbă, mi-am întors privirile către două persoane care stăteau pe nişte scaune în faţa mea : erau Carolina şi cu Charles. De la conversaţia mea cu el, îi vedeam pentru prima dată în tête-à-tête. Curînd m-a observat şi Carolina şi a întors capul ; apoi, după cît se pare, dînd frîu liber unui impuls de moment, a sărit de pe scaun şi a traversat sala către mine. De cînd ne întîlnisem la Veneţia nu mai schimbasem o vorbă între noi. Aşezîndu-se lîngă mine mi-a spus :

— Alicia, Charles mă roagă să te iert, aşa că te iert.

I-am strîns mîna, cu lacrimi în ochi şi am întrebat-o :

— Şi-l ierţi şi pe el ?

— Da, mi-a confirmat ea cu timiditate.

— Şi care e rezultatul ?

— Ne căsătorim de îndată ce ajungem acasă.

Cam asta a fost toată conversaţia dintre noi ; a venit spre hotel împreună cu mine, iar Charles ne-a urmat, la o distanţă de cîţiva paşi, măcar că ea întorcea mereu capul parcă ar fi dorit să-l vadă depăşindu-ne. În urechi îmi suna mereu refrenul „onoare dar nu dragoste". Aşa stau acum lucrurile. Carolina e din nou fericită.

25 aprilie — Ne-am întors la noi în Anglia şi Charles ne însoţeşte. Evenimentele se precipită acum în tăcere, cu o viteză ameţitoare chiar ; uneori parcă mă apasă această degajare stranie şi nefirească ce pare să le însoţească desfăşurarea. Charles locuieşte în oraşul învecinat ; aşteaptă îndeplinirea formalităţilor de căsătorie ; de îndată ce obţine autorizaţia, urmează să vină aici, să

se cunune cu ea fără multă pompă și s-o ia din casa noastră. Pe fața lui se citește mai degrabă resemnarea decît mulțumirea ; dar nu mi-a mai adresat nici un cuvînt în chestiunea aceasta arzătoare și nici nu s-a abătut cu o iotă de la calea pe care a stabilit-o. S-ar putea să fie fericiți în viitor ; așa nădăjduiesc. Dar nu sînt în stare să-mi alung deprimarea.

6 mai — Ajunul căsătoriei. Carolina cunoaște o fericire senină, dar nu e deloc veselă. Pe de altă parte, nici nu ne pricinuiește nici un fel de îngrijorare. Mi-ar părea bine să pot spune același lucru și despre el. Numai că el vine și pleacă, ca o fantomă, deși nimeni nu pare să observe expresia ciudată de pe chipul lui. N-am încotro și trebuie să rămîn aici pentru ceremonie ; și totuși cred că absența mea i-ar mai fi alinat un pic tulburarea lui Charles. Pe de altă parte, cine știe ? Poate că greșesc în felul cum stabilesc eu pricina lucrurilor : tata spune pur și simplu că Charles și Carolina au la fel de multe șanse ca și alții să fie fericiți. În orice caz ziua de mîine pecetluiește totul.

7 mai — S-au căsătorit ; tocmai ne-am întors de la biserică. Mai de dimineață Charles era atît de palid încît tata l-a întrebat dacă e bolnav. El a răspuns că nu, că are doar o durere de cap și așa am pornit cu toții spre biserică. Treaba s-a făcut fără nici un fel de piedică sau încurcătură.

Orele 4 după-amiază — Pînă la ora asta ar fi trebuit să fi pornit în călătoria de nuntă. S-a produs totuși o întîrziere inexplicabilă. Charles a ieșit acum o jumătate de oră și încă nu s-a întors. Carolina îl așteaptă în hol ; mi-e tare frică să nu piardă trenul. Presupun că e o piedică neînsemnată, care nu va avea nici un fel de urmări ; și totuși sînt copleșită de presimțiri...

14 septembrie — Au trecut patru luni ; *doar* patru luni ! Și totuși au trecut mai greu ca patru ani. Oare să nu fie decît șaptesprezece săptămîni de cînd am așternut pe hîrtie relatarea căsătoriei lor ? Mă simt deja bătrînă !

În ziua aceea de neuitat am așteptat cu toții, am tot așteptat, dar Charles n-a mai revenit. Pe la șase, cînc

biata Carolina s-a întors în camera ei, micuța de ea, într-o stare de încordare de nedescris, un om care lucra în luncă a venit la ușa noastră și a întrebat de tata. A vorbit cu el în bibliotecă. Pe urmă tata a sunat clopoțelul și a trimis după mine. Am coborît și am aflat vestea fatală. Charles pierise. Muncitorul acela se dusese să închidă ecluza la un zăgaz din luncă și a zărit în eleșteu o pălărie care se tot învîrtea purtată de bulboană ; uitîndu-se cu atenție, i s-a părut că vede ceva ciudat pe fundul apei. Știa ce poate să însemne asta. A coborît obloanele zăgazului ca să potolească șuvoiul apei și a văzut clar cadavrul. Nu mai are rost să reproduc aici detalii care au fost publicate în ziare la vremea respectivă. Au reușit să-l aducă pe Charles în casă la noi, dar murise demult.

La toți ne-a fost teamă pentru Carolina ; și într-adevăr a suferit cumplit ; dar, oricît de ciudat ar părea, suferința ei a fost pur și simplu genul acela de mîhnire profundă care-și găsește ușurare în suspine și lacrimi. Ancheta a stabilit că Charles își făcuse un obicei din a traversa lunca pentru a da cîte un ban unui bătrîn ce locuia pe dealul de vizavi — pictor de peisaje pe vremuri, destul de modest de fapt, pînă cînd și-a pierdut vederea ; se presupune că în ziua nunții s-a dus într-acolo în același scop, precum și pentru a-și lua rămas bun de la bătrîn. Pe baza acestor informații, jurații instituiți de parchet au decis că moartea lui a fost pricinuită de un accident ; toată lumea crede și astăzi că s-a înecat în timp ce trecea peste culmea stăvilarului pentru a merge la bătrînul acela. O singură persoană nu crede în accident. După efectul năucitor produs în prima clipă de vestea morții lui, mi s-a părut destul de ciudat ca el să-și aleagă un asemenea moment — de fapt chiar cel al plecării — pentru îndeplinirea acestei misiuni ; și încă să se ducă personal, cînd avea atît de puțin timp la dispoziție ; putea foarte ușor să trimită orice cadou prin altcineva. Gîndindu-mă mai bine, am ajuns la convingerea că acest pas prin care a părăsit el viața a făcut parte din planul zilei respective, în egală măsură cu nunta de la biserica din apropiere. Erau cele două jumătăți ale întregului intențiilor lui din clipa cînd, atunci pe Canal

Grande, mi-a dat acea asigurare pe care n-am s-o uit niciodată : „Ei bine, atunci onoarea să-mi fie călăuză şi nu dragostea. Dacă zice da, căsătoria va avea loc."

Nu ştiu de ce am mai scris tocmai acum aceste lucruri în jurnal ; dar aşa mi-a venit s-o fac — într-un fel ca să întregesc acea parte a cronicii mele haotice care relatează povestea de dragoste dintre sora mea şi Charles. Ea trăieşte mai departe supusă şi retrasă în mîhnirea ei, de care probabil o să scape cu timpul ; îi schimb eu.. Dar ce contează ?

Notă adăugată

Cinci ani mai tirziu — Am dat peste acest vechi jurnal şi m-a interesat să-l parcurg, întrucît cuprinde o cronică a epocii cînd viaţa îmi lumina şi-mi încălzea privirile mult mai mult ca acum. Mă simt îmboldită să mai adaug o frază ca să rotunjesc acest hrisov al trecutului. Acum vreun an, sora mea Carolina a acceptat — după o curte insistentă — mîna şi inima lui Theophilus Highman — odinioară acel tînăr şi emoţionat diacon care a oficiat simulacrul de căsătorie plănuit de mine şi care între timp a ajuns preotul hirotonisit cum se cuvine al parohiei învecinate. Căinţa lui pentru rolul pe care l-a jucat s-a prefăcut în dragoste. Acum ne-am ispăşit cu toţii păcatele săvîrşite împotriva Carolinei ; deie Domnul ca de aci înainte să fie ferită de înşelăciune.

1887

CEI TREI NECUNOSCUȚI

Printre puținele trăsături ale Angliei rurale nu prea mult supuse schimbărilor aduse de scurgerea veacurilor, se pot număra și rîpele înalte, acoperite de ierburi și de buruieni, mai ales grozamă, vîlcelele sau viroagele unde pasc oile, li se mai zice costișe — și acoperă o mare parte a anumitor ținuturi din sudul și sud-vestul țării. Dacă e vreo urmă de așezare omenească pe ici, pe colo, de obicei ea îmbracă forma unei căsuțe izolate a unui păstor.

Cam cu cincizeci de ani în urmă, pe o costișă se afla o asemenea căsuță izolată, care, cine știe, poate mai e și azi în picioare. În ciuda izolării sale însă, locul respectiv nu era la o depărtare mai mare de șase-opt kilometri de reședința ținutului. Numai că această așezare urbană nu afecta decît prea puțin căsuța păstorului. Cînd vremea e neprielnică, cînd ninge, plouă, e lapoviță sau ceață, cei șapte-opt kilometri de teren accidentat reprezintă un spațiu suficient pentru a-l izola chiar și pe un Timon din Atena [1] sau pe un Nabucodonosor [2]; dar cînd vremea e frumoasă spațiul se micșorează, pentru a face plăcere stolului aceluia mai puțin respingător — al poeților, filozofilor și artiștilor plastici, ca și al altor oameni îndrăgostiți de natură, deprinși „să conceapă lucruri plăcute și să mediteze asupra lor". De obicei, cei ce construiesc asemenea locuințe izolate profită de prezența vreunei întăriturl sau ridicături de pămînt, a vreunui pîlc de arbori sau cel puțin a vreunei rămășițe dintr-un vechi gard viu. În cazul de față însă nu se ținuse deloc seama de vreun asemenea avantaj. „Cuibul ciorii", cum fusese botezată casa, era complet izolat și nu era apărat de nici un

[1] Erou legendar, împins la mizantropie și însingurare de ticăloșia celor din jur. Protagonistul tragediei omonime de Shakespeare

[2] În una din legendele biblice (*Daniil*, 4 29-33), regele asirian (604—561 î.e.n.) se izolează de lume și trăiește cu animalele în pădure.

accident de teren. Singura justificare a așezării lui părea să fie încrucișarea a două poteci de picior, care poate că se întîlniseră aici, în unghi drept, acum patru dacă nu chiar cinci secole. Așadar, casa era expusă stihiilor din toate părțile. Dar cu toate că vîntul, atunci cînd bătea, nu glumea deloc, iar ploaia, cînd cădea, venea ca un potop, schimbările de vreme din cursul iernii nu erau chiar atît de îngrozitoare aici, pe această culme, cum își închipuie cei ce locuiesc la cîmpie. Bruma aspră nu era chiar atît de primejdioasă ca în vîlcele, și nici gerurile nu păreau să ciupească atît de rău. Cînd păstorul și cu familia lui, care ocupau această casă, erau compătimiți pentru cît suferă de pe urma stihiilor, ei spuneau că în general îi supără mai puțin „șuierăturile și plesniturile" decît pe vremea cînd locuiseră pe malul unui pîrîu într-o vale adăpostită din împrejurimi.

Seara zilei de 28 martie o mie opt sute douăzeci și ceva era tocmai una din acelea care de obicei atrăgeau exclamații de compătimire ca cele pomenite mai sus. Era furtună și ploaia bătea oblic, aproape orizontal, ai putea zice, lovind și în pereți și în povîrnișurile dealurilor și în gardurile vii exact ca sulițele folosite în bătăliile de la Senlac [1] și Crécy [2].

Oile și celelalte animale care umblau în aer liber și rămăseseră neadăpostite își fereau capul de vînt; în schimb, cozile păsărelelor care încercau să se pregătească de somn pe vreo crenguță plină de spini erau răvășite ca niște umbrele deschise. De pe culmea acoperișului căsuței apa curgea șiroaie și streșinile făceau o pînză de picături în dreptul fiecărui zid. Și totuși, niciodată n-a fost mai nelalocul ei compătimirea față de soarta păstorului respectiv. Căci țăranul acela vesel dădea o petrecere cu multă lume, sărbătorind botezul celei de a doua fetițe ce i-o născuse nevasta.

Oaspeții sosiseră înainte de a începe ploaia și acum erau strînși cu toții în odaia mare — odaia de ședere a casei. Dacă s-ar fi uitat cineva înăuntru pe la orele opt

---

[1] Între anglo-saxoni și cuceritorii normanzi (1066), cunoscută după localitatea învecinată Hastings.

[2] În Franța (1346) în timpul Războiului de 100 de ani.

ale acestei seri bogate în evenimente, ar fi ajuns la concluzia că este locul cel mai plăcut și mai comod la care putea visa pe o vreme atît de haină. Meseria stăpînului casei era dovedită de o serie întreagă de bîte ciobănești, bine lustruite și atîrnate ca podoabe deasupra vetrei, curbura fiecăreia din ele lucind și ea de atîta frecătură; se aflau acolo bîte de toate felurile, de la tipul antic ce-l putem vedea în pozele patriarhale ale vechilor biblii de familie pînă la cele cumpărate la ultimul tîrg de oi din împrejurimi. Încăperea era luminată de vreo cinci-șase lumînări, cu mucul abia răsărit din seul în care erau învelite și așezate în sfeșnice folosite doar la sărbători mari, la praznice și la ospețe de familie. Erau împărțite prin cameră, două fiind așezate pe polița căminului. Chiar și această așezare a lumînărilor era semnificativă, căci a le pune pe cămin era întotdeauna semn că se dă o petrecere.

În vatră, în fața unui butuc mai solid ce dădea tărie focului, ardea un mănunchi de ciulini care trosneau „ca hohotele de rîs ale bufonului".

Erau adunate acolo nouăsprezece persoane Cinci erau femei, purtînd rochii care de care mai viu colorate, și ședeau pe scaune pe lîngă pereți; fetele — unele sfioase altele mai puțin — se așezaseră pe banca de la fereastră; patru bărbați — printre care Charley Jake, tîmplarul, care aranja și gardurile vii din sat, dascălul Elijah New și lăptarul John Pitcher, socrul ciobanului — erau tolăniți pe lavița cea mare: sub coltar un flăcău și o fetișcană sporovăiau și roșeau mereu, fiind în pline tratative pentru întemeierea unui cămin pe o viață întreagă, iar un bărbat mai vîrstnic, trecut pare-se de cincizeci de ani, și care tocmai se logodise, se tot muta de colo pînă colo ținîndu-se scai de viitoarea lui nevastă. Toată lumea se simțea în largul ei pentru că avea încredere deplină în părerile celorlalți; și podoaba cea mai frumoasă care aducea acel simțămînt de bunăstare la culme, de seninătate cu adevărat princiară, o dădea celor mai mulți dintre cei de față lipsa oricărei exprimări sau a oricărui gest care să arate că țin morțiș să parvină în viață, să-și lărgească orizontul sau să facă cine știe

ce alt lucru uluitor ; or, în zilele noastre, de obicei tocmai asemenea lucruri înăbuşă în faşă înflorirea veseliei şi a degajării tuturor — cu excepţia celor două extreme ale scării sociale.

Fennel, păstorul, făcuse o căsătorie bună, nevastă-sa fiind fiica unui lăptar dintr-o altă vale, mai îndepărtată ; adusese cu ea cincizeci de lire de aur, şi le păstra acolo pînă cînd vor fi necesare pentru a acoperi nevoile unei familii mai numeroase. Această femeie destul de austeră era înclinată să dea o anumită notă de decenţă sărbătorii respective. O petrecere la care oamenii şed jos are şi ea avantajele ei ; dar şederea netulburată pe scaune şi laviţe prezenta şi riscul de a-i îndemna pe bărbaţi să se întreacă la pahare, aşa că nu rareori se întîmpla să golească toate sticlele şi damigenele de prin casă. Alternativa o constituia o petrecere cu dans ; dar aceasta, înlăturînd obiecţia anterioară referitoare la băutură, avea un dezavantaj în privinţa mîncării bune, căci pofta de lup pe care o stîrneşte ţopăiala fără măsură face ravagii în cămară. Drept care, nevasta păstorului recurse la un plan intermediar, alternînd scurte intervale de dansuri cu perioade tot scurte de conversaţie şi cîntat, pentru a împiedica excesele necontrolate atît într-o direcţie cît şi în cealaltă. Numai că acest plan fusese ţinut ascuns doar în propria ei minte delicată : păstorul Fennel era într-o asemenea dispoziţie încît ar fi vrut să se dedea la cele mai nesăbuite manifestări ale ospitalităţii.

Lăutarul era un băiat de prin părţile acelea, nu mai mare de doisprezece ani, şi manifesta o dexteritate extraordinară în intonarea unor gigi şi ronde scoţiene, cu toate că avea degetele aşa de scurte şi de firave încît trebuia mereu să le mute pentru notele înalte, de la care să le schimbe repede înapoi la poziţia întîi, şi puritatea sunetelor lui mai lăsa uneori de dorit. Pe la şapte începuse muzica stridentă executată de acest tînăr, însoţită de un bas bubuitor al dascălului Elijah New care, cu multă înţelepciune, îşi adusese instrumentul muzical preferat — acel gen de tubă numit pe vremuri *serpent*. Dansul se stîrni imediat şi doamna Fennel îi rugă pe muzicanţi ca sub nici un motiv să nu cînte mai mult de un sfert de oră.

Dar, odată porniți să-și îndeplinească misiunea, dascălul și băiatul uitară repede de indicațiile primite. Mai mult decît atît, unul dintre dansatori, Oliver Giles, un flăcău de șaptesprezece ani, mort după partenera lui (o frumoasă de două ori mai vîrstnică decît el, peste care treizeci și trei de primăveri nu trecuseră prea ușor), le dăduse un bacșiș bun muzicanților ca să nu înceteze să cînte atîta vreme cît îi ține bojocii și puterile. Văzînd că oaspeții încep să năduşească, doamna Fennel se apropie și-l apucă pe scripcar de cot, iar apoi astupă gura suflătorului. Însă lăutarii nici n-o băgară-n seamă, drept care ea începu să se teamă să nu-și piardă faima de gazdă primitoare dacă intervine în chip atît de vădit ; se retrase și se lăsă neputincioasă pe un scaun. Așadar, dansul se învolbură cu furie crescîndă, musafirii învîrtindu-se pe orbite de planetă, unii în sensul celor din sistemul solar, de la apogeu la perigeu, și apoi invers, pînă cînd acul pendulei din capătul celălalt al încăperii străbătu un ceas întreg.

În timp ce aceste vesele evenimente erau în curs de desfășurare în locuința păstorului Fennel, în noaptea vrăjmașă de afară se petrecuse un incident care urma să aibă o mare înrîurire asupra celor de față. Îngrijorarea doamnei Fennel în legătură cu înfierbîntarea crescîndă a dansului avea loc cam în același timp în care un bărbat urca dealul izolat din direcția orașului mai îndepărtat, înspre culmea unde se afla „Cuibul ciorii". Acest personaj păşea fără pauză ori răgaz prin ploaie, urmînd poteca nu prea bătătorită care, ceva mai departe, înconjura căsuța păstorului.

Era aproape de vremea lunii pline și cu toate că cerul era căptușit de nenumărate cearceafuri de nori din care picura ploaia, obiectele de afară se vedeau destul de bine. Lumina aceea slabă și tristă dezvăluia silueta suplă a drumețului însingurat ; mersul lui sugera că e un om trecut binișor de vîrsta agilității depline, dar nu chiar atît de mult încît să nu se poată mișca iute la nevoie. La prima vedere, părea să aibă vreo patruzeci de ani. Și iarăși ai fi zis că e destul de înalt, deși un sergent sau vreo altă persoană deprinsă a cîntări din ochi înălțimea

oamenilor, şi-ar fi dat seama că impresia de înălţime o dă mai ales slăbiciunea necunoscutului, care de fapt n-avea mai mult de un metru şaptezeci.

Pasul îi era măsurat, dar se vedea bine că merge destul de prudent, cam aşa ca oamenii care bîjbîie sau îşi caută drumul ; cu toate că n-avea nici pelerină neagră nici vreun veşmînt de culoare întunecată, ceva din înfăţişarea lui sugera că ar fi vreun slujbaş. Avea haine de postav ordinar, ghete cu ţinte, şi totuşi, după mers, n-ai fi zis că face parte dintre ţăranii deprinşi să poarte astfel de haine şi încălţăminte şi să umble prin noroaie.

Pînă cînd să ajungă el în dreptul casei păstorului, ploaia începu să cadă vertical, din ce în ce mai violent. Căsuţa era un adăpost împotriva vîntului şi a ploii, ceea ce-l îndemnă să se oprească. Cea mai vizibilă dintre construcţiile gospodăriei păstorului era o cocină goală din colţul mai îndepărtat al grădinii lui fără gard, căci pe meleagurile acestea nu se aplica principiul de a-ţi ascunde părţile mai banale ale gospodăriei printr-o faţadă convenţională. Ochiul drumeţului fu atras de această construcţie micuţă datorită luciului pal al plăcilor de gresie care o acopereau, ude acum de ploaie. Se dădu într-o parte, şi constatînd că nu e nici un animal înăuntru, se vîrî sub acoperişul înclinat ca să-şi caute adăpost.

Pe cînd stătea acolo, muzica şi veselia din casa alăturată ajunseră la el ca un fel de acompaniament pentru şuieratul neîncetat al ploii care bătea şi iarba şi frunzele de varză din grădină răpăind mai tare pe cei opt sau zece stupi ce se vedeau de-a lungul potecii, precum şi pentru picuratul neîncetat de pe streşini în şirul de găleţi şi hîrdaie aşezate pe sub zidurile căsuţei. La „Cuibul ciorii", ca şi pe la alte aşezări de pe înălţimi, cea mai mare greutate în gospodărie o constituia lipsa apei ; orice intemperie era un prilej fericit şi localnicii profitau de el folosind toate vasele de prin casă pentru a aduna apă. Se povesteau tot felul de lucruri ciudate despre mijloacele întrebuinţate pentru economisirea apei şi chiar a zoilor, lucru absolut necesar în aşezările de pe culmile dealurilor în perioada secetoasă a verii. În acest anotimp însă nu erau asemenea nevoi ; era suficient să accepţi ceea ce-ţi dăruia din belşug cerul.

Într-un tîrziu, muzica încetă şi asupra casei se aşternu tăcerea. Tocmai liniştea bruscă îl trezi pe trecătorul solitar din reveria în care căzuse, aşa că, ieşind de sub şopron, pare-se cu alt gînd, străbătu poteca pînă la uşa casei. Odată ajuns acolo, primul lucru pe care-l făcu fu să îngenuncheze pe un bolovan de lîngă şirul de vase şi să soarbă pe nerăsuflate dintr-unul. După ce-şi potoli setea, se ridică şi întinse mîna ca să bată în uşă, dar se opri să se mai uite o dată la el. Întrucît de pe suprafaţa întunecată a lemnului nu putea afla nimic, era evident că de fapt încerca să străbată cu mintea dincolo de uşă, de parcă ar fi dorit să măsoare astfel tot ce ar fi putut cuprinde o asemenea casă şi tot ce-i putea oferi ea în cazul cînd intra.

În nehotărîrea lui, se întoarse şi mai privi o dată împrejurimile. Nu se vedea nici ţipenie de om. La picioarele lui cobora poteca grădinii, lucioasă ca dîra lăsată de un melc ; acoperişul puţului (mai tot timpul fără apă), capacul acestuia, bara de deasupra porţii de la grădină — toate vopsite în aceeaşi culoare mohorîtă şi lăcuite ; departe, în vale, un licăr slab albicios întins pe suprafeţe destul de mari arăta că riurile au inundat luncile. Dincolo de toate acestea, printre picăturile de ploaie, sclipeau cîteva felinare chioare — indicînd poziţia reşedinţei ţinutului, oraş din care părea să vină necunoscutul. Absenţa oricărui semn de viaţă din direcţia aceea păru să-l îmboldească, astfel că bătu în uşă.

În casă, o sporovăială zgomotoasă luase locul muzicii şi dansului. Tîmplarul tocmai propunea adunării un anumit cîntec pe care însă nimeni nu părea să-l dorească în momentul acela. aşa că bătaia în uşă oferi o diversiune foarte potrivită.

— Poftiţi ! strigă prompt păstorul.

Uşa se deschise şi din întunericul de afară se ivi pe rogojina de la intrare trecătorul nostru. Păstorul se ridică. mucări două din lumînările mai apropiate de uşă şi-l privi cu atenţie pe noul venit.

În lumina lor se văzu că necunoscutul e oacheş la faţă şi are trăsături destul de plăcute. Pălăria, pe care nu şi-o scoase imediat, îi atîrna peste ochi, dar nu-i as-

cundea de tot : se vedea că sînt mari, larg deschiși și hotărîți ; măturară încăperea într-un fel de fulgerare mai degrabă decît o privire obișnuită. Această inspecție păru să-l satisfacă, drept care, descoperindu-și hălăciuga de păr din cap, spuse cu un glas amplu și profund :

— Oameni buni, plouă atît de tare încît v-aș cere îngăduința să intru puțin să mă odihnesc.

— Cu plăcere, străine, îi zise păstorul. Și, drept să spun, ai avut noroc cînd ți-ai ales acest ceas pentru a veni, căci tocmai avem și noi o mică petrecere pentru o pricină de veselie — măcar că nimeni n-ar putea dori să aibă același prilej mai mult de o dată pe an.

— Dar nici mai rar, zise un glas de femeie, căci cel mai bine este să-ți alcătuiești curînd familia și să închei treaba cît de repede poți, ca să scapi odată de povara asta plictisitoare.

— Și care ar fi acest prilej fericit ? întrebă necunoscutul.

— O naștere și un botez, îi răspunse păstorul.

Străinul zise că trage nădejde ca gazda să nu se întristeze nici de prea multe, nici de prea puține întîmplări de același fel ; fiind poftit printr-un gest să soarbă din cana cea mare, acceptă cu dragă inimă. Purtările lui care, înainte de a intra, păruseră atît de îndoielnice, aduceau acum întru totul cu cele ale unui om deschis la fire și lipsit de griji.

— Mde, nu ți-ai ales un ceas cam tîrzielnic pentru a străbate rîpele astea ? întrebă logodnicul tomnatic.

— Da, da, că bine zici, domnule, tîrzielnic... Uite, am să mă așez și eu aici în colțul de lîngă cămin, dacă n-aveți nimic împotrivă, doamnă ; căci sînt nițel cam umejor din pricina ploii.

Doamna Fennel încuviință, și-i făcu loc necunoscutului care se poftise singur ; acesta, după ce se băgă bine în cotlon, își întinse picioarele, și brațele cu aerul degajat al unui om care se simte la el acasă.

— Da, mi s-au cam desfăcut pingelele, zise el nepăsător, văzînd că ochii nevestii s-au oprit asupra ghetelor lui. Și nici nu-mi prea sînt pe măsură. Am tot avut necazuri în ultima vreme și m-am văzut silit să mă îmbrac

și să mă încalț cu ce-am găsit. Dar lasă că-mi pun eu o îmbrăcăminte mai potrivită pentru muncă deîndată ce ajung acasă.

— Îi fi de prin partea locului ? îl mai întrebă ea.

— Nu chiar — mai de sus, de departe.

— Așa chiteam și eu. După vorbă aș zice că ești tot cam de pe meleagurile mele.

— Oi fi, dar nu cred să fi auzit de mine, se repezi el să spună. Fiindcă, vezi dumneata, dragă doamnă, dumneata nu m-ai putut apuca pe-acolo, că ești prea mică de ani.

Această afirmație privitoare la tinerețea gazdei avu drept rezultat încetarea chestionarului început de ea.

— De un singur lucru aș mai avea nevoie ca să fiu fericit, continuă noul venit. E vorba de nițel tabac, că spre jalea mea, trebuie să mărturisesc că l-am isprăvit.

— Păi, dă-mi să-ți umplu pipa, zise ciobanul.

— Ba trebuie să te rog să-mi împrumuți și-o pipă.

— Păi, cum așa, fumător care n-are luleaua la el ?

— Mă tem c-am pierdut-o pe drum.

Păstorul îi umplu o pipă nouă de lut și i-o înmînă, spunîndu-i :

— Dă-mi și tabacherea ca să ți-o umplu și pe-aia, dacă tot m-am apucat.

Omul începu să se caute prin buzunare, dar fără prea multă convingere.

— Ce, ți-ai pierdut-o și pe-aia ? se miră și mai tare ospitalierul păstor.

— Mă tem că da, zise omul tare încurcat. Dar poți să-mi dai tabac într-un petec de hîrtie.

Aprinzîndu-și pipa de la o lumînare și trăgînd atît de tare încît parcă-i absorbi flacăra în căușul lulelei, se reașeză apoi în cotlon și-și aplecă privirile asupra aburului ușor care-i ieșea din încălțările ude. Păru înclinat să nu mai scoată o vorbă.

Între timp, cei mai mulți dintre musafiri încetaseră să-l mai bage în seamă pe noul venit, dat fiind că discutau cu muzicanții ce să cînte pentru dansul următor. Odată rezolvată această problemă, tocmai se porneau să țopăie cînd iar se produse o întrerupere — o nouă bătaie în ușă.

La auzul ei, omul aşezat în colţul de lîngă cămin ridică vătraiul şi începu să scormonească tăciunii de parcă singurul ţel al existenţei lui ar fi fost să facă această treabă ; păstorul strigă iar : „Poftiţi înăuntru !“ şi peste o clipă se afla pe rogojină un alt bărbat. Nici pe acesta nu-l cunoştea nimeni.

Ca înfăţişare, însă, era cu totul altfel decît primul venit. Avea un fel de a fi mult mai obişnuit, şi pe trăsăturile lui se putea citi degajarea unui orăşean. Era un pic mai vîrstnic, cu părul pişcat puţin de argintul anilor, cu sprîncenele stufoase, şi cu favoriţii reduşi doar la un fel de perciuni. Avea faţa plină şi puţin buhăită, deşi nu lipsită de oarecare vigoare. Nasul îi înflorise puţin, aşa cum se întîmplă la cei deprinşi cu rachiul. Îşi scoase imediat mantaua lungă, de culoare întunecată, arătînd că pe dedesubt purta un costum cenuşiu, iar din buzunarul de la ceas îi atîrnau nişte brelocuri grele din nu ştiu ce metal care mai trebuia lustruit ; alte podoabe nu mai avea. Scuturîndu-şi picăturile de ploaie de pe pălăria turtită, zise :

— Cinstită adunare, vă cer îngăduinţa să mă adăpostesc vreo cîteva minute, că altfel mă udă ploaia pînă la piele înainte de a ajunge la Casterbridge.

— Vă rog să vă simţiţi ca acasă, bunule domn, zise păstorul, deşi, poate, mai puţin din inimă decît în primul caz.

Nu că Fennel ar fi avut cea mai mică undă de zgîrcenie în firea lui ; dar odaia nu era deloc încăpătoare, nu aveau scaune în plus, şi oamenii în haine ude nu erau tovărăşia cea mai potrivită în vecinătatea femeilor şi fetişcanelor cu rochiţe viu colorate.

Şi totuşi, cel de-al doilea venit, după ce-şi scoase mantaua şi-şi atîrnă pălăria într-un cui de sub grinzile tavanului de parcă l-ar fi invitat cineva să şi-o pună acolo, înintă şi se aşeză la masă. Aceasta fusese împinsă pînă lîngă vatră, ca să lase cît mai mult loc dansatorilor, şi marginea ei atingea cotul celui ce se cuibărise lîngă foc ; aşadar, cei doi străini stăteau foarte aproape unul de altul. Se salutară din cap, aşa pentru a sparge gheaţa între ei, şi primul sosit îi întinse vecinului cana familiei — un vas destul de mare, de culoare cafenie, cu margi-

nea de sus roasă, așa cum sînt roase pragurile caselor, de fapt de buzele însetate ale unor generații întregi care urmaseră calea tuturor muritorilor și se făcuseră la rîndul lor oale și ulcioare ; purta următoarea inscripție cu litere galbene :

N-are nici un Dumnezeu
Pînă nu sosesc și eu.

Cel de-al doilea necunoscut, nepărînd să aibă nimic împotrivă, duse cana la buze și sorbi și sorbi — pînă cînd un fel de vineteală ciudată se răspîndi pe fața nevestei păstorului, care se cam mirase și așa de mărinimia cu care primul necunoscut îi oferise celui de-al doilea să se înfrupte din ceva ce nu aparținea niciunuia din ei.

— Mi-am zis eu ! îi strigă păstorului băutorul, foarte satisfăcut. De cum urcam pe poteca grădinii voastre înainte de a intra în casă și cînd am dat cu ochii de tot șiragul ăla de stupi, odată mi-am zis : „Unde e albine e și miere și unde-i miere e și hidromel". Dar zău că un mied chiar așa bun ca ăsta nici nu mă așteptam să mai găsesc acuma la bătrînețe.

Și mai trase o dușcă din cană, ridicînd-o atît de sus încît îți puteai ușor închipui că n-a mai rămas mare lucru în ea.

— Îmi pare bine că v-a plăcut ! zise cu căldură păstorul.

— Da, e bunișor miedul, încuviință doamna Fennel, cu o lipsă de entuziasm care părea să dea de înțeles că uneori se poate întîmpla să cîștigi laude pentru pivnița pe care o ții, în schimb să plătești un preț mare pentru ele. Dar ca să-l faci e destul de mare bătaie de cap — și zău că eu una nu cred că o să mai facem. Mierea se vinde bine, și noi ne mulțumim și cu o picătură de hidromel, așa, pentru nevoile noastre, din ce rămîne cînd spălăm fagurii.

— Ei, nu se poate, că nu vă lasă pe dumneavoastră inima ! strigă cu reproș în glas necunoscutul în haine cenușii, după ce mai duse o dată la gură cana și o lăsă abia după ce o goli. Mie-mi place grozav miedul bine

învechit, ca ăsta, așa cum îmi place și să mă duc la biserică duminica sau să-i ajut pe săraci în oricare zi din săptămînă.

— Ha-ha-ha ! rîse omul din colț care, în ciuda tăcerii impuse de fumatul pipei, ori nu putu ori nu vru să se abțină de la această ușoară dovadă că a apreciat hazul vecinului său.

Acuma, miedul sau hidromelul învechit din vremurile acelea, fermentat din mierea cea mai curată depusă de albine în fagure în primul an, două kilograme de miere la patru litri de apă — și cu adaosurile cerute de albuș de ou, scorțișoară, ghimbir, cuișoare, nucșoară, rosmarin și drojdie, și trecut după datină prin tot procesul de prelucrare, îmbuteliere și învechire în pivniță — părea strașnic de tare ; de fapt însă, era chiar și mai îmbătător, fiindcă gustul lui dulce te păcălea. Drept care, străinul cu haine cenușii așezat la masă, cuprins repede-repede de înrîurirea vicleană a băuturii, se descheie la vestă, se răsturnă pe speteaza scaunului, își răscrăcără picioarele și-și făcu prezența simțită în toate felurile.

— Da, da, precum spuneam, reluă el, mă duc la Casterbridge, căci acolo trebuie să ajung. De fapt, trebuia să fiu acolo pînă acum ; dar m-a mînat ploaia în casa voastră și nu-mi pare rău deloc.

— Dar nu locuiți la Casterbridge ? întrebă păstorul.

— Deocamdată nu ; dar am de gînd să mă mut curînd acolo.

— Vă apucați de negustorie, poate ?

— Nu, nu, se băgă în vorbă nevasta păstorului. Se vede bine că domnul e înstărit și n-are nevoie să muncească.

Străinul cenușiu nu răspunse pe dată, de parcă ar fi chibzuit bine dacă să accepte sau nu felul în care fusese cîntărit. Curînd însă îl respinse spunînd :

— Chiar bogat nu s-ar putea zice că sînt, cucoană. De muncit muncesc, că n-am încotro. Și chiar de-o fi să ajung la Casterbridge abia la miezul nopții, trebuie să încep să lucrez acolo mîine dimineață la opt. Da, pe soare ori pe ploaie, pe vînt ori pe ninsoare, în vremuri de foamete ori de război, munca mea de mîine trebuie făcută.

— Bietul om ! Va să zică, în ciuda înfăţişării o duceţi mai rău ca noi ? replică nevasta ciobanului.

— Mde, aşa mi-e meseria, oameni buni. Aşa e feleşagul meseriei mele, mai degrabă decît sărăcia... Dar de fapt şi de-a-devărat, trebuie să mă scol şi să plec, căci altfel nu-mi mai găsesc locuinţă în oraş. De mişcat însă nici nu se clinti din loc, şi adăugă : Oricum, mai e timp pentru încă o duşcă s-o bem aşa, de prietenie, înainte de plecare ; şi asta aş face-o acum pe dată, dacă n-ar fi goală cana.

— Iată o cană cu mied mai slab, zise doamna Fennel. Îi zicem noi slab, măcar că e doar din prima apă în care am spălat fagurii.

— Nu, zise dispreţuitor necunoscutul. Nu vreau să stric impresia primei dumneavoastră mărinimii, gustînd dintr-a doua.

— Firește, interveni Fennel. Că doar nu sporim şi ne înmulţim în fiecare zi, aşa că am să umplu cana la loc.

Şi se duse în cotlonul întunecos de sub scări unde se afla butoiul. Nevastă-sa îl urmă.

— Ce-ţi veni ? îi reproşă ea, de îndată ce se văzură singuri. A mai golit-o o dată, măcar că era în ea băutură ca pentru zece oameni ; şi-acuma nici nu se mulţumeşte cu băutura mai slabă, cere neapărat dintr-aia tare ! Şi e un străin, nu-l cunoaşte nici unul din noi. Mie uneia, nu-mi place deloc mutra omului.

— Bine, scumpo, dar e sub acoperămîntul nostru ! Şi e o seară ploioasă, şi azi ne botezăm copilul. Dă-o dracului, parcă ce contează o cană în plus sau în minus ? Cînd curăţăm fagurii a doua oară o să avem iar mied din belşug.

— Bine, bine... de data asta închid ochii, răspunse ea, uitîndu-se cu tristeţe la butoi. Dar ce-o fi omul ăsta de meserie şi de unde o fi venind, de-a intrat aşa şi s-a vîrît în sufletul nostru ?

— Nu ştiu. Am să-l întreb încă o dată.

De data asta doamna Fennel îşi luă toate măsurile de precauţie ca să evite catastrofa golirii cănii dintr-o sorbitură de către necunoscutul în haine de culoarea ce-

nușei. Îi turnă porția într-o ceașcă mică, păstrînd cana la o depărtare bine chibzuită. După ce necunoscutul dădu pe gît și porția asta, păstorul iar îl întrebă cu ce se ocupă.

Omul nu răspunse imediat, iar cel din cotlonul de lîngă vatră se amestecă pe neașteptate în vorbă, arătîndu-se mai guraliv ca înainte :

— Mie toată lumea-mi știe meseria : sînt rotar.

— Bună meserie pentru meleagurile astea, încuviință păstorul.

— Și oricine îmi poate ști și meseria mea — dacă are destulă glagorie în cap ca s-o ghicească, zise cel cu hainele cenușii.

— De obicei îi poți ghici îndeletnicirea omului după unghii, zise tîmplarul, uitîndu-se la mîinile lui. Degetele mele îs înțepate în atîtea locuri de parcă ar fi pernuțe de ace.

Omul din colț căută instinctiv umbra și se uită direct în foc, apucîndu-se iar să tragă din lulea. Cel de la masă preluă vorba tîmplarului și adăugă isteț :

— Adevărat ; dar ciudățenia meseriei mele este că în loc să lase urme asupra mea, le lasă asupra clienților mei.

Întrucît nimeni nu îndrăzni să rostească vreo vorbă pentru lămurirea acestei cimilituri, nevasta păstorului propuse iarăși un cîntec. Dar se iviră aceleași piedici ca și data trecută — unul n-avea glas, altul uitase prima strofă și așa mai departe. Necunoscutul așezat la masă, a cărui inimă se înfierbîntase între timp suficient ca să meargă strună, curmă el stînjeneala strigînd că, pentru a-i îmboldi pe cei de față, o să le cînte el ceva. Vîrîndu-și degetul mare sub răscroiala vestei începu să fluture prin aer cealaltă mînă și uitîndu-se la bîtele ciobănești bine lustruite de deasupra căminului, cu aerul că ar căuta o sursă de inspirație, începu :

O, meseria mea e cea mai rară —
Ciobani de rînd din țară —
Și ca să-mi vadă meseria cine nu ar ține ?
Clientul eu frumos îl leg, și-l urc hăt sus, așa întreg,
Și îl trimit în țara unde-i muma' bine !

Se aşternu tăcerea în încăpere cînd îşi termină el strofa — cu o singură excepţie, a omului din colţul de lîngă cămin, care, cînd strigă cîntăreţul „Refren!“, îi ţinu isonul cu un glas de bas profund şi cîntînd cu multă poftă :

Şi îl trimit în ţara unde-i numa' bine !

Oliver Giles, John Pitcher — lăptarul, dascălul şi cu logodnicul tomnatic, şirul de femeiuşte aşezate pe lîngă perete păreau cu toţii cufundaţi în gînduri nu dintre cele mai vesele. Păstorul stătea cu privirile aţintite în podea, nevasta lui se holba la cîntăreţ cu oarecare suspiciune ; se tot întreba dacă necunoscutul ăsta cîntă doar din amintire vreo melodie veche sau chiar o improviza acolo pe loc. Cu toţii erau la fel de nedumeriţi ca şi oaspeţii de la ospăţul lui Belşaţar [1], faţă de această dezvăluire făcută doar pe jumătate, cu excepţia celuilalt străin, din colţ, care zise liniştit :

— Strofa a doua, străine. După care-şi văzu mai departe de luleaua lui.

Cîntăreţul îşi mai umezi odată gîtlejul cu ceea ce duse la buze şi apoi dădu drumul la strofa a doua, după cum fusese rugat :

Şi zestrea mea de lucrător e ordinară —
Ciobani de rînd din ţară —
Uneltele să-mi vadă, nimenea nu ţine :
O funie de cînepă, un băţ, cu care de un stîlp l-agăţ —
Scule bune pentru mine !

Păstorul Fennel se uită în jur. Nu mai încăpea nici cea mai mică îndoială că prin ceea ce cînta, necunoscutul îi răspundea la întrebare. Rînd pe rînd musafirii începură să se tragă înapoi, înăbuşindu-şi diverse exclamaţii. Tînăra logodită cu bătrînelul leşină pe jumătate şi şi-ar fi dus pînă la capăt cele începute, dar văzînd că tomnatecul ei logodnic nu e destul de ager în mişcări ca s-o prindă în braţe, se aşează pe o bancă, tremurînd toată.

[1] Cînd a apărut pe pereţi inscripţia *Mane, Tekel, Fares* — anunţînd sfîrşitul împeriului tatălui lui Belşaţar, Nabucodonosor (*Daniil*, 5, 5-27).

— Va să zică el e...! şopotiră oamenii de pe lîngă pereţi, pomenind numele unui înspăimîntător reprezentant al autorităţilor. D-aia a venit! O să fie mîine la temniţa din Casterbridge — pentru bietul om acuzat de furtul oilor — săracul ceasornicar de care am auzit noi, şi care stătea la Shottsford şi n-avea de lucru... Timothy Summers, căruia îi mureau copiii de foame, aşa că a ieşit din Shottsford pe şosea şi a luat o oaie ziua-n amiaza mare, înfruntîndu-l pe fermier şi pe nevasta lui şi pe băiat şi pe toţi ăilalţi. Ăsta (şi făcură semn din cap către străinul cu meseria legată de moarte) a venit din partea de sus a ţării s-o facă, pentru că nu mai are de lucru în comitatul lui şi îl înlocuieşte pe călăul nostru care a murit. O să stea chiar în aceeaşi căsuţă, sub zidul temniţei.

Străinul cu îmbrăcămintea cenuşie nu băgă de seamă remarcile acestea făcute pe şoptite, şi iarăşi îşi umezi buzele. Văzînd că prietenul din colţ e singurul care răspunde mai jovial la vorbele şi cîntecele lui, îşi întinse cana spre acest tovarăş înţelegător şi ciocni cu el. Pe cînd făceau acest gest, toţi ceilalţi oameni din odaie erau cu ochii aţintiţi la fiecare mişcare a cîntăreţului. Acesta deschise gura să dea drumul la strofa a treia; dar chiar în clipa aceea se auzi o bătaie în uşă. De data asta era cam slabă şi şovăielnică.

Toată adunarea păru speriată; ciobanul privi cu consternare către uşă şi avu nevoie de un oarecare efort pentru a se împotrivi privirii alarmate a soţiei; în ciuda semnului pe care i-l făcu ea ca să-l oprească, Fennel rosti pentru a treia oară cuvintele de bun venit:

— Poftiţi înăuntru!

Uşa se deschise încetişor şi pe rogojină apăru un al treilea bărbat. Ca şi pe cei dinaintea lui, nici pe el nu-l cunoştea nimeni. De data asta era un personaj cu faţa albă, scund şi îmbrăcat într-un costum închis destul de elegant.

— Dacă nu vă supăraţi, pe unde aş putea să ajung la....?

Dar se opri înainte de a-şi încheia întrebarea: învîrtindu-şi privirile prin odaie ca să vadă în ce fel de tovărăşie a nimerit, ochii i se opriră asupra străinului în

haine cenușii. Tocmai atunci acesta, care pusese atîta hotărîre și poftă în cîntec, încît nici nu băgă de seamă întreruperea, reduse la tăcere toate șoaptele și întrebările, izbucnind triumfător cu strofa a treia :

Și mîine o să am o trebușoară —
Ciobani de rînd din țară —
Chiar mîine-i zi de lucru pentru mine :
Căci un berbec a fost ucis, și ucigașul e închis —
Și sufletul să i-l păzească Domnul bine !

Străinul din cotlon, ciocni cu atîta entuziasm cu cîntărețul încît vărsă nițel mied în vatră, și repetă ca și mai înainte refrenul, cu vocea sa joasă :

Și sufletul să i-l păzească Domnul bine !

În tot timpul acesta, cel de-al treilea străin rămase țeapăn în prag. Constatînd acum că nici n-a înaintat, nici n-a rostit pînă la capăt întrebarea pe care o începuse, cei de față își întoarseră privirile spre el. Spre marea lor surprindere observară că este imaginea desăvîrșită a unei spaime cumplite : îi tremurau genunchii, iar mîna i se bălăngănea atît de rău, încît clanța de care se sprijinea scotea un zgomot îngrozitor : nu-și mai putea închide la loc buzele care-i păliseră de tot, iar ochii îi rămăseseră ațintiți asupra veselului reprezentant al autorităților aflat în centrul încăperii. Peste o clipă se răsuci pe călcîie, închise ușa și o rupse la goană.

— Cine ar putea fi omul ? întrebă ciobanul.

Restul societății, cu atenția împărțită între grozăvia dezvăluirii recente și ciudățenia comportării celui de-al treilea vizitator, avea aerul că nu mai știe ce să creadă și cu atît mai puțin ce să spună. Instinctiv, lumea se trase tot mai departe de domnul sinistru așezat la masă ; unii dintre oaspeți păreau că sînt gata să-l ia drept însuși Prințul Întunericului, pînă cînd ajunseră să alcătuiască un cerc îndepărtat, lăsînd între ei și el un spațiu gol :

...circulus, cujus centrum diabolus. [1]

[1] „...cercul în centrul căruia se află diavolul" (lat.).

Măcar că erau mai mult de douăzeci de oameni acolo, se aşternuse o asemenea tăcere încît nu se auzea altceva decît ţîrîitul ploii pe obloane, însoţit doar din cînd în cînd de sfîrîitul vreunei picături ce cădea pe horn drept în foc şi de pufăitul regulat al bărbatului din colţ, care-şi reluase luleaua.

Tăcerea fu întreruptă pe neaşteptate. Din depărtare răsună o bubuitură de tun, venind pare-se dinspre reşedinţa ţinutului.

— Al dracului ! strigă străinul care cîntase cîntecul, sărind drept în picioare.

— Ce înseamnă asta ? întrebară mai mulţi dintre cei de faţă.

— A fugit un puşcăriaş din temniţă, asta înseamnă !

Ascultară cu toţii. Bubuitul se repetă şi nimeni nu comentă, afară doar de bărbatul din colţ care zise calm :

— De multe ori mi s-a spus că în ţinutul ăsta se trage cu tunul în asemenea împrejurări ; dar pînă acum nu mi-a fost dat să-l aud de-adevăratelea.

— Mă întreb dacă n-o fi omul *meu* ? murmură personajul cenuşiu.

— Cu siguranţă că el e ! zise fără voia lui păstorul. Şi nu încape îndoială că l-am văzut cu toţii ! Trebuie să fi fost mărunţelul ăla care a băgat adineauri capul pe uşă şi tremura ca varga cînd *te*-a văzut şi cînd ţi-a auzit cîntecul !

— Îi clănţăneau dinţii şi-şi pierduse de tot suflarea, adăugă şi lăptarul.

— Şi parcă-i căzuse inima de tot în pantaloni, întări şi Oliver Giles.

— Şi a fugit ca din puşcă, zise tîmplarul.

— Da, da, aşa e !... Îi clănţăneau dinţii şi parcă i-a căzut inima-n pantaloni ; şi a fugit ca glonţul din puşcă, rezumă cu glas măsurat bărbatul din colţ.

— Eu n-am băgat de seamă, zise călăul.

— Cu toţii ne-am întrebat ce l-a făcut să o rupă la fugă aşa înfrigurat, bîigui una dintre femeile de la perete — şi iată că acum ne-am lămurit !

Tunul care dădea alarma bubui de mai multe ori, la intervale regulate, cu glas profund şi mohorît, pînă cînd

bănuielile lor ajunseră certitudine. Sinistrul slujbaş îmbrăcat în haine cenuşii se trezi şi el :

— E vreun jandarm pe-aici ? întrebă el cu vocea năclăită. Dacă este, să facă un pas înainte.

Logodnicul tomnatec păşi tremurînd dinspre perete, în timp ce logodnica lui începu să plîngă cu sughiţuri lăsîndu-şi capul pe speteaza scaunului.

— Eşti jandarm angajat ?

— Sînt, domnule.

— Atunci urmăreşte-l imediat pe criminal, ajutat de ceilalţi, şi adu-l înapoi încoace. N-a putut ajunge prea departe.

— Aşa am să fac, domnule, chiar aşa... numai să-mi iau toiagul. Trebuie să mă duc pînă acasă să mi-l iau şi mă întorc aici şi pe urmă plecăm odată toată trupa.

— Toiagul ! Lasă-l dracului de toiag, că fuge omul !

— Dar fără toiag nu pot face nimic — nu-i aşa, William şi John şi Charles Jakes ? Nu, nimic. Căci pe toiag este pictat cu galben şi cu aur coroana regală şi leul şi inorogul, iar cînd îl ridic ca să-l lovesc pe prins, lovitura asta o să fie cea a legii. N-aş îndrăzni eu niciodată să prind un om fără să am toiagul — nici în ruptul capului. Păi dacă n-aş avea de partea mea legea care să-mi dea curaj, în loc să-l prind eu pe el ar putea să mă prindă el pe mine !

— Păi da' şi eu sînt slujbaşul regelui şi-ţi pot acorda învoire pentru această acţiune, spuse impresionantul personaj îmbrăcat în gri. Ei, acum, fiţi gata cu toţii. Aveţi ceva felinare ?

— Da... aveţi ceva felinare ?... Vă întreb în numele legii ! strigă jandarmul. Şi voi, ceilalţi, care sînteţi buni de militărie... Da, da, bărbaţi, buni de oaste... Dar..., Voi, ceilalţi ! Aveţi nişte prăjini zdravene şi nişte furci ? Da, da, prăjini şi furci... în numele legii ! Şi luaţi-le în mîini şi plecaţi în cercetare şi faceţi aşa cum vă spunem noi, ăştia care vă putem porunci !

Stîrniţi astfel, bărbaţii se pregătiră să înceapă urmărirea. De fapt, dovezile, deşi cu totul indirecte, erau atît de convingătoare încît nu fu nevoie decît de prea puţine argumente pentru a le demonstra musafirilor păstorului că după toate cîte le-au văzut ar părea aproape o com-

plicitate să nu pornească imediat în urmărirea nefericitului care bătuse a treia oară în uşă, şi care, pe un teren atît de accidentat, nu putuse să se depărteze nici măcar la un kilometru.

Un cioban are întotdeauna destule felinare ; aprinzîndu-le pe acestea în mare grabă şi punînd mîna pe prăjinile de la stînă, ţişniră rînd pe rînd pe uşă, pornind pe creasta dealului, în partea opusă oraşului. Din fericire, ploaia se mai potolise între timp.

Tulburată de zgomot sau de cine ştie ce vise neplăcute pe care i le stîrnise botezul, copila sărbătorită atunci începu să plîngă amarnic în încăperea de deasupra. Aceste sunete jalnice ajunseră prin crăpăturile podelei pînă la urechile femeilor de jos care săriră pe rînd de la locurile lor şi părură chiar să se bucure de pretextul ce li se oferea pentru a urca şi a potoli pruncul — căci întîmplările din ultima jumătate de oră le apăsau cam greu pe suflet. Astfel, în două-trei minute, încăperea de jos rămase aproape goală.

Dar nu dură multă vreme. Abia se topiseră în depărtare paşii urmăritorilor, că un bărbat dădu colţul casei tocmai din partea încotro o apucaseră poteraşii. Iscodind pe uşă şi văzînd că nu e nimeni înăuntru, intră degajat. Era necunoscutul din colţ, care ieşise împreună cu ceilalţi. Pricina întoarcerii lui se văzu îndată, cînd tăie o bucată dintr-un colac aşezat pe un pervaz de lîngă locul unde şezuse el şi pe care s-ar părea că uitase să-l ia. De asemenea, îşi mai turnă o jumătate de ceaşcă de mied din cît rămăsese şi mîncă şi bău cu o poftă de lup. Nici nu terminase bine merindele şi băutura cînd intră la fel de liniştit prietenul lui cu hainele cenuşii.

— O... ai rămas aici ? întrebă zîmbind acesta. Credeam c-ai plecat să ajuţi la prinderea ocnaşului.

Dar şi acest vorbitor îşi dezvălui pricina întoarcerii căutînd cu grijă în jur fascinanta cană cu hidromel bine învechit.

— Şi eu credeam că dumneata ai plecat, îi zise celălalt, îmbucînd mai departe din colac, dar înghiţind mai greu.

— Ei, apoi m-am gîndit eu mai bine că parcă ar fi destui oameni în potera aia şi fără mine — mai ales pe

o noapte ca asta, îi mărturisi prietenește cel dintîi. Și pe urmă nu e treaba mea să prind criminalii, ci a guvernului.

— Da, da ; chiar așa. Și eu tot așa am gîndit, că sînt destui și fără mine.

— Și nici nu am vrut să-mi rup ciolanele alergînd prin hîrtoape și gropi în ținutul ăsta sălbatic.

— Și eu la fel, fie vorba-ntre noi.

— Păstorii ăștia sînt mai deprinși — mde, știi dumneata, oameni simpli, se stîrnesc într-o clipă pentru orice. O să ni-l aducă gata pregătit pentru mîine dimineață, fără să am eu nevoie să-mi bat capu' cu ceva.

— Da, o să-l prindă, și noi scăpăm de toată tevatura.

— Da, da, așa e. Ei, eu o s-o cam iau din loc către Casterbridge ; și nici nu cred să mă ducă picioarele mai departe decît pînă acolo. Dumneata tot într-acolo o iei ?

— Nu, și tare rău îmi pare ! Trebuie să ajung acasă în partea ailaltă (și făcu un semn vag din cap spre dreapta), dar și eu sînt tot de părerea dumitale, că mai multă putere decît să mă care într-acolo pînă la ora culcării n-o să aibă picioarele mele.

Între timp celălalt terminase miedul din cană, după care, strîngîndu-și cu căldură mîinile la ușă și urîndu-și toate cele bune, își văzură fiecare de drum.

În vremea asta haita urmăritorilor ajunsese la capătul spinării de deal care domina ținutul. Nu stabiliseră nici un fel de plan de bătaie ; iar apoi, constatînd că omul cu meseria urîcioasă nu se mai afla printre ei, nu mai erau deloc în stare să alcătuiască acum un astfel de plan. Coborîră dealul în toate direcțiile, și mai mulți dintre ei căzură direct în cursa întinsă de natură pentru toți rătăcitorii necălăuziți care străbăteau noaptea partea aceasta a rîpelor de cretă. Pantele pietroase care încingeau meterezele dealurilor cam din zece în zece metri îi luară prin surprindere pe cei mai puțin prevăzători ; scăpînd la vale, aceștia o porniră în jos cu grohotiș cu tot, alunecînd ; felinarele le scăpară din mîini și se duseră pînă în fundul rîpelor unde rămaseră pînă le arse de tot mucul.

După ce se strînseră iar la un loc, ciobanul — ca fiind cel ce cunoștea mai bine ținutul, luă conducerea și-i că-

lăuzi pe costişele acelea înşelătoare. Felinarele care mai degrabă păreau să-i orbească şi să-i dea de veste fugarului decît să-i ajute în cercetarea lor fură stinse ; păstrară tăcerea ; şi în chipul acesta mult mai înţelept, porniră de-a lungul vîlcelei. Era un defileu plin de ierburi şi mărăcini, dar şi cu porţiuni umede, şi oferea oarecare adăpost oricărei persoane în căutare de un loc mai ferit. În zadar scotociră poteraşii locurile şi urcară pe partea cealaltă. Aici se despărţiră şi, după o bucată de drum, iarăşi se întruniră pentru a anunţa ce progrese au făcut. La cea de a doua întîlnire se găsiră în preajma unui frasin izolat, singurul copac de partea asta a rîpei, a cărui sămînţă fusese probabil adusă acolo de cine ştie ce pasăre cu vreo cincizeci de ani mai înainte. Şi aici, stînd în picioare într-o parte a trunchiului, dar la fel de nemişcat ca şi acesta, apăru omul pe care-l căutau, silueta lui deslușindu-se destul de bine pe cerul alburiu. Ceata de oameni se apropie fără zgomot şi-l înfruntă :

— Banii sau viaţa ! îi strigă sever jandarmul omului nemişcat.

— Nu, nu ! şopti John Pitcher. Nu noi trebuie să vorbim aşa. Astea sînt vorbele unor lepădături ca el, dar noi sîntem de partea legii.

— Bine, bine, răspunse ţîfnos jandarmul. Dar trebuie să-i zic ceva, nu ? Şi dacă ai avea dumneata pe cap povara sarcinii ăsteia poate ţi s-ar întîmpla şi dumitale să rosteşti o vorbă anapoda, nu ?... Acuzat, predă-te, în numele Tatălui... vreau să spun al regelui !

Omul de sub copac păru să-i observe abia acum şi fără să le dea cel mai mic prilej de a-şi manifesta curajul, păşi încetişor către ei. Într-adevăr era cel de-al treilea necunoscut, omuleţul mărunţel ; dar între timp îi mai pierise tremurul.

— Ce-i oameni buni ? Cu mine vorbeaţi ?

— Chiar aşa ; trebuie să vii cu noi, căci eşti prinsul nostru ! zise jandarmul. Te arestăm pentru vina de a nu fi aşteptat aşa cum se cuvine la temniţa din Casterbridge ca să fii spînzurat mîine dimineaţă. Vecini, făceţi-vă datoria şi puneţi mîna pe vinovat !

Auzind învinuirea, omul păru că se luminează la față și, fără să mai scoată vreo vorbă, se dădu cu o politețe cu totul nefirească pe mîinile poterei care, cu prăjinile în mîini îl înconjură din toate părțile și-l porni cu alai înapoi către căsuța păstorului.

Pînă să ajungă acolo se făcuse unsprezece înainte de miezul nopții. Lumina care se vedea pe sub ușa de la intrare, niște glasuri de bărbați care răsunau dinăuntru îi anunțară pe măsură ce se apropiau de casă că în lipsa lor se mai stîrniseră niște evenimente. Intrînd, descoperiră că în odaia de ședere a păstorului au intrat doi ofițeri de la temnița din Casterbridge și un magistrat bine cunoscut din cea mai apropiată reședință de ținut, întrucît vestea evadării se răspîndise pretutindeni.

— Iată, domniile-voastre, zise jandarmul, v-am adus înapoi omul căutat — nu fără oareșcari riscuri și primejdii ; dar toți trebuie să ne facem datoria ! Iată-l alci, înconjurat de acești bărbați apți de militărie care mi-au fost de destul de mare folos, dacă ne gîndim la necunoașterea de către ei a muncilor îndeplinite în numele coroanei. Băieți, aduceți-l încoace pe deținut !

Și astfel, cel de-al treilea necunoscut fu adus la lumină.

— Cine mai e și ăsta ? întrebă unul dintre oamenii legii.

— E cel căutat, zise jandarmul.

— Aș, de unde, zise temnicerul.

Celălalt funcționar de la închisoare îi întări afirmația.

— Păi, cum altfel ar putea sta lucrurile ? întrebă jandarmul. Atunci de ce a fost atît de speriat văzîndu-l pe omul legii care ședea acolo și cînta ?

Și apoi jandarmul povesti toată comportarea ciudată a celui de-al treilea străin cînd apăruse în prag tocmai în timp ce-și cînta călăul cîntecul.

— Nu prea înțeleg nici eu, zise calm reprezentantul legii. Tot ce știu este că nu-i ăsta condamnatul. Arată cu totul altfel cel ce trebuie spînzurat : e înalt și deșirat, cu ochi negri și părul la fel, destul de chipeș la înfățișare, și cu o voce joasă de bas foarte muzicală, așa că dacă o auzi o dată, n-o mai uiți și n-o confunzi toată viața.

— Dumnezeule mare, oameni buni! Asta era necunoscutul care şedea în colţul de lîngă cămin!

— Ce? Cum? întrebă magistratul, venind mai în faţă şi cerînd amănunte de la păstorul care rămăsese în planul al doilea. Va să zică, totuşi l-aţi prins?

— Mde, domnule judecător, zise jandarmul, e omul pe care-l căutam, asta-i adevărat; şi totuşi nu e omul pe care-l căutam. Căci omul pe care-l urmăream noi nu e omul pe care-l căutam, înălţimea voastră, dacă înţelegeţi vorba mea proastă, căci era omul din colţul de lîngă vatră!

— Mare încurcătură, zău aşa! zise magistratul. Cel mai bine ar fi să porniţi imediat în urmărirea celuilalt.

Acum vorbi pentru prima dată prinsul. Pomenirea bărbatului din colţ păru să-l fi mişcat mai mult decît orice altceva.

— Domnule judecător, zise el, înaintînd către magistrat, nu vă mai daţi osteneală în privinţa mea. A sosit timpul cînd pot cît de cît să vorbesc. N-am făcut nimic rău; singura mea crimă constă în faptul că sînt frate cu condamnatul. Puţin după ora prînzului am pornit de acasă de la Shottsford ca să vin pe jos pînă la temniţa din Casterbridge să-mi iau rămas bun de la el. M-a apucat întunericul pe drum şi m-am oprit aici să-mi trag sufletul şi să întreb pe unde s-o apuc. Cînd am deschis uşa am dat cu ochii tocmai de fratele meu, pe care mă duceam să-l văd în celula condamnaţilor la moarte de la Casterbridge. Şi el era acolo în colţ; şi lipit de el, încît îi oprea ieşirea dacă ar fi încercat să fugă, era tocmai călăul care venise să-i ia viaţa, şi cînta un cîntec despre treaba asta şi nu ştia că alături e victima lui, care-i ţinea isonul doar aşa, ca să salveze aparenţele. Frate-meu mi-a aruncat o privire cum nu se mai poate mai chinuită şi i-am citit în ochi că vrea să spună: „Nu te da de gol! Nu dezvălui ceea ce ai văzut, căci de asta atîrnă viaţa mea!“ Aşa de speriat am fost, încît abia mă mai ţineam pe picioare şi, pierzîndu-mi de tot capul, m-am răsucit pe călcîie şi am rupt-o la fugă.

Povestirea şi tonul pe care fusese spusă purtau pecetea adevărului şi-i impresionară grozav pe toţi cei de faţă.

— Şi ştii cumva unde ar putea fi fratele dumitale în momentul ăsta ? întrebă magistratul.

— Habar n-am. Nu l-am mai văzut de cînd am închis uşa casei ăsteia.

— Mă pun chezaş pentru adevărul acestor vorbe, căci noi am fost tot timpul între cei doi fraţi, zise jandarmul.

— Dar unde i-ar putea da prin gînd să fugă ? Ce ocupaţie are ?

— E ceasornicar, domnule judecător.

— El a zis că e rotar, ticălosul ! comentă jandarmul.

— Păi, fără îndoială, că a vrut să spună că face roţi de ceasornice, zise păstorul Fennel. Şi mie mi s-a părut că are mîinile cam curate pentru un rotar.

— Ei, s-ar părea că n-avem nimic de cîştigat ţinîndu-l sub arest pe acest biet om, zise magistratul. Nu încape îndoială că aveţi treabă doar cu fratele lui.

Aşadar, mărunţelul fu lăsat imediat slobod ; dar asta nu-l făcu mai puţin trist decît era, căci nu stătea nici în puterea magistratului, nici în a jandarmului să şteargă urmele necazurilor din creierul lui, care învăluiau o altă fiinţă, privită de el cu mai multă grijă decît propria lui persoană. După ce-l lăsară liber şi plecă, îşi dădură seama că e prea tîrziu şi prea întuneric pentru a-şi relua cercetările înainte de revărsatul zorilor.

A doua zi porniră deci în căutarea isteţului care furase oaia, cu toate forţele şi cu toată iscusinţa, cel puţin după cît se părea. Numai că osînda pronunţată era nemăsurat şi sălbatic de mare faţă de fapta săvîrşită, aşa că simpatiile multor săteni din ţinut erau în cea mai mare măsură de partea fugarului. Mai mult decît atît, le cîştigase toată admiraţia acea minunată îndrăzneală şi liniştea cu care se bătuse pe burtă cu călăul, în împrejurările cu totul ieşite din comun ale petrecerii din casa păstorului. Aşa că, rămîne sub semnul întrebării dacă toţi cei ce, chipurile, şi-au dat atîta osteneală să cerceteze pădurile şi cîmpiile şi drumurile au fost la fel de zeloşi şi minuţioşi în scotocirea podurilor şi acareturilor din gospodăriile lor. Umblau zvonuri despre o figură misterioasă care mai apărea cînd şi cînd pe vreun drum izolat, departe de şoselele principale, dar de cîte ori se alcătuia

vreo poteră pe meleagurile acelea, nu se descoperea nimic. Şi aşa trecură zile şi săptămîni fără nici o veste.

Pe scurt, omul acela cu vocea gravă din colţul de lîngă cămin n-a mai fost prins. Unii ziceau că a trecut marea, alţii că n-a trecut-o, ci s-a înfundat în adîncurile vreunui oraş aglomerat. În orice caz, domnul cu îmbrăcămintea cenuşie n-a mai apucat să-şi facă treaba din dimineaţa aceea la Casterbridge, dar nici nu s-a mai întîlnit vreodată — în scopuri profesionale — cu simpaticul tovarăş cu care petrecuse un ceas de destindere în casa izolată de pe creasta dealului.

Iarba a înverzit de multă vreme pe mormîntul păstorului Fennel şi al zgîrcitei lui neveste ; oaspeţii care participaseră la botez şi-au urmat şi ei gazdele către cimitir, sau în orice caz cei mai mulţi dintre ei ; copiliţa în cinstea căreia se întruniseră cu toţii a ajuns o bătrînă cu părul cărunt şi cu faţa ca frunza veştedă. Dar sosirea celor trei străini în casa păstorului în seara aceea şi amănuntele legate de ea alcătuiesc o poveste bine cunoscută în tot ţinutul de pe lîngă „Cuibul ciorii".

martie 1883

II CÎTEVA AMINTIRI ALE CĂLĂTORILOR DIN DILIGENŢĂ

Vioristul îndrăcit

— Vorbind de expoziţii, de iarmaroace, de tîrguri internaţionale şi altele asemenea (zise bătrînul domn), în zilele noastre nu m-aş mai deranja să mă duc nici pînă la colţ ca să le văd. Singura expoziţie care mi s-a întipărit în minte şi care mi-a impresionat vreodată imaginaţia a fost cea care a deschis seria, mama tuturor celorlalte — acum o amintire tare veche, Marea Expoziţie deschisă în 1851 la Londra în Hyde Park. Aştia din generaţia tînără nici nu pot să-şi dea seama ce sentiment de noutate a stîrnit în noi, care pe atunci eram în floarea vîrstei. În cinstea acestui eveniment, un substantiv s-a transformat în adjectiv : Toată lumea vorbea de pălărie „expoziţie", brici „expoziţie", ceas „expoziţie" ; ba chiar şi vremii, băuturilor, logodnicelor, copiilor şi nevestelor li se aplica acest epitet. Pentru districtul South Wessex, din multe puncte de vedere a fost „o cumpănă a anilor", în care s-a produs ceea ce s-ar putea numi „o prăpastie în timp". Ca un fel de falie geologică ni s-a înfăţişat deodată un contrast între vechi şi modern, cum nu s-a mai văzut cred eu în partea asta a ţării, în nici un an de la cucerirea normandă încoace.

Aceste observaţii ne duseră mai departe la o conversaţie despre diferite personaje, oameni blînzi şi simpli care trăiau şi se învîrteau pe vremea aceea în perimetrul nostru ; şi mai ales despre trei oameni a căror povestioară ciudată a fost pomenită în mod surprinzător în legătură cu expoziţia. Aceasta a afectat pe cei trei mai mult decît pe oricare altă persoană ce sălăşluia în umbra îndepărtată a lumii, în aşezările acestea mărginaşe — Stickleford, Mellstock şi Egdon. Primul dintre cei trei care ne-a răsărit în minte, cel mai remarcabil dintre ei, a fost Wat Ollamoor — dacă ăsta o fi fost numele lui adevărat — pe care oamenii mai vîrstnici din grupul nostru îl cunoscuseră foarte bine.

Era mare crai, se zicea — de fapt, aceasta părea să fie trăsătura sa esențială — pentru că altfel, nu prea aveai mare lucru de spus despre el. Bărbații nu-l socoteau deloc atrăgător, ba poate chiar dimpotrivă. Muzicant, dandy și om de lume în practică, agent veterinar în teorie, el a stat o vreme în satul Mellstock, venind Dumnezeu știe de unde. Unii zic că și-a făcut prima dată apariția în ținutul nostru ca scripcar la un iarmaroc de la Greenhill.

Mulți săteni de vază îi pizmuiau puterea pe care o exercita asupra fetișcanelor simpluțe și fără experiență de viață — o putere care uneori părea să aibă în ea ceva straniu. Nu era urît la înfățișare, deși nu părea deloc englez, întrucît avea tenul foarte măsliniu, părul bogat, de culoare întunecată și cam lipicios — iar el și-l făcea încă și mai lipicios folosind tot felul de unsori necunoscute, din cauza cărora, cînd intra într-o societate, mirosea a „lemnul Domnului" (un fel de pelin) macerat în gaz. Uneori purta buclișoare de jur împrejurul capului. Dar cum în alte împrejurări acestea lipseau, s-a tras concluzia că nu le avea de la natură. Fetele a căror dragoste pentru el izbutise s-o prefacă în ură, îl porecliseră „Chică" datorită șuvoiului său de păr, atît de lung încît i se revărsa pe umeri ; cu trecerea timpului porecla se răspîndise tot mai mult.

Probabil că fascinația ce o exercita se datora cel mai mult meșteșugului său în mînuirea arcușului, căci, la drept vorbind, această pricepere se manifesta ca o calitate personală cu totul distinctivă, asemănătoare cu cea a predicatorilor care izbutesc să-și impresioneze auditoriul. Scotea de pe strunele viorii niște tonuri care te convingeau aproape imediat că numai indolența și aversiunea față de o muncă sistematică îl împiedicau pe „Chică" să facă și el o carieră ca a lui Paganini.

Întotdeauna cînd cînta la vioară închidea ochii ; nu cînta după note și părea să-și lase scripca să rătăcească în voie prin pasajele cele mai plîngărețe și înduioșătoare pe care le auziseră vreodată oamenii de la țară. Melodiile rugătoare pe care le dădea la iveală aproape că vorbeau și ar fi fost în stare să smulgă suspine pînă și din

inima unui stîlp. Pe orice copilaș din parohie care era cît de cît simțitor la muzică, îl făcea în cîteva minute să izbucnească în lacrimi pur și simplu interpretînd vreuna din vechile melodii de dans pe care le îndrăgea : în ritm de gigă, horă, „pași repezi favoriți" din secolul trecut — din care rămășițe mutilate mai reapar chiar și azi ca niște fantome fără nume în cadrilurile și galopurile din zilele noastre ; dar le mai recunosc numai cei curioși și pricepuți sau rarii oameni de modă veche care prin tinerețe au avut prilejul să întîlnească scripcari ca Wat Ollamoor.

Epoca lui de glorie a fost puțin mai tîrzie decît cea a vechiului cor bisericesc cu taraf în care cîntau Dewys, Mail și ceilalți ; de fapt, el n-a apărut la orizont decît după ce acestor binecunoscuți muzicanți li s-a desființat trupa și li s-a anulat angajamentul la biserică. În dragostea lor cinstită pentru seriozitate în muzică, ei disprețuiau stilul noului venit. Theophilus Dewy (fratele mai mic al lui Reuben căruțașul) zicea de multe ori că stilul lui Wat n-are „nimic solid" în el — nici artă a arcușului, nici pregătire serioasă — că ține doar de fantezie. Și probabil că ăsta și era adevărul. În orice caz era mai presus de orice tăgadă că de cînd se născuse, Chică nu cîntase niciodată la vioară măcar o măsură dintr-un cîntec religios ; nici măcar odată nu stătuse în galeria bisericii din Mellstock unde ceilalți își acordaseră de mii de ori instrumentele și-și dreseseră glasurile pentru a cînta venerabila psalmodie ; și iarăși mai mult ca sigur că nici nu intrase vreodată într-o biserică. Toate melodiile din repertoriul său erau diavolești.

— Nu e în stare să cînte în ritmul potrivit Psalmul 100, cum nu e în stare să cînte nici la „șarpele de alamă", zicea căruțașul. (La Mellstock, *serpent*-ul, un soi de tubă veche, numită de localnici „șarpele de alamă" — era considerat un instrument muzical la care era greu de cîntat.)

Uneori Chică izbutea să producă sus-pomenitul efect de înduioșare în sufletul oamenilor în toată firea, dar mai ales în al tinerelor cu o constituție mai fragilă și mai simțitoare.

O asemenea fată era Carolina Aspent. Cu toate că era deja logodită înainte de a-l cunoaşte pe Chică, Carolina a căzut cel mai tare sub înrîurirea melodiilor cuceritoare ale lui Wat Ollamoor — spre necazul ei, ba chiar spre durerea şi în cele din urmă spre ruşinea ei. Era o fetiş-cană drăguţă şi cu vino-ncoace, cu buzele moi, o gură care nu trăda un caracter prea hotărît ; principalul defect în prietenia cu suratele ei era ţîfna ce răbufnea din cînd în cînd. Pe vremea aceea ea nu făcea parte din parohia Mell-stock unde se stabilise Chică, ci locuia la Stickleford, cîţiva kilometri mai jos de rîu.

Cum şi unde a ajuns să-l cunoască pe Chică şi meş-teşugul său de viorist, nu se ştie cu adevărat, dar umbla vorba că legătura lor s-a născut ori a înflorit într-o seară de primăvară în care, trecînd prin marginea satului Mell-stock, Carolina s-a oprit întîmplător să se odihnească pe podeţul din preajma casei scripcarului şi s-a aplecat alene peste parapet. Chică stătea după obiceiul lui în prag şi depăna firul insidios al şaisprezecimilor şi treizecidoi-milor din coarda mi a viorii sale pentru desfătarea trecă-torilor ; şi iarăşi după obiceiul lui, rîdea cînd vedea la-crimile rostogolindu-se pe obrajii copilaşilor care se tot aţineau în jurul lui.

Carolina se prefăcu absorbită de privelişte a vălure-lelor pe care le făcea pîrîul sub stîlpii podului, dar de fapt asculta cu atenţie, lucru pe care scripcarul îl obser-vă de îndată. Curînd un fior îi străbătu trupul şi fu cu-prinsă de dorinţa nebună de a se învîrti ca o dansatoare vaporoasă în labirintul unor mişcări de infinită varietate. Pentru a scăpa de fascinaţie, se hotărî să meargă mai de-parte, cu toate că pentru asta ar fi fost nevoie să treacă pe lîngă viorist. Aruncînd pe furiş o privire către mu-zicant, spre marea ei uşurare, văzu că acesta ţine ochii închişi, total abandonat artei sale, aşa că fata porni cu-rajoasă înainte. Dar apropiindu-se, simţi că paşii îi sînt tot mai şovăielnici, pînă cînd începură să se potrivească aproape convulsiv cu ritmul melodiei, aşa că mai mult dănţuia decît mergea. Aruncîndu-i încă o privire cînd ajunse în dreptul lui, observă că el are totuşi deschis un

ochi, zîmbind în zeflemea la vederea tulburării ei. Fata nu izbuti să-şi elibereze mersul de acele ciudate mişcări dănţuitoare pînă cînd ajunse la o mare distanţă dincolo de casa muzicantului şi ceasuri întregi îi trebuiră ca să poată să scape cu totul de vraja aceea stranie.

De atunci încolo, oricînd se dansa pe undeva prin împrejurimi şi urma să cînte Chică Ollamoor, Carolina se străduia să fie şi ea invitată şi izbutea să se ducă acolo chiar dacă uneori era vorba de a merge pe jos nu ştiu cîţi kilometri, căci de cele mai multe ori scripcarul nu cînta la Stickleford.

Următoarele dovezi ale înrîuririi lui asupra Carolinei fură destul de ciudate, şi numai un psihiatru ar fi putut să le explice pe deplin. Seara, după lăsarea întunericului, şedea întotdeauna liniştită în casa tatălui ei, dascălul parohiei, în mijlocul uliţei mari a satului Stickleford care era şi drumul principal dintre Lower Mellstock şi Moreford, un sat la vreo opt kilometri mai spre răsărit. Şi aşa cum stătea ea liniştită, fără veste şi chiar şi în mijlocul unei conversaţii cu tatăl şi sora ei, cu tînărul de care am vorbit mai înainte, care-i făcea curte cu multă stăruinţă fără să aibă habar de noua ei pasiune, deodată sărea de la locul ei de lîngă cămin de parcă ar fi primit un şoc galvanic şi se înălţa spre tavan, cuprinsă de convulsii ; apoi izbucnea în lacrimi şi nu se mai potolea decît după o jumătate de ceas şi mai bine.

Taică-su era întotdeauna grozav de speriat de această stare a fetei lui mai mici, temîndu-se că e vorba de un fel de crize de epilepsie. Dar sora ei Julia nu împărtăşea această idee, căci descoperise adevărata lor pricină. În clipa dinainte de a o apuca pe Carolina ţopăiala, o ureche neobişnuit de sensibilă aflată în colţul acela ar fi putut prinde venind pe horn zgomotul uşor al unor paşi de bărbat trecînd pe drum. Tocmai în zgomotul acestor paşi pe care-i aştepta se afla izvorul salturilor nestăpînite ale Carolinei. După cum ştia prea bine fata, trecătorul era Chică Ollamoor ; dar el nu venea în vizită la ea, ci o căuta pe o altă femeie despre care spunea că e viitoarea lui nevastă şi care stă-

tea la Moreford, adică la vreo cîțiva kilometri mai departe. O dată — o singură dată, de fapt — i s-a întîmplat Carolinei să nu-și poată stăpîni o izbucnire ; de față era numai soră-sa.

— Oh ! Oh ! Oh ! strigase Carolina. Se duce la ea, nu vine la mine !

Ca să nu fim nedrepți cu vioristul, trebuie să spunem că la început nici nu-și bătuse capul cu fata asta atît de simțitoare, nici nu-i prea vorbise. Dar curînd îi descoperise taina și nu se putuse împotrivi ispitei de a se juca puțin, măcar așa, în treacăt, cu inima ei ușor de rănit cu săgeata dragostei, ca un fel de interludiu între spectacolele mult mai serioase pe care le dădea la Moreford. Cei doi se cunoscură îndeaproape, deși doar pe furiș : nimeni de la Stickleford nu-și dădu seama de legătura lor, afară doar de Julia și de Ned Hipcroft, pretendentul Carolinei. Tatăl fetei o ținea de rău pentru răceala manifestată față de Ned ; chiar și Julia trăgea nădejde că soră-si îi va trece această patimă înspăimîntătoare pentru un bărbat despre care nimeni nu știa mare lucru.

Pînă la urmă, Ned, curtezanul bărbătos și dintr-o bucată al Carolinei, văzu că dragostea lui e practic fără speranță. Era de meserie mecanic, și foarte respectat ca profesie, ocupînd o poziție mult mai solidă decît Chică, cel care trecea drept „doctor de cai". Dar cînd — înainte de a o părăsi — Ned îi pusese chestiunea de încredere, deschis și definitiv — dacă vrea să se mărite pe loc cu el, acum ori niciodată, nici el nu se aștepta să obțină altceva decît răspunsul negativ pe care-l primi. Cu toate că-l sprijineau și tatăl și sora fetei, nu era nici o speranță ca dragostea să-i fie împărtășită, pentru că nu știa să cînte la scripcă în așa fel încît să-ți scoată sufletul din trup cum scoate păianjenul firele ; nimic din arta lui Chică care te storcea cu muzica lui pînă te lăsa slăbit și bîjbîind să găsești ceva de care să te agăți. De fapt, Hipcroft n-avea deloc ureche muzicală, nu putea cînta corect două note nici măcar din gură, darmite la un instrument.

Nu-ul pe care-l așteptase și-l primise de la ea, în ciuda încurajărilor de pînă atunci, îi deschise lui Ned

o nouă perspectivă de viață. Fusese rostit cu atîta tristețe rugătoare încît se hotărî să n-o mai piseze ; ea nu vroia să fie deranjată nici măcar de vederea siluetei lui la capătul cel mai îndepărtat al uliței sau al drumului. Ned părăsi satul și în mod firesc pașii lui se îndreptară către Londra.

Calea ferată spre districtul South Wessex era în curs de construcție însă nu fusese încă deschisă circulației ; Hipcroft ajunse în capitală după un drum de șase zile cu piciorul, așa cum îl făcuseră nenumărați oameni vrednici înaintea lui. Era printre ultimii meșteșugari care au mai folosit acest mod de a călători spre marile orașe unde se duceau să muncească, mod atît de obișnuit din vremuri străvechi dar astăzi dispărut.

La Londra duse o viață liniștită și munci cu seriozitate în meseria lui. Fiind mai norocos decît alții, bunăvoința lui dezinteresată era o bună carte de vizită care-l recomanda din capul locului. În următorii patru ani n-a șomat niciodată. Nici n-a progresat nici n-a regresat, cum se spune astăzi ; și-a îmbunătățit calificarea de muncitor dar nu și-a schimbat cu o iotă poziția socială. În privința dragostei lui pentru Carolina păstra o tăcere înțepenită. Fără doar și poate că se gîndea adesea la ea ; dar fiind mereu ocupat și neavînd nici un fel de rubedenii la Stickleford, nu rămase în comunicare cu ținutul acela și nici nu manifesta vreo dorință de a se întoarce. În locuința sa liniștită din cartierul Lambeth se mișca și se descurca după orele de muncă, la fel de ușor ca o femeie : își gătea singur, își cîrpea singur ciorapii și încetul cu încetul se pregătea tot mai bine pentru o viață statornică de holtei. Dată fiind această comportare a lui, era normal ca oamenii să propună explicația obișnuită, în sensul că timpul n-a putut șterge din inima lui imaginea micuței Carolina Aspent — și în parte lucrul poate fi adevărat ; dar mai putem deduce din purtarea lui și faptul că firea nu i se bizuia prea mult pe serviciile sexului opus și nici pe mîngîierile acestuia.

Cel de al patrulea an al șederii sale și al activității de mecanic la Londra a fost anul sus-pomenitei expoziții

din Hyde Park; a lucrat zi de zi la construcția acelui uriaș palat de cristal fără precedent în istoria lumii. Era o epocă de mari speranțe și de activitate energică în industria tuturor națiunilor. Cu toate că, în limitele sale modeste, Hipcroft juca un rol esențial în mișcarea aceea, el își vedea de treabă cu placiditatea obișnuită. Și totuși, și lui îi rezerva anul respectiv surprize, căci cînd trecu agitația pregătirii construcției pentru ziua inaugurală, după ce asistase la ceremoniile respective și oamenii începuseră să curgă într-acolo din toate părțile lumii, primi o scrisoare de la Carolina. Pînă în ziua aceea, vreme de patru ani nimeni nu întrerupsese tăcerea care-l despărțea de Stickleford.

Cu un scris nesigur, din care se putea deduce tremurul mîinii, fata își informa fostul pretendent cît de greu îi fusese pînă izbutise să-i găsească adresa, după care aborda subiectul ce o îndemnase să-i scrie. Cu patru ani în urmă, spunea ea cu maximum de delicatețe de care era în stare, se dovedise atît de lipsită de înțelepciune încît să-l refuze. Greșeala și încăpățînarea ei capricioasă îi aduseseră de multe ori supărări de atunci încoace și în special în ultima vreme. Cît despre domnul Ollamoor, el lipsea cam tot de cînd plecase și Ned — și ea nu știa unde este. Acum ar fi fost bucuroasă să se mărite cu Ned dacă ar mai cere-o o dată în căsătorie, și făgăduia să-i fie nevestică drăgăstoasă pînă la sfîrșitul vieții.

De bună seamă că un val de simțăminte calde trebuie să-l fi năpădit pe Ned Hipcroft din cap pînă-n picioare la primirea acestei vești, dacă ne putem îngădui să judecăm după cele ce au urmat. Fără doar și poate o mai iubea încă, chiar dacă simțămîntul pentru ea nu excludea orice alt gen de fericire. Să primească el scrisoarea asta de la Carolina lui, cea care fusese moartă pentru el toți anii ăștia, și care acum era vie ca pe vremuri — iată un lucru plăcut și o mulțumire în sine. Ned ajunsese să fie atît de resemnat sau poate chiar satisfăcut de soarta care-l condamna la singurătate, încît e puțin probabil că ar fi jubilat vizibil pentru ceva. Și totuși, o oarecare febrilitate și preocupare,

după primul moment de surprindere, arăta cît de profund îl stîrnise mărturisirea fetei că își pune nădejdile și încrederea în el. Măsurat și socotit în deprinderile lui, Ned nu răspunse la scrisoare în ziua aceea, nici a doua zi, nici în cea următoare. Mai întîi „chibzui bine". Cînd îi scrise în sfîrșit fetei, răspunsul lui cuprindea și o mulțime de judecăți sănătoase, amestecate cu o tandrețe evidentă; dar tandrețea în sine era suficientă pentru a dovedi cît de încîntat era de sinceritatea deschisă și directă a Carolinei; de asemenea mai dezvăluia faptul că ancora ce o aruncase ea în inima lui mai putea prinde încă o dată, dacă nu cumva rămăsese neclintită acolo.

Îi spunea fetei — și în timp ce așternea cuvintele pe hîrtie buzele i se răsuceau glumeț de unele săgeți batjocoritoare pe care le strecură printre celelalte propoziții — că era foarte frumos din partea ei să cadă la învoială în ziua asta. Dar de ce nu l-a vrut cînd a vrut-o el? Fără îndoială aflase ea că nu s-a însurat, dar dacă și-ar fi dat inima alteia? Ar fi trebuit ca ea să-i ceară măcar iertare. Însă oricum, nu era el omul care s-o uite. Totuși, dată fiind purtarea ei și socotind suferința lui, ea nu mai trebuia să se aștepte să-l vadă venind pînă la Stickleford ca s-o aducă. În schimb, dacă vroia să vină la el și să-și ceară iertare — așa cum se cuvenea — apoi atunci da, avea s-o ia de nevastă, știind ce femeiușcă de treabă e în adîncul ființei ei. Mai adăugă că cererea ca ea să vină la el nu era chiar așa de mare cum ar fi fost cînd a plecat el de la Stickleford sau chiar cu cîteva luni în urmă; căci acum se deschisese noul drum de fier către South Wessex, pe care umblau niște trenuri minunate, puse anume pentru Marea Expoziție și anumite „trenuri de plăcere"; așa că ea putea veni foarte ușor și singură.

În răspuns, Carolina aprecie cît de bun a fost să se arate așa de mărinimos cu ea, care se jucase cu el ca mîța cu șoarecele; și mai scria că deși era cam speriată de lungimea drumului, cu atît mai mult cu cît nu umblase niciodată cu trenul, ci doar văzuse unul trecînd prin depărtare, îmbrățișa din toată inima propunerea lui. Mai mult decît atît, avea să-i spună cît de

rău îi pare, şi să-şi ceară iertare şi să încerce să-i fie întotdeauna nevastă bună, să dreagă ce stricase şi să cîştige timpul pierdut.

Curînd se stabiliră şi celelalte amănunte, cînd şi cum să vină, şi Carolina îl informă — ca s-o poată descoperi uşor în mulţime — că o să fie îmbrăcată cu „noua mea rochiţă liliachie cu floricele", iar Ned îi răspunse vesel că după ce o să se cunune cu ea a doua zi după sosirea ei, o să-i ofere o adevărată sărbătoare, ducînd-o la Expoziţie.

Aşadar, pe la începutul unei după-amiezi de vară, veni de la muncă şi se grăbi către gara Waterloo ca s-o întîmpine. Ziua era umedă şi răcoroasă, aşa cum se întîmplă uneori să fie în Anglia în luna iunie, dar în timp ce aştepta în burniţă pe peron simţea că-l luminează un foc interior şi că are din nou pentru ce să trăiască.

„Trenul de plăcere" — o adevărată premieră în istoria călătoriilor — era încă o noutate pe linia Wessex şi probabil pretutindeni. Toate gările erau înţesate de mulţimi imense care se adunaseră ca să vadă priveliştea neobişnuită a unui tren atît de lung, chiar dacă nu izbuteau să profite de prilejul de a se urca în el. Pe vremea acelor prime experienţe în domeniul transportului feroviar, pasagerii mai puţin înstăriţi luau loc pe nişte platforme deschise, care nu erau ocrotite în nici un fel de vînt şi ploaie. Şi întrucît curînd după-amiază se instalase vremea umedă, cînd trenul ajunse în gara londoneză, nefericiţii ocupanţi ai acestor vehicole erau într-o stare jalnică după lunga lor călătorie: vineţi la faţă, cu gîtul înţepenit, strănutînd, bătuţi de ploaie, înghemaţi pînă în măduva oaselor, cu atît mai mult cu cît unii dintre bărbaţi îşi lăsaseră acasă şi pălăria, de fapt arătau ca nişte oameni care au stat toată noaptea afară într-o barcă deschisă sau pe puntea unei corăbii pe o mare agitată; înfăţişarea lor nu te-ar fi făcut să crezi că sînt excursionişti plecaţi prin ţară într-o călătorie de plăcere. Femeile se mai apăraseră cît de cît ridicîndu-şi poalele rochiilor în cap, dar în felul ăsta îşi lăsaseră în bătaia vîntului pulpele, aşa că erau cu toatele într-o stare destul de jalnică.

În înghesuiala și agitația persoanelor de ambele sexe care coborau din vagoane după intrarea în gară a imensei garnituri, Ned Hipcroft desluși curînd silueta micuță și subțirică pe care o căuta : era îmbrăcată într-o rochiță liliachie de bumbac cu floricele, așa cum îi fusese descrisă. Veni spre el cu un zîmbet speriat, drăguță încă, deși udă toată, bătută de vînt și tremurînd din tot trupul după această expunere îndelungată la intemperii.

— Vai, Ned ! bolborosi ea. Sînt... sînt...

O strînse în brațe și o sărută, drept care ea izbucni într-un potop de lacrimi.

— Ești udă toată, sărăcuța de tine ! Sper să nu răcești, îi zise el.

Apoi, trecînd în revistă nu numai înfățișarea ei ci și diferitele bagaje care o înconjurau, observă că de mîna ei e agățat un copilaș care abia merge — o fetiță de vreo trei anișori, a cărei glugă era la fel de jilavă și a cărei fețișoară gingașă era la fel de vînătă ca și ale celorlalți călători.

— Cine e ? Vreo cunoștință ? întrebă curios Ned.

— Nu, Ned. E a mea.

— A ta ?

— Da. A mea !

— Fetița ta ?

— Da !

— Păi... pe Dumne...

— Știi, Ned, n-am pomenit de ea în scrisoare, pentru că, înțelegi, ar fi fost așa de greu să-ți explic, știi ! M-am gîndit că acum cînd ne întîlnim am să pot să-ți spun cum s-a întîmplat de s-a născut ea, mult mai bine decît în scris ! Te rog frumos să mă ierți de data asta, Ned, dragul meu, și să nu mă ocărăști, acum că am făcut un drum așa de lung !

— Înțeleg că ar fi vorba de domnul Chică Ollamoor ! zise Hipcroft privindu-le cu oarecare răceală de la depărtarea de cîțiva pași la care se retrăsese cu o tresărire.

Carolina își pierdu răsuflarea, apoi spuse cu glas rugător :

— Bine, dar a plecat de ani și ani de zile ! Și înaintea lui nu cunoscusem nici un bărbat ! Și am avut ghi-

nionul să cad mesa tocmai eu, care nu sînt ca unele din fetele de prin sat care își fac de cap ca alte alea !

Ned rămase tăcut, dus pe gînduri.

— Și nu poți să mă ierți, dragă Ned ? adăugă Carolina, începînd de-a dreptul să suspine. La urma urmelor nu te-am tras pe sfoară pentru că... pentru că, dacă vrei, ne poți trimite foarte bine înapoi ; măcar că sînt sute și sute de kilometri, și-i așa de umed, și se lasă noaptea și eu n-am un gologan !

— Ce naiba pot să fac ? gemu Hipcroft.

Niciodată, nici măcar într-o zi ploioasă, nu putuse vedea cineva un tablou mai jalnic decît cele două ființe neajutorate, stînd pe peronul mare și pustiu și acoperit de bălți, biciuite din cînd în cînd de cîte o răbufnire a vîntului amestecat cu burniță ; toaleta drăgălașă în care plecaseră dis-de-dimineață de la Stickleford era acum udă leoarcă și stropită cu noroi ; pe fețele lor se citea oboseala iar în ochii lor teama de Ned ; căci copilița începuse să arate de parcă ar fi gîndit că și ea a făcut vreun rău și păstră o tăcere îngrozită pînă cînd începură să i se rostogolească lacrimile pe obrăjorii bucălați.

— Ce-ai pățit, fetița mea ? zise mașinal Ned.

— Vreau acasă ! vorbi ea pe un ton care arăta tristețea din inimă. Și mi-au înghețat picioruşele și n-o să-mi mai dea nimeni pîine cu unt !

— Nici nu știu ce să mai zic ! declară Ned.

Pînă și ochii lui se umeziră, făcîndu-l să se întoarcă cu spatele și să meargă vreo cîțiva pași cu capul în jos. Apoi le privi pe amîndouă drept în față. Fetița nu putu să-și stăpînească respirația agitată și lacrimile care-i curgeau în tăcere.

— Și zici că vrei pîine cu unt, eh ? întrebă el prefăcîndu-se aspru.

— Daaa !

— Ei, păi cred că-ți găsesc eu o feliuță ! E firesc să-ți fie foame. Și de fapt și ție, Carolina !

— Da, m-a cam luat foamea, dar mi-o mai pot stăpîni, murmură ea.

— Nu prea e bine, zise sever Ned... Hai, veniți ! Luă fetița în brațe și adăugă : Oricum cred că astă-

seară trebuie să rămîneţi aici. Altfel ce-aţi putea face? Vă dau un ceai şi ceva de mîncare; cît despre trebuşoara asta, habar n-am ce să zic! Pe aici e ieşirea.

Parcurseră în tăcere drumul nu prea lung pînă la locuinţa lui Ned. Acolo le ajută să se usuce, le instală comod şi le pregăti ceaiul; mama şi fetiţa se aşezară, foarte recunoscătoare. Imaginea celor două fiinţe neajutorate de soarta cărora se trezise deodată responsabil dădu camerei lui un aer plăcut de familie, iar lui o înfăţişare paternă. Se întoarse curînd către copiliţă şi-i sărută obrajii în care reveniseră culorile; privind-o melancolic pe Carolina o sărută şi pe ea.

— Nu prea văd cum te-aş putea trimite înapoi cale atît de lungă, mormăi el, acum că ai bătut drumul pînă aici ca să stai cu mine. Dar trebuie să te încrezi în mine, Carolina, să-mi arăţi toată încrederea. Ei, domnişoară, te simţi mai bine acum?

Fetiţa încuviinţă din cap, căci gura avea altă îndeletnicire.

— M-am încrezut în tine, Ned, de vreme ce am venit, zise Carolina. Şi am să am întotdeauna încredere în tine!

Astfel, fără să fi exprimat acordul de a o ierta, el acceptă în mod tacit soarta pe care i-o hărăzise providenţa; iar în ziua cununiei lor (care nu a avut loc chiar atît de devreme cum se aşteptase el, dat fiind răgazul necesar pentru publicaţiile de căsătorie) o duse la Expoziţie cînd se întoarseră de la biserică, aşa cum făgăduise. În timp ce stăteau în dreptul unei oglinzi imense din pavilionul cu mobilă, Carolina tresări, căci văzu reflecţia unei siluete care semăna leit cu Chică Ollamoor — atît de bine încît părea imposibil să fi fost altcineva decît muzicantul. Dar trecînd printre obiectele care-i înconjurau şi care împiedicau o vedere directă, nu-l descoperi nicăieri. Dacă era într-adevăr sau nu la Londra în momentul acela, n-a putut afla şi nu ştia nimeni. Iar Carolina a negat întotdeauna cu hotărîre că dorinţa ei de a merge în capitală pentru a-l întîlni pe Ned ar fi fost stîrnită de vreun zvon că şi Chică s-ar fi dus într-acolo; şi noi nu avem nici un motiv serios de a pune la îndoială această dezmînţire a ei.

Iar apoi anul trecu încet, încet. Expoziția se închise și rămase doar o amintire. Copacii din parc, care vreme de șase luni fuseseră îngrădiți de construcții, fură din nou expuși vînturilor și furtunilor, iar gazonul crescu din nou verde. Ned constată că iubita lui de altădată s-a prefăcut într-o soție și tovarășă de viață foarte de treabă, cu toate că se cam umilise în fața lui; dar prin asta devenise doar un obiect de gospodărie, un ceainic ieftin, care adeseori face ceaiul mai bun decît unul scump.

Într-o toamnă Hipcroft avu mult mai puțin de lucru și perspectivele pentru iarnă erau încă și mai slabe. Întrucît amîndoi se născuseră și crescuseră la țară, se gîndiră că nu le-ar displăcea să trăiască din nou în atmosfera cu care fuseseră deprinși. Așadar se hotărîră să părăsească locuința înghesuită de la Londra, iar Ned să-și caute de lucru prin preajma locului său de baștină. Cît își căuta el o ocupație și o locuință, nevastă-sa și cu fiica ei aveau să stea la tatăl Carolinei.

Trupul micuț al Carolinei, adeseori cuprins de tremur, simțea acum fiori de încîntare în timp ce călătorea cu Ned spre meleagurile pe care le părăsise în tăcere și sub amenințarea norilor grei cu vreo doi-trei ani înainte. A se întoarce unde fusese disprețuită, fiind acum o zîmbitoare doamnă din capitală cu un marcat accent londonez, constituia un triumf cu care nu te întîlnești pe lume chiar în fiecare zi.

Trenul nu oprea la halta cea mai apropiată de Stickleford, așa că cei trei merseră pînă la Casterbridge. Lui Ned i se păru un prilej potrivit de a întreprinde cîteva cercetări preliminare în vederea angajării pe la atelierele din tîrgul unde fusese cunoscut cîndva; întrucît pămîntul era uscat, fără noroi și nici nu era prea tîrziu, soarele abia asfințise iar luna se pregătea să răsară. Carolina o luă pe jos către Stickleford împreună cu fetița; Ned care putea umbla mai repede, avea să vină în urma lor și să le ia de la un han binecunoscut.

Femeia și copilul parcurseră fără dificultăți drumul pe care și-l amintea foarte bine, dar încetul cu încetul obosiră. Străbătuseră vreo cinci kilometri, trecînd pe la

iazul poreclit „Al lui William Nătîngul", pe la vestita piatră de hotar de la Capătul Pajiştei şi se apropiau de hanul „Femeia Liniştită", un fel de circiumă singuratică de la marginea Bărăganului Egdon, de mulţi ani desfiinţată acum. Apropiindu-se de han, Carolina auzi dinăuntru mai multe glasuri decît se obişnuia altădată la o asemenea oră. Află că în după-amiaza respectivă avusese loc prin apropiere o licitaţie de vite. Socoti că şi fetiţei şi ei o să-i prindă bine puţină odihnă, aşa că se hotărî să se oprească.

Clienţii şi oaspeţii care trăseseră la han umpleau holul şi Carolina nici nu trecuse bine pragul că un bărbat pe care şi-l amintea din vedere înaintă cu un pahar şi o cană mare în mîini, către un prieten care rămăsese rezemat de zid. Dînd cu ochii de ea îi oferi foarte galant să soarbă din băutură — era un amestec fierbinte de gin cu bere. Îi turnă un păhărel şi după cîteva clipe o întrebă :

— Trebuie să fii micuţa Carolina Aspent de pe vremuri — de la Stickleford, nu ?

Carolina încuviinţă, şi cu toate că nu ţinea neapărat la această băutură, o sorbi, de vreme ce-i fusese oferită. Bărbatul galant o rugă să vină înăuntru şi să ia loc. Odată intrată constată că toţi cei de faţă stăteau pe lîngă pereţi şi, găsind un scaun liber, se aşeză şi ea.

În clipa următoare găsi şi explicaţia aşezării oamenilor. În colţul opus stătea în picioare Chică, cu înfăţişarea neschimbată. Tocmai îşi freca arcuşul cu sacîz. Mulţimea făcuse loc pentru dans şi acum se pregătea să-şi reia această îndeletnicire. Întrucît Carolina purta un văl ca să se apere de vînt, socotea că vioristul n-a recunoscut-o şi nici n-ar fi avut de unde să bănuiască cine e copilul ; constată, plăcut surprinsă, că-l poate revedea şi înfrunta perfect liniştită — stăpînă pe sine, cu demnitatea pe care i-o dăduse viaţa petrecută la Londra. Înainte de a-şi fi golit ea paharul, se anunţă dansul : dansatorii se aşezară pe două rînduri, muzica începu şi se formară figurile tradiţionale.

Atunci Carolina simţi că se petrece o schimbare O străbătură fiori din ce în ce mai puternici şi mîna începu să-i tremure atît de tare încît abia mai putu să-şi

lase jos paharul. Nu era vorba nici de dans, nici de dansatori, ci de notele scoase de scripca aceea veche : o învăluiau pe doamna de la Londra, îi trimiteau fiori pînă în măduva spinării, pentru că aveau toată vraja ce o cunoscuse atît de bine pe vremuri și sub puterea căreia întotdeauna își pierduse propria ei voință independentă. Vai, cum îi reveniră toate în minte și în inimă ! Iată, acolo, lipită de perete, era silueta vioristului : capul lui mare, cu chica imensă de păr unsuros, și sub părul acela bogat fața cu ochii închiși.

După primele clipe de visare paralizantă, melodia familiară ei în versiunea aceea tot atît de familiară o făcu să rîdă și să plîngă deodată. Apoi un bărbat din capătul celălalt al șirului, a cărui parteneră abandonase dansul, întinse mîna către Carolina și-i făcu semn să ia locul rămas gol. Carolina nu vroia să danseze ; făcu tot felul de semne rugătoare, implorîndu-l s-o lase în pace, dar de fapt parcă rugăciunea ei s-ar fi adresat mai degrabă melodiei și celui care o cînta, decît dansatorului. Imboldurile acelea săltărețe pe care le stîrnea întotdeauna în ea vioristul și instrumentul său o apucară iar pe Carolina, la fel ca în anii trecuți, poate și datorită băuturii fierbinți pe care o dăduse pe gît. Obosită cum era, se ridică totuși în picioare și, apucîndu-și fetița de mînă, se duse către capătul șirului de dansatori și începu să se învîrtească împreună cu ei. Uitîndu-se la ei, văzu că majoritatea sînt săteni de prin cătunele și de pe la fermele învecinate — Capătul Pajiștei, Mellstock, Lewgate și altele ; încetul cu încetul și ei o recunoscură, în timp ce dansa convulsiv, rugîndu-se din tot sufletul ca lăutarul să înceteze și să-i îngăduie inimii un răgaz din durerea intensă pe care o simțea, iar picioarelor un pic de odihnă.

După minute nesfîrșite, dansul încetă, și atunci fu îndemnată să mai bea puțin gin cu bere ca întăritor ; ceea ce și făcu, simțindu-se pe de o parte slăbită, pe de altă parte copleșită de emoții năvalnice. Tot nu-și scoase vălul, sperînd ca astfel să-l împiedice pe Chică s-o recunoască. După ce mai mulți dintre dansatori părăsiră hanul, Carolina se șterse repede la gură și dădu

şi ea să plece ; dar, după cum povestesc vreo cîţiva dintre cei ce rămaseră la han, chiar în clipa aceea se propuse un dans în cerc, un fel de horă pentru cinci persoane şi mai mulţi săteni o rugară frumos să li se alăture.

Ea refuză, spunînd că e obosită şi că trebuie să meargă pe jos pînă la Stickleford, cînd Chică începu să cînte agresiv şi îmbietor „Flăcăul îndrăgit de mine" în tonalitatea re major — drept arie pe care să se încheie dansul. Probabil o recunoscuse, deşi ea nu-şi dădea seama, căci dintre toate melodiile lui seducătoare aceasta era cea căreia izbutise cel mai puţin să-i reziste : era cea pe care o cîntase el cînd stătuse ea aplecată peste parapetul podeţului, atunci, la prima lor întîlnire. Aşadar Carolina păşi cu un aer disperat în mijlocul încăperii alături de ceilalţi patru dansatori.

Jocurile acestea în cerc, ca horele din munţii Scoţiei, erau îndrăgite pe vremea aceea de dansatorii mai viguroşi tocmai pentru că le consuma surplusul de energie pe care dansurile obişnuite cu figuri n-o solicitau în suficientă măsură. După cum ştie — sau poate nu ştie — toată lumea, cei cinci dansatori se aşezau în formă de cruce şi fiecare şir de trei dansa pe rînd în cerc, cel care ocupa locul din mijloc dănţuind cînd într-o direcţie, cînd în cealaltă. Curînd Carolina se găsi în acest loc, axa întregii desfăşurări a jocului şi nu mai putu scăpa de acolo întrucît vioristul păstra aceeaşi temă, fără să-i dea prilejul să schimbe locul.

Acum începu Carolina să bănuiască din ce în ce mai tare că totuşi Chică a recunoscut-o şi procedează anume astfel, deşi ori de cîte ori se uita pe furiş la el, judecînd după ochii lui închişi, s-ar fi zis că nu vede nimic înafară, ci numai ceea ce e în mintea lui. Continuă să facă opturi însoţită de ceilalţi dansatori, iar scripcarul smulse de pe strunele lui acea atracţie sălbatică şi chinuitoare a unui glas viu ce vorbeşte în numele unei puternice vibraţii interioare ; patosul lui urca şi cobora în variaţii nesfîrşite, proiectînd în sistemul nervos al Carolinei spaima chinuitoare — un fel de tortură a extazului. Tot ce era în cameră se învîrtea în jurul ei,

iar melodia era fără sfîrşit ; după vreo cincisprezece minute cealaltă dansatoare din grup abandonă istovită, căzînd pe o bancă şi gîfîind.

Imediat vioristul schimbă ritmul, adaptîndu-l la prezenţa a numai patru dansatori. Carolina ar fi dat nu ştiu cît să poată să se oprească ; dar n-avea puterea s-o facă — sau cel puţin aşa i se părea — cînd cînta Chică asemenea melodii ; şi aşa mai trecură încă vreo zece minute şi de pe podeaua de piatră acoperită cu nisip se înălţară nori de praf, întunecînd luminările. Mai renunţă încă un dansator — şi ieşi înnebunit în hol să bea ceva. Într-o secundă Chică schimbă ritmul adaptîndu-l la numai trei dansatori, pentru care introduse melodia „Dansul ielelor", ca fiind mai potrivită pentru mişcările acelea spasmodice ; era şi aceasta o hrană a dragostei care, făurită de arcuşul lui, o îmbătase întotdeauna pe Carolina.

Într-un joc de trei nu mai există odihnă şi cîteva minute fură suficiente pentru partenerii ei, ajunşi la capătul puterilor, să înceteze să mai dănţuiască şi, ca şi predecesorii lor, s-o pornească şontic-şontîc spre încăperea alăturată pentru a-şi potoli setea. Aproape sufocîndu-se, mai ales că era înfăşurată în văl, Carolina fu lăsată să danseze de una singură ; între timp nu mai rămăsese nimeni în cameră decît ea, Chică şi fetiţa.

Carolina îşi ridică vălul şi-şi aţinti privirile asupra vioristului, de parcă l-ar fi implorat să dispară atît el, cît şi magnetismul acela acustic din atmosfera camerei. Chică deschise un ochi, de parcă ar fi făcut-o pentru prima dată, şi-l aţinti pătrunzător asupra ei ; zîmbind ca prin vis, aruncă în notele pe care le scotea acea rezervă de pasiune pe care nu-i dădea mîna să şi-o irosească pe un dans mare şi zgomotos pentru multă lume. O întreagă mulţime de mici subtilităţi cromatice, capabile să smulgă lacrimi pînă şi unei statui, izvorîră îndată din scripca veche, de parcă aceasta ar fi fost pe moarte din pricina emoţiilor adunate şi îngrămădite în ea după izgonirea din vreun oraş italian unde i se dăduse formă şi sunet. Ochiul negru al lui Chică părea să spună : „Fie că vrei, fie că nu vrei, drăguţo, nu poţi lăsa dansul !" şi asta stîrni în ea un adevărat paroxism

al deznădejdii, ca şi cum ar fi vrut să-l înfrunte, să-i arate că pe ea n-o poate istovi.

Continuă aşadar să danseze de una singură, sfidătoare, socotea ea, dar de fapt ca o roabă umilă, supusă fiecărei unduiri a viorii şi străbătută pînă-n adîncul inimii de privirea sfredelitoare a ochiului celui ce o fascina; el îşi păstra totodată pe faţă un zîmbet vag, de parcă ar fi vrut să spună că numai şi numai propria ei plăcere o îndeamnă să nu se lase. De fapt, fără să îndrăznească să recunoască în sinea ei că aşa stau lucrurile, ea o ţinea întruna şi din cauza spaimei copleşitoare de ce i-ar putea spune dacă s-ar da bătută. Fetiţa, care începuse să se sperie de situaţia stranie creată, se apropie de ea şi-i zise apucînd-o de mînă:

— Opreşte-te, mamă! Opreşte-te şi să mergem acasă!

Deodată Carolina se prăbuşi; rostogolindu-se cu faţa în jos, rămase în această poziţie. Atunci scripca lui Chică scoase un fel de ţipăt drăcesc de triumf. Coborîndu-se repede de pe butoiaşul care-i slujise de estradă, se apropie de fetiţă care stătea aplecată cu deznădejde deasupra mamei ei.

Musafirii şi clienţii care intraseră în cîrciumă să bea şi să schimbe aerul, auzind ceva neobişnuit, veniră înapoi şi se străduiră s-o readucă la viaţă pe biata Carolina, acum vlăguită, suflîndu-i aer cu foalele de la sobă şi deschizînd fereastra. Ned, soţul ei, care, după cum spusesem, mai zăbovise la Casterbridge, venea tocmai acum pe drum; auzind prin fereastră glasuri agitate care, spre marea lui surprindere, rosteau numele soţiei lui, intră în han împreună cu alţii.

Carolina era cuprinsă de convulsii, plîngea îngrozitor şi multă vreme nu-i putură face nimic ca s-o potolească. În timp ce trimitea după o căruţă ca s-o ducă mai departe la Stickleford, Ned se interesă îngrijorat cum se întîmplase toată povestea; atunci adunarea îl lămuri că un scripcar cunoscut pe vremuri în localitate venise din nou în vizită pe meleagurile unde hălăduise cu ani în urma şi fără să fie poftit de nimeni se oferise să cînte la han în seara aceea.

Întrebînd cum îl cheamă, i se spuse că Ollamoor.

— Ah ! exclamă Ned, uitîndu-se în jur. Dar unde e ? Şi unde... unde mi-e fetiţa ?

Ollamoor se făcuse nevăzut împreună cu copilul. De felul lui, Hipcroft era un om liniştit şi cu care te puteai înţelege, dar acum pe chipul lui îşi făcu loc o hotărîre neobişnuită, ce-ţi făcea pur şi simplu frică.

— Lua-l-ar dracu ! strigă el. Îi crăp căpăţîna pentru asta, chiar de-o fi să mă spînzure după aceea !

Se repezise să ia vătraiul de la cămin şi apoi o porni pe coridor, urmat de mulţime. În faţa hanului, de partea cealaltă a şoselei, un teren în pantă acoperit cu tufişuri şi ierburi se înălţa sumbru şi părea aproape de nepătruns ; urca spre un tăpşan crăpat de rîpe, din care, cîţiva kilometri mai încolo, se ridică sfidătoare spre cer pădurea de brazi de la Mistover, înconjurată de arboretul de la Yalbury. La ceasul acesta păreau o întunecată bolgie din *Infernul* lui Dante în care se putea ascunde în siguranţă pînă şi o baterie de artilerie, nu numai un bărbat cu un copil.

Cîţiva oameni porniră şi ei într-acolo împreună cu Ned, iar alţii o luară în jos pe drum. După mai puţin de jumătate de oră se întoarseră cu toţii la han fără nici un rezultat. Ned căzu pe băncuţă şi-şi cuprinse fruntea în mîini.

— Oh, Doamne, şopteau oamenii, ce zevzec e omul ăsta ! N-are nici un pic de minte dacă-şi închipuie că fetiţa e a lui, aşa cum ar părea să creadă ! şopteau oamenii. Toată lumea ştie că altfel stau lucrurile !

— Nu, eu nu mă mint cu gîndul că ar fi a mea ! strigă răguşit Ned, ridicîndu-şi capul din mîini. Şi totuşi fetiţa e a mea ! Nu eu am îngrijit-o ? Nu eu am hrănit-o şi am învăţat-o ? Nu eu m-am jucat cu ea ? Vai, micuţa Carry — a plecat cu ticălosul ăla — şi dusă e !

— Lasă, că cel puţin nu ţi-ai pierdut nevasta, îl consolară oamenii. A dat afară băutura din ea, şi acum se simte mai bine. Ea e mai mult pentru tine decît un copil care nu-i al tău.

— Ba nu e ! Nu mai înseamnă mare lucru pentru mine, mai ales acum că a pierdut-o pe fetiţă ! Fetiţa e totul !

— Ei, nu-i nimic, că o s-o găseşti tu mîine.

— Mde, ştiu şi eu? Şi totuşi nu se poate ca ăla să-i facă vreun rău... Mai mult ca sigur că nu poate! Ei!... Dar unde e Carolina? Eu sînt gata. A venit căruţa?

O urcară pe Carolina în căruţă şi aceasta o porni învăluită în tristeţe spre Stickleford. A doua zi Carolina era mai liniştită; dar din cînd în cînd tot o mai apucau alte alea; şi părea să aibă voinţa tare zdruncinată. În mod ciudat, nu avea deloc aerul că se îngrijorează pentru fetiţă, pe cînd Ned îşi pierduse aproape de tot minţile. Şi totuşi lumea se aştepta ca îndrăcitul de Chică să înapoieze copilul pierdut după ce-şi va fi făcut cheful vreo zi-două; dar din păcate timpul trecea şi nu se mai auzi nimic nici de unul nici de altul, iar Hipcroft murmura că poate scripcarul exercită şi asupra fetiţei aceeaşi vrajă drăcească, cum făcuse şi cu Carolina. Săptămînile treceau una după alta şi tot nu aflară nimic despre locul pe unde se ascundea vioristul cu fetiţa. Cum izbutise s-o facă să vină cu el, asta rămînea un mister.

Apoi Ned, care nu găsise de lucru decît temporar prin vecini, căpătă deodată un fel de ură împotriva ţinutului său natal. Cînd îi ajunse la urechi prin intermediul poliţiei zvonul că un bărbat semănînd cu acela fusese văzut împreună cu un copil cam de vîrsta aceea la un iarmaroc de lîngă Londra — el cîntînd la vioară iar fata dansînd pe catalige — pe Hipcroft puse stăpînire un interes proaspăt pentru capitala ţării; atît de intens fu imboldul încît abia de mai avu timp să-şi facă bagajele înainte de a se întoarce într-acolo. Dar nu izbuti să găsească fetiţa pierdută, măcar că în toate ceasurile libere nu făcu altceva decît să se ţină prin străduţe lăturalnice nădăjduind să dea de urma ei. Noapte de noapte tresărea prin somn, strigînd:

— Ticălosul ăla o chinuie pe fetiţă ca să-l întreţină!

La care nevastă-sa îi răspundea ţîfnoasă:

— Nu te mai tot perpeli aşa, Ned, că nu mă pot odihni din cauza ta! Lasă că n-o să-i facă nimic!

Şi adormea la loc.

Părerea cea mai răspîndită era că fetița emigrase împreună cu taică-său în America, întrucît fără îndoială Chică găsise în ea un partener foarte bun, după ce o învățase să danseze, și trăia astfel din cîștigul dobîndit de ea. Se prea poate ca și acum să mai dea spectacole de acest fel prin America, cu toate că șmecherul ar trebui să fi împlinit șaptezeci de ani, iar Carry să fie acum o femeie de patruzeci și patru de ani.

Tony Kytes, regele panglicarilor

— În viaţa mea n-am să uit mutra lui Tony (începu la rîndul lui cărăuşul). Avea o faţă micuţă, rotundă, destul de ţeapănă şi îndîrjită, cu cîte o ciupitură de vărsat ici-colo, dar nu atît de evidente încît să-l facă să arate prost în ochii femeilor, chit că boala îl lovise greu în copilărie. Şi aşa de serios la înfăţişare era tînărul ăsta, şi aşa de rar zîmbea, încît ai fi zis că nici nu e în stare să rîdă vreodată fără să-l mustre cugetul. Ori de cîte ori îţi vorbea, parcă-ţi căuta un pai sau o pată în ochi. Şi pe obrajii lui Tony nu erau tuleie de barbă ori de mustaţă, nici cît ar fi în palmă la mine. De multe ori cînta cîntecul acela „Pantalonii croitorului" cu un aer aşa de bisericos de parcă ar fi fost un imn dintr-alea de le zice popa — „O, cum sălta cîte-un jupon, şi cum cădea un pantalon" — şi aşa mai departe, ştiţi dumneavoastră, cam fără perdea. Şi tare mai era pe placul femeilor, iar la dragostea pe care i-o arătau ele, le răspundea şi el, iubindu-le aşa, cu toptanul.

Cu timpul însă, Tony se cam hotărîse pentru una anume, Milly Richards, o fetişcană drăguţă, micuţă şi drăgăstoasă. Şi curînd începu să meargă vorba că s-au logodit. Într-o sîmbătă se dusese el la piaţă cu niscaiva treburi, trimis fiind de taică-su, şi după-amiaza mîna căruţa către casă. Cînd ajunse la poalele dealului — chiar ăla pe care o să-l trecem şi noi peste vreun sfert de ceas — de cine dă el cu ochii, aşteptîndu-l mai sus pe povîrniş? Tocmai de Unity Sallet, o tînără mîndră la înfăţişare, una dintr-alea care-i picaseră lui cu tronc înainte de a se logodi cu Milly.

Cînd se apropie Tony de ea, fata se rugă de el:

— Tony, drăguţul meu, nu mă duci şi pe mine pînă acasă?

— Cum să nu, scumpo? Adică ce-ţi închipui, că puteam eu să te refuz tocmai pe tine?

Și fata-i zîmbi frumos, și hopa sus în căruță, și Tony porni mai departe.

Nu după multă vreme, fata începu să-i ceară socoteală, așa, mai în glumă, mai în serios :

— Ia spune, Tony, de ce m-ai părăsit pentru ailaltă ? Adică prin ce e ea mai bună ca mine ? Ehe, ce nevastă cumsecade ți-aș fi fost eu, mult mai de treabă ca ea și mult mai iubitoare. Să știi de la mine că fetele astea care se lasă ușor de la început nu sînt cele mai bune. Tu nu te gîndești de cînd ne cunoaștem noi — aproape din copilărie, nu-i așa, Tony ?

— Da, așa este, zice atunci și Tony, dîndu-și seama și el de acest adevăr.

— Și așa este că n-ai văzut niciodată la mine nimic de care să te plîngi ? Ia zi, Tony ? Ia spune-mi adevărul !

— N-am găsit niciodată, pe viața mea, încuviințează Tony.

— Și adică ce ? Ai putea zice că nu sînt drăguță ? Ia uită-te mai bine la mine.

Și Tony o cuprinse cu privirea, care stărui mult asupra ei, după care zise :

— Adevărat că n-aș putea spune una ca asta. La drept vorbind, pînă acum nici n-am știut că ești așa drăguță.

— Mai drăguță ca ea ?

Ce-ar fi fost să răspundă Tony la asta nu știe nimeni, căci înainte de a apuca el să vorbească, ce-i fu dat să vadă înaintea lui, dincolo de gardul viu de la cotitură ? O pană pe care o cunoștea prea bine — pana din pălăria lui Milly, fata căreia se tot gîndea el să-i pună chestia de încredere ca să facă actele pentru cununie chiar în săptămîna aia.

— Unity, îi zise aproape în șoaptă fetei de lîngă el, uite că vine Milly. Acuma crede-mă că o iau rău pe coajă dacă te vede aici lîngă mine pe capră ; iar dacă te dai jos din căruță, cînd o să vină ea de după cotitură și o să te vadă pe drum, o să se prindă c-am venit împreună. De aceea, scumpo, ca să n-avem neplăceri de nici un fel, că știu că nici tu nu le-ai putea suferi, la fel ca mine, n-ai vrea să fii așa de bună să te întinzi

acolo, în căruță, și să mă lași să te învelesc cu prelata pînă cînd trece Milly ? Nu durează decît un minut. Hai, te rog frumos — și eu am să chibzuiesc bine la ceea ce mi-ai spus ; și poate că am să te cer pe tine de nevastă la urma urmelor, mai degrabă decît pe Milly. Nici nu e adevărat că lucrurile ar fi hotărîte între ea și mine.

Ei, și Unity Sallet s-a învoit — își continuă căruțașul povestea — și s-a culcat în fundul căruței și Tony a învelit-o așa de bine că nu se vedea nimic decît prelata așa, mai înfoiată ; și pe urmă a mînat caii mai departe ca să iasă în întîmpinarea lui Milly.

— Scumpul meu Tony ! strigă Milly, ridicînd ochii spre el cînd se apropie, și făcînd botic. Vai, ce-ai mai întîrziat pînă să vii acasă ! Parcă nici n-aș fi stat și eu la Upper Longpuddle ! Și eu care am venit în întîmpinarea ta, așa cum m-ai rugat, ca să mă întorc împreună cu tine și să putem vorbi pe îndelete despre viitorul nostru cămin — fiindcă tu m-ai cerut de nevastă și eu ți-am făgăduit să mă mărit cu tine. Altfel n-aș fi venit pînă aici, domnule Tony !

— Da, da, draga mea, așa este, eu te-am rugat, sigur, acum că mă gîndesc mai bine, chiar mi-aduc aminte — dar îmi ieșise din minte. Și voiai să te întorci cu mine cu căruța, Milly dragă ?

— Bineînțeles ! Păi altfel cum ? Nu cumva ai vrea să mă lași să merg pe jos, acum, că am luat drumul hăt departe, tocmai pînă aici ?

— A, nu, nu ! Mă gîndeam că poate te duceai la oraș să te întîlnești cu maică-ta, că am zărit-o p-a olo și mi s-a părut că te-așteaptă.

— A, nu, că tocmai s-a întors acasă. A venit pe scurtătură peste cîmp și d-aia a ajuns înaintea ta.

— A, asta n-am mai știut-o !

Și neavînd încotro, băiatul o luă pe capră lîngă el.

Și începură să sporovăiască, și se mai uitau ba la copaci, ba la vite, ba la păsări, la gîze, la plugarii care trudeau pe lanuri, pînă cînd, deodată, pe cine credeți că au văzut privind de la fereastra de sus a unei case de la marginea drumului pe care mergeau ? Pe Hannah

Jolliver, altă frumusețe a anilor acelora de pe meleagurile astea, și prima femeie de care se îndrăgostise Tony, înainte de Milly și înainte de Unity, la drept vorbind, cea pe care era cît p-aci s-o ia de nevastă înainte de a se vorbi cu Milly. Asta chiar că-ți lua ochii, mai tare ca Milly Richards, numai că lui Tony îi cam ieșise din minte în ultima vreme. Acuma Hannah stătea la fereastra casei unei mătuși de-a ei.

— Drăguța mea Milly, aș putea chiar să-ți zic nevestica mea, începu Tony așa cam cu sfială, și vorbind încetișor ca nu cumva să-l audă Unity. Văd o tînără care se uită de la o fereastră și mă tem că s-ar putea să se ia de mine. Știi tu, Milly, într-o vreme își băgase în cap că aș vrea s-o iau de nevastă, și de cînd a aflat că m-am făgăduit alteia care e mai drăguță ca ea, mi-e cam frică să nu-și iasă din pepeni dacă ne vede împreună. Spune, Milly, n-ai vrea să-mi faci un hatîr — nevestico, ca să zic așa ?

— Sigur, scumpule !

— Păi, atunci, ia strecoară-te, te rog, sub sacii ăștia goi de aici, din partea din față a căruței și ascunde-te pînă cînd trecem de casa asta. Deocamdată încă nu ne-a zărit. Vezi tu, trebuie să trăim în pace și bună învoire pentru că se apropie Crăciunul și avem datoria să ne mai ferim de furie și patimă, așa cum ar trebui să facem întotdeauna.

— N-am nimic împotrivă, Tony, că tare vreau să-ți fiu pe plac.

Și cu toate că de fapt nu-i făcea cîtuși de puțin plăcere, Milly se strecură sub saci și se ghemui chiar în dosul caprei, în timp ce Unity era bine pitită la celălalt capăt al căruței. Și așa au mers mai departe pînă s-au apropiat de casa de la marginea drumului. Hannah îl zărise pe Tony venind și-l privea de sus de la fereastră. Făcu disprețuitoare un semn din cap și apoi zîmbi prefăcîndu-se nepăsătoare :

— Păi bine măi, nici atîta bună creștere n-ai ca să mă pofte?ti să merg cu tine spre casă ? îi strigă ea, văzîndu-l că e în stare să treacă mai departe mulțumindu-se să-i dea doar bineț?e și să-i zîmbească.

— A, de bună seamă! Unde mi-a fost capul? zise Tony, gata-gata să-şi piardă cumpătul. Dar eu aşa chiteam, că rămîi la mătuşa.

— A, nu, nu. Ce, nu vezi că mi-am pus pălăria şi jacheta? Dealtfel am trecut doar o clipă pe la ea, în drum spre casă. Ce, Tony, te-ai prostit de tot?

— Păi în cazul ăsta... ă ...bineînţeles că trebuie să vii cu mine, zice Tony simţind o undă de sudoare rece pe şira spinării.

Trase hăţurile şi aşteptă pînă coborî fata, după care o ajută să salte lîngă el. Hannah se aşeză pe capră şi lăsă picioarele afară într-o parte. Tony mînă iar caii, şi mutra i se lungi mai mult decît s-ar fi putut aştepta cineva de la un om cu o faţă atît de rotundă.

Hannah tot îi arunca priviri piezişe:

— Vai ce drăguţ e, nu-i aşa, Tony? Grozav îmi place să merg cu tine.

Tony întoarse şi el capul şi i se uită în ochi:

— Şi mie la fel, îi răspunse într-un tîrziu.

Ce mai tura-vura, după ce o cîntărise bine din ochi, se cam încălzise băiatul, şi de ce se uita mai lung la ea de ce-i plăcea mai mult, pînă cînd ajunse să nu mai înţeleagă deloc ce naiba îl făcuse să le ceară în căsătorie pe Milly sau pe Unity, atîta vreme cît era pe lume Hannah Jolliver. Şi aşa merseră ei mai departe, băgîndu-se tot mai tare unul în altul, cu picioarele pe scîndurica din faţa caprei şi lipindu-se umăr în umăr, şi Tony tot frămîntînd în mintea lui gîndul că ce chipeşă e Hannah. Îi vorbea tot mai gingaş şi mai drăgăstos, pînă cînd, într-un tîrziu, îi spuse în şoaptă „iubito".

— Cred că între timp ai pus totul la cale cu Milly, îi zise Hannah.

— Nn ... nu ... nu chiar.

— Cum? Dar de ce vorbeşti aşa în şoaptă?

— Păi ... m-a lovit un fel de răguşeală. Ziceam că nu, nu chiar.

— Dar ai de gînd s-o faci?

— Păi, cît despre asta ...

Şi ochii lui stăruiră pe chipul fetei, şi ai ei pe al lui. Tony se întrebă iar şi iar cum naiba a putut să fie atît de zevzec încît să nu se ţină gaie de Hannah.

— Scumpa mea Hannah! izbucneşte el deodată, luîndu-i mîna şi nemaiputînd să se stăpînească şi uitînd cu totul şi de Milly şi de Unity şi de restul lumii. Să fi pus lucrurile la cale cu ea? Nu cred!

— Ce s-aude? zice Hannah.

— Ce? întreabă şi Tony, lăsîndu-i mîna dintr-a lui.

— Am auzit un fel de chiţăială sau ţipăt de sub sacii ăia. Nu se poate să mă fi înşelat! Te pomeneşti că ai cărat nişcaiva grîne şi ţi-au rămas şoarecii în căruţă? Şi Hannah începu să-şi tragă poalele rochiei.

— Aş, de unde, trebuie să fie osia, încercă Tony s-o liniştească. Se mai întîmplă uneori să scîrţîie cînd e secetă.

— Mde, se prea poate să fi fost osia... Ei, dragă Tony, dar spune-mi aşa, cinstit şi din adîncul inimii, chiar o placi mai mult decît pe mine? Pentru că... pentru că eu măcar că m-am ţinut aşa de mîndră şi ţanţoşă, pînă la urmă trebuie să mărturisesc adevărul: Îmi placi foarte mult, Tony. Şi n-aş zice nu, dacă mi-ai cere mîna — s-o ştii de la mine.

Acuma Tony era aşa de cucerit de toanele bune şi îmbietoare ale unei fete care azi se purta ca o mieluşică dar înainte fusese tocmai pe dos (fiindcă dacă mai ţineţi minte, Hannah era destul de încăpăţînată şi năbădăioasă uneori), încît aruncă doar o privire în spate şi pe urmă îi şopti cu glas foarte, foarte scăzut:

— Nu i-am făgăduit încă nimic şi cred că aş putea să mă scap într-un fel de ea şi să-ţi cer ce mi-ai spus tu.

— Adică să-i dai cu piciorul lui Milly? Şi să te însori cu mine? Phii, ce minunat! izbucni cu izbîndă în glas Hannah, bătînd din palme.

De data asta chiar se auzi un chiţăit adevărat — un ţipăt furios şi înciudat, urmat de un geamăt prelung, de parcă i s-ar fi frînt inima cuiva, şi prin sacii cei goi se simţi o mişcare.

— E ceva acolo! tresări Hannah.

— Nu e nimic, zău că nu e, zice Tony cu glas mîngîietor, făcîndu-şi cruce cu limba în gură ca să scape cu bine din încurcătura asta. N-am vrut să-ţi spun de la început, pentru că n-am vrut să te sperii. Dar ştii,

Hannah, de fapt am acolo într-un sac de dedesubt două nevăstuici, pe care le duc acasă pentru prins iepuri, și uneori se mai ceartă între ele. Dar nu vroiam să se știe, fiindcă se cheamă că le-am prins și n-aveam voie. Ei, dar ele nu pot scăpa de acolo, așa că n-ai de ce să te temi, draga mea! Și... și... ce zi frumoasă e, ce zici, Hannah, o zi așa de frumoasă în luna asta de iarnă! Spune-mi, mergi sîmbăta viitoare la tîrg? Dar mătușa ta ce mai face?

Și Tony îi tot dădea înainte, ca s-o împiedice să mai pomenească ceva de dragoste cît vreme putea să-i audă Milly.

Dar avu mult de furcă și tot se frămînta cum să găsească o cale de scăpare din încurcătura în care intrase și nu știa cum s-o scoată la capăt. Apropiindu-se de casă dădu cu ochii de taică-su într-un lan nu prea îndepărtat. Ridicase mîna de parcă voia să-i facă semn lui Tony că ar avea o vorbă cu el.

— Ei, Hannah, dacă nu te superi, ții tu hățurile o clipă? zise Tony fericit de răgazul pe care-l căpătase. Numai pînă mă duc eu să văd ce vrea tata.

Fata se învoi și Tony se grăbi înspre lan, cu mare ușurare și bucurîndu-se că mai răsuflă și el. Numai că-l găsi pe taică-su cam înfuriat și uitîndu-se chiondoriș la el.

— Haide, haide, Tony, să știi că nu-mi plac treburile astea! îi zise bătrînul Kytes de îndată ce se apropie băiatul.

— Ce anume?

— Păi cum vine asta? Dacă ai de gînd să te însori cu Milly Richards, atuncea fă-o și gata, dar nu-mi umbla hai-hui prin țară cu fata lui Jolliver, ca să iasă vorbe. Eu una ca asta nu-ți îngădui.

— Bine, tată, dar am rugat-o doar... adică vreau să spun, ea m-a rugat s-o aduc acasă.

— Cine, ea? Păi cum, măi omule? Dacă era Milly, toate bune, dar cum o să umbli singur de colo pînă colo cu Hannah Jolliver?!

— E și Milly acolo, tată.

— Milly? Unde?

— Sub sacii de grîne ! Da, tată, ăsta-i adevărul adevărat, am intrat într-un mare bucluc, mă tem. Şi Unity Sallet e acolo ... Da, da, în capătul ălălalt al căruţei, sub prelată. Sînt toate trei în căruţa aia şi să mă baţi dacă ştiu ce să mă fac cu ele ! După cît mă taie pe mine capul, cred că cel mai bine ar fi să-i vorbesc tare şi răspicat uneia din ele în faţa celorlalte şi asta o să lămurească treaba ; bineînţeles, ceva zîzanie tot o să iasă între ele şi s-ar putea să se cam ia de păr. Dar ia spune, tată, să fii tu în locul meu, pe care ai lua-o de nevastă ?

— Care din ele nu te-a rugat s-o iei cu căruţa ?

— Aia a fost Milly, ca să spun drept, căci ea s-a urcat cînd am poftit-o eu. Dar Milly ...

— Păi atunci ţine-te de Milly, că aia e mai bună din toate ... Dar ia uite ce se întîmplă !

Şi taică-su arătă spre căruţă :

— Văd că nu mai poate stăpîni calul. Nu trebuia să-i laşi pe mînă hăţurile. Repede-te şi prinde calul de căpăstru că altfel o să pată vreo comedie fetele alea !

Adevărul e că, deşi Hannah tot trăgea de hăţuri, calul lui Tony o pornise la drum, şi încă destul de iute, nerăbdător să ajungă în grajd, căci fusese toată ziulica pe drum. Fără să mai scoată o vorbă, Tony se îndepărtă de taică-su şi o luă la goană ca să prindă calul din urmă.

Acuma, din toate lucrurile care s-ar fi putut întîmpla ca să-l îndepărteze de Milly, nimic n-ar fi avut mai multă putere decît îndemnul lui taică-su. Nu, nu, orice s-ar zice, pe Milly nu putea s-o ia. Hannah trebuia să fie aleasa inimii lui, de vreme ce nu le putea lua în căsătorie pe toate trei, aşa cum i-ar fi plăcut cel mai tare. Cam aşa gîndea el în timp ce alerga. Numai că în căruţă se întîmplau nişte lucruri cam ciudate.

Firească că Milly fusese aia de strigase de sub saci, fiindcă nu se mai putuse stăpîni şi trebuise să-şi dea drumul la furie şi la ruşine cînd auzise ce spune Tony, dar nici nu îndrăznise să se arate, tocmai din trufie şi de spaimă să nu se facă de rîs că se ascunsese. Dădea tot mai multe semne de nerăbdare nemaigăsindu-şi locul şi fiindcă se tot sucea aşa ba într-o parte ba într-alta,

ce-i fu dat să vadă chiar lîngă urechea ei? Un picior de femeie cu ciorap alb. Întîi se sperie, neavînd habar că e și Unity Sallet tovarășă de drum în căruța aceea. Dar cînd îi trecu spaima, se hotărî să afle tot adevărul, așa că tiptil-tiptil se duse pînă în fundul căruței, tîrîndu-se ca un șarpe și ridicînd prelata, ce văzu? Se trezi nas în nas cu Unity.

— Vai, ce rușine! îi spuse Milly în șoaptă, dar spumegînd de furie.

— Păi chiar că e o rușine să te ascunzi așa în căruța unui flăcău, că și tu și el sînteți tot o apă și-un pămînt!

— Bagă bine de seamă ce spui — îi răspunse Milly, vorbind tot mai tare. Doar sînt logodită cu el — și ce, n-am dreptul să fiu în căruța lui? Dar tu ce drept ai? Ia spune-mi? Ție ce ți-a făgăduit? Ți-o fi împuiat urechile cu tot felul de vorbe goale, asta trebuie să fie! Dar ce le zice Tony altor femei e apă de ploaie, și mie puțin îmi pasă!

— Ia nu mai fi tu chiar așa de sigură! îi zise Unity. N-o să se însoare nici cu tine, nici cu mine: o ia pe Hannah, că am auzit eu ce vorbeau!

Prinzînd deodată zvonul acestor glasuri care ieșeau din fundul căruței, Hannah era să leșine de spaimă. Și tocmai atunci se întîmplă să-și piardă și calul răbdarea și s-o ia din loc. Hannah trase cît putu de tare de hățuri, neștiind prea bine ce face. Și pe măsură ce se întețea cearta dintre alea două fetișcane, Hannah se îngrozea tot mai rău, pînă cînd lăsă calul în voia lui, și acesta porni după cum avea chef și ajungînd la cotitura unde întoarcem ca să coborîm povîrnișul spre Lower Longpuddle, făcu atît de iute la dreapta, încît roțile dintr-o parte urcară pe coastă, căruța se înclină pînă dădu cu alelalte roți de marginea drumului și odată se răsturnară toate trei fetișcanele de-a valma. Calul întoarse capul și rămase locului.

Cînd ajunse Tony acolo, speriat și cu sufletul la gură, simți o ușurare grozavă văzînd că nici una dintre drăguțele lui n-a pățit nimic, afară doar de vreo cîteva zgîrieturi de la ciulinii din gardul viu. În schimb, i se făcu inima cît un purice cînd le auzi cum se ceartă între ele.

— Vai, dragele mele, nu vă mai sfădiți așa! Zău, lăsați! încercă el să le potolească, și-și scoase pălăria salutîndu-le foarte cuviincios.

Adevărul este că le-ar fi sărutat pe toate pe rînd, cu toată pofta de care e în stare un bărbat, numai că ele prea se înfierbîntaseră și-și ieșiseră din fire ca să-l mai lase : țipară, urlară și suspinară pînă nu mai putură.

— Ei, acuma văd că n-am încotro și trebuie să vă vorbesc cinstit, le zise Tony de îndată ce simți că s-ar putea face auzit. Și ăsta e adevărul adevărat : am rugat-o pe Hannah să fie a mea și ea s-a învoit, așa că săptămîna viitoare o să facem acte...

Pînă atunci Tony nu observase că tatăl Hannei se apropie din spate, și nici că fața fetei începe să sîngereze din pricina zgîrieturii. Hannah însă îl văzuse pe taică-su și alergase către el, plîngînd de-ți rupea inima.

— Nu e adevărat, tinere! Fiică-mea nu s-a învoit! zice domnul Jolliver apăsat și cu aprindere. Ce, Hannah, te-ai învoit? Eu te rog frumos să fii destul de tare și să nu-l iei de bărbat — dacă nu cumva ți-ai pierdut cinstea și dacă nu te așteaptă vreo primejdie.

— Jur că dinspre partea mea nu are de ce să se teamă, și că a rămas cinstită! se înfierbîntă la rîndul lui Tony. Și asta o pot spune și despre celelalte, dacă-i vorba pe-așa, oricît de ciudat vi s-ar părea din partea mea!

— Da, tată, sînt destul de tare și-l refuz! zice Hannah, pe de o parte fiindcă era tat-su de față, pe de altă parte fiind furioasă că s-a dat de gol — și pe deasupra mai suferind și din pricina gîndului că zgîrietura aceea ar putea să-i pocească chipul. Adineauri cînd m-am purtat așa dulce cu el nici prin cap nu mi-a trecut că vorbesc cu un panglicar atît de mincinos!

— Cum adică, Hannah, nu mă iei de bărbat? întreabă Tony și se face palid ca un mort.

— Nici în ruptul capului! Mai bine nu mă mai mărit cu nimeni... niciodată! gîfîi fata, cu inima cît un purice, și cam fără hotărîre, căci, la drept vorbind, să-i fi cerut mîna în taină nu i-ar fi zis ea nu lui Tony, dar acuma era tatăl ei de față și colac peste pupăză se mai și zgîriase pe obraz.

Dar după ce rosti aceste vorbe se îndepărtă, la brațul tatălui ei, chitind, sau mai bine zis trăgînd nădejde în sinea ei că Tony o s-o mai ceară o dată.

Tony nici nu știa ce să mai zică. Milly plîngea și suspina de se dădea de ceasul morții ; numai că după ce-l îndemnase taică-su s-o ia de nevastă, lui Tony tocmai de ea îi trecuse pofta. Drept care se întoarse către Unity :

— Dar tu, scumpa mea Unity, vrei să-mi fii soție ?

— Cum adică, să mă mulțumesc cu firimiturile pe care nu le-a vrut alta ? Nici moartă ! Aș muri de rușine !

Așa că și Unity Sallet se îndepărtă, măcar că după vreo cîțiva pași întoarse capul să vadă dacă nu cumva vine Tony după ea.

Prin urmare, într-un tîrziu rămaseră acolo singuri Milly și cu Tony — ea vărsînd o doniță de lacrimi, iar Tony arătînd ca un copac lovit de trăsnet.

— Ei, Milly, rupse el tăcerea într-un tîrziu apropiindu-se de ea, s-ar zice că soarta a hotărît să-mi fii tu soție și nimeni alta. Și eu cred că ce ți-e sortit, aia trebuie să faci. Ce zici, Milly ?

— Dacă vrei tu, Tony ... Dar n-ai grăit din inimă cînd le-ai zis lor ce le-ai zis ?

— Aș, de unde ! tăgădui Tony, bătînd cu pumnul în palma stîngă.

Și pe urmă o sărută, îndreptă la loc căruța și se urcară împreună în ea ; și chiar duminica următoare se făcură la biserică strigările pentru căsătorie. Eu unul (își încheie căruțașul povestea) nu m-am putut duce la cununie, dar toată lumea zice că a fost o nuntă ca-n poveşti. Cred că n-a lipsit nimeni din tot satul Longpuddle.

Andrey Satchel şi popa şi dascălul

— Ei, apoi trebuie să aflaţi (începu tinichigiul să-şi depene amintirile) că toate s-au stîrnit prin faptul că lui Andrey îi cam plăcea pe atunci băuturica — măcar că acum nu mai trage la măsea, după cîte ştiu eu, şi cu atît mai bine pentru el. Vedeţi, Jane asta, mireasa lui, era niţeluş mai în vîrstă ca Andrey ; cam cu cîţi ani n-aş zice că aş şti să spun ; nu era din parohia noastră şi numa' din registru' de la parohia ei s-ar putea afla adevărul. Dar oricum, se cheamă că ea avea un pic de avans asupra tînărului, ca ani, şi dimpreună cu alte amănunte care va să zică trupeşti, tot din pricina tînărului ăluia...

(„Vai, sărăcuţa", oftară femeile.)

.... era grăbită nevoie mare să vadă treaba pusă pe roate pînă nu s-o răzgîndi el. Aşa că — după cîte zice lumea —, cu o mutră foarte veselă, ea şi cu Andrey şi cu fratele şi cumnata lui se porniră spre biserică într-o dimineaţă de noiembrie aproape de cum se crăpă de ziuă, ca să se unească cu Andrey pentru tot restul vieţii. El plecase de la noi din sat înainte de a se lumina de ziuă şi toţi ţăranii care erau deja în picioare îi făceau semn cu felinarele, vînturîndu-le prin aer, şi-şi aruncau pălăriile în sus de bucurie la trecerea lui.

Biserica din parohia ei era cam la vreo doi kilometri şi mai bine de unde stătea ea şi cum ziua era straşnic de frumoasă pentru anotimpul acela, planul era ca de îndată ce i-o cununa preotul să-şi ia o mică vacanţă pornind drept către Port-Bredy, ca să vadă corăbiile şi marea şi soldaţii, în loc să se întoarcă la ospăţul pregătit în casa unei rude mai îndepărtate cu care stătea ea, şi să se învîrtă pe acolo toată după-amiaza.

Ei, şi unii săteni au băgat de seamă că Andrey mergea către biserică în dimineaţa aceea cu nişte paşi cam

şovăielnici şi tîrşiţi ; adevărul era că în ziua dinainte fusese botezat copilul vecinului lui şi întrucît Andrey fusese naş, stătuse toată noaptea ca să ţină hangul la botez, căci ce-şi spusese el : „Nici de-ar fi să mai trăiesc o mie de ani n-o să mi se mai întîmple să fiu azi naş şi mîine mire şi poate poimîine şi tată, aşa că trebuie să mă bucur cît mai mult de norocul ăsta chior.

Aşa că dimineaţa cînd porni spre biserică n-avusese de unde să se scoale, că nici nu se culcase. Urmarea a fost, aşa cum ziceam, că ducîndu-se împreună cu mireasa la biserică pentru cununie, cînd îl văzu popa (care la biserică era tare ţeapăn, oricum va fi fost în afara ei), se uită cam pătrat la el şi pe urmă îi zise, da' ştiţi, foarte aspru :

— Cum se poate, măi omule ? Eşti chior de beat, şi încă ai luat-o aşa cu noaptea-n cap. Să-ţi fie ruşine !

— Mde, sfintia voastră, asta-i cam adevărat, îi răspunde Andrey. Dar dacă e nevoie, pot să merg foarte drept, chiar şi pe o linie pe care o trageţi cu cretă (zice el, fără să vrea să jignească pe nimeni) la fel de bine ca şi alţii. Şi înfierbîntîndu-se adăugă : Bănuiesc că şi dumneavoastră, părinte Billy Toogood, dacă aţi fi susţinut toată distracţia la un botez de seara pînă dimineaţa cu atîta tărie ca mine, n-aţi mai fi fost deloc în stare să vă ţineţi pe picioare ; să fiu al dracului dacă aţi fi putut !

Pe popa Billy (cum îi zicea lumea) răspunsul ăsta îl cam enervă, ca să nu zic că-l scoase chiar din sărite, căci se făcea borş cînd îl călca cineva pe coadă. Aşa că-i zise foarte hotărît :

— Ei bine, în starea asta nu te pot cununa şi nici nu vreau s-o fac ! Du-te acasă şi trezeşte-te !

Şi odată închise cu zgomot Evanghelia de parcă ar fi fost o cursă de şoareci.

Dar atunci unde nu mi se porni mireasa să hohotească de plîns de credeai că i se frînge inima, tocmai de frică să nu-l piardă pe Andrey după toată osteneala pe care şi-o dăduse ca să pună mîna pe el şi să-l aducă acolo. Aşa că începu să se roage şi să se milogească de popă să pornească totuşi slujba. Dar degeaba.

— Nu vreau să fiu părtaş la celebrarea sfintei taine a cununiei cu un beţivan cherchelit, îi zise domnul Toogood. Nu e nici drept, nici cinstit. Îmi pare rău pentru dumneata, domnişoară, văzînd şi starea în care te afli, dar cred că ar fi mai bine să te întorci acasă. Mă şi mir de dumneata cum de ţi-a trecut prin cap să-l aduci aici în halul ăsta de beţie !

— Păi dom' părinte, da'... dacă nu venea beat se cheamă că nu venea deloc ! zise ea printre sughiţuri de plîns.

— În privinţa asta n-am ce-ţi face ! i-o reteză popa.

Şi degeaba plînse şi se rugă ea, că nu-l putu îmbuna. Atunci încercă ea să-l ia pe altă cale.

— Păi atunci, sfinţia voastră, dacă aţi face bunătatea să vă duceţi pînă acasă şi să ne lăsaţi pe noi aici şi să vă întoarceţi la biserică peste vreun ceas sau două, pot să vă jur că între timp se trezeşte de nici nu-l cunoşti, plînse ea. Cu îngăduinţa dumneavoastră, noi aşteptăm aici, căci dacă iese din biserica asta neînsurat, nu-l mai poţi aduce înapoi nici cu şapte perechi de cai !

— Prea bine, se învoi popa. Vă las două ceasuri şi pe urmă mă întorc.

— Şi fiţi bun, sfinţia voastră, să încuiaţi uşa, ca să nu scape ! adăugă femeia.

— Bine.

— Şi vă mai rog să nu spuneţi la nimeni că sîntem aici.

Atunci popa îşi scoase stiharul alb şi curat şi plecă ; iar ceilalţi fură întrebaţi în privinţa celui mai bun mijloc de a păstra taina celor întîmplate, ceea ce nu era chiar aşa de greu de făcut, întrucît locul era pustiu la ora aceea din zori. Martorii — fratele şi cumnata lui Andrey — care veniseră cam cu anasîna, fiindcă nici unul nu ţinea prea mult s-o ia pe Jane de nevastă, ziseră că ei nu vor să aştepte două ceasuri în gaura aia, dat fiind că vroiau să ajungă înapoi acasă la Longpuddle pînă la ora mesei. Şi mai cu una mai cu alta s-au dovedit atît de ţepeni încît dascălul le-a zis că la urma urmei să facă cum vor şi să-l lase în pace. N-aveau decît să se ducă acasă ca şi cum ar fi avut cu adevărat loc cununia

fratelui lui şi ca şi cum tinerii căsătoriţi ar fi plecat în călătoria de plăcere plănuită la Port-Bredy. El, dascălul, şi cu orice om care se întîmpla să treacă pe acolo aveau să slujească drept martori cînd s-o întoarce popa.

Aşa fu înţelegerea lor, şi neamurile lui Andrey plecară cu dragă inimă, iar dascălul închise uşa bisericii şi se pregăti să-i încuie înăuntru pe miri. Mireasa se apropie de el şi-i şopti cu lacrimile curgîndu-i şiroaie :

— Dragă domnule dascăl, începu ea, dacă rămînem aicea în biserică, s-ar putea să ne vadă lumea pe fereastră şi să afle ce s-a întîmplat. Şi asta ar însemna să iasă nişte vorbe şi bîrfeli de care să nu mai scap toată viaţa ; şi pe urmă s-ar putea chiar şi drăguţul de Andrey să încerce să iasă pe fereastră şi să mă părăsească ! N-aţi vrea să ne încuiaţi în clopotniţă, dragă domnule dascăl ? Dacă vreţi, îl momesc eu acolo.

Dascălul n-avu nimic împotrivă să-i facă pe plac bietei mirese, aşa că-l suieră pe Andrey în clopotniţă, şi dascălul îi încuie pe amîndoi acolo şi se duse acasă, urmînd a se întoarce peste două ceasuri.

Nici nu ajunsese bine acasă popa Toogood, că văzu un gentleman în costum roz de vînătoare şi cu cizme înalte pînă mai sus de genunchi trecînd călare pe sub ferestrele lui. Odată îi veni în minte că în ziua aia se întîlnesc haitele de ogari chiar la marginea parohiei lui şi gîndul ăsta îl înfierbîntă deodată. Se dădea în vînt după vînători, aşa că odată începură a-i sfîrîi călciiele să se ducă acolo.

Ce mai calea-valea, afară doar de duminici şi de praznicele de peste săptămînă, popa Billy era sufletul oricărei partide de vînătoare. E adevărat că era sărac şi n-avea costum potrivit şi că iapa lui murgă era cam bătrînă şi şontoroagă, şi şaua veche şi cizmele ponosite şi crăpate. Dar pe de altă parte, cine mai fusese ca el martor la moartea a vreo trei mii de vulpi ? Şi — fiind şi burlac — ori de cîte ori se culca vara, desfăcea perdelele patului şi se suia tiptil, tiptil în patru labe, ca să-şi amintească de iarna ce avea să vină şi de vînătorile la care o să meargă şi de vulpile care se strecoară pe burtă în vizuinile lor.

Ei, şi dascălul era, care va să zică, în slujba preotului trup şi suflet — şi grăjdar, şi grădinar, şi vechil, şi tocmai se întoarse la treburile lui din grădină cînd îl zări şi el pe vînător trecînd călare şi curînd mai văzu şi pe alţii — boieri mai mari şi mai mărunţei, şi văzu şi ogarii, şi pe şefu' hăitaşilor, Jim Treadhedge, şi pe căpetenia bătăiaşilor şi nu mai ştiu pe cine. Şi dascălul era mort după partidele astea de vînătoare, ca şi popa, măcar să fie de faţă şi să stîrnească vînatul, aşa că ori de cîte ori vedea sau auzea alaiul adunîndu-se, nu-şi mai putea stăpîni poftele de parcă ar fi fost furtunile cerului. Fie că grebla straturile, fie că însămînţa — orice-o fi făcut, uita de toate. Aşa că odată îşi aruncă sapa şi se repezi în casă la popă şi văzu că şi în ăsta intraseră dracii ca şi în el.

— Apăi, sfinţia voastră, în dimineaţa asta iapa aia a dumneavoastră are mare-mare nevoie să fie plimbată! începe dascălul tremurînd tot de nerăbdare. Nu credeţi că ar fi bine s-o călăresc puţin pe dealuri, aşa, măcar un ceas?

— A, fără-ndoială că are mare nevoie să fie plimbată. Da' lasă, nu te obosi, că o călăresc eu.

— Cum... o călăriţi chiar sfinţia voastră? Păi da' mai e şi căluţul ăla cu picioarele scurte, sfinţia voastră. Nu se mai poate stăpîni deloc, săracul, că prea mult a zăcut în grajd! Dacă nu vă e cu supărare, eu mă gîndeam să pun şaua pe el...

— Prea bine. Da, da, sigur, scoate-l din grajd, încuviinţă popa, căruia nu-i mai păsa nici cît negru sub unghie ce face dascălul, atîta vreme cît putea el să plece pe dată. Aşadar, trăgîndu-şi cît putu de repede pantalonii de călărie şi cizmele, porni ca din puşcă la întrunirea vînătorilor, cu gîndul să se întoarcă peste vreun ceas. Nici nu plecase el bine că şi dascălul încăleca pe căluţ şi porni în urma lui. Cînd ajunse popa la locul de adunare se întîlni cu o mulţime de prieteni şi se înveseli foarte; ogarii izbutiră să stîrnească vînatul aproape de cum fură lăsaţi slobozi, aşa că tevatura era în toi. Drept care, uitînd de gîndul lui dintîi de a se întoarce cît mai curînd, popa călări mai departe împreună cu tot alaiul, străbătînd pămînturile înţelenite care se întind pînă la

pădurea Lippet și pînă la cringul lui Green. Și în timp ce galopa, întoarse o clipă capul și-l văzu pe dascăl la doi pași în urma lui.

— Ha-ha, dascăle ! Ești și dumneata aici ?

— Da, părinte, aici sînt.

— Cailor le face foarte bine puțină mișcare !

— Așa este, sfinția voastră ! Hi-hi-hi !

Și tot așa merseră mai departe și mai departe, trecură de cringul lui Green și ajunseră sus la Jirton ; apoi urmară și șoseaua aceea pînă la culmea Waterston, după care se îndreptară spre pădurea Yalbury. Și tot așa peste dealuri și peste văi, ca vîntul și ca gîndul, dascălul pe urmele popii și popa ținînd pasul cu ogarii. Niciciînd nu fusese mai minunată hăituiala ; și nici o clipă nu-și aduseră aminte nici popa nici dascălul de tinerii necăsătoriți încuiați în clopotniță și așteptînd să li se pună pirostriile.

— Ei, părinte, cailor sfinției voastre o să le priască plimbarea asta ! zise dascălul călărind acum chiar alături de popă. Binecuvîntat a fost gîndul care a încolțit în mintea dumneavoastră cucernică să-i scoatem azi la plimbare. Păi ce, că s-ar putea peste vreo două zile să dea vreun îngheț și să nu mai poată bietele animale să mai iasă din grajd cu săptămînile.

— Da, da, e drept. Un adevărat creștin se poartă creștinește și cu jivinele, încuviință popa.

— Hi-hi-hi ! rîse dascălul uitîndu-se șiret în ochii popii.

— Ha-ha-ha ! rîse și popa uitîndu-se în ochii dascălului. Atenție ! strigă el deodată, văzînd o vulpe care ieșea tocmai atunci din ascunzătoare.

— Atenție ! strigă și dascălul. Ia uite-o colo ! Phii, fir-aș al dracului, sînt două !

— Sst, dascăle, sst ! Să nu-mi mai audă urechile asemenea vorbe ! Nu uita că sîntem oamenii bisericii !

— Da, părinte, așa e. Dar zău, sfinția voastră, un alai frumos de vînătoare te ia așa, pe sus, că ajungi să și uiti de misiunea înaltă pe care o ai în viață !

Și în clipa următoare, dascălul iar trase cu coada ochiului la coada ochiului popii și la fel făcu și popa.

— Hi-hi-hi ! rîse dascălul.

— Ha-ha-ha ! rîse popa.

— Ei, părinte, e mult mai bine să mă plimb așa într-o dimineață de iarnă decît să tot strig : „Amin“ cînd zice sfinția voastră : „Doamne miluiește“.

— Asta cam așa e, dascăle ! Fiecare lucru la vremea lui, încuviință părintele Toogood pe șleau, căci se dovedea creștin foarte învățat cînd își dădea osteneala și știa pe de rost toate capitolele și versetele de le avea oricînd pe vîrful limbii la nevoie, așa cum ar trebui să le aibă orișice preot.

În sfîrșit, într-un tîrziu vînătoarea se încheie cînd vulpea intră în cocioaba unei băbuțe, ajunse sub masă și pe urmă se vîrî în cutia pendulei. Preotul și cu dascălul se nimeriră printre primii care să fie de față la moartea vulpii, căci tocmai se holbau pe fereastra babei cînd pendula începu să bată cum nu mai bătuse niciodată pînă atunci.

Ei, și asta le aminti că e timpul să ia drumul către casă.

Acuma, nici popa nici dascălul nu știau prea bine cum or izbuti, căci caii lor erau frînți de oboseală. Dar porniră înapoi cum putură, chit că și ei erau istoviți și abia mai puteau să-i îndemne să meargă, măcar la pas dacă nu la trap și încă și așa cu multe opinteli.

— Nu mai ajungem în vecii vecilor acasă ! gemu domnul Toogood, sfîrșit de puteri.

— În vecii vecilor, amin ! gemu și dascălul. E osînda noastră pentru ticăloșiile pe care le-am făcut !

— Mă tem că așa e, murmură popa.

Se făcuse întuneric de-a binelea pînă intrară pe poarta casei parohiale, căci se strecurară în sat tiptil de parcă ar fi fost cu mîța-n sac și n-ar fi vrut să știe enoriașii unde au fost toată ziulica. Și cum erau așa de obosiți și îngrijorați în privința cailor, nici acum nu-și aduseră aminte de perechea rămasă necununată. De îndată ce băgară caii în grajd și-i hrăniră, preotul și cu dascălul înbucară și ei ceva la repezeală și se culcară.

A doua zi dimineață, cînd își lua popa micul dejun, rumegînd cu bucurie amintirea vînătorii frumoase la care fusese cu o zi înainte, dădu buzna pe ușă dascălul și dori să-i vorbească :

— Tocmai mi-a fulgerat prin minte, părinţele, că am uitat cu totul de perechea aia pe care trebuia s-o cununăm ieri.

Popa scăpă din gură bucatele pe care le mesteca, de parcă l-ar fi împuşcat cineva în spinare :

— Sfinte fără de moarte ! Chiar aşa e ! Vai, ce încurcătură !

— Aşa este, părinte. Te pomeneşti c-am nenorocit-o pe femeie.

— A, da... Adevărat... Acum îmi amintesc ! Trebuia să se mărite de mult.

— Dacă i s-o fi întîmplat ceva acolo în clopotniţă şi n-a avut nici doctor, nici moaşă...

(„Vai, sărăcuţa de ea !“ oftară iarăşi femeile.)

...o să ne tragă în faţa judecătorilor, ca să nu mai vorbim de ruşinea pe care am păţi-o printre feţele bisericeşti.

— Doamne sfinte, Dumnezeule, dascăle, nu mă scoate din minţi ! De ce naiba nu i-am cununat, beţi sau treji cum erau ?! (Pe vremea aceea şi popii mai scăpau cîte o sudalmă, ca şi vrednicii oameni de rînd.) Ai fost la biserică să vezi ce li s-a întîmplat sau ai întrebat oamenii din sat ?

— Nu, părinte ! Abia mi-am adus aminte acum o clipă şi în treburile bisericeşti nu mi-aş îngădui să v-o iau vreodată înainte. Dar cînd m-a fulgerat gîndul ăsta puteaţi să mă doboriţi din picioare cu un deget, vă rog să mă credeţi, sfinţia voastră.

Ei, şi atunci preotul sări de la masă şi se repeziră împreună la biserică.

— Se prea poate nici să nu mai fie acolo, zise domnul Toogood pe drum. Eu chiar trag nădejde să nu mai fie. Cu siguranţă că au scăpat ei pe undeva şi s-au dus acasă.

Dar cînd deschiseră poarta şi intrară prin cimitir, ridicînd ochii către clopotniţă văzură o feţişoară albă la o fereastră şi o mînuţă care le făcea semn. Era mireasa.

— Domnul să mă aibă în pază, dascăle, dar zău dacă ştiu cum să dau faţă cu ei ! Şi se lăsă moale pe

o piatră de mormînt. Vai, ce rău îmi pare că am fost așa scrupulos, fir-ar să fie!

— Da, mare păcat că n-am isprăvit treaba odată ce-o începusem. Dar de vreme ce nu v-au lăsat simțămintele legate de misiunea sfîntă a dumneavoastră, tinerii trebuiau să se supună.

— Adevărat, dascăle, adevărat! Dar ți se pare că s-a întîmplat ceva prematur?

— Mde, părinte, eu n-o văd decît de la umeri în sus.

— Bine... dar la față cum arată?

— Albă ca varul.

— Ei, ce să facem, trebuie să ne înfruntăm soarta! Aoleo, dar cum mă mai dor șalele de la călăritul ăla de ieri!... Ei, acuma hai să ne îngrijim și de cele sfinte!

Intrară în biserică, și de cum descuiară clopotnița, sărăcuța de Jane și bietul Andrey își dădură drumul pe scări țîșnind ca niște șoricei înfometați dintr-un dulap. Între timp Andrey era treaz de-a binelea, dar cam dărîmat, iar mireasa lui palidă și înfrigurată, însă din alte puncte de vedere care va să zică era ca și înainte.

— Cum, spuse preotul, cu un oftat adînc de ușurare, n-ați mai ieșit de-aici?

— Nu, părinte! zise mireasa, căzînd moale pe o bancă, de prea mare slăbiciune. Și nici n-am pus în gură nici o îmbucătură și nici o picătură de apă! Fără ajutor din afară n-am putut ieși, așa că aici am stat!

— Bine, femeia lui Dumnezeu, dar de ce n-ați strigat? întrebă popa.

— Păi n-a vrut să mă lase! se băgă Andrey în vorbă.

— Pentru că pe era rușine de cele întîmplate pînă am ajuns aici, suspină Jane și începu să plîngă cu sughițuri. Ni s-a părut că dacă se află în sat, nu mai scăpăm toată viața de rușinea asta! De vreo două ori Andrey a avut gîndul ăsta să tragă clopotul, dar pe urmă a zis: „Nu, mai bine mor de foame decît să fac de rușine numele părinților mei și-ai tăi, draga mea", așa că am tot așteptat si-am așteptat, și ne-am învîrtit de colo pînă colo, dar pînă acum n-ați venit deloc!

— Nu, spre marele meu regret! zise popa. Ei, acuma terminăm îndată slujba.

— Eu... eu aş vrea o îmbucătură de ceva, zise Andrey. Asta mi-ar mai da niţel curaj pentru cununie — măcar aşa, o coajă de pîine şi-o ceapă; că-mi simt burta atît de goală de parcă mi s-a lipit stomacul de şira spinării.

— Eu cred că-i mai bine să facem întîi slujba, zise mireasa cu oarecare nerăbdare. Mai ales că sîntem cu toţii adunaţi aici la locul potrivit.

Andrey o lăsă mai moale în privinţa mîncării şi dascălul făcu rost de un al doilea martor, un om care să fie în stare să-şi ţină gura în legătură cu toată povestea, şi curînd tinerii fură legaţi prin nodul tainic al cununiei şi mireasa încată se înseninâ la faţă, devenind mai zîmbitoare decît fusese vreodată, pe cînd Andrey era mai mototol ca oricînd.

— Ei, le zise preot , acuma trebuie să veniţi la mine acasă şi să vă că; uşiţi bine pe dinăuntru, înainte de a face vreun pas mai departe.

Se bucurară tare de invitaţie şi ieşiră din curtea bisericii pe poteca cimitirului, în timp ce preotul şi cu dascălul ieşiră pe cealaltă poartă ca să nu atragă atenţia nimănui, căci era încă dis-de-dimineaţă. Intrară în casa parohială ca şi cum tocmai atunci s-ar fi întors din plimbarea la Port-Bredy; şi unde nu începură a înfuleca la bucate şi a turna pe gît la băutură pînă cînd nu mai încăpu nimic în ei.

Şi trecu multă vreme pînă să ajungă să se răspîndească povestea cu toate prin cîte au trecut, dar oricum, s-a vorbit niţel de asta şi acum au ajuns şi ei să rîdă cînd se mai pomeneşte de ziua aceea; chit că răsplata pe care a căpătat-o Jane pentru toate străduinţile ei n-a fost cine ştie ce cîştig, la urma urmei. Dar e adevărat că a scăpat măcar cu numele nepătat (îşi încheie tinichigiul povestea).

Zăpăceala muzicanților

— S-a întîmplat într-o duminică după Crăciun — ultima duminică de-au mai cîntat ei acolo în corul bisericii de la Longpuddle, cum s-a dovedit mai pe urmă măcar că ei pe-atunci habar n-aveau (își începu șindrilarul povestea). Se prea poate să știți și dumneavoastră, domnule, că băieții ăștia alcătuiau un taraf de prima calitate — aproape la fel de bun ca muzicanții parohiei Melstock — ăia de-i conduceau frații Dewy — și asta orișicît, înseamnă mult. Staroste le era Nicholas Puddingcome, care cînta vioara întîi ; pe urmă era Timothy Thomas, la violă-bas ; era John Biles cu vioara tenor și Daniel Hornhead, ăla de sufla în *serpent* — știți tuba aia de pe vremuri. Pe urmă Robert Dowdle, cu clarinetul și domnul Nicks la oboi — toți muzicanți vînjoși și solizi, cu bojoci puternici — suflătorii. Tocmai de-aia îi chema toată lumea cînd ici, cînd colo, în timpul sărbătorilor de iarnă, pe la dansuri și petreceri ; căci se prindeau strașnic să învîrtă un dans dintr-alea scoțiene la fel de bine cum știau să cînte psalmii — dacă nu mai bine, să nu grăiesc cu păcat. Ce mai vorbă, acu' cîntau cel puțin de vreo jumătate de oră pentru cucoanele și domnișorii adunați în salonul moșierului, și beau ceai și cafea dacă erau tratați, și erau potoliți și cuvioși ca niște sfinți. Iar în ceasul următor îți spărgeau urechile la cîrciuma „Urmele tinichigiului" cîntînd de mama focului, și stîrnind nouă-zece perechi de dansatori cu melodia „Ofițerașul frînge inimi" ; sorbeau pahar după pahar din cidrul cu rom fierbinte de le lua gîtlejul foc.

Ei, și la Crăciunul ăsta tot așa o luaseră seară de seară cu gîtlejul și distracția și nu închiseseră ochii mai deloc. Și pe urmă sosi și duminica de după Crăciun, aia de le-a venit de hac. În acel an era un ger de crăpau pietrele, că abia mai puteau ei să stea sus, în corul bi-

sericii ; fiin'că enoriaşii de jos din biserică aveau cît de cît o sobă care să mai alunge frigul, dar muzicanţii acolo, la ei la cucurigu, n-aveau nimic. Aşa că, la liturghia de dimineaţă, cînd simţeau că le îngheaţă toată carnea, bucăţică cu bucăţică, Nicholas zise :

— Doamne, Dumnezeule ! Nu mă mai ţin balamalele în gerul ăsta cumplit ! După-amiază aducem ceva să ne mai încălzească măruntaiele chiar de-o fi să ne coste cît dracu pe tat-su !

Aşa că aduse o damigenuţă cu rachiu fierbinte, ga a amestecat cu bere, şi urcă după-amiaza cu el în biserica şi dac-o ţinu bine învelită în husa de la viola lui Timothy Thomas, rachiul rămase călduţ, taman bun ca să-l bea la nevoie — şi nu gustară decît cam un degetăraş cînd cîntară „Doamne miluieşte" şi pe urmă încă unu' după ce ziseră „Crezul" şi pe urmă încă un dram pe la începutu' predicii. După ce trăseseră astea trei duşti, se simţiră şi ei un pic mai bine şi parcă mai muiaseră frigul. Dar pe urmă, cum preotul îi tot dădea înainte cu predica — şi ghinionul lor a fost că în ziua aceea a şi cam lungit-o popa — unde-mi aţipiră băieţii, pînă la unul. Dormeau de puteai tăia butuci pe ei.

Era şi cam întuneric în după-amiaza aia, şi pe la sfîrşitul predicii nu se mai vedea nimic în biserică decît alea două lumînări de le ţinea popa lîngă el în amvon şi, bineînţeles, faţa lui vorbind îndărătul lor. Într-un tîrziu termină şi el predica şi dădu semn pentru „Imnul de vecernie" cîntîndu-l încetişor. Dar corul nimic ! Nu se înălţa nici un glas să-i ţină isonul, aşa că oamenii începură să întoarcă în sus capetele ca să vadă ce se întîmplă ; atunci Levi Limpet, un băietan care se cocoţase şi el pe lîngă corişti, îi dădu cu cotul întîi lui Timothy, pe urmă lui Nicholas şi le şopti :

— Începeţi ! Începeţi !

— Ha ? Ce ? întrebă Nicholas, tresărind.

Şi cum era aşa de întuneric în biserică şi în capul lui erau numai ceaţă şi cîlţi, se crezu la o petrecere unde cîntaseră cu o noapte înainte, aşa că odată se porni cu arcuşul pe strune şi dădu drumul la „A intrat dracu-n croitori", — giga îndrăgită pe atunci în toate satele în-

vecinate de pe meleagurile noastre. Ailalți muzicanți, fiind și ei cam la fel de toropiți și aiuriți, se luară după starostele lor cu toată puterea, după obicei. Și atît de tare se porniră cu cîntecul ăla încît la ultimele note, alea de jos, pînzele de păianjen care atîrnau din tavan tremurau ca niște fantome ; iar atunci, văzînd că nimeni nu se mișcă să dănțuiască, Nicholas începu să strige tare — în timp ce scîrțiia la scripcă : „Perechile din față să se îmbrățișeze !“ (așa cum le poruncea pe la petreceri dansatorilor care nu cunoșteau figurile). Apoi adăugă : „Prindeți-vă de mînă și cînd o chițăi scripca mea la urmă, pupați-vă sub vîsc !“

Băiatul Levi fu atît de îngrozit că scoborî scările galeriei și țîșni ca fulgerul spre casă. Popii i se făcu părul măciucă auzind cîntecul ăla deșuchiat tunînd prin biserică. Crezînd că au înnebunit muzicanții, ridică mîna și strigă :

— Încetați ! Încetați ! Opriți-vă ! Opriți-vă ! Ce-i asta ?

Dar ăia n-auzeau nimic, de tare ce cîntau, și de ce striga el mai tare, de ce cîntau și ei mai cu foc.

Atunci oamenii începură să iasă de prin stranele lor, căscînd gura cît o șură de mirare și spunînd :

— Cum e cu putință atîta ticăloșie ? O să ardem în focul Gheenei ca cei din Sodoma și Gomora !

Atunci coborî și moșierul din strana lui căptușită cu piele verde, unde se afla între o sumedenie de lorzi și de doamne care tocmai se găseau în vizită la conac și veniseră să se roage împreună cu el la biserică. Ei, și odată se proțăpi în fața galeriei corului și începu a-i amenința cu pumnul pe muzicanți strigînd :

— Cum ? În lăcașul acesta sfînt ? Cum se poate ?

Într-un tîrziu înțeleseră și ei că se întîmplă ceva și se opriră din cîntat.

— Niciodată, o asemenea rușine nemaipomenită ! Niciodată ! striga mai departe boierul care nu-și putea stăpîni furia.

— Niciodată ! strigă și popa, care se dăduse jos din amvon și stătea lîngă moșier.

— Nici dacă îngerii din cer — striga moșierul (era dat dracului boierul, măcar că de data asta se întîmpla să fie de partea Celui de Sus) — nici dacă îngerii s-ar pogorî din cer, zicea el, nici unul dintre voi, muzicanți

tăcăloşi, nu veţi mai scoate o notă măcar în biserica asta! Pentru ofensa pe care mi-aţi adus-o mie şi familiei mele şi musafirilor mei şi Dumnezeului atotputernic, cu cele ce-aţi săvîrşit azi după-amiază!

Ei, şi atunci nefericiţii cîntăreţi de biserică îşi veniră în fire şi-şi dădură seama unde se află; să-i fi văzut atunci pe Nicholas Puddingcome şi pe Timothy Thomas şi pe John Biles strecurîndu-se ruşinaţi pe scări în jos, cu scripcile sub braţ, şi pe bietul Daniel Hornhead cu *serpent*-ul şi pe Robert Dowdle cu clarinetul, păşind şovăielnic de-i puteai da jos cu un deget. Şi ieşiră spăşiţi din biserică. Acuma popa poate că i-ar fi iertat el cînd a aflat tot adevărul, dar moşierul nu vru nici în ruptul capului. Chiar în săptămîna aia şi trimise la oraş după un minavet care cînta douăzeci şi doi de psalmi, aşa de bine că oricît de păcătos ai fi fost din fire nu puteai, dacă învîrteai la el, să scoţi dinăuntru altă melodie decît un psalm. Ei, şi după cum v-am zis, plăti un om cu adevărat de ispravă să întoarcă la manivelă şi muzicanţii de al'dată n-au mai cîntat (îşi încheie şindrilarul povestea).

Familia Winter şi familia Palmley

— Ei, ca s-o iau de la începutu' începutului, dacă aşa trebuie (oftă negustoreasa începînd să le povestească celorlalţi călători din diligenţă), cînd eram eu copilă, trăiau în parohia noastră două femei, amîndouă mîndre la înfăţişare, încît nici nu prea ştiai de care să zici că-i mai frumoasă. Acuma, mai ales din această pricină, trecînd peste alte amănunte, erau la cuţite şi dragostea dintre ele n-a avut cum să sporească atunci cînd una a izbutit să-i ademenească iubitul celeilalte ca s-o ia de nevastă. Tînărul ăla se numea Winter şi, la timpul potrivit, nevasta i-a făcut un băiat.

Cealaltă femeie nu s-a măritat ani în şir; dar cînd avea vreo treizeci de ani, un bărbat potolit, Palmley pe nume, a cerut-o de nevastă şi ea l-a acceptat. Poate dumneavoastră nu vă mai aduceţi aminte cînd stătea familia Palmley la Longpuddle, dar eu ţin minte ca acum. Şi ea avu un băiat care însă, firește, era cam cu vreo nouă-zece ani mai mic decît fiul primei femei. Băiatul se dovedi cam slab la minte, măcar că maică-sa ţinea la el ca la ochii din cap.

Acuma, soţul femeii ăsteia, Palmley, a murit tocmai cînd împlinise băiatul opt ani, lăsîndu-şi văduva şi copilul în mare sărăcie. Fosta ei rivală rămăsese şi ea văduvă între timp, dar întrucît era destul de înstărită, aşa, de milă, s-a oferit să-l angajeze pe băieţel pentru tot felul de treburi, chiar aşa micuţ cum era — în vreme ce băiatul ei, Jack, mergea pe şaptesprezece ani. Vecina rămasă pe drumuri n-avu încotro şi se-nvoi să-şi lase băiatul în slujba celeilalte. Drept care, micuţul Palmley se duse în casa doamnei Winter.

Ei, nu ştiu cum s-a făcut — pentru că niciodată nu s-a aflat chiar exact cum — că doamna Winter, asta care o ducea mai bine, îl trimise pe băieţelul Palmley cu

un răvaş în satul vecin, într-o zi de decembrie, chit că el tare n-ar fi vrut să se ducă. Cobora întunericul şi mult se rugă băieţelul să-l lase în pace, fiindcă-i era frică să se întoarcă noaptea. Dar stăpîna se încăpăţînă, mai mult din nechibzuinţă decît din răutate, şi copilul plecă. La întoarcere a trebuit să treacă prin pădurea Yalbury şi dindărătul unui copac a ieşit ceva de l-a băgat în toţi sperieţii. Asta i-a distrus de tot sănătatea băieţelului, care s-a prostit şi mai rău şi nu după multă vreme a şi murit.

Atunci, cealaltă femeie, mama lui, nici n-a mai avut pentru ce să trăiască şi a jurat să se răzbune pe rivala care mai întîi îi ademenise iubitul, iar acum fusese pricina acestei pierderi mult mai cumplite. Nu încape îndoială că nenorocirea din urmă nu fusese cîtuşi de puţin pusă la cale de cunoştinţa ei mai înstărită, dar pe de altă parte, trebuie să recunoaştem că moartea copilului nu părea s-o fi întristat prea mult pe doamna Winter. Orice răzbunare o fi gîndit biata doamnă Palmley, n-a avut prilejul s-o pună în aplicare, şi se prea poate ca tîrîndu-şi viaţa în singurătate de pe o zi pe alta, trecerea timpului să-i mai fi îmblînzit simţămintele, făcînd-o să nu se mai creadă în atît de mare măsură o victimă.

Aşa stăteau care va să zică lucrurile cînd, la vreun an după moartea copilaşului, veni să stea cu doamna Palmley o nepoată de-a soţului, născută şi crescută în oraşul Exonbury.

Tînăra asta — domnişoara Harriet Palmley — era o fată mîndră şi la chip dar şi ca fire, foarte bine crescută, cu îmbrăcăminte şi purtări mult mai alese ca ale oamenilor din satul nostru — lucru destul de firesc dealtfel, dacă stăm şi ne gîndim de unde venea. Ea una se considera mult mai presus ca rang decît doamna Winter şi decît fiul ei, după cum şi aceştia se socoteau mult mai presus de biata doamnă Palmley. Numai că dragostea nu prea ţine seamă de protocol şi ceremonii şi ce credeţi că s-a întîmplat? Tînărul Jack Winter s-a îndrăgostit lulea de Harriet Palmley, aproape la prima vedere — dar ştiţi aşa, nebuneşte!

Fata, fiind mult mai învăţată şi mai dusă în lume decît el, şi nepăsîndu-i cîtuşi de puţin de părerile celor

din sat cum că mama lui ar fi mai presus de mătușa ei, nu i-a prea dat nas. Numai că Longpuddle alcătuia o lume tare micuță și n-a fost chip ca cei doi tineri să nu se întîlnească mereu, atîta vreme cît a stat fata acolo și, oricît ar fi fost ea cu nasul pe sus, nu puteau să nu-i placă atențiile cu care o înconjura el și avansurile pe care i le făcea.

Într-o zi, cînd culegeau împreună mere, o ceru de nevastă. Ea nu se prea așteptase să-i facă propunerea pe șleau și așa, hodoronc-tronc ; drept care, luată oarecum prin surprindere, îi făgădui mîna, sau în orice caz nu-l refuză pe față și acceptă cîteva mici daruri din partea lui.

Curînd însă el își dădu seama că fata îl privește mai degrabă ca pe un țărănuș decît ca pe un tînăr pe care să-l respecte și simți că trebuie neapărat s-o cucerească printr-o acțiune mai îndrăzneață. Ca atare, într-o bună zi îi spuse :

— Să știi că plec ca să mă străduiesc să obțin un rang în societate mai înalt decît îmi pot găsi aici.

Peste vreo două-trei săptămîni își luă rămas bun de la ea și plecă la Monksbury, ca supraveghetor al unei ferme, pentru a învăța meseria de fermier ; de acolo îi scria cu regularitate, ca și cum căsătoria ar fi fost un lucru deja stabilit între ei.

Acuma, Harrietei îi plăcuseră darurile primite de la tînăr, precum și admirația cu care o privea ; pe hîrtie, în schimb, i se părea mai puțin atrăgător. Maică-sa fusese învățătoare, în plus Harriet mai avea și un talent înnăscut pentru caligrafie — pe vremea cînd nu erau chiar așa mulți oameni ca azi cu scrisul rapid și frumos și cînd caligrafia era cu adevărat prețuită ca o înzestrare pentru viață. Pînă și cele mai mari strădanii ale lui Jack Winter în materie de scrisori de amor o călcau pe nervi — ca orășancă ce era — și-i zgîriau gusturile ei alese așa că, o dată, răspunzîndu-i la unul din răvașe, cu acel scris cursiv și elegant de care era atît de mîndră, îl sfătui sever și semeț să mai facă exerciții cu pana și cu abecedarul dacă vrea să-i fie pe plac. Că i-o fi ascultat el ori nu rugămintea, asta nu știe nimeni ; sigur e însă că răvașele lui nu s-au îmbunătățit deloc. Așa stîngaci cum scria

el, îndrăzni să-i spună că dacă ar avea mai multă căldură față de el în inima ei nu s-ar mai sinchisi chiar atît de mult de scris și ortografie ; ceea ce de fapt nici nu era departe de adevăr.

Ei, în lipsa lui Jack, flăcăruia firavă aprinsă în inima Harrietei scăzu tot mai mult și în cele din urmă se stinse de tot. Băiatul îi scria și-i tot scria, și mereu se ruga de ea și o întreba care-i pricina răcelii ei ; și atunci ea îi spuse de la obraz că e orășancă iar el n-are destulă învățătură pentru a-i fi pe plac.

Dar faptul că Jack Winter avea lipsuri în privința caligrafiei și ortografiei, nu-l făcea să aibă pielea mai puțin subțire ca alții ; ba chiar era grozav de delicat și simțitor în privința tuturor lucrurilor. Pretextul sub care ea îl respinse în cele din urmă îl mîhni foarte tare, îl umplu de rușine și-l făcu să sufere mai mult decît putem noi înțelege în ziua de azi — căci pe vremea aceea mîndria de-a putea scrie cu înfloriturl elegante și durerea de a fi lipsit de o asemenea înzestrare bîntuiau cu furie țara.

Jack îi răspunse mînios printr-un bilețel, iar ea replică la lovitură cu mici înțepături dureroase, numărîndu-i cîte cuvinte a greșit el în ultima misivă și găsind iar în asta un motiv suficient pentru a o îndreptăți pe oricare femeie să pună capăt unei înțelegeri cu el. Ea nu se putea mărita decît cu un om învățat.

Băiatul își îndură în tăcere soarta, dar suferea cumplit — cu atît mai rău cu cît nici nu se putea destăinui nimănui. Fata rupse orice comunicare cu Jack și întrucît singurul lui imbold de a pleca în lume fusese acela de a întemeia un cămin vrednic de ea, acum că o pierduse i se păru că nu mai are nici un rost să și-l mai făurească. Drept care lăsă baltă învățarea agriculturii, prin care nădăjduise să ajungă un bun fermier, și se întoarse la mama-sa.

De îndată ce reveni la Longpuddle află că Harriet a și început să privească cu ochi buni pe un alt pretendent. Era un tînăr antreprenor de drumuri și Jack nu putu să nu recunoască în toată sinceritatea că rivalul lui îl depășește atît ca învățătură cît și ca bună creștere. Adevărul e că ar fi fost greu de găsit un bărbat

mai potrivit pentru acea frumusețe adusă de soartă în satul lor; îi putea oferi șanse mult mai mari decît el, care n-avea nici un viitor prea sigur, nici înzestrarea necesară pentru a se lua la trîntă cu lumea. Atît de limpede îi apăru acest adevăr încît nici măcar n-o putu ține de rău pe fată.

Întîmplarea făcu într-o bună zi ca Jack să vadă pe un petec de hîrtie scrisul noului iubit al Harrietei. Era curgător ca un șuvoi, cu ortografie frumoasă, opera unui om deprins și cu călimara și cu dicționarul, a unui om care deja se bucura în parohie de faima de cărturar. Atunci îi fulgeră deodată prin minte lui Jack ce deosebire e ca de la cer la pămînt între scrisorile tînărului acestuia și bietele lui răvașe de demult. Gemu și-și mușcă mîinile că i-a scris vreodată fetei. Se întrebă dacă ea o mai fi păstrînd jalnicele lui misive. Poate le-o fi păstrat, căci femeile cam au obiceiul s-o facă, se gîndi el; iar atîta vreme cît se aflau în mîinile ei, dăinuia primejdia ca foarte cinstitele și naivele lui declarații de dragoste să fie luate în rîs de Harriet împreună cu actualul ei iubit sau de orice altă persoană care ar fi dat peste ele din întîmplare.

Speriat și necăjit, tînărul se măcina din ce în ce mai mult cu asemenea gînduri care nu-i dădeau deloc pace. În cele din urmă se hotărî să-i ceară fetei să i le înapoieze, așa cum se și cuvenea ori de cîte ori se rupea o logodnă. Se strădui cîteva ceasuri la rînd tot chibzuind, așternînd pe hîrtie, copiind și recopiind bilețelul prin care-o încunoștința de rugămintea lui și cînd îl termină, i-l expedie. Solul trimis cu el se întoarse cu răspunsul prin viu grai că domnișoara Palmley i-a poruncit să spună că nu se poate despărți de ceea ce era al ei și că se miră de îndrăzneala de care a dat el dovadă deranjînd-o.

Jack fu cît se poate de jignit la auzul acestor vorbe și-și luă inima-n dinți să se ducă personal și să-și ceară înapoi scrisorile. Alese un moment cînd știa precis c-o s-o găsească acasă, bătu la ușă și intră fără prea mult protocol; căci, deși Harriet se ținea atît de mîndră și bățoasă, Jack n-avea prea mult respect pentru mătușa ei, doamna Palmley, al cărei băiețel îi făcuse lui ghetele

pe vremuri. Harriet se afla acolo în salonaş şi asta era prima lor revedere după ce plecase el să se facă fermier. Privind-o sever şi cu amărăciune, Jack îi ceru să-i dea îndărăt scrisorile.

La început Harriet spuse că din partea ei n-are decît să şi le ia înapoi, şi le scoase din *secretaire*-ul în care le ţinea. Apoi, uitîndu-se pe deasupra la unul din pachete, se răzgîndi brusc şi-i spuse pe şleau că rugămintea lui e prostească ; băgă scrisorile în cutia cu lucru de mînă a mătuşii, rămasă deschisă pe masă, o încuie cu cheia şi-i rîse în nas zicînd că i se pare mai înţelept să le păstreze, întrucît i-ar putea sluji cîndva ca dovadă că a avut motive foarte întemeiate să nu-l ia de bărbat.

Băiatul se făcu roşu ca para focului :

— Dă-mi imediat scrisorile ! Sînt ale mele.

— Ba nu sînt ! Sînt ale mele.

— Ale oricui or fi, le vreau îndărăt ! Nu vreau să-şi bată nimeni joc de mine pentru felul cum scriu ; acum ai alt iubit ! Se bucură de încrederea ta şi cînd îi vorbeşti în taină îi spui tot felul de poveşti. Parcă văd că o să i le arăţi !

— Poate, zise tînăra calmă şi rece, ca o femeie fără inimă ce era.

Purtarea ei îl scotea atît de tare din minţi încît dădu să se apropie de cutie, însă fata o luă repede de pe masă, o încuie în *secretaire* şi se întoarse să-l înfrunte cu un aer triumfător. O clipă se păru că el o să se repeadă să-i smulgă din mînă cheia de la *secretaire ;* totuşi, se stăpîni şi răsucindu-se pe călcîie plecă.

Pe cînd se plimba de unul singur pe afară, se lăsă întunericul. Nu-şi găsea liniştea, umbla de colo pînă colo şi-l furnica prin tot trupul simţămîntul că fata l-a învins în toate privinţele. Parc-o şi vedea povestindu-i scena dintre ei noului iubit sau altor cunoştinţe ; nu se putea stăpîni să nu-şi închipuie cum o să rîdă împreună cu aceşti străini de bietele lui rînduri strîmbe şi pline de „porci", pe care ţinuse atît de mult să le recapete. Cu cît se făcea mai tîrziu, cu atît se înfierbînta el mai tare, ajungînd la hotărîrea încăpăţînată de a pune mîna pe scrisori cu orice preţ, fie ce-o fi.

La miezul nopții ieși din casa maică-si pe ușa din dos și strecurîndu-se prin gardul viu străbătu pajiștea alăturată pînă ajunse în spatele casei doamnei Palmley. Luna strălucea puternic și lumina pereții — așa zice lumea — și sub razele ei fiecare frunză a iederii părea o oglindă. Dat fiind că fusese de multe ori în casa doamnei Palmley, Jack știa aranjamentul și așezarea tuturor lucrurilor, la fel de bine ca și acasă la maică-sa. Fereastra din spate, în dreptul căreia se afla, era dintre acelea cu rame mobile, cum sînt și în zilele noastre și dădea înspre camera de zi. Cea din față era închisă cu obloane, dar astălaltă n-avea nici măcar jaluzele, așa că șuvoiul acela de raze ale lunii îi arăta băiatului fiecare mobilă dinăuntru. După cum s-ar putea să vă amintiți, în partea dreaptă era căminul, iar în stînga *secretaire*-ul ; înăuntru era cutia cu lucru de mînă a Harrietei (așa bănuia el, căci, de fapt, era a mătușii) și în ea erau închise scrisorile lui. Ei bine, își scoase briceagul și fără zgomot tăie chitul de la un ochi de geam, pe care-l scoase afară ; băgînd mîna ușurel, desfăcu foraibărul și se strecură înăuntru. Toți cei din casă — adică doamna Palmley, Harriet și slujnicuța — dormeau. Jack se duse întins la *secretaire*, așa zice el, nădăjduind că Harriet l-a descuiat la loc — fiindcă de regulă nu era ținut încuiat ; numai că Harriet nu mai umblase la el după ce ascunsese înăuntru scrisorile. Jack a povestit mai tîrziu cum s-a gîndit că ea doarme sus în iatacul ei, fără să-i pese de el și cum și-a bătut joc și de el și de scrisorile lui ; întrucît ajunsese pînă acolo, nu mai era ce să-l țină în loc. Înfigînd lama groasă a briceagului sub tăblia *secretaire*-ului, îi sparse încuietoarea ; deschizîndu-l, găsi înăuntru caseta de lemn de trandafir, exact cum o lăsase ea în grabă ca s-o ferească de mîna lui. Nemaiavînd răgaz să scoată atunci pe loc scrisorile din ea, o luă sub braț, închise la loc *secretaire*-ul și se strecură cum putu afară din casă, punînd la loc foraibărul de la fereastră și apoi fixînd geamul înapoi cum era.

Jack Winter reveni acasă la maică-sa și, obosit mort, se strecură sus în dormitorul lui și ascunse cutia pînă cînd ar fi avut răgaz să-i distrugă conținutul. A doua zi se apucă dis-de-dimineață de treabă : luă cutia și o duse

pînă la șopronul din spatele casei. Acolo o deschise lîngă vatră și începu să ardă una cîte una scrisorile care-i luaseră atîta trudă ca să le scrie și-l costaseră atîta amar de rușine ; avea de gînd să-i redea Harrietei cutia după ce repara mica stricăciune pe care i-o pricinuise forțînd broasca. De asemenea, vroia să-i scrie un bilețel — ultimul pe care avea să-l mai primească vreodată de la el — și să-i spună triumfător că refuzînd să-i înapoieze ceea ce-i ceruse el, se bazase cu prea multă siguranță pe supunerea lui la capriciile ei.

Dar cînd scoase ultima scrisoare din cutie suferi un șoc : dedesubtul ei, chiar la fund, erau niște bani — cîteva lire de aur.

„Trebuie să fie banii de buzunar ai Harrietei", își spuse în sinea lui.

Dar nu erau ai Harrietei ci ai doamnei Palmley. După ce izbuti cu multă greutate să-și alunge mustrările de cuget stîrnite de această descoperire, auzi niște pași care se apropiau de locul unde se afla el. În grabă împinse cutia și conținutul ei sub niște crengi și surcele aflate în șopron ; dar fusese deja văzut. Doi jandarmi intrară în acareturi și-l prinseră tocmai cînd îngenunchease în fața vetrei ; în aceeași clipă puseră mîna pe cutie. Veniseră să-l aresteze sub acuzația că în noaptea anterioară a făcut o spargere în locuința doamnei Palmley ; și băiatul nici nu se dezmeticise bine ca să-și dea seama de ce i se întîmplă, că deja se trezi condus pe ulița care leagă capătul satului de șoseaua asta pe care ne aflăm și purtat mai departe pe ea, între cei doi jandarmi, taman pînă la temnița din Casterbridge.

Ceea ce făcuse Jack se chema furt prin efracție pe timpul nopții — măcar că lui nici prin cap nu-i trecuse așa ceva — și asta era crimă și pe vremea aceea se pedepsea cu moartea. Cineva îi văzuse umbra proiectată de razele lunii pe peretele alb al casei doamnei Palmley, tocmai cînd ieșea pe fereastra din spate ; cutia și banii fuseseră găsiți asupra lui ; împreună cu încuietoarea *secretaire*-ului forțată și fereastra desfăcută și pusă la loc alcătuiau dovezi materiale mai mult decît suficiente. N-aș ști să spun dacă protestele lui, cum că nu s-a dus decît să-și ia propriile lui scrisori, despre care socotea că-i

fuseseră reținute în mod nedrept, i-ar fi servit la mare lucru în cazul cînd ar fi fost susținute de alte dovezi; sigur este însă că singura persoană care ar fi putut să aducă asemenea dovezi ar fi fost Harriet și că ea a acționat numai și numai sub înrîurirea mătușii ei. Mătușa aceasta îl ura de moarte pe Jack Winter. Îi venise, în sfîrșit, și ei rîndul. Iată prilejul de a se răzbuna pe femeia care mai întîi îi furase iubitul, iar apoi îi distrusese și-i răpise comoara inimii ei — băiețelul.

Cînd veni săptămîna judecății la Curtea cu Juri și Jack apăru în fața acestora, Harriet nu se înfățișă deloc la proces, numai doamna Palmley depuse mărturie cu privire la aspectele generale ale spargerii. Nu se știe dacă Harriet ar fi vrut să apară în cazul cînd ar fi rugat-o Jack; poate că ar fi făcut-o, măcar din milă; numai că Jack era prea mîndru ca să-i ceară pînă și cea mai mică favoare unei fete care-l trimisese la plimbare; așa că o lăsă în pace. Procesul nu dură mult și se pronunță condamnarea la moarte.

Execuția tînărului Jack avu loc într-o sîmbătă friguroasă de martie. Era atît de firav și de subțirel, ca un copilandru, încît de milă fură siliți să-i atîrne de picioare cele mai grele lanțuri ce se aflau în temniță, de teamă că e prea ușor ca să-i poată frînge șireangul gîtul; dar atît de greu trăgeau lanțurile astea, încît abia se mai putu tîrî pînă pe eșafod. Pe vremea aceea, autoritățile nu țineau morțiș ca un condamnat executat să fie îngropat chiar în incinta închisorii, și la rugămintea fierbinte a bietei lui mame i se îngădui acesteia să-l ia acasă. Seara toți sătenii din parohie așteptară în fața ușilor de la casele lor să vină mortul. Mi-aduc aminte că eram fetiță mică și mă țineam și eu de fustele mamei. Pe la opt seara, cînd stăteam cu toții cu urechile ciulite în prag, în lumina rece a stelelor de pe cerul senin, am auzit dinspre șoseaua mare scîrțîitul slab al unei căruțe. Zgomotul se pierdu cînd căruța coborî într-un fel de groapă dar apoi se auzi din nou cum urca povîrnișul și curînd intră în satul Longpuddle. Coșciugul fu așezat peste noapte în turla bisericii și a doua zi, duminică, am fost cu toții de l-am îngropat, între cele două slujbe. După-amiaza preotul a

ținut o predică la înmormîntare, alegînd drept text din Biblie cuvintele: „Era singurul fiu al unei văduve".

...Da, da, aspre mai erau și vremurile acelea!

Cît despre Harriet, la timpul potrivit se mărită cu iubitul ei; dar, după cîte zice toată lumea, nu avură parte de o viață prea veselă. Amîndoi constatară că nu pot trăi bine la Longpuddle, fiindcă lumea lega de ea nenorocirile lui Jack Winter, așa că se mutară într-un oraș îndepărtat și nu mai auzi nimeni de ei; curînd și doamna Palmley socoti că e mai potrivit să se ducă să stea la ei. Bătrîna doamnă Winter, băbuța uscățivă cu ochi negri de care pomenea adineauri domnul acesta venit din străini, era, după cum vă veți fi închipuit, chiar doamna Winter din această poveste; și-mi aduc foarte bine aminte cît de însingurată era, cît de tare se temeau de ea copiii și cum se ținea la distanță printre noi de parcă ar fi fost străină, măcar că a trăit pînă la adînci bătrînețe (își încheie negustoreasa povestirea).

O întîmplare din viaţa domnului George Crookhill

— Tot la Longpuddle mai era şi George Crookhill... Nu prea era el soi bun, că eu ştiu mai bine decît toţi... (se băgă în vorbă ofiţerul stării civile cu aerul unui om care vrea să spună şi el o poveste). O fi fost el isteţ la şcoală, cum ziceţi dumneavoastră, dar pe parcurs nu s-a ales mare lucru de capul lui. Mai bine zis a căzut din lac în puţ. Bineînţeles, n-a ajuns chiar la spînzurătoare, dar de vreo două-trei ori era cît pe-aci să dea de bucluc. Şi să vă spun cum a fost o dată, că era s-o păţească rău de tot.

Intr-o bună zi, după ce se spărsese iarmarocul, Georgy ieşea din Melchester călare pe o mîrţoagă nenorocită şi pe drum văzu deodată în faţa lui un fermier tînăr şi chipeş care şi el ieşise din oraş şi mergea în aceeaşi direcţie. Călărea un armăsar frumos şi voinic care făcea pe putin cincizeci de lire, cu ochii închişi. Cînd urcau dealul Bissett, ce-i veni lui Georgy, că se hotărî să-l ajungă din urmă pe tînărul fermier. Îşi dădură bineţe, Georgy făcu nişte observaţii despre starea drumurilor şi pe urmă merse la pas alături de necunoscutul călare pe armăsarul acela frumos, sporovăind vrute şi nevrute. La început fermierul nu prea părea să aibă chef să se dea în vorbă cu Georgy, dar încetul cu încetul se făcu şi el mai prietenos — aşa cum se dovedea şi Georgy faţă de el. Îi spuse lui Crookhill că a încheiat nişte daraveri la iarmarocul de la Melchester şi că acuma vrea să ajungă pînă seara la Shottsford-Forum, unde are de gînd să înnopteze pentru ca a doua zi să plece mai departe la tîrgul din Casterbridge. Ajungînd la hanul Woodyates, făcură o haltă ca să-şi hrănească şi să-şi adape caii şi se hotărîră să bea împreună un păhărel; la masă se împrieteniră şi mai mult şi pe urmă porniră tot împreună mai departe.

Înainte să intre în Shottsford, îi prinse ploaia și tocmai cînd treceau prin satul Trantridge se lăsă și întunericul, așa că Georgy îl convinse pe tînărul fermier să nu meargă mai departe în seara aceea ; altfel aveau să răcească din pricina ploii. El unul auzise că hanul din sat e mic, dar priincios, așa că avea de gînd să rămînă peste noapte acolo. Pînă la urmă se învoi și tînărul fermier ; descălecară și intrară, luară împreună o cină bună și sporovăiră despre treburile lor ca niște oameni care s-au cunoscut și și-au pus vreme îndelungată la încercare prietenia. Cînd se făcu ora culcării, dat fiind că se împrieteniseră la toartă, urcară împreună în aceeași odaie cu două paturi pe care o ceruse Georgy Crookhill hangiului.

Înainte de a adormi, sporovăiră prin întuneric, de la un pat la altul, despre cutare și cutare treburi, pînă cînd nu știu cum se făcu de veni vorba despre travestiuri, și despre schimbatul hainelor pentru vreun scop sau altul. Fermierul îi spuse lui Georgy că a auzit multe povești despre oameni care au făcut lucruri dintr-astea. Crookhill în schimb mărturisi că habar n-are de asemenea șmecherii ; curînd după aceea fermierul adormi.

Dis-de-dimineață, în timp ce tînărul înalt mai sforăia încă (eu vă spun povestea așa cum am auzit-o și eu la rîndul meu), preacinstitul Georgy se dădu tiptil-tiptil jos din pat și îmbrăcă hainele fermierului în buzunarele cărora erau și banii săluia. Acum, cu toate că Georgy tare poftea la hainele frumoase și armăsarul scump al străinului — dat fiind un mic tîrg încheiat la iarmaroc datorită căruia ar fi fost de dorit să nu fie recunoscut chiar așa ușor — aveau și poftele lui anumite limite : nu vroia să-i ia banii noului său prieten sau, în orice caz, nu mai mult decît îi trebuia ca să plătească șederea la han. Drept care scoase numai atît și lăsă punga fermierului cu restul banilor pe măsuța de noapte. Apoi coborî. Aia de la han nu prea băgaseră de seamă fețele clienților și cei doi oameni care se sculaseră deja n-aveau de unde să știe că nu Georgy e fermierul ; drept care, cînd se arătă mărinimos la plată și spuse că trebuie să plece, iar apoi rugă să fie înșăuat calul fermierului, nu întîmpină nici o împotrivire. Plecă așadar pe armăsarul scump, ca și cum ar fi fost al lui.

Cam vreo jumătate de ceas mai tîrziu se trezi şi fermierul şi uitîndu-se în partea cealaltă a încăperii văzu că prietenul său de cu ziuă i-a luat hainele şi a avut drăgălăşenia să-i lase în urmă doar pe cele ponosite. Drept care se ridică în capul oaselor şi cugetă adînc o vreme, în loc să se repeadă să dea alarma.

„Banii ! S-au dus banii !“ murmură în sinea lui. „Asta e foarte prost. Dar s-au dus şi hainele.“

Pe urmă însă, uitîndu-se pe masă, văzu că Georgy i-a lăsat banii — sau în orice caz cea mai mare parte din ei.

— Ha-ha-ha ! strigă străinul şi începu să dănţuiască prin cameră. Ha-ha-ha ! rîse el iarăşi, şi după aceea se uită în oglindă şi-şi zîmbi, se oglindi în sfeşnicul de alamă şi iarăşi zîmbi, şi pe urmă începu să arunce braţele în lături de parcă ar fi făcut exerciţii de scrimă sau ar fi vrut să cuprindă cu ele lumea întreagă.

După ce-şi puse hainele lui Georgy coborî fără să se mire sau să se supere cînd fu luat drept tovarăşul lui de cameră ; ba chiar şi cînd văzu că i s-a lăsat o gloabă în locul unui armăsar mîndru, nu simţi nevoia să strige sau să se arate nemulţumit. Află că necunoscutul a plătit găzduirea, ceea ce-l încîntă. Fără să mai zăbovească să-şi ia micul dejun, se urcă pe calul lui Georgy şi plecă şi el mai departe, preferînd un drumeg tainic în locul şoselei — fără să aibă habar că şi Georgy tot pe acolo a apucat-o.

Nici nu mersese mai mult de patru sau cinci kilometri în ţinuta lui Georgy Crookhill cînd deodată, imediat după o cotitură, văzu un om care se zbătea să scape din mîinile a doi jandarmi. Era chiar tovarăşul său, Georgy, care-i luase cu împrumut hainele şi calul. Dar atît de puţin se grăbi tînărul fermier să se repeadă într-acolo ca să-şi revendice avutul, încît s-ar putea spune că părea mai degrabă înclinat să-şi îndrepte mîrţoaga spre pădurea învecinată ; dar n-o putea face, căci jandarmii îl văzuseră şi strigară după el :

— Ajutor ! Ajutor ! Ajutor ! În numele regelui, vă cerem să ne ajutaţi !

Tînărul fermier n-avu încotro şi se apropie :

— Ce s-a întîmplat? întrebă el, încercînd să pară nepăsător.

— Un dezertor! Un dezertor! strigară jandarmii. Unul care trebuie să fie judecat de Curtea Marțială și împușcat fără amînare. A dezertat acum cîteva zile din Regimentul de dragoni de la Cheltenham și a fost urmărit; dar potera nu l-a putut găsi nicăieri și noi i-am făgăduit șefului ei că, dacă-l întîlnim, îl predăm imediat. Chiar a doua zi după ce a părăsit cazarma, ticălosul a întîlnit un biet fermier cinstit, pe care l-a îmbătat la un han și l-a dus cu vorba că ce frumos i-ar ședea îmbrăcat militar, pînă cînd l-a păcălit făcîndu-l să-și schimbe hainele cu el, măcar ca să se uite în oglindă. Fermierul fără minte l-a ascultat, și pe urmă dezertorul nostru i-a zis că, așa în glumă, o să iasă din cameră să se dea pînă la hangiță să vadă dacă-l mai recunoaște în hainele alea. Nu s-a mai întors și fermierul Jollice s-a trezit în uniformă, cu banii din buzunar duși pe apa sîmbetii, iar cînd a coborît pînă la grajd nu și-a mai găsit nici calul.

— Mare ticălos! zise tînărul îmbrăcat cu hainele lui Georgy. Și ăsta e nenorocitul de dezertor? (Și-l arătă cu degetul pe Georgy.)

— Nu, nu! strigă Georgy, nevinovat ca un prunc în această chestiune cu dezertarea din armată. Asta e omul! El purta hainele fermierului Jollice și a dormit în cameră cu mine și a și pomenit de chestia cu schimbatul hainelor, ceea ce mi-a băgat mie în cap ideea să mă îmbrac cu ale lui înainte de a se trezi. Iar el poartă hainele mele!

— Îl auziți pe ticălos? gemu tînărul înalt adresîndu-se jandarmilor. Încearcă să scape de crima lui cumplită aruncînd-o în spinarea primului om nevinovat pe care-l întîlnește! Nu, nu, oștene! Să știi că n-o să-ți meargă!

— Nu, nu! N-o să-ți meargă! încuviințară și jandarmii vorbind deodată. Auzi ce nerușinare, să spună una ca asta, tocmai cînd noi l-am prins aproape asupra faptului! Ei, dar slavă Domnului că am izbutit în sfîrșit să-i punem cătușele!

— Da, așa e, slavă Domnului! zise tînărul înalt. Ei, și acum, trebuie s-o iau din loc. Vă urez noroc cu prinsul vostru!

Şi se îndepărtă, străduindu-se din toate puterile să-şi grăbească mîrţoaga.

Apoi jandarmii, ţinîndu-l între ei pe Georgy cu căţuşele la mîini, şi ducînd calul de căpăstru, porniră în direcţie opusă, către satul unde fuseseră opriţi de potera trimisă după dezertor. Georgy gemea neîncetat:

— Au să mă împuşte! Au să mă împuşte!

După mai puţin de un kilometru se întîlniră chiar cu potera.

— Hei, staţi aşa! zise şeful jandarmilor.

— Staţi şi voi! strigă caporalul care conducea potera.

— V-am prins omul căutat! zise jandarmul.

— Unde e? întrebă caporalul.

— Uitaţi-l aici între noi, răspunse jandarmul. Nu-l recunoaşteţi fiindcă nu e în uniformă.

Caporalul îl privi cu luare aminte pe Georgy. Apoi clătină din cap şi zise că nu-i ăsta dezertorul.

— Bine, dar dezertorul şi-a schimbat hainele cu fermierul Jollice şi i-a luat calul; şi ăsta e omul care are şi hainele şi calul, nu vedeţi?

— Nu e omul nostru, ziseră soldaţii. Ăla e un lungan tînăr cu o aluniţă mare pe obrazul drept şi cu o ţinută militărească — ceea ce, hotărît lucru, nu s-ar putea spune despre omul ăsta.

— Le-am zis eu jandarmilor că ălălalt e, spuse deznădăjduit Georgy, dar n-au vrut să mă creadă.

Şi aşa s-a lămurit că militarul dispărut era fermierul înalt şi nu Georgy Crookhill — lucru pe care-l întări însuşi fermierul Jollice, de îndată ce ajunse la faţa locului. Cum Georgy nu furase decît de la alt fur, primi o pedeapsă destul de uşoară. Dezertorul din Regimentul de dragoni n-a mai fost prins niciodată; a scăpat cu atît mai uşor cu cît şi-a schimbat de două ori hainele. Pe de altă parte, la vreo cîţiva kilometri de acolo a părăsit mirţoaga lui Georgy, căci bietul animal îi era mai mult o povară decît un ajutor (îşi încheie ofiţerul stării civile povestirea).

CUPRINS

I POVESTIRI DIN COMITATUL WESSEX

Tulburarea moralistului 6
Tragedia ambiţioşilor 72
Concetăţeni 102
Verdictul juriului 162
Jurnalul Aliciei 180
Cei trei necunoscuţi 220

II CÎTEVA AMINTIRI ALE CĂLĂTORILOR DIN DILIGENŢA

Violonistul îndrăcit 248
Tony Kytes, regele panglicarilor 270
Andrew Satchel şi popa şi dascălul 281
Zăpăceala muzicanţilor 291
Familia Winter şi familia Palmley 295
O întîmplare din viaţa domnului George Crookhill . . . 305